

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YEREL YÖNETİMLER ANABİLİM DALI
MAHALLİ İDARELER VE YERİNDEN YÖNETİM BİLİM DALI

**YEREL YÖNETİMLER VE GENÇLİK POLİTİKALARI BAĞLAMINDA
KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

BATUHAN KUŞCU

İstanbul, 2018

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YEREL YÖNETİMLER ANABİLİM DALI
MAHALLİ İDARELER VE YERİNDEN YÖNETİM BİLİM DALI

**YEREL YÖNETİMLER VE GENÇLİK POLİTİKALARI BAĞLAMINDA
KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

BATUHAN KUŞCU

Danışman: DOÇ. DR. AYNUR ATMACA CAN

İstanbul, 2018

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

YEREL YÖNETİMLER Anabilim Dalı MAHALLİ İDARELER VE YERİNDEN YÖNETİM Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi BATUHAN KUŞCU'nun YEREL YÖNETİMLER VE GENÇLİK POLİTİKALARI BAĞLAMINDA KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 05.04.2018 tarih ve 2018-10/22 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi ...26./...05./2018.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Öğretim Üyesi Adı Soyadı	İmzası
1. Tez Danışmanı Doç. Dr. AYNUR ATMACA CAN	
2. Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi ÜLKÜ ARIKBOĞA	
3. Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi AHMET FİDAN	

ÖZET

Gençlik, bir yönüyle insan ömründeki bir dönem anlamına gelirken, aynı zamanda enerji, üretim, gelişim, dinamizm ve hayata hazırlanma gibi süreçlerle de birlikte kullanılan çok yönlü bir kavramdır. Çalışmanın amacı, gençliğin tüm yönlerini değerlendirmek ve gençlere hizmet sunulan yönetim birimleri arasından yerel yönetimlerin rolünü ortaya koymaktır. Gençlik, insanı insan yapan varlık ve gelişim araştırmalarının bir konusudur. Çalışmanın kavramsal çerçevesi ise insan, kültür, kent ve gençlik olarak çizilmektedir. Literatür taramaları sonucunda gençlik politikalarının kökeni incelenmiş ve temel bakış açısı olarak kültür politikaları eksenli bir yaklaşım sergilenmiştir.

Gençlik politikası oluşturma, etkileme ve uygulama süreci; gençlik bakanlıkları, yerel yönetimlerin gençlik birimleri, üniversiteler ve gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının ortak hizmet alanına girmektedir.

Araştırmanın ortaya koymak istediği, yerel alanda üretilen/sunulan gençlik hizmetleri ve politikalarına yerel yönetimlerin katkısı, rolü ve işlevinin tartışılmasıdır. Yerel yönetimlerin, gençliğe yönelik hizmetlerini kısa vadeli olmaktan çıkarması ve kentin genç nesil yetiştirme programlarını planlayarak belli bir derinlik kazanması için konu hakkında yapılacak akademik araştırma ve çalışmaların artırılması gerekmektedir. Çalışmanın örnek olayı, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin sunmuş olduğu gençlik hizmetleri üzerinden değerlendirilecektir.

Yapılan araştırmalar, politika süreçleri ve örnek olay incelemesinin ardından; Kocaeli'deki gençlik politikalarını yerelde etkileyen tüm aktörler ve temsilcileriyle nitel bir araştırma yöntemi olan derinlemesine görüşmeler yapılmış olup, tüm veriler ve süreçler analiz edilerek çalışmaya uygun olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Gençlik, Yerel Yönetimler, Gençlik Politikaları, Gençlik Hizmetleri, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi.

ABSTRACT

Youth is a multi-dimension concept both used as a term in a human life and used with the processes such as growing, dynamism, preparing for life, energy and production. The purpose in the study is to evaluate all the aspects of youth and to expose the role of local government among management units presented service for youth. In a way, youth is a topic for searches of development and entity what makes a human being. Conceptual frame of the work is drawn as human, culture, city and youth. As a result of literature review, culture based policy is approached as a viewpoint by investigating the origin of youth policy.

Creating, influencing and applying process of youth policy inserts the common service area of local government's youth agency, universities and non-governmental organizations.

What the study reveals is to discuss the contribution, role and function of local governments to the youth services and policies locally produced and presented. It is required to increase the number of academic searches and studies in order to take out local government's services for youth to be short-run and to gain depth by planning city programmes of raising youth. The case study will be investigated on Kocaeli Metropolitan Municipality's youth services.

Searches are evaluated suitably by the analysis of all data and processes, deeply interviewed with the components and delegates that affect youth policies in Kocaeli locally in the pursuit of policy processes and case study.

Key words: Youth, Local Governments, Youth Policies, Youth Services, Kocaeli Metropolitan Municipality.

TEŞEKKÜR

Tezimi yazdığım ve bugünleri gördüğüm için hamd olsun. Hayatımda rehber edindiklerim gibi dosdoğru olup beslendiğim kaynaklara layık olmak ümidiyle...

Bilimsel birikim ve bakış açılarının zenginliği yönünden şahsıma katkılarından, tezimin bu hale gelmesindeki emeğinden, yaklaşımı, manevi ve akademik destekleriyle danışmanım Doç. Dr. Aynur ATMACA CAN'a ve hayattaki duruşu, fikirleri, yönetsel ve düşünsel kabiliyetleri ve önerileriyle hayata dair aydınlanmalar yaşadığım ve tezimin oluşmasındaki emeği için bilge yönetici Bilecik Valisi Doç. Dr. Tahir BÜYÜKAKIN'a teşekkür ederim.

Hiçbir insan yoktur ki tek başına başarıyı yakalayacağını iddia etsin. Bu anlamda bana olan desteğini sözlerle ifade edemeyeceğim bir güzide değer olan nişanlım ve müstakbel eşim Buse YERDİBİ'ye teşekkür ederim.

Tabiki annem, babam, kardeşim Merve ve tüm çevrem bu süreçteki destekleri her zaman motivasyon kaynağı oldu, onlara da en kalbi duygularıyla teşekkür ederim.

Hali hazırda çalıştığım Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin ve içinde bulunduğum Sivil Toplum Kuruluşları Şube Müdürlüğü'nün tüm çalışanlarına teşekkür ederim. Yol arkadaşım ve dostum, kaymakam Ömer TEKEŞ'e desteği için teşekkürler. Ayrıca tezim için rehberliği ve engin tecrübeleriyle hocam Celaleddin DURAN'a teşekkürler.

Nihayet, tüm kıymetli dostlarıma, arkadaşlarıma, hocalarıma ve ayrıca savunma jürimdeki kıymetli hocalarıma teşekkür eder selamlarımı sunarım.

Batuhan KUŞCU

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
ŞEKİL LİSTESİ	x
TABLO LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI	3
VARSAYIM	3
YÖNTEM VE İÇERİK	4
I. BÖLÜM: KAVRAMSAL BAĞLAM VE İLİŞKİLENDİRME	5
1.1. İNSAN KAVRAMI	5
1.1.1. İnsanın Boyutları	8
1.1.1.1 Maddi Boyut.....	8
1.1.1.1. Manevi Boyut	9
1.1.2. İnsanın Değişim Evreleri.....	10
1.1.3. İnsan ve Mekân İlişkisi	15
1.1.4. İnsan ve Kültür Üretme Süreci.....	16
1.2. KENT KAVRAMI	18
1.2.1. Kentlerin Oluşumu	20
1.2.2. Kentleşme.....	22
1.2.3. Kentsel Mekânlar	24
1.3. KÜLTÜR KAVRAMI	26
1.3.1. Kültür Kavramının Tarihçesi	27
1.3.2. Kültürü Oluşturan Öğeler	28
1.3.3. Kültürün Çeşitleri.....	31

1.3.4. Kültüre Medeniyet Temelli Bir Bakış Açısı	34
1.4. GENÇLİK KAVRAMI	38
1.4.1. Gençliğin Önemi	39
1.4.2. Gençlik Problemleri	40
1.4.3. Gençlik Sosyolojisi ve Alt Kültürü	42
1.4.4. Gençlik ve Kent İlişkisi.....	44
II. BÖLÜM: YEREL YÖNETİMLER VE POLİTİKA OLUŞTURMA SÜREÇLERİ	46
2.1. YEREL YÖNETİMLER.....	46
2.1.1. Yerel Yönetimlerin Kapsamı	47
2.1.2. Yerel Yönetimlerin Yararları	48
2.1.3. Yerel Özerklik.....	50
2.1.4. Türkiye’de Yerel Yönetimler	52
2.2. YEREL POLİTİKALAR	55
2.2.1. Yerel Politikaların Kapsamı	55
2.2.2. Yerel Politikaların Niteliği ve Yaklaşımlar.....	56
2.3. KÜLTÜR POLİTİKALARI.....	58
2.3.1. Türkiye’de Kültür Politikaları.....	61
2.3.2. Yerel Kültür Politikaları.....	65
2.3.3. Kültür İçin Gündem 21	66
2.3.4. Dünya’da Kültür Politikaları.....	68
2.4. GENÇLİK POLİTİKALARI	70
2.4.1. Gençlik Çalışmalarının Kökenleri ve Türleri	71
2.4.2. Gençlik Politikalarını Etkileyen Faktörler	73
2.4.3. Türkiye’de Gençlik Politikaları.....	74
2.4.4. Yerel Gençlik Politikaları.....	77
2.4.5. Uluslararası Alanda Gençlik Çalışmaları.....	79

III. BÖLÜM: GENÇLİK POLİTİKALARINA YEREL YÖNETİMLERİN KATKISI VE ROLÜNÜN İNCELENMESİ: KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ..... 83

3.1. KOCAELİ	83
3.1.1. Kocaeli'nin Tarihi	83
3.1.2. Sanayi ve Ekonomi Üreten Kent Olarak Kocaeli.....	85
3.2. KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	88
3.2.1. Büyükşehir Modeli Deneyimi ve Etkisi	89
3.3. YEREL BİR GENÇLİK HİZMETİ: KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ "KILAVUZ GENÇLİK PROJESİ"	92
3.3.1. Tarihsel ve Yönetimsel Süreç.....	93
3.3.2. Bir Yöntem Olarak Gençlik Liderliği ve Gönüllü Katılım	100
3.3.3. Projenin Kapsamı ve İçeriği.....	102

IV. BÖLÜM: GENÇLİK ALANINDA ÇALIŞAN KURULUŞLARIN ANALİZİ, YÖNTEM VE VERİLERİN SUNUMU..... 111

4.1. GENÇLİK ALANINDA ÇALIŞAN KURULUŞLAR.....	111
4.2. YÖNTEM.....	111
4.2.1. Araştırma Alanı	111
4.2.2. Veri Toplama.....	112
4.2.3. Katılımcılar.....	112
4.3. VERİLERİN SUNUMU	114
4.3.1. Gençliğe Bakış	115
4.3.1.1. Gençliğin Tanımı	115
4.3.1.2. Gençlerin Sorunları	117
4.3.1.3. Gençlere Kurumsal Yaklaşım.....	119
4.3.2. Gençlik Alanında Faaliyet Yürüten Aktörler	121
4.3.2.1. Gençlik Politikalarında Güçlü Aktör.....	121
4.3.2.2. Gençlik Alanındaki Hizmetlerin Yeterliliği	124
4.3.2.3. Ülkemizdeki ve Dünyadaki Gençlerin Mukayesesi	125
4.3.3. Gençlerden Beklentiler.....	127
4.3.4. Yerel Yönetimler ve Gençlik	129

4.3.4.1. Yerel Yönetimlerin Mevcut Rolü ve İşlevi	129
4.3.4.2. Gençlerle ve İlgili Kuruluşlarla İlişkiler	132
4.3.5. Merkez, Yerel ve Sivil Toplum Dengesi.....	134
4.3.6. Yönetim Kademesi Açısından.....	136
4.3.6.1. Hizmetlerin Aşaması ve İyileştirme Metodu	136
4.3.6.2. Karar Alma Mekanizmalarında Gençlerin Rolü.....	137
4.3.6.3. Yöneticiler ve Gençlerin İletişim Dili	138
4.3.7. Sivil Toplum ve Gençlik Kuruluşları Açısından.....	139
4.3.7.1. Verimli Hizmet Birimi	139
4.3.7.2. Yöneticilerden Beklenti ve İletişim Dili	140
GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	142
KAYNAKÇA	150
EKLER	165

ŞEKİL LİSTESİ

	Syf No.
Şekil 1 : Gelişim Dönemleri	11
Şekil 2 : Kültür Piramidi	17
Şekil 3 : İnsanların Zihinsel Programı: Kültür Katmanları	29
Şekil 4 : Gençlik Çalışmalarının Örnekleri	82
Şekil 5 : 5216 Sayılı (2004 yılı) ve 5747 Sayılı (2008 yılı) Kanunları Öncesi Kocaeli'nin Belediye ve Mülki Sınırları	90
Şekil 6 : 5216 Sayılı (2004 yılı) ve 5747 Sayılı (2008 yılı) Kanunları Sonrası Kocaeli'nin Belediye ve Mülki Sınırları	91
Şekil 7 : Kocaeli Kılavuz Gençlik Projesinin Şematik Anlatımı	103

TABLO LİSTESİ

Syf No.

Tablo 1	: Kültürel Süreçler ve Tanımları	30
Tablo 2	: Özerklik ve Ayrımları	51
Tablo 3	: Ülkelere Göre Gençlik Yaşı Aralıkları	81
Tablo 4	: Katılımcıların Kurum Türleri, Kurumları ve Sayıları.....	113
Tablo 5	: Gençliğin tarifi temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı	115
Tablo 6	: Gençlerin sorunları temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı	117
Tablo 7	: Gençlere kurumsal yaklaşım temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı.....	119
Tablo 8	: Gençlik politikalarında güçlü aktör temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı	122
Tablo 9	: Gençlik alanındaki hizmetlerin yeterliliği temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı	124
Tablo 10	: Ülkemizdeki ve dünyadaki gençlerin mukayesesi temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı.....	126
Tablo 11	: Gençlerden beklentiler temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı	127
Tablo 12	: Yerel yönetimlerin mevcut rolü ve işlevi temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı	129
Tablo 13	: Gençlerle ve ilgili kuruluşlarla ilişkiler temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı	132
Tablo 14	: Merkez, yerel ve sivil toplum dengesi temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı	134
Tablo 15	: Verimli hizmet birimi temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı	139

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
BM	Birleşmiş Milletler
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
G.M.	Genel Müdürlük
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı
GSİM	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü
KBB	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
M.Ö.	Milattan Önce
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UCLG	Uluslararası Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı
UNCED	Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı
UNV	The United Nations Volunteers
TDK	Türk Dil Kurumu
TTK	Türk Tarih Kurumu
vd.	Ve diğerleri

GİRİŞ

21. yüzyılda yeni kamu yönetimi ve gelişim gösteren yerel yönetimler yaklaşımlarının etkisiyle artık belediyeciliğin alışlagelmiş hizmetlerinin yanı sıra başka alanlarda da hizmetler sunma ihtiyacı hissedilmektedir. Belediyecilik temelde, göç ve şehirleşme sonrasında çıkan sorunları gideren ve alt yapı-üst yapı merkezli hizmetler sunan, yerinden yönetim biçimiyle varlığını sürdüren kurumlardır. Ancak şehrin ve insan ihtiyaçlarının çeşitlilik kazanması, sosyal devlet anlayışı ve bazı hizmetlerin insan faktöründen ayrı düşünülmemesi hizmetlerin seyrinde anlamlı değişiklikler meydana getirmiştir. Esasında Osmanlı medeniyetinin kökenlerinde Şeyh Edebali'nin Osman Gazi'ye olan nasihatlerinden biri olan: "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın" sözü ile bir kentin, devletin, medeniyetin kökeni ve odak noktası insandan başkası olamayacağı görülmektedir.

Yerel yönetimler, insani kalkınma odaklı hizmetlerini oluştururken temelde esas alınan, incelenmesi gereken ve bağlantılı birçok kentsel politika süreçlerinden meydana gelmektedir. Literatürde sosyal belediyecilik olarak da karşımıza çıkan yerel hizmetlerin dayandığı tüm kavramları geniş bir çerçevede değerlendirmek gerekmektedir. Bu nedenle gençlik politikaları bağlamında yerel yönetimlerin rolünü ve işlevini incelerken kentlerin; kültür, medeniyet, tarih, eğitim, spor, istihdam gibi bütüncül yaklaşımlar ortaya koyulmalıdır.

Gençlik kavramı, biyolojik, psikolojik, toplumsal, kültürel ve ekonomik yönden değerlendirilmektedir. Bazı kaynaklara göre genç; yaşı ilerlememiş olan, zihin bakımından gelişmemiş, toy, dinç, gelişmekte olan, kısa bir geçmişi olan ve/veya deneyimi az olan bir birey olarak tanımlanmaktadır. Gençliğin insan yaşamında bir dönem olarak tanımlanarak, belirli yaş gruplarına göre sınıflandırılması yaygındır. Ülkemizde milli eğitim, gençlik, spor, kadın, aile ve kültür politikalarına göre, 14-29 yaş aralığı genç olarak kabul edilmektedir. Bir yaygın görüşe göre ise hayati sorumluluklarını ele aldığı zamana kadar birey gençtir. Buradan gençlik döneminin eğitim, öğretim, terbiye, yetiştirme temelli olması gerektiği mantığı çıkmaktadır. Bu nedenle genç bireylerin en verimli biçimde hayata hazırlanması tartışmaları önem kazanmaktadır.

Bu amaca ilişkin bazı sorular esas alınarak konu ortaya koyulmak istenmektedir. Gençlik politikalarının yerel yönetimlerin hizmet alanında tartışılması ve gündeme gelmesi aslında kentsel politikaların odağının insan ve genç olmasına doğru giden bir eğilimin göstergesidir. Bu anlayışının temelini insan merkezli ve insana değer katan hizmetler oluşturmaktadır. Görüldüğü üzere tüm yaşamın ana kaynağı olduğu gibi kent yaşamının, kültürün, medeniyetin, şehirleşmenin temel çıkış noktası da insandır. Böylece gençliğe dair yapılan her hizmet, yerinden hizmet üreten birimler olan yerel yönetimler için gün geçtikte önem kazanmaktadır.

Yerel yönetimler hizmetlerini üretirken belli yetki alanlarına, kıstaslara ve mekanizmalara sahiptir. Yerel hizmetlerin, belli sınırlar içinde ve yerel ölçekli olması ve mahalli ortak ihtiyaçlara yönelik olması önemlidir. Bunun yanı sıra benzer hizmet alanlarında ulusal düzeyde hizmet veren kurumlar, sivil alanda hizmet veren kurumlar ve hizmet yönünden yerinde hizmet veren kurumlar olmak üzere birçok uzantıda hizmetler sürdürülmektedir. Bu kurumların bazı hizmetleri yerel yönetimlerle ortak hizmet alanına girmektedir. Bunların başında gençlik politikaları ve hizmetleri vardır. Konu gençlik olduğunda, devletin farklı kurumları ve devlet dışı mekanizmaların tarih boyunca genelde üzerinde görüş ve eylem ürettiği ortak bir husus olduğu görülmektedir.

Araştırmada ulaşılmaması gereken ana konulardan birisi kentsel alanda üretilen ve sürdürülen gençlik politikalarında yerel yönetimlerin etkisi ve rolünü saptamaktır. Bu kapsamda yerel halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılama çerçevesinde gençlik hizmetlerini verirken genelde hangi öncelikli alanlarda etkin olma eğiliminde olduğu incelenmektedir. Mevzuatın verdiği görev tanımları doğrultusunda ilerlenen bu hizmetlerin orta ve uzun vadede bütüncül bir gençlik politikası belirlemek için nelere dikkat edileceği araştırmanın derinlemesine yaptığı incelemeler ve görüşmelerle daha netlik kazanılması hedeflenmektedir.

Çalışmanın özellikle metropoliten ve sanayileşmiş bir kent olan Kocaeli seçilmiştir. Bunun başlıca sebebi ülkenin her bölgesinden göç alması ve çeşitli kültürlerle sahip olan yurttaşlara aynı şehirde uyumlu biçimde hizmet verilmesidir. Bu nedenle gençliğin profili de neredeyse Türkiye'nin tamamını içine alan bir kültür havzasına

tekabül etmektedir. Kocaeli’de, gençliğe dair üretilen hizmetler ülke genelinin bir nevi yansıması olması ve yerel düzeyde yapılan örnek uygulamaların genelde diğer şehirlere uyumlu bir yönetsel süreçleri içinde barındırması örnek olayı daha anlamlı hale getirmektedir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI

Bu araştırmanın amacı, kentlerde çeşitli aktörler tarafından meydana gelen gençlik politikaları ve hizmetlerini planlama, yönetme ve uygulama süreçlerinde yerel yönetimlerin katkısı, rolü ve işlevini incelemektir. Bu amaca ilişkin bazı özel sorular esas alınmaktadır:

- I. Yerel yönetim birimleri, yerel halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılama çerçevesinde gençlik hizmetlerini sunarken hangi süreçlerden geçmektedir?
- II. Gençlik politikaları/hizmetleri üretir ve sunarken konuyla ilgili olarak merkezi yönetim, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin görevleri çerçevesinde ortak bir alan olarak görülmektedir. Gençlik alanında verimli bilgi akışı sağlanması ve yerinde hizmet üretmek için hangi metotlar kullanılmalıdır?

VARSAYIM

- I. Gençlik alanında hizmet ve çalışmalar sürdürürken merkezi yönetim kuruluşlarının daha etkili ve kapsayıcı, yerel yönetimlerin ise daha yerinde ve hızlı yönetim metotları vardır.
- II. Gençlik çalışmalarında aktif olan bireyler ve gençlik hizmetleri gören bireyler diğer aktörlerden ziyade yerel yönetimlerin hizmetlerine daha kolay erişirler.
- III. Gençlik alanındaki sorunların tespiti ve çözümü için ilgili tüm gençlik kuruluşlarının asimetrik bilgiyi ortadan kaldırarak koordinasyon halinde çalışmalarını sürdürmesi hizmetlerin iyileşmesini sağlayacaktır.
- IV. Gençlik politikalarını ulusal düzeyde yasal ve vizyon çerçevesini bakanlık çizerken, kentlerdeki yansımalarına katkı sağlayıcı olarak uygulamada en önemli

aktör olarak yerel yönetimler ve ardından ideal hizmet modelinin oluşturulması için sivil toplum kuruluşlarının katılımı gereklidir.

YÖNTEM VE İÇERİK

Araştırma konusu, ilk olarak teorik ve kavramsal çerçeveden ele alınmıştır. Araştırmanın yöntemi olarak literatür taraması ve nitel araştırma süreçlerinden iki ayrı metot kullanılmıştır. Bu nitel veri toplama çalışmaları; örnek olay incelemesi ve mülakat tekniğidir. Konusu ve araştırmanın amacına ulaşmak adına iki farklı nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yöntemler, daha derin ve daha ayrıntılı sonuçlar elde etmek adına yapılmıştır.

Çalışma dört ana bölümde incelenmektedir. İlk bölümde insan, kent, kültür ve gençlik kavramları ele alınmış ve tüm kavramların birlikte oluşturdukları çeşitli ilişkiler ortaya koyularak kavramsal ilişkilendirme yapılmıştır.

İkinci bölümde ise yerel yönetimler, yerel politika, kültür politikaları ve gençlik politikaları süreçleri incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, araştırmanın örnek olay incelemesi yer almaktadır. İlk olarak Kocaeli, ardından genel yapısı itibariyle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve örnek uygulama Kocaeli Kılavuz Gençlik Projesi incelenerek araştırdığımız kavramlar, politikalar ve süreçlerinin Kocaeli özelinde uygulama sahası irdelenmiştir.

Dördüncü ve son bölümde ise araştırmanın temel amacına yönelik olarak nitel bir araştırma olan derinlemesine görüşme yani mülakat tekniği uygulanmaktadır. Kocaeli ilinde gençlik politikaları ve hizmetleri alanlarında faaliyet ve hizmet yürüten kurumların yetkilileriyle görüşmeler yapılmıştır. Böylece bu alandaki diğer kuruluşların ve muhatapların öneri, bakış açısı ve yaklaşımını ortaya koyarak gençlik alanındaki hizmetlere dair daha ayrıntılı inceleme yapılması amaçlanmıştır. Nihayet, sonuç ve değerlendirme kısmında ise araştırmanın amacı ve varsayımlarının analiz edilmesi açısından elde edilen veriler ve araştırmalar tartışılmıştır.

I. BÖLÜM

KAVRAMSAL BAĞLAM VE İLİŞKİLENDİRME

Bu bölümde araştırma konularına açıklık getirmek üzere konuyla ilgili kavramlar ve kavramların ilişkilendirmeleri yapılacaktır. Konunun yerel yönetimler ve gençlik politikaları bağlamında tartışılacağı düşünüldüğünde öncelikle birçok kavramın incelenmesi gerekmektedir. Öncelikle bu iki kavramın kaynağı ve çıkış noktası insan olduğu için insanı konumlandırma gereği hissedilmiştir. Bunun akabinde yerelin, yaşanan yerin ve insanın ortak mirası olan kültür kavramı ele alınmaktadır. İnsanın kültür üretme süreciyle ilişkisi ve bunların mekânla olan irtibatı da kavramsal bağlamda ortaya koyulmaktadır.

İnsan ve oluşturduğu kültürle oluşan kentler de ortaya koyulan tezin araştırılması için önemli bir kavramdır. Bundan sebep kent kavramı da ilişkili biçimde incelenmektedir. Son kavram olarak da araştırma konusunun ana temeli olan gençlik kavramı, gençliğe dair bakış açıları ve gençlik teorileri ortaya koyulmaktadır. Ortaya koyulan araştırma konusunun temeli olarak oluşturulan kavramsal bağlam bulunmak istenen soruların ana omurgasını meydana getirmektedir. Bu bölümdeki kavramların politika sürecinde, uygulamada ve örnekler üzerinde nasıl etki bıraktığını daha iyi anlamak için bir nevi bu ilişkiyi araştırma boyunca canlı tutmak gerekmektedir.

1.1. İNSAN KAVRAMI

Türk Dil Kurumu'na göre insan kavramı, “*Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlıdır.*” ve “*Huy ve ahlak yönünden üstün nitelikli kimse*” (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=insan, 2017). Burada insanın toplumsal, kültürel ve düşünüp uygulayan bir varlık olarak tanımlandığını görmekteyiz. Genel olarak insan tanımlarında insanın diğer insanlarla olan ilişkilerinden doğan süreçler üzerinden bir tanımlama yapılmaktadır.

İnsan, İslam düşüncesinin temel kaynağı olan Kur'an'da, Allah'ın yeryüzündeki her şeyi onun için yarattığı ve hizmetine sunduğu (Bakara:29) ve yeryüzünün hâkimi olarak halifelik sıfatının da insana verildiği (En'am:165) şeklinde ifade edilir. Böylece insanın diğer varlıklardan üstünlüğü vurgulanarak dünya üzerindeki tüm gelişmelerin, ilerlemenin kaynağı olan insanın en yüce varlık sıfatıyla konumlandığı aktarılmıştır.

İnsan kavramının içeriği noktasında önemli bir tartışma konusu da insanın özünün nereden geldiği veya nasıl bir içeriğe sahip olduğudur. İnsanın kökeni, tüm felsefi, dini ve düşünsel tartışmaların temelini oluşturmaktadır. Hıristiyanlık inancına göre insan birer günahkâr olarak tanımlanır ve dünyaya o şekilde gelir, modern dünya ise felsefelerini genelde bu koşulu reddetme üzere kurgulamakta olup insanın özünün boş levha olduğu yani "tabula rasa" olarak dünyaya gelen varlık olarak tanımlar. İslam düşüncesinde doğuştan insanın ilahi bir özün parçası olarak kabul edilir ve Allah'ın dünya üzerindeki temsilcisi olarak işlevini icra edebilme kudretinde olur. Konuyla ilgili olarak İslam peygamberi Hz. Muhammed'in "her doğan insan ilahi ve İslami fitrat temelli dünyaya gelir, ardından annesi babası kişinin şükretmesine veya küfretmesine kadar, hak inanca mı batıla mı inanacağını açıkça ifade edene kadar kendisini Yahudi, Hıristiyan veya Mecusi yapar" (Aliyyü'l-Kari, 2013; Aktaran: Yıldız, 2015:81) biçiminde hadisle ifade edilen insanı insan yapan özelliklerin ilahi bir öz olduğu gerçeğini ve bunun yanında çevresi, yetiştiği yerin, anne babası kardeşin vs. bu oluşmaya yatkın fitratın aksine doğru başka düzlemde insanı şekillendirebildiği gözlenmektedir.

İnsanı kavramını tanımlayan Kültür Sözlüğüne göre (1983), maddi olarak en gelişmiş olan, doğal bir oluşum ve toplumsal niteliklere sahip bir varlıktır. İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli faktörlerden birinin ise "emek" olduğu belirtilmiştir. İnsanın kökenini emek oluşturmakta, toplumsal emek sonucunda sosyal yapı bilinci ve dil meydana gelmektedir. Bu emekler biriktirildiği takdirde bir bütünlük kazanmaktadır.

Kavramın etimolojik kökeni incelendiğinde ise, Türkçe dilinde "insan" sözcüğü, Arapça dilinden ünsiyet (yakınlık, tanışlık, aşinalık) kökünden geldiği görülmektedir. Etrafıyla ilişkili, irtibat kuran, ilişki geliştirebilen, yakın olan varlık anlamındadır. Üns (uyum), ünşa (dişi), ünna (halk) bunun birlikte nefis, nefes, nüfus gibi sözlüklerle benzer

kökten beslenmektedir (Güvenç, 2010:313). Binlerce yıldır insanın kendini bilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu kendini bilme, insanlığın hakikatini ortaya çıkarabilecek bir yoldur. Öte yandan “nisyan” kavramı insan için kullanılan diğer kavramlardandır. Nisyan, Kur’an’da 45 kere geçmiş ve insan için kullanılmış “bir şeyi unutmak, kasten terk etmek ve gâfil olmak” olmak anlamına gelir (<https://www.mumsema.org/islami-kavramlar/116948-nisyan-ne-demektir.html>, 2017).

Başka bir insan tanımlamasında Şeriati (2015:18) insanı, ütöplast, mutaassıp, siyasal varlık, isyan edebilen, var eden, meşgüliyet aramakta olan, çeşitlilik isteyen ve bekleyen bir hayvan olarak görmektedir. İnsanın özü, devamlılık gösteren tarihsel bir çizgi olarak ilerlemektedir. Fakat bunların somut anlamı her insanda ayrı olarak değil, toplumsal rollerde oluşan unsurlardan meydana gelmesidir. İnsan, kendi içinde bulunduğu doğal yaşamı ve yasaları belli ölçülerde değiştirmekte, kendince düzenlemekte, bunun sonunda kendi çevresini kendi oluşturmaktadır. İnsanın kendi gerçek değer ve yargılarına ulaşması için özgür bırakılmaya ihtiyacı vardır (Çalışlar, 1983:222).

İnsanla ilgili bilgiler geniş çaplı bir alanı kapsamakta ve farklılık gösterebilmektedir. Tüm toplumlarda farklı hikâyeler, adetler, destanlar görölmektedir. Bunların hepsine kültürel miras demek mümkündür (Güvenç, 1984:4). İnsan kendiyile ilgili olan birçok değeri toplumlara özgün olmakla birlikte içinde barındırmaktadır. Bu değerler zamanın ruhuyla birlikte şekillenerek insanın kendini tanımlamasına kadar tüm süreçleri etkiler.

Bilim, insanoğlunun soru sormasıyla başlamıştır, denebilir. Üzerinde yaşadığımız dünya ve evren üzerine sorulan geçerli sorulara verilen güvenilir cevaplardan doğa bilimleri; insanoğlunun kendisiyle ilgili geçerli sorulara verdiği güvenilir cevaplardan ise sosyal-beşeri bilimler doğmuştur (Güvenç, 2011:25). Böylelikle insan kavramının hem doğa bilimlerinde hem sosyal bilimler ölçeğinde hayatın temel kaynağı ve yapı taşı olduğunu görmekteyiz.

Sadece ihtiyaçla ve merakla ilgili değil, aynı zamanda hayati koşullar, hayatta kalmak ve daha kaliteli yaşam sürdürmek için insan dünyayı akıl yürüterek çözmeye çalışmaktadır. İnsanın bu mücadelesi insanlık tarihine paralel olarak kültürü meydana getirmektedir. Burada kültür, insan hayatının olmazsa olmazı olarak görölmektedir (Haviland vd., 2008:51). İnsanları diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerinden biri düşünme yeteneğidir, bunun yanı sıra sosyal yapı kurması, paylaşması, yaşam alanını kendine özgü kılması ve tarihsel olarak biriken deneyimlerini kültür haline getirmesidir.

1.1.1. İnsanın Boyutları

İlk toplumlardan beri insanın doğaya, kültüre ve yaşama kattığı birçok unsur bulunmaktadır. Topumlarda hem maddi hem de manevi boyutlara rastlanmaktadır. İnsanın boyutlarını araştırırken maddi boyutları genelde tıp ve doğa bilimler üzerinden manevi boyutları ise dini ilimler ve sosyal bilimler üzerinden açıklamak mümkündür.

1.1.1.1. Maddi Boyut

İnsanın maddi boyutları öncelikle kendinden başlayarak, anatomi ve fizyoloji gibi bilim dallarında görölmektedir. Burada insan biyolojik bir organizma olarak incelenir. (Haviland vd., 2008:48) İnsan ilk olarak kendiyle dış dünya arasında bir bağ kurmuştur. Gerek hayatta kalmak gerekse başka sebeplerden ötürü ilk olarak çözülen bilimsel veriler doğa bilimleri (fizik), daha doğrusu ısı – termodinamik ortaya çıkmıştır. Bilimlerin ilk aşamalarında dünya üzerinde değişmeyen yasalar üzerinden bir gelişme yaşanmıştır (Laborit, 1990:28).

Doğa bilimleri; deney, gözlem, ölçme gibi birçok yöntemle araştırmalarını yaparken öte taraftan, kavram, yasa, hipotez gibi yöntemleri de kullanmaktadır. Ama genellikle doğa bilimleri dendiğinde diğer bilimlerden ayrılan özelliği olan “deneysel doğa bilimleri” ifadesiyle konumlanmaktadır. Bilimlerin kökenlerini incelediğimizde köken, gidişat ve bir yöntem saptamak mümkündür. Dünyada incelenen birtakım yaşananlar ve olaylar ilk başta karmaşık ve kaotik haldedir. Bu düzensiz sistem, belli bilimsel yorumlar çerçevesinde gözlem yapılarak düzenli hale gelmektedir. Böylelikle

güneşin doğuşu, suyun kaynaması, cisimlerin boşlukta yere düşmesi gibi sayısız gözlem bizi doğada bekler. Bu gözlemleri benzer, tekrar ve tekil olarak nitelendirebiliriz ve ardından tümevarım yöntemiyle de genelleştirme yolu izlenir. Özet tabirle, doğa bilimlerinde betimleme, olguların “ne” ve “nasıl” olduğunu bir mantıksal dizinle ifade eder, matematiksel anlatım ise sayma, ölçme ve işlemlerle ifade etme biçimidir (Özlem, 2008: 63-65). Fakat tüm doğa bilimleri, insanı doğrudan kapsama alanı ve araştırma alanı olarak görmemektedir. Özellikle biyoloji, fizyoloji, anatomi, tıbbi bilimler vb. alanlar insana dair maddi biçimde değer, bilgi ve bilim üretmektedir.

1.1.1.2. Manevi Boyut

İnsanın manevi boyutunu izah ederken öncelikli olarak varlık tanımlaması yapmak gerekmektedir. Bu boyutların soru-cevaplarını genelde din âlimleri, sosyal bilimciler veya filozoflar yapmaktadır. Alanın çerçevesini çizdikten sonra içerik olarak genel metot ve bakış açılarını aktarmak yerinde olacaktır.

Varlık anlayışı İbnü'l-Arabi'de “gizli olan hazine”nin düşünebilen, akıl eden ve ayırabilen bir varlığa kendini tanıtmaya iradesini merkeze almakla tezahür edilmiştir. Normal durumlarda bilinme arzusu, bir şeyin herhangi bir konu üzerindeki yetkinlik ve muktedirliğini bir başkası tarafından bilinmesi ve tanınması demektir. Burada bilinmeyen hazine kendisi hariç bir nedenden ötürü bir başka varlık oluşamayacağı için kendisinden kaynaklı sebeple âlemi var ederek âlemde kendisini tanıyıp, düşünen, akıl eden bir varlıkla bu tanınma eylemi vuku bulabilecektir. Esasında meselenin özü, insanın olmasıyla bu gayenin gerçeğe dönüşebileceğidir. Böylece ilahi iradenin: “Bilinmek istedim, âlemi yarattım” ifadesinin (Demirli, 2017:305-306) merkezindeki öznenin ve muhatabın insan olması da verilen anlamı bir nevi derinleştirmektedir. Diğer bir anlamda insanın varoluşunun ve manevi boyutunun temelini inilerek sav üretilen bir bakış açısıyla varlık ve insan konumlandırılmış oldu.

İnsan ve insanı ilgilendiren manevi ve soyut konular, bilimsel bilgi temelli birikimle de tarif edilmektedir. Bu tip konular genelde sosyal bilimlerde incelenir. Aynı zamanda insanın ayırt ediciliğini ve insani bilimler olarak insan kültürünün getirdiklerini

ayrıntılı olarak ele almaktadır (Haviland vd., 2008:48). Sosyal bilimler toplumdaki insanların her türlü davranış, tutum, toplum içindeki konumlarını, ilişkilerini; Aristo'nun 'siyasal hayvan' olarak tanımladığı insanları belli alt kategoriler etrafında incelemektedir. Genelde bilim insanları ve yazarlar 18. yüzyıla kadar insanı felsefe yani sosyal felsefe çerçevesinde tanıma imkânı buldu ve araştırdı. 18. ve 19. yüzyıldan sonra ise sosyal bilimler genel anlamda insanı araştıracak bilimsel yöntemleri geliştirdi. (Duverger, 2006:13-14).

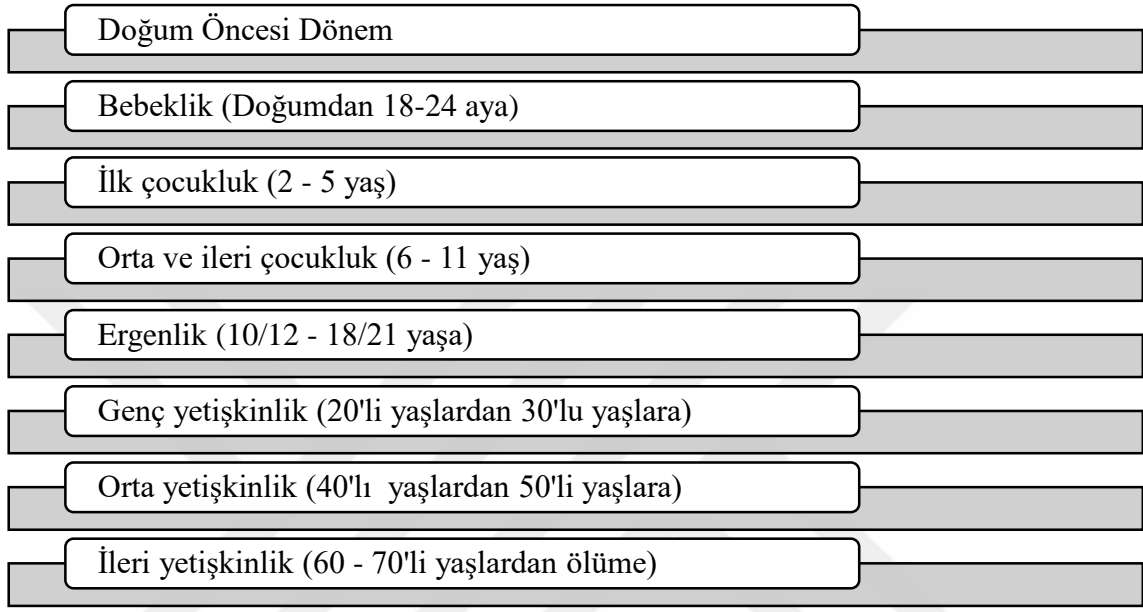
İnsanı ve toplumu manevi boyutlarıyla inceleyen birçok sosyal bilim günümüzde araştırmalarına devam etmektedir. Bunlar; psikoloji, sosyoloji, siyaset, iktisat, tarih, antropoloji vb. alanlardır. İnsanın manevi boyutlarını, sosyal bilimlerin araştırma alanlarının içinde bulmak mümkündür. Örnek olarak; psikoloji, insan beyninin nesnel dünyayı nasıl yansıttığını, insan eylemlerinin bu yollar nasıl yönlendiğini ve kişiliğin ruhsal özelliklerinin nasıl olduğunu araştırmaktadır. Psikolojinin alanında gerek bilgi süreçleri (duyumsama, algılama, tasarım, bellek, dikkat, hayal gücü, düşünme), gerek insan kişiliğinin çeşitli yönelim biçimleri, insan eylemlerindeki güdüler, kanılar, mizaç, karakter, istem ve insanın tüm ruhsal özellikleri mevcuttur (Çalışlar, 1983:327). Bu sistematik bilimsel yöntemle diğer bilim dalları da insanın içsel ve dışsal dünyada hissettiği, ilişki kurduğu tüm alanlar incelenmektedir. İnsanların oluşturduğu toplum yapıları da bu sınıflandırmaya tabi olmaktadır.

1.1.2. İnsanın Değişim Evreleri

Bir insanın dünyaya gelmesinden itibaren yaşamının ilerlemesiyle birlikte uğradığı bir takım değişim evreleri vardır. Bunlar çeşitli bilim insanlarına göre çeşitlilik göstermekle birlikte genelde gelişim psikolojisi olarak ortaya koyulan çalışmalarda bu sınıflandırmalar görülmektedir. Santrock'a (2012:16) göre, insanların biyolojik, sosyal, duygusal ve bilişsel vb. süreçlerin birbiriyle devamlı, sürekli ve düzenli etkileşime geçmesi sonucunda ortaya insanın yaşam dönemi çıkar. Buna diğer bir deyişle gelişim dönemi de denilir. Gelişim dönemi, kişinin yaşamında belirgin ve ortak özelliklerin belli bütünlük içine tanımlanmasına denir. Bu süreçlerin netlik kazanması için gelişimi dönemlerle ifade etme ihtiyacı görülmüştür. Genelde bu dönemler, yaş aralıklarıyla

gösterilmektedir. Buradan yola çıkarak Şekil 1’de gösterilen ifadelerde gelişim dönemleri anlatılır.

Şekil 1: Gelişim Dönemleri

(Kaynak: Santrock, 2012: 16)

Şekil 1’de görüldüğü üzere gelişim dönemleri sınıflandırılması yapılmış ve sekiz peşi sıra giden dönem üzerinden bu süreç tarif edilmiştir. Dönemler, belirgin özellikler taşıyarak yaş aralıklarıyla ne zaman başlayıp biteceğine dair genel fikir vermektedir. Gelişim dönemleri sırasıyla; doğum öncesi dönem, bebeklik, ilk çocukluk, orta ve ileri çocukluk, ergenlik, genç yetişkinlik, orta yetişkinlik ve yaşlılık olarak tarif edilen ileri yetişkinlik olarak sekiz dönemde ifade edilmiştir.

İlk olarak, *doğum öncesi dönem*, döllenmeden doğuma kadar geçen süredir. Tek bir hücrenin insan olma yetisine sahip tüm duyu, organ ve bilişsel faaliyetlere haiz olarak doğru ve hızlı olarak büyümeyi tarif eder ve 9 ay 10 günlük bir dönemdir (Santrock, 2012:16).

Bebeklik dönemi, doğumundan 18-24 aya kadarki dönem olarak kabul görmektedir. Araştırmalara göre yeni doğan bir bebek günün 16-20 saatinde uyumakta ve etrafındakilerin bakması sayesinde hayati ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Bebeklerin başlangıçtan itibaren iletişim sağlayacak unsurları vardır. Yaklaşık 6. Haftadan sonra bebekler kendilerine iyilik yapanlara teşekkür mahiyetinde gülücükle karşılık vermektedirler (Altuğ, 2005: 114-115). Bebeklik dönemi duyuların ve algıların çok iyi çalıştığı bir dönemdir her türlü veriyi ve bilgileri doğduktan sonra ve doğduktan önce toplayarak işler. Bu dönemde bebek, ebeveyne tam bağımlı ve edildir. Sürekli uyarılma ihtiyacı ve sevgi verilmesi gerekmektedir. Anneden bağımsız olarak düşünülemez, düzenli ilgi, alaka, bakım ve sevgi aldığı takdirde temel güven tesis edilmiş olur (Erikson, 1950, Aktaran; Yörükoğlu, 2000:23).

İlk çocukluk dönemi, bebeklikten sonra 5-6 yaşına kadar olan gelişim dönemini ifade eder. Bu dönemde çocuk algısal ve fiziki yönelimlerine bağlı olarak yaşar ve zihinsel yapısını kullanabilmesiyle dil yeteneğini geliştirmektedir. Genelde diğer dönemlerden farkı belirgin biçimde benmerkezci oluşudur (Altuğ, 2005:118-119). Bu döneme kimi yazarlar “okul öncesi dönem” kimileri ise “oyun dönemi” olarak nitelendirmektedir. Artık bu dönemde çocuk, kendi yemeğini yiyen, tuvalet ihtiyacını kendi görebilen, vücudunu dengeli biçimde kullanabilen kişi olmaktadır. Benlik duygusunu geliştirerek, söz dağarcığını arttırarak düşünsel faaliyetlere yer açmaktadır. Bununla beraber, kız ve erkek olmasının farkını da bu dönemdeki davranışlarına yansıtmaktadır (Yörükoğlu, 2000:24-25).

Orta ve ileri çocukluk dönemi, yaklaşık aralık olarak 6-11 yaşları olan neredeyse ilkokul çağına denk gelen bir dönemdir. Bu dönemde çocuk, neredeyse tamamen dış dünyaya açılarak okuma, yazma, aritmetik ve beden becerilerini sistematik halde öğrenme çağındadır. Çocuk bu dönemde ailesi ve sınırlı çevresinin haricinde çok daha geniş bir kültüre maruz kalmaktadır (Santrock, 2012:17). Bu maruz kalmanın ardından çocuğun anne babasına bağımlılığı azalmış ve öğretmeni başta olmak üzere dış dünyadan daha çok alıcı olmaya başlamıştır (Yörükoğlu, 2000: 27-28). Bu dönemde çocuklar ilk dönem çocukluğuna göre daha farklı açılardan olaylara yaklaşarak bencilliğin yerine

empati yapmaya başlarlar (Altuğ, 2005:119). Böylece çocukluğun son dönemi içerisinde olduğundan kazanımların ve edinimlerin kişiliğe yansımaları daha mümkündür.

Ergenlik dönemi, genelde “buluğa erme” olarak tarif edilen çocukluktan ergenliğe geçişin simgesi ile başlayan bu dönem, çocukluk ve yetişkinliğin arasındaki yaş aralığı olarak tanımlanır. Genelde kızlarda 11-12, erkekler için 13-15 yaşlarında başladığı görülse de, iklim, kalıtsal miras, çevre koşulları, beslenme gibi farklı göstergelere bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir (Neyzi ve Alp, 1977:189; Aktaran: Kulaksızoğlu, 1998:16). Ergenlik literatürde “adolescent” olarak ifade edilmektedir. Bu dönem büyüme patlamalarının ardı sıra geldiği zamandan, hayata dair sorumlulukların merkezinde olan bireye kadar giden süreyi içine almaktadır (Çivilidağ, 2013: 13-14). Birey gelişiminde hızlı, karmaşık ve yoğun ilerleyen süreçleri içerir, bazen fiziksel bazen duygusal tahriplere sebep olan sonuçlarla karşılaşma olasılığı olan zaman dilimleridir (Çivilidağ, 2013: 14). Birey kimliğinin tam oturmamış olmasından kaynaklı bazı davranışların gerçekleştiği dönem olarak da tarif edilmektedir. Genelde ergenlik dönemi ve genç yetişkinlik dönemi insan yaşamının en sağlıklı çağı olarak tanımlanır. Bunun sebebi çocukluğa dair hastalıklarından sıyrılıp daha güçlü vücut direncine sahip olmak ve yaşlılığa has hastalıklara biraz mesafede olunmasıdır (Yörükoğlu, 2000:35). Böylece ergenlik bir yandan fiziksel ve duygusal değişimlere ve hassasiyetlere hazır bir zemin sunarken öte yandan insanın en enerji dolu olduğu vakitleri de içinde barındırdığını göstermektedir.

Genç yetişkinlik dönemi, birçok yazara göre altın çağ olarak nitelendirilmektedir (Atabek, 1989:62-63). Genel kabul gören yaş aralığı ergenlik bitiminden yaklaşık 20’li yaşların başından, 30’lu yaşların ortasına kadar olan yaşam dönemidir. Artık bu dönemde çocukluk ve ergenlik bağlarından kurtulan özerk bir birey ortaya çıkmaktadır. Bu özerklik esasında önceki yıllardaki zihinsel, fiziksel, toplumsal açılarından edinilen bilgi, birikim ve yeteneklerin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Genç yetişkin, artık arkadaş ortamında, ailede, iş dünyasında yeni ilişki bağları geliştirerek kendi toplumsal konumunu güçlendirmek, aramak ve bulmak gibi önemli göstergeleri beraber sürdürmekle yükümlüdür (Onur, 1991: 75). Bu dönem, bireysel ve mali bağımsızlık elde

etme, mesleki bilgi edinme ve kariyer sahibi olma, genelde eş belirleme ve evlilik, bir aile kurma ve çocuk büyütme zamanı olarak görülmektedir (Santrock, 2012:17).

Orta yetişkinlik dönemi, artın bireyin tüm yönlerden gelişiminin tamamlandığı yıllardır. Bunun yanı sıra bir yaş kıstası koyulmasının öncelikli sebebi bir nevi somut sınıflandırmalarla gelişim dönemlerini kavramaktır. Meselenin özü itibariyle herhangi net bir sınırlama getirilmesi mümkün görünmemektedir. Genel kabul gören bireyin toplumsal, ekonomik ve kişilik olarak yetişkinlik halinin ve olgunlaşmanın yaşandığı 35 ila 40'lı yaşlardan itibaren başlayıp, 60'lı yaşlara kadar ilerleyen emeklilik hayatına kadar giden süreyi içine almaktadır (Onur, 1991: 109). Bu dönemde birey artık olgun bir kimse kimliğini tam manasıyla kazanır. Sorumluluk alma eğilimi genişler, bir sonraki kuşağa yardım etme eğilimi görülür ve herhangi bir meslekte ve uzmanlıkta doyum dönemi yaşanmaktadır (Santrock, 2012:17). Esasında bu dönemde bireyler tam olarak kendilerini bulur, hisseder ve özünü yaşama şansı yakalar.

İleri yetişkinlik (yaşlılık) dönemi, aktif bir yaşamın kendini durağanlığa verdiği takriben 65'li yaşlardan ölüme kadar süren bir evredir. Genelde dünya üzerinde nüfusları artan bir kitle olarak ve diğer gelişim dönemlerine göre istatistiki verilerde sayıları daha yoğun olan bir dönemdir (Santrock, 2012:17). 65 yaş kıstası da genelde dünya genelinde kullanılan ve sıkça rastladığımız bir yaş eşiğidir. Bu kullanımın sebebi Bismarck kaynaklıdır ve diğer ülkelerce de kabul görmüş bir yaştır. Orta yetişkinlikten ileri yetişkinliğe geçişin en belirgin farkı belli sağlık problemlerinin ardı ardına gelmesidir. Burada vurgu edilmesi gereken esas nokta ise tıp biliminin ve teknolojinin gelişmesiyle ortalama insan ömrünün artması ve insan sağlığıyla ilgili temel sorunların daha kolay yollarla giderilmesi olacaktır (Onur, 1991: 161). İleriki yetişkinlikle ve yaşlılıkla ilgili olarak Cumming ve Henry (1961; Aktaran: Altuğ, 2005:137), değişimleri üç döneme ayırır: ilk dönem yaşam alanının daralması, ikinci dönem bireyselliğin artması, üçüncü dönem ise kabul safhasıyla birlikte sınırını bilerek sağlıklı ve rahat yaşam sürmek olarak görülmektedir.

1.1.3. İnsan ve Mekân İlişkisi

İnsan diğer insanlarla ilişkisi üzerinden kendini tanımlayabilen ve toplumsal özelliklere sahip bir varlıktır. İnsanlar, hayatını idame ettirecek çoğu ihtiyacını birlikte ve toplu şekilde yürütebilir, bu da beraber yaşamayı veya yakınlarda birlikte hareket etmeyi beraberinde getirmiştir. Bu şekilde insanlar benzer ve yakın mekânları kullanarak kendilerine doğal yaşam alanları oluşturmuşlardır. İnsanların bir arada olma gerekliliği de sonuç olarak şehirleri yani yaşam mekânlarını meydana getirmiştir. Kentler doğal olarak bir insan ürünü olduğunu da buradan görmekteyiz (Kaya ve diğerleri, 2007:9).

İnsanın görünür alanda yansıttığı ve arka planını kendisinin bilgi, duygu ve görgü dünyasıyla oluşturduğu fiziksel etkileşimlerinin sonucunda mekâna dair bir ilişki yürütülmektedir. Böylece insanın mekâna kattığı biçimsel etkiler sonucunda kent ölçeğinde değişiklikler görünmekte ve kentin estetiği sonucuyla karşılaşılmaktadır (Can, 2012:156). Kentin mekânsal dinamikleri, mimari ilerlemesi ve kentlerin oluşumu insanda gerçekleşen tarihsel, kültürel ve coğrafi gelişmelerle yakın ilişkilidir. Dolayısıyla kente kimliğini veren unsurlar bazen doğal kaynaklardan meydana gelse de çoğunlukla insanın yaşadıklarının yansımalarıdır.

İnsan ile insan ve insan ile mekân ilişkisi sürecinde yönetimsel olarak yaşam deneyimlerinin bütünü "kent" kavramı oluşturmaktadır. Toplumun her parçası mekânla karşılıklı olarak ilişki kurar ve kentsel mekândaki üretime katkı sağlar. (Can, 2008: 331). İnsan ilişkilerinin bir küme halinde yaşamaları sonucunda oluşan kentler bir simge niteliği taşımaktadır. Tek bir insanın farklı topluluk halinde olan insanların farklı anlam ve sonuçlara götürülebileceği anlaşılmaktadır. İnsanın başlıca amacı kent kurmak değilken birlikte yaşama bilincinin vermiş olduğu çıkış noktalarından hareketle kent kurmak bir ihtiyaca dönüşmüştür. Kentler insanların bir arada olmasını sağlayan mekânlar olarak, belli bir nüfusa sahip, ticari, sanayi ve hizmet sektörüyle ekonomik yaşamı içinde barındıran, ayrı yönetsel organa sahip bir yerleşim alanıdır.

Belli bir bölgede yaşayan insan grubunun, sosyal, ekonomik ve nüfus bazlı olan faaliyetlerinin mekânla olan ilişkisi sonucunda kentler meydana gelmektedir. Bu oluşan

kentlerin sosyal ilişkiler açısından ne anlama geldiği, ne öneme sahip olduğu, adının ne olduğu ve nereden aldığı gibi soruların yanıtlarının insan zihnindeki yerine kent imgesi adı verilmektedir (Can ve Çırak, 2015:80). Böylece insan kendi yaşamının yansıması olarak kültürleri, kültürlerin etkisiyle mekânları ve mekânlardan ise kentleri oluşturmaktadır.

1.1.4. İnsan ve Kültür Üretme Süreci

İnsan ile kültür arasında zorunlu, bağlı, bağımlı ve devamlı bir ilişki vardır. İnsan biyolojik, sosyal ve gelişen bir varlık olarak kendisi için kültürü geliştirmiştir. Kültür, insanın hem bireysel hem de toplumsal ihtiyaçları için olmazsa olmazdır (Çeçen, 1984:45). Esasında insana ait olan her şey kültürün birer ögesi halinde ifade edilebilir.

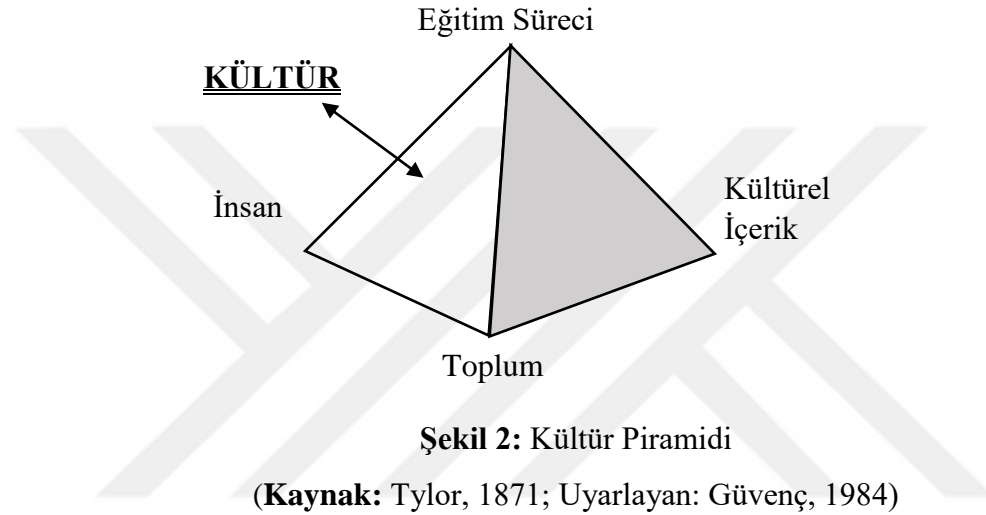
İnsan tek başına bir düzen kuramaz ancak toplu olarak hareket edildiğinde bir güç ve gelenek oluşturur. İnsan toplulukları ise toplumları meydana getirir. Toplumlar, insanlık tarihinde önemli adımlar atmıştır. Bunun yanında toplumlar, önemli şahsiyet, önder, bilim adamı veya bazı insanları ortaya çıkarabilir veya insanlar o toplumun ileri gelen şahsiyeti olarak öne çıkabilir.

İnsanın meydana getirdiği kültür ürünlerini; insanın psikolojik ve sosyo-kültürel açıdan korunakları olarak ifade eden Dökmen (2010:24-27), bu korunak türünü genel olarak *kültürel korunaklar ve kültürel deri* olarak adlandırmıştır. Bu tip korunaklar şu şekilde ifade edilmiş; giysiler, evler, araç ve gereçler, evcil hayvanlar, diller, gelenekler, fikirler, iletişim biçimleri, bitki ve yiyecekler gibi insan emeğiyle, aklıyla ve bilinciyle ortaya çıkabilmiş ürünlerdir. Bu sayılan tüm kültür ürünleri ve kültürel korunaklar olarak ifade edilen tüm ürünler, insanı ikinci bir deri gibi koruyarak yaşamasını kolaylaştırır, hayat kalitesini artırır ve insanlığın birikimini geleceğe ulaştırmayı sağlamaktadır.

Kültür korunakları iki farklı özellikte olup hem maddi hem de manevi korunak sağlayan ürünleri vardır. Örneğin, eşyalar, giysiler, ateş, su, mağaralar, çadırlar, kaleler, evler vb. grupta yer alanlar maddi kültür korunakları grubunda insanların kullandığı öğelerdir. Diğer bir taraftan, dil, düşünce, yazı, dini inanç, gelenek, unvan ve statüler,

saygı vb. grupta yer alanlar ise manevi kültür korunakları yani maddi herhangi bir karşılığı olmayan ama insanların toplumsal hayatta oldukça önem verdiği öğelerdir (Dökmen, 2010:27-44).

Kültür olgusu, insan başta olmak üzere, eğitim süreçleri, toplumsal tabaka ve kültürel içerik gibi değişkenlerle oluşan, bu kavramlar arasındaki süreçler ve ilişkilerin tamamına denmektedir (Güvenç, 1984:13).

Kültür kavramının fonksiyonel ve yapısal boyutlarıyla izahı, Şekil 2'deki kültür piramidinde tarif edilmiştir. İnsanlar, içinde buldukları toplumun yapısını, kodlarını, geçmiş deneyimlerini, geleneklerini ve yaşadıklarını yine aynı toplumun verdiği eğitim kanalıyla öğrenebiliyor. Kültür ya da uygarlık Tylor'a göre bu şekilde devam ediyor. Bu piramit yapısında bulunan eğitim, her kültürde ve her toplumda bulunan bir süreçtir. Bunun yanında kültürel içerik ise, tamamen değişken yapıya sahip bir kavramdır. İnsanın şekillenmesine sebep olan tüm değerler kültürel içerikten meydana gelmektedir. Esasında eğitim süreci evrensel olmakla birlikte içeriği de yine kültürün içeriğine bağlı olarak farklılık gösterir (Güvenç, 2011: 359-362). Sonuç olarak kültürü oluşturan, insanlardır. İnsanları şekillendiren ise kültürel içerik ve tarihsel süreçlerdir. Hepsinin meydana gelmesi, toplumun dönüşümünü sağlayarak en sonunda kültür olma safhasına geldiğini göstermektedir.

1.2. KENT KAVRAMI

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre kent/şehir, “*Nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı*”dır (<http://www.tdk.gov.tr>, 2017). Kent diğer bir açıdan; mekân ve zaman içindeki insan yerleşimlerinin belli başlı özellik ve potansiyellerini taşıyan bir durum olarak aktarılabilir.

Kent ve şehir sözcükleri birbirlerinin yerine rahatlıkla kullanılırlar. Köken olarak farklılıklarını tespit edebilssek de günümüzce oldukça belirgin farkları gözlenmemektedir. Esasında kent sözcüğü bugün şehir kelimesi yerine kullanılsa da, kelime 20. yüzyıla kadar köy anlamında kullanılmış, hatta İzbırak’ın (1964) hazırladığı Coğrafya Terimleri Sözlüğünde kent kelimesi; küçük şehir, kasaba olarak açıklanmıştır (Taşçı ve Nebati, 2014:16-17). Sözcüklerin kökenleri kadar günümüzde kullanım alanları da önem arz etmektedir. Buradan yola çıkarak kent ve şehir sözcüklerinin aynı şeyi anlatabildiğini görmekteyiz. Daha derin analizlerde farkları ortaya çıksa da esas itibarıyla şehir ve kent araştırmalarında sözcükler genelde eş değer tutulmaktadır.

Kent sözcüğünün kökenini araştırdığımızda, Orta Asya Türklerinin “şehir” anlamının karşılığında kullandığını görmekteyiz. Soğdça’dan Türklerin diline geçen “kend” kelimesine yaygın olarak rastlıyoruz; “Yarkend”, “Taşkend”, “Semizkend” (Semerkant) gibi birçok şehirde kullanılmıştır (Ergün, s.3; Aktaran: Kaya, 2017:13).

Şehirler, nüfus yoğunluğu çok olan yerleşim alanları olarak tarif edilmektedir. Bu özelliğinin yanı sıra bünyesinde yapılan hizmet ve faaliyet çeşitleri sebebiyle hem kamusal faaliyetlerin yürütüldüğü hem de ticari faaliyetlerin yaşandığı örgütlü yapılar ve çalışanlar bulunmaktadır (İsbir, 1992:5). Şehirlerin ve diğer yerleşim yerlerinin ayırımında sadece nüfus kriterini benimsemek gerçek sonuçları ve karşılıkları bize vermemektedir. Kentsel yapıyı kazanmış, sosyal yapısını, fiziki şartlarını ve ekonomik ilişkilerini o standarda getirmiş bir yerleşim alanı için kıstaslar nüfus özelinde sınırlandırılma yapılmamaktadır.

Tanım ve kriterleri incelediğimizde bazı görüşlere göre, kentler, “mal ve hizmetlerin, üretim, dağıtım ve tüketimi süresince topluma hizmet alanları sağlayan ve bunu sürdürebilen bir yerleşim mekanizmalarıdır”. Bu konumlandırmanın yanı sıra genelde kentler tarım dışı faaliyetlerin yoğun olarak sürdürüldüğü, iş bölümü ve uzmanlaşmanın hakim olduğu bir yapıya sahiptir.

Kentin önemli ayrımlarından biri de toplumsal olarak aynı köken aynı ekonomik kaynak ve diğer toplumsal dayanakları köylerdeki gibi aynı veya benzer olmayan karmaşık bir yaşam alanıdır. Toplum bilimcilerde yapılan kent tanımlarının ortak özellikleri; belli bir nüfus çokluğu, yoğunluk, işbölümü ve türdeş olmama gibi durumlardır (Keleş, 2002:107).

Tarih boyunca önemli bilim insanları şehir hakkında çeşitli görüşler ortaya koymuştur. Bunların en önemlileri sosyal bilimlerde de birçok konu hakkında görüşleriyle etki bırakmış isimlerdir. İbn-i Haldun’a göre şehir, maddi olarak medeniyetin geliştiği bunun yanında asabiyeinin azaldığı, ahlaki olarak çöküntü getiren, toplulukların çözüldüğü ve kendi başına üretim sağlayamayan yerleşim yerleridir. Ferdinand Tönnies’e göre şehir, cemaat hayatından cemiyet hayatına geçişi simgeler. Emile Durkheim’e göre şehir, mekanik dayanışmanın yerini doğal ve organik dayanışmanın alacağı alanlardır. George Simmel’e göre şehir, şahsi kültürün yerini nesnel kültürün aldığı ekonomik olarak argümanların değiştiği ve geliştiği alanlardır. Karl Marx’a göre şehir, kapitalizmin doğduğu, geliştiği ve yaşadığı mekânlardır. Max Weber’e göre şehir, toplum eylemlerinin, yapılan işlerde uzmanlaşmanın, gelişmenin ve örgütlenmenin rasyonel çizgilerde oluştuğu yaşam alanları ve mekânlarıdır (Alptekin, 2012:76-77).

Özdenören’e (2014: 25-34) göre kent, insanın vazgeçemediği ama aynı zamanda ortaya çıkmış olan sorunlarını da içinde barındıran bir olgudur. Esasında insan doğaya tek başına bırakıldığında ortamın koşullarına göre kendini savunmaya ve hayatta kalma güdüsüyle hareket etmeye başlar. Burada insan, kendi ilkel hayatını baştan yazar halde kalmaktadır. Kentte ise on binlerce yıllık insan ve yaşam birikiminin eseri olarak kurulu düzenlere, imkânlarla ve rahatlığına alışmış ve bu birikimleri geliştirerek insanlar hayatlarını sürdürürler. Modern kent hayatının bazı paradoksları insanın doğasına uygun

gelme de kent hayatının pozitif imkânları insanın vazgeçemediği temel unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine yazarın görüşüne göre, kent hayatı başka insanlara dokunulan, temas kurulan, yeniliklerin ve gelişmenin başat faktörü olarak görülmektedir.

1.2.1. Kentlerin Oluşumu

İnsanların toplu halde yaşama dürtüsünü tarih öncesi çağlarda da görmekteyiz. Bunun yanında kent hayatını meydana getirmek için sadece belli toplulukların bir araya gelmesi salt olarak yeterli görülmemektedir. Kent hayatını meydana getiren toplumsal, ekonomik, yönetsel ve siyasal bir takım olgular bir araya gelerek tarihsel bir bütünlük halinde gelişerek bugünün kentlerini şekillendirmişlerdir.

Şehirler, tarihleri yaşatan ve işleten mekânlardır, her mekân bir doğal yaşam alanına tekabül ederek hem bilimsel bir kaynak hem de tarih, sosyoloji ve birçok bilim dalının uygulama sahasını yansıtır. Bu mekânlarda birikmiş psikolojik izler, süregelen etkileşimler ve farklı hayat tarzlarını benimsemiş kişiler bir araya gelir ve özgün, diğerlerinden bir şekilde farklı alanlar oluşur. Şehirler, medeniyetin ve kültürlerin ulaştığı ve mesafe aldığı bir boyuttur. Diğer bir deyişle şehirler insanlık tarihini ruhunu taşır, gerek yolları gerek meydanları gerekse çarşıları insanların ürettiği, biriktirdiği ve yansıttığı birçok değeri içerir (Takış, 2014:7). Buradan yola çıkarak şehirlerin de insanlar gibi canlı varlık gibi hem maddi hem de manevi değerler içerdiği görülmektedir.

Kent, insanların tarih boyunca ürettiği bir ürünler bütünüdür. Ama insanlar tarihin her aşamasında her zaman kentleşerek hayatını sürdürmedi, yavaş yavaş kentleşmesinin incelenmesi bizi çağdaş döneme getiriyor, tarih boyunca kentin taşıdığı anlam konusunda son derece değerli bilgiler verecektir (Laborit, 1990:21). Kentlerin tarihi, aslında insanların tarihsel birikimini temsil eden bir kavram olarak işlevini sürdürmektedir.

Çağlar boyunca şehirlerin, toplumların ve medeniyetlerin dönüşümü, hep eş güdümlü ve birlikte yaşanmıştır. Bu gelişimi ve gelişmelerini inceleyerek tarihsel yapıdan günümüze ışık tutmak son derece yararlı olacaktır. Tarihsel olarak şehirlerin, kent devletlerinin ve çeşitli medeniyetler üzerinden şehirleri değerlendirerek bazı süreçler

ortaya koyulacaktır. Sırasıyla, ilk çağ ve antik çağ şehirleri, İslam medeniyetinde şehirler, Avrupa Medeniyetinde şehirler ve son olarak günümüzde şehirlerin temel özellikleri incelenerek bütüncül bir bakış açısı oluşturması amaçlanmıştır.

İlk çağlarda kır yaşantısından kent hayatına geçerken birçok temel faktör ve değişim yaşanmıştır. Kent yaşamında, temel beslenme gereksinimi, barınma ve üremenin yanı sıra başka temel başkaca amaçlar görülmüştür. Kır yaşamında insanların hayatını idame ettirmesi yeterliyken kent yaşamında ortaklıklar bireyselliğe, üretim modelleri ayrılmaya, tek düze ilişkilerden karmaşık hale, meslek gruplarının sınırlı olmasında tüm meslek gruplarının üretime katılmasına kadar birçok alanda değişimler yaşanmıştır. Kentlerde ilk meslek grupları olarak bankerler, askerle, tüccarlar ve rahipler ortaya çıktığı görülmüştür (Mumford, 2007,44-45). Kentlerin meydana gelişi fiziki koşulların iyileşmesinin yanında tüm hayatın örgütlü yapıya dönmesini, ihtiyaçların daha sistemli giderilmesini, kamusal kaynakların varlığını ve devletlerin kendi gücünü oluşturacak birimler oluşturmasını hatta devletin varlığının kentlerden geçtiğinin görülmesi gerekmektedir.

İlk çağlarda yoğun olarak belli başlı coğrafi bölgelerde ilk kentler kurulmuş ve bunu yanında medeniyetlerin de ana omurgası oluşturmuştur. Özellikle Mezopotamya, Mısır ve Anadolu ilk kentlerin ve ilk uygarlıkların kurulduğu coğrafyalar olarak bilinmektedir. İlk kentlerin karakteristik özellikleri coğrafi alanların elverişli olması, en verimli tarım arazilerinin olması, doğal kaynaklara yakınlık, iklimlerin yumuşak olması gibi insanların hayatlarını rahat idame edebileceği yerlerdir. Artık günümüze ve teknolojinin gelişmesiyle yeni kent alanlarının oluşumundaki etmenler daha farklı faktörlere bağlı olarak büyümektedir.

Antik çağda ise yunan kent gelişimi genel olarak Ege'de varlığını göstermiştir. Buradaki ilerleme tarzıyla önceki dönemlerde yapılan kent mantığı oldukça farklıdır. Önceki devirlerde inşa edilen devasa mabetler, büyük militarist yapılar ve bürokratik şehircilik anlayışı yerini biraz daha esnek yaşam tarzına ve sanatçılığa bırakmıştır. Burada uzmanlaşmış yurttaşlar, geçim ekonomisini oluşturarak görece özgürlük yolundaki altyapıyı oluşturmuşlardır. Yaşanan gelişmelerin sonucunda şehir hayatında; şiiirde,

heykelde, güzel sanatlarda, mimaride, bilimde ve felsefede kendini geliştiren yurttaşların ürettiği enerjiyle bütüncül bir şehir devleti anlayışı meydana gelmektedir (Mumford, 2007,162-163). Bu demek değildir ki her insan yurttaş ve özgürlük tanımına dahil olabiliyor. Sınırlı bir yapıya sahip olduğunu belirtmek gerekir. Fakat dönemin ruhu göz önüne alındığında öncü bir takım rollerin olduğu gözleniyor. Aristoteles'e göre şehir "soylu amaçlar doğrultusunda bir araya gelme" biçimidir (Genim, 2014,55).

İslam kaynaklarına göre ise ilk ev ve ilk şehir olarak Mekke işaret edilmektedir. Kur'an'da, "*Gerçek şu ki, insanlar için kurulan ilk ev, Bekke (Mekke) de o kutlu ve bütün insanlar için hidayet (yeri) (Kabe)dir*" (Al-i İmran: 96) ve "*İşte bu (Kur'an) da, bereket kaynağı, kendinden öncekileri (ilâhî kitapları) tasdik eden ve şehirler anasını (Mekke'yi) ve bütün çevresini (tüm insanlığı) uyarasın diye indirdiğimiz bir kitaptır.*" (En'am: 92) ayetlerinde Kabe ilk ev olarak, Mekke ise "Ümmü'l-Kura" yani şehirlerin anası olarak tanımlanmıştır. Bulaç'a (2005:19-45) göre, bilimsel uygarlık teorilerinin de ilk çıkış noktası ve ilk mesken olarak genel kabul gören coğrafi bölgeler Mezopotamya ve Arap yarımadasıdır. Yani antropolojik ve tarihsel bilgiler bazı durumlarda farklı görüşü yansıtan yaklaşımlar sergilese de bazı durumlarda aynı doğrultuda görüşleri görmenin mümkün olduğu noktalara rastlanmaktadır.

1.2.2. Kentleşme

Kentleşme, öncelikli olarak toplumların kentlerde yaşamalarından beri süregelen bir olgudur. Bu açıdan bakıldığında birçok farklı kentleşme tanımı söz konusudur. Bunların ilki, kent sayılarının artması, ikincisi ise dünya üzerindeki kentli insan sayısının kırdaki yaşayan insan sayısına göre artışıdır (Mutlu ve diğerleri, 2016: 20). Çoğu yaygın görüşe göre ise bu sayısal artışların yanı sıra kentleşme, sanayi devrimi ve sanayileşme sebebiyle meydana gelmiş ve bugünkü halini almıştır.

Ekonomik ve teknolojik nedenlerden ötürü kırdan kente yapılan göçler sebebiyle kentleşme oranı artmaktadır. Kentlerde özellikle iş bölümü, uzmanlaşma, örgütlenme biçimleri gelişmiş olup bu imkânların olması sayesinde sürekli bir döngü sağlanmaktadır. Yine benzer gelişmekte olan kaynaklar dolayısıyla tarımsal ve hayvansal geçimlerin

sanayi alanına geçmesi kentleşmeye ivme kazandırır. Bununla birlikte kırsalda seyrek ve dağınık nüfus yapısına sahip olan yerleşim yerlerinin yerini, toplu ve yoğun nitelikli yerleşim yerlerinin aldığını görüyoruz (Keleş, 2002:19; Kaya, 2017: 64-65).

Dünya nüfusu geçtiğimiz iki yüzyıldır tarihte eşi benzeri olmayan artışları yaşamıştır. 18. yüzyılda 75 yıl arayla toplam nüfusta 250 milyon artış olmuş, günümüzde ise bu artış her 3 yılda bir görülmektedir. 1825 yılı dünya nüfusu 1 milyar kadarken, yüz yıl sonra 2 milyara çıkmıştır. 1925 – 1976 yılı arasında 4 milyar, 1990’lı yıllarda 5.3 milyar (Kennedy, 1996: 14-26), 2000’li yıllarda ise 6 milyarı geçmiş ve 2017 yılında ise 7 milyara dayanmıştır. Bu nüfus sıçramaları öncelikle sanayi devrimi ve hemen ardından yapılan göçlerle meydana gelen büyük kentlerin oluşmasıyla meydana gelmiştir.

Kent bilimi ve kuramları sanayileşmenin etkisiyle meydana gelen gelişmelerin ardından 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın başında gelişmeye başlamıştır. Kent, kentleşme gibi konularda bilim dünyasında çeşitli varsayımlar ve araştırmalar yapılmıştır. Bu dönemlerden beri ekonomistlerden, siyaset bilimcilere ve sosyologlara kadar birçok alandan bilim adamlarının gündemi haline gelmiştir (Uğurlu vd., 2010:71). Bilim dünyasında yapılan kent çalışmaları sadece bu dönemle sınırlı kalmamıştır. Antik çağdan günümüze kent, kentliler, kent hayatı, devletler, uygarlıkların doğuşu gibi birçok alanda araştırmalar ve görüşler ortaya konmuştur. Çünkü kentlerin ilk ortaya çıkışı M.Ö. 10.000’li yıllara kadar dayanmakta, tarımın gelişmesi ve yerleşik hayatın oluşmasıyla başlamıştır. İlk kentlerin kaynağı tarım ve zanaatken şimdi ekonomik, toplumsal, siyasal birçok dönüşümün yaşandığı yaşam merkezleri halini almıştır. Hal böyleyken kentleşme ve sanayileşmenin birlikte ilerleyişi sanayi devrimi sonrasına tekabül ettiği için genelde kent kuramları ve teoriler bu dönemlerden sonra hız kazanmıştır.

Kentleşme, dönemsel olarak çeşitli görüşlerle hem dar hem de geniş anlamları barındırmaktadır. Sanayileşmenin ilk ve orta dönemlerinde kentleşme kavramı daha çok demografik yapıyla tarif edilirken son dönemlerde bu tanımın yerini geniş anlamlı olan ekonomik ve toplumsal yapıları da açıklayan tanımlar almıştır. Farklı boyuttan kentleşme tanımlarına bakıldığında genel olarak görülen kırdan kente göçler, kır-kent nüfus oranının kentten yana çoğalarak artması, kent sayılarının günden güne artması, itici ve çekici

güçlerin birbirlerini beslemesi, kente özgü davranış, ekonomik ve sosyal yönlerin gelişmesi gibi birçok değişimi ve dönüşümü içinde barındırmaktadır.

Sosyoloji kuramının önemli isimlerinden Durkheim, Weber ve Marx'ın kentle ilgili önemli görüşleri vardır. Bu yazarların ortak noktası feodal toplumdaki modern topluma geçerken en önemli kırılmalardan biri faktör kentlerin ani büyümesidir. Weber, yeni rasyonel ruh oluşumunda kentlerin öneminden bahsetmiştir. Bu biçimiyle kent, ekonomik ve politik yönlerinin vurgulandığı bir kavram özelliğini taşır. Yine kentleri bir neden olmaktan öte bir koşul olarak gördüğünü ifade etmiştir (Saunders,2013:13). Emile Durkheim tarafından, kentleşmeye ve kentlere dair emek, iş bölümü ve ahlaki köken itibarıyla birçok değerlendirme yapılmıştır. İnsanların daha yakın ilişkiler etrafında daha organize yapılarla ortaya bir şey koyma ihtiyacından bahsetmiştir. Farklı iş kollarından ve farklı hayat tarzlarında olan insanların birlikte yaşaması da gelişmiş bir toplum modeli olarak gösterilmektedir (Saunders, 2013: 53).

1.2.3. Kentsel Mekânlar

Mekân sözcüğünün kökeni Arapça'nın "kevn" yani "oluş" kelimesinden gelmektedir. Kevn ise, var olmak, meydana gelmek, devamlı ve zamansız gibi manalarda kullanılır. Mekân benzer bağlamda felsefi boyutuyla bakıldığında, sınırlı büyüklükleri içinde barındıran büyüklük, var olanları bünyesine alan, boyu genişliği ve derinliğe sahip (Cevizci, 2000: 65; Aktaran: Bağlı, 2012: 18) olarak görülmektedir. Normal ve günlük dilde ise genelde belli bir "yeri", "evi" tasvir ederken kullanılmaktadır.

Kent mekânları, bir görüşe göre, kentte yaşayan insanların gündelik yaşamlarını geçirmelerini sağlayan alanlar olarak, kentin inşasında önemli yeri olan kurumlar olarak görülmektedir. Bu kurumlar kentin kültürel düzeyini ortaya çıkaran mekânlardır (Aytaç, 2012:503). Örnek olarak, parklar, meydanlar, sinemalar, pastaneler, kafeler, müzeler vs. kentlilerin genelde vakit geçirdiği ortak yaşam alanları akla gelmektedir. Bu bağlamda mekânları kentin soluk aldığı yerler olarak gören destekleyici diğer bir görüş ise, insanları bir araya getiren, ortak yaşanmışlıklar, maziler ve kendi hayatına dokunuşları sağlayan,

özellikle kentlilerin mekâna atfettiği değerlerden müstakil ve özel tarihler oluşturan bir kültürel arka plan olarak görülmektedir (Şener, 2014: 49).

Kentsel mekânlar sadece fiziki boyutlarıyla değil psikolojik, tarihsel, toplumsal tüm yönleriyle incelenmesi gereken birer olgudur. Aristoteles, şehirlerin bir bütün olmasının dayanağı olarak, farklı hayatların aynı mekânlarda yaşam yeri bulması, ilişkiler geliştirmesi ve sosyal bir yapının kurulması sonucu kentsel mekânların varlığından söz edebileceğini ifade etmiştir (Erdönmez, 2017: 114).

Mekân algısı olarak Henri Lefebvre, temsili mekân biçiminde ifade ettiği, fiziksel ve görülen mekândan farklı bir mekânın olduğu biçiminde yorumlamaktadır. İnsanların algıladıkları mekânların hem gerçek hem kurgusal olan “temsili mekânlar” olduğunu varsayar. Lynch ise şehrin imajını oluşturan kentsel mekânları beş tip olarak ifade eder; yollar, şehrin çevresindeki elementler, mahalleler, kavşaklar ve nirengi odakları (Lefebvre, 2008: 188; Lynch, 1975: 46; Aktaran: Taşçı, 2014: 69).

Kentsel mekânları, çıkış noktaları ve somut göstergeler nezdinde biçimsel ve varlıksal olarak iki temelde incelemek mümkündür. Biçimsel olanda, kentlerin fiziksel yapılarını ve mimari bir bakış açısında konuların incelendiği görülmektedir. Kentler bu alanda, pozitif öğeler binalar ve negatif öğeler dış mekânlardan oluşur. Toplumsal yapıdan etkilenen varlıksal mekân ise, hangi medeniyet esasına dayalı tarihin hangi safhasında bir mekân ortaya çıkışı varsa o mekân bizlere ait olduğu sosyoloji hakkında önemli emareler vermektedir. Bununla ilgili olarak Sadettin Ökten bir görüşüyle mekân ve insan bağıını gözler önüne sermektedir: (Taşçı, 2014: 76)

“Bir şehrin silueti, bir insan profili gibi hatta ondan çok daha fazla ölçüde bilgi verir ve izlenim uyandırır. Şehrin dokusu ise yüzlerdeki çizgiler, vücut hatları ve hatta alışılmış davranışlar gibi, o şehri kuranlar ve o şehirde yaşayanlar hakkında ipuçları verir.”

Kent mekânlarını ele alırken genelde bahsi edilen yerlerin sosyo-kültürel düzeyi ve kullanım işlevleri itibariyle kamusal niteliğe sahip alanlar oldukları görülmektedir.

Çünkü kentsel mekân dendiğinde bu alanlar, herhangi özel bir kullanım kısıtlaması getirilmeyen o an şehirde olan herkesin kullanabildiği yerler olarak tarif edilir. Literatürde kentsel mekânları “kamusal platform” olarak nitelendiren görüşler de hâkimdir. Sennett’e göre kent içindeki kamusal mekânlar farklı katmanların bir araya gelmesi olarak görülür. Yine Arendt ve Featherston da kent mekânlarının kamusal yönlerine vurgu yaparken ve bu alanları yeni sosyal grupların gelişmesine zemin hazırlayan bir unsur olarak tanımlamaktadırlar (Aytaç, 2012:509-511). Buradan, kentsel mekânların kamusal mekânlardan ayrı olarak görmenin pek mümkün olmadığı fikrine ulaşılmaktadır.

1.3. KÜLTÜR KAVRAMI

Kültürü kelimelere sığdırmak pek mümkün değildir. Hatta denemelerle ve eserlerle anlatmak, tanımlamak kolay değildir. Amerikan iki antropolog Kroeber ve Kluckhohn (1952) kültür hakkında yayınladıkları bir antolojide: *Culture, a Critical Review of Concepts and Definitions* (Kültür, Kavramlara ve Tanımlara Eleştirel Bir Bakış), kültür kavramının 164 farklı tanımlarını derlemiş ve tartışmışlardır. Bu derlemeyi eleştiren bir sosyal bilimci Berelson (1964) “bilimsel bir kavramın bu kadar çok tanımı varsa onun tanımlanamayacağını kabul etmek gerekir” demiştir. Sosyal antropolog Radcliffe-Brown, kavramın değilse bile, sözcüğün hiç kullanılmamasını önermiştir. Buna rağmen kavram tüm çevreler tarafından kullanılmaya devam edilmiştir (Güvenç, 1984).

Kültür, çok netameli ve hiçbir zaman berrak bir tarife kavuşturulmamış bir mefhumdur. Fransızca sözcüklerde ve denemelerde, “insanı insan yapan bilgilerin bütünü” anlamına gelir. Almanca ve İngilizce eserlerde ağır basan mana: sosyal yaşayıştır. Başka bir deyişle kültür, antropologlarla sosyologlar için başka, edebiyatçılar için başkadır. Bununla birlikte kültür öncelikle bir toplumun yapısı ile ilgili bir olgudur. Toplum yapılarının kuruluşu ve işleyişleri belirli özellikler taşırlar. Bunlar her toplumun kültürünün de ana yapısını ve boyutlarını çizer. Toplumsal yapılar kendisini oluşturan öğelerin ve kurumların durumları ile açıklanır. Kültür toplumsal yapılarda yansımaları bulan bir olgudur. Toplumsal olgular kültür potası içinde eriyerek içerik kazanırlar ve bütünlüğe ulaşırlar (Çeçen, 1996). Kültür, bazen hayatın kendisi, bazen bir alışkanlıklar veya bir kazanılmış hüneler derlemesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Genel bir bakış açısıyla, “kültür”: insanın ortaya koyduğu, içinde insanın var olduğu tüm geçelik demektir. Öyleyse “kültür” deyiimiyle insan dünyasını taşıyan, yani insan varlığını gördüğümüz her şey anlaşılabilir. Kültür, doğanın insanlaştırılma biçimi, bu insanlaştırmaya özgü olan süreç ve verimdir. Kültür, insanın kendini kendi evinde duymasını sağlayacak bir dünya ortaya koymasıdır (Uygur, 2006).

1.3.1. Kültür Kavramının Tarihçesi

İngilizce’deki ilk kullanımlarında kültür, havanların ve ekinlerin “yetiştirilmesi” (cultivation) ve dinsel tapınma ile ilişkiliydi (bundan sonra “kült” -cult- kelimesi). On altıncı yüzyıldan on dokuzuncu yüzyıla kadar terim, geniş bir şekilde öğrenmeyle bireysel insan aklının ve kişisel görgünün geliştirilmesine uygulandı. Bu dönemde kültürün “uygarlık” sözcüğünün değer yüklü eşanlamlısı olarak kullanılmasıyla birlikte, terim bir bütün olarak toplumun gelişmesini de anlatmaya başladı. (Smith, 2007)

Kültür sözcüğü Latince, colere; sürmek, ekip-biçmek, Türkçede “ekin” anlamında kullanılmaktadır. Kültür sözcüğü Latince “*cultura*” kök sözcüğünden gelmektedir. 15. yüzyılın başlarında kavram değişerek İngilizceye “culture” olarak geçmiştir. Kavram, çiftçilik ve doğal büyümenin gözetilmesi manasına gelmektedir. “*Culture*” sözcüğü 17. yüzyıla kadar Fransızcada aynı anlamda kullanılmıştır. İlk kez Voltaire, sözcüğü insan zekâsının (*esprit*) oluşumunu, gelişimini, geliştirilmesi ve yüceltilmesi anlamında tanımlamıştır (Güvenç, 1984).

Kültür, doğanın varlığına karşılık, insanın oluşturduğu her şeydir. Kavram, farklı ülkelere ve bilim adamlarına göre de değişiklik ve anlam çeşitliliği göstermektedir. Örneğin Voltaire’nin “culture” kavramı da Fransız dilinde yeni anlamlar kazanmış: Kültür, düşünme, seçme ve eleştiri gücümüzün geliştirilmesini sağlayan bilgi ve bilincimizin bir bütünü ve bileşkesi olarak “eğitim” kavramına yaklaşmaktadır. Bilimsel bazı yazılarda ise uygarlık karşılığı olarak kültür kullanılmaktadır.

1.3.2. Kültürü Oluşturan Öğeler

İnsanlığın ilk ortaya çıkmasıyla birlikte; ilk aletler ve ilk kültürler meydana gelmiştir. İlk alet olarak, ağaç ve taş kaba biçimde şekillendirilmiştir. Bu üretim ve metot insanı hayvandan ayıran yegâne bir unsurdur. Yine aynı şekilde mağaralara çizilen resimler, belli bir durumu anlatan şekiller, semboller gibi insana özgü maharetleri ortaya koymaktadır. Bunlar genellikle insanın maddi boyutlarını, gelişimlerini ve kültür oluşturma evrelerini izah eder. Manevi boyutları ise genelde dini, ilahi, ruhani ve inanç boyutunda insanların şekil kazanması olarak ifade edilebilir. Bu ikisi de insanın doğasında var olagelen iki farklı tarafıdır. Tarih bu iki temel üzerinde kurulmuştur. İnsanın dini ve manevi tarafları genelde kült olarak nitelendirilir, böylece insanlık tarihi kült ile alet arasında veya kültür ile uygarlık arasında yürütülen denge ile sürdürülmüştür (İzzetbegoviç, 2011:83-84). Böylece kültürün oluşmasını sadece maddesel gelişmeler üzerinden açıklamanın yetersiz olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Kültür, insanın diğer insanlarla ve semayla bağı, bağlantısı, münasebeti üzerinden hayatı, ahlakı, kuralları ve sanatı şekillendirmesiyle meydana gelmiştir.

Kültür, insanlardan insanlara aktarılan bir olgu değildir. Yani, bireyin yaşamının başlangıcından itibaren gördüğü eylemler, kazandığı alışkanlıklar, davranışlar ve tepkiler kültürün oluşmasını sağlar. Böylelikle kültür, belli bir insan grubunu diğerlerinden ayırma özelliğe de sahiptir. İnsanların genel kanıları ve değerleri olsa dahi bazı noktalarda kültür, belirgin ayrımları ortaya koyabilme özelliğine sahiptir. Geçmişten itibaren insanlar tarafından öğrenilen yerel veya ulusal kültürel değerler, zaman geçtikçe daha da çok benimseniyor, insanın temel yapı taşını ve inançlarını şekillendiriyor (Barutçugil, 2011:16-17). Böylece insanlar, hem kendi karakterini oluşturan doğuştan gelen özellikleri, hem de aile ve toplumdaki görenekleri kazandığı özellikleri harmanlayarak meydana gelmekte, ardından insanlarda toplumları oluşturmaktadır.

Aşağıdaki şekilde insanın zihinsel programının, hem kendine özgü özellikleriyle hem de topluma dair kültürel değerlerin kişiye aktarılması sonucunda meydana geldiğinin ifade edildiği katmanlar gösterilmektedir.

Şekil 3: İnsanların Zihinsel Programı: Kültür Katmanları
(Kaynak: Lewis, 2006:18; Aktaran: Barutçugil, 2011:17)

Şekil 1’de görüldüğü üzere, insanların zihinsel programı kültür katmanları olarak üç ana basamak olarak ayrılmıştır. Her insanda görülebilecek, doğuştan ve genel olarak sahip olunan özellikler ilk basamağı oluşturur. İnsan olmanın doğal olarak getirisi olan özellikler şunlardır; beğenilme, kabul görme arzusu, hayatta kalma çabası, korku duymak, cesaret göstermek, haksızlığa tepki ve başarılı olmak duygusu. İkinci olarak, insanların yetiştiği yerin değişiklik gösterdiği; örfü, adeti, kültürü, gelenekleri, davranış biçimleri, alışkanlıkları, doğru söyleme kabiliyeti, nezaket, utanma duygusu gibi temel insani özelliklerin yerel/ulusal ortak davranış biçimi olarak öğrenilmesi/öğretilmesi durumunu görmekteyiz. Kültürel katmanların son aşaması ise doğuştan gelen insanlara has özellikleri ve mensup olduğu toplumlardan edindiği yerel/ulusal değerleri de içine alarak kişilerin kendine özgü bir konum kazanmasıdır. Böylelikle kültürün insanın kendini bulmasına dair temel unsurlardan biri olduğunu saptamaktayız.

İzzetbegoviç’e göre (2011) kültür, dini olanın insan üzerindeki etkisi olarak görülür. Kurulan uygarlıkların, insan zekâsının doğal yaşam ve dünya üzerindeki beklenti ve amaçları doğrultusunda şekil aldığı ifade eder. Ve son olarak ona göre, kültür “insan

olma hüneri” ve “durmadan kendini oluşturma”, uygarlık ise “işlemek, üretmek, yönetmek, olanları daha iyiye getirme hali ve dünyanın durmadan değişmesi” demektir.

Kültürel süreçler ise kuşaktan kuşağa eğitim-öğretim kanalıyla mümkün hale gelmektedir. Bu kanallara ek olarak farklı kültürlerin birbiriyle olan ilişkileri de eklenince süreçler sürekli gelişerek meydana gelir. Kültür üretmek, kültür oluşturmak, kültür geliştirmek ve bunların yaygınlaştırılması; sosyal hayatın geçmişten beslenmesi, başka süreçlerle ilintili olması ve miras bırakılabilir olmasıyla bağlantılıdır (Güvenç, 2011:368-369). Bu sebeple her aşaması farklı durumları tarif eden ve toplumlar tarafından bizzat yaşanan ve yaşatılan süreçlerden bahsedilir. Kültürel süreçler aşağıdaki tabloda belirtilerek açıklanmıştır.

Tablo 1: Kültürel Süreçler ve Tanımları

Süreçler	Tanımlar ve Açıklamalar
Kültürleme (Enculturation)	Sosyal bilimlerde sosyalizasyon veya diğer tabirle eğitime durumudur. Doğumdan ölüme kadar, bireyin, toplumun istek ve beklentilerine göre etkilenmesi ve değişim göstermesi.
Kültürel Yayılma (Diffusion)	Toplumlar arasında dışarıdaki unsurların içeriye etkilenmesi veya içerdekilerin dışarıya etkilenmesi sonucu oluşan maddi ve manevi unsurların devamlı meydana gelmesi.
Kültürleşme (Acculturation)	Kültürel yayılmanın ardından meydana gelen maddi-manevi unsurlarla, diğer kültüre sahip toplulukların birlikte kültürel etkileşim ve alışverişe girmesi sonucunda iki tarafın da etkilenmesi.
Kültürlenme (Culturation)	Farklı kültürlere sahip olan toplulukların buluşarak etkileşim oluşturması sonucunda taraf kültürler haricinde farklı ve özgün bir kültürün ortaya çıkması.
Kültür Şoku (Culture Shock)	Herhangi bir kültüre sahip olan birey ve grupların farklı bir kültürle buluşması sonucunda yaşadığı uyum sorunları, adaptasyon problemleri ve bunlarla birlikte bunalımlar yaşaması.

Zorla-Kültürleme (Trans-Culturation)	Belli bir kültüre sahip olan toplulukların bir başka baskın kültür tarafından rızaları olmadan ve zorla değiştirilmesi.
Kültürel Özümseme (Assimilation)	Belli bir kültürün başka bir kültüre karşı kendi kültürünü hakim kılarak kendine benzetmesi. Bir nevi askeri işgalin kültürel halidir.
Kültürel Değişme (Cultural Change)	Sayılan tüm kültürel süreçler dolayısıyla veya bazı sebeplerden ötürü toplumların tamamında veya bir kısmındaki kültürel değişimlerin olması.

(Kaynak: Güvenç, 2011:159)

1.3.3. Kültürün Çeşitleri

Kültürün içerik, amaç ve nitelik açısından farklı çeşitleri mevcuttur. Kültürün çeşitleri belli alt başlıklar halinde sayılabilir. Bunlar: genel / ulusal kültür - alt kültür, yöresel / yerel kültür, maddi kültür - manevi kültür, karşı kültür, evrensel kültür, popüler kültür, kitle kültürü, tekil kültür, çoğulcu kültür ve çokkültürcülük (Barutçugil, 2011:21-22, 220).

- Genel / Ulusal Kültür: Bir ülkede veya bir toplumda, barındırdığı toplumsal grupların, her coğrafi bölgesinden kişilerin sahiplendiği, ortak bir şuurla benimsemesinden dolayı meydana gelen kültüre genel / ulusal kültür denmektedir. Dolayısıyla, bir ülke veya toplumda yaşayan genel kitleye hitap eden, yayılmış ve yerleşmiş görüşler, davranış biçimleri, kanunlar ve fiili düzenler genel kültürü ifade etmektedir. Bunun yanında farklı bir kullanım alanı olarak ise insanların topluma dair bilgi birikimini anlatırken de genel kültürü hakkında bir değerlendirme yapılarak onun seviyesine kıstas koyulmaktadır. Genel kültürler de birçok altkültürden meydana gelmektedir (Barutçugil, 2011:22).
- Alt Kültür: Alt kültür hakkında birçok tanım mevcuttur. Bunların başlıcalarından Chicago Okuluna göre, bir toplumdan veya bir ülkeden daha küçük sosyal grupların dilleriyle, inançlarıyla, alışkanlıklarıyla, değerleriyle ve yaşam

tarzlarıyla farklılaşması ve ayrılmasıdır. Gordon'a göre altkültür, sınıf, köken, etnik, kent-kırsal bölge, inanç vb. birçok farklılaşan alt grupların birleşerek bir etkiye sahip olmasıdır (Jenks, 2007:21-22). Böylece genel/ulusal kültür ile altkültür tanımları ve konumları birbirinin zıttı olarak görünse dahi bir bütün ve parçaları olarak da nitelendirilebilecek durumlar söz konusudur.

- Yöresel / Yerel Kültür: Ülkelerin veya toplumların sadece bir bölgesine, kentine veya coğrafi konumuna göre özgünlüğe sahip olan ve her yerde değişiklik gösterebilen kültürel birikim biçimine yöresel / yerel kültür denmektedir. Son dönemde küreselleşmenin etkisi ile kentlerdeki ve bölgesel kültürler daha çok korunmaya muhtaç hale gelmektedir.
- Maddi Kültür - Manevi Kültür: Kültür Sözlüğü'ne (Çalışlar, 1983:267) göre maddi kültür, toplumların süregelen gelişimlerinin sadece doğal ve tarihsel olarak gerçekleşmediği aynı zamanda insanların da kendi kaderlerini ve geleceklerini belirleme noktasında değişimlere etki ettiğini anlatmaktadır. Bunlar genelde insanların bilimsel, teknik ve sosyal açıdan ürettiklerine karşılık gelmektedir. Maddi kültür dendiğinde, mimari eserler, teknolojik eserler ve insan emeğiyle oluşmuş tüm bilimler verilerdir. Bu bakış açısı doğrultusunda, tarih boyunca meydana gelen eylemlerin, doğaya hâkim olmanın, gelişen yaşam standartlarının, bireysel ve toplumsal özelliklerin değişmesinde yani genel olarak toplumun kültürü de insanlar tarafından oluşmaktadır. Meydana gelen savaşlar, buluşlar, başarılar, yenilgiler, keşifler, göçler ve seferler insanların eliyle toplumları, kültürleri ve dünyayı şekillendiren unsurlardandır. Manevi kültür ise daha soyut kavramları içinde barındırmaktadır. Sanatsal çoğu faaliyet, dil ve uhrevi inançlar gibi birçok durum manevi kültürün sınırlarına girmektedir.
- Karşı Kültür: Toplumların geneli tarafından kabul görmüş genel değerleri, yaygın davranışları, yerleşik anlayışlara itiraz eden ve karşı duran anlayışa karşı kültür denmektedir. Karşı kültürün insanlar üzerindeki tezahürü bu yönüyle bazen toplumun aykırı yüzleri olarak bazense aktivistlerin tutumu olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Karşı kültürü oluşturan topluluklar internet ve kitle iletişim araçlarını kullanarak algı yönetimi meydana getirip azınlık olduğu halde çoğunluğa şekil verme yeteneğine ve ihtimaline sahip olmaktadır (Woodward, 2016).

- *Evrensel Kültür:* Tüm toplumların ortak olarak gördüğü, inandığı, hissettiği ve sahip çıktığı tüm kültürel miraslar evrensel kültürü temsil etmektedir. Evrensel kültür, insanlık adına yapılmış, geliştirilmiş, üretilmiş buluşları ve fikirleri içinde barındırarak insanlık adına ortak söz söyleyen bir kavramdır.
- *Popüler Kültür:* Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre , “Bulunduğu dönemde geçerli olan, çabuk tüketilmesi beklenen ve aynı şekilde hızlı üretilen kültürel yapılardır.” (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GT.S.5a4e297c6bddf7.64720668, 2017). Etimolojik olarak populus (halk) kökeninden gelmiş bir kavramdır. Genel olarak semboller, bilgiler, eğlenceler ve karşılıklı ilişkileri bütünü olarak halkın kendisini yansıttığı ve zamanın ruhunu içinde barındıran bir kültür çeşididir. Son zamanlarda gelişen teknolojiyle birlikte popüler kültür daha çabuk yayılmış ve insanlar üzerinde daha etkili olmuştur.
- *Kitle Kültürü:* Sanayi devrimi sonrası toplumların ve kitlelerin ortak paydalar ve ortak hedefler doğrultusunda tasarlanması amacıyla ortaya atılmış bir çeşit siyaset aracı kültür biçimidir (Jenks, 2007; Smith, 2007).
- *Tekil Kültür:* azınlık grupların kültürlerini önemsemeyen bir bakış açısına sahiptir. Baskın kültüre herkesin tabi olması ve onun içine girilmesi istenmektedir. Bu uygulama ulus-devlet anlayışından sonra sıkça ülkelerde görülmüştür. Belli bir davranış biçimi, sınırları belli olan inanç ve değerlerin benimsenmesi beklenmektedir. Buna örnek olarak da belli bir tarihe kadar ABD ve Batı Avrupa’da üstün ve yönetici kimliğinde olan beyaz ırka dahil olan erkeklerin egemenliğinde görmekteyiz (Barutçugil, 2011:220). Asimilasyon ve faşizm politikalarında görülen bu modele dünya tarihinin belli dönemlerinde oldukça sık

rastlanılmaktadır. Bu tip uygulamalar, 1970-80'li liberal ve özgürlükçü politikaların yayılarak başladığı dönemlere kadar varlığını sürdürmüştür.

- Çoğulcu Kültür, tekil kültürel geleneğe göre daha heterojen yapıya sahiptir. Bu yapı çoğunluk kültüre sahip kimselerin haricinde farklı kültürel değerlere sahip olanları da içinde barındırabilmektedir. Buna rağmen çoğunluk kültürünün egemen olduğu bilincine sahip hareket etmektedir. Yapı farklı kültürleri içinde barındırmakta ama ona göre şekil almamaktadır. Bir nevi tekil kültür ve çokkültürcülük arasında duran geçiş dönemini yansıtmaktadır.
- Çokkültürcülük: genel kullanım itibariyle, herhangi bir toprak parçasında, herhangi bir ülkede, şehirde veya bir bölgede belli yasal prosedürler çerçevesinde farklı kültürden, etnik yapıdan, dilden ve dinden gelen insanların beraber ve birlik içinde yaşamasına çokkültürcülük denmektedir. Dünya'da ilk örneği Kanada'da 1965 yılında Kraliyet Komisyonu'nda alınan kararlarda görülmüş ve hemen ardından farklı ülkelere yayılarak göçmenler, yabancılar ve farklı kültürlerden gelen insanların haklarının savunulması kendi değerlerinin korunmasına dair yaklaşımların artmasına yol açmıştır (Bennett, 2015:12).

1.3.4. Kültüre Medeniyet Temelli Bir Bakış Açısı

Kültür ve medeniyet birbiriyle oldukça ilintili, bağlantılı, bağımlı ve birbirlerinden ayrı düşünülmediği takdirde daha anlam kazanan kavramlardır. Öncelikle her kavramın başı insandır. İnsan kavram inşa eden varlıktır, sadece biyolojik olarak yaşamakla değil hayatı bunun yanında kendi zihninde ayrı bir yaşam oluşturmaktadır. Bununla birlikte insanın bizatihi ürettiği kavramlardan biri kültürdür. Kültürün somut, başlı başına varlığı yoktur. Algılanabilir dünyada parça parça olan olaylar ve cisimler, bir bakış açısına göre zihinde bir araya getirilir. Gerçekte olmayan, yalnızca zihinde inşa edilmekte olan bir kavram olan kültür, algıların zihindeki içeriğini seçer, düzenler, yeni bir ilişkiler ağı ile algıları yapılandırmaktadır (Özakpınar, 2016, 9-11).

Sosyal bilimlerin en soyut kavramlarından biri olan medeniyeti somut etimolojik bir açıklamayla da ifade etmek gerekmektedir. Medeniyet kelimesi, Arapça'da "Bir yerde ikamet etmek" anlamında olan "mudun" mastarından gelmektedir (Niyazi, 2007:48). Kelimenin lügat anlamları, kavramın seyrini izlemek bakımından önemlidir. Medeniyet kelimesi, "me-de-ne" kökünden gelmektedir. "Medene", "şehre gelmek" anlamına gelmektedir. Bu kökten gelen "el-Medeniyye" kelimesi de "medeniyet, uygarlık" anlamlarına gelmektedir (Sönmez, 2003). Bu mastardan doğan "medine" ise şehir anlamındadır. Medeni, şehir hayatına sahip olan, şehirde yaşayan ve bu hayatı benimsemiş kimselere denir. Fikri, ilmi, ahlaki belli bir seviye ya da standarda sahip bir profil denildiğinde değil de sadece şehirde yaşayan, şehre mensup olan kişilere medeni denilirse mana oldukça farklılaşır. Bunun yanında medeniyetin maddi temelleri, binalar, mabetler, fabrikalar şehirlerde oluşmaktadır (Niyazi, 2007:48).

Avrupa'da bu kelimenin karşılığı olabilecek "civilisation" kelimesi 19. Yüzyılda kullanılmaya başlanmıştır. Osmanlı aydınları arasında ise, Fransızca "civilisation" kelimesinin karşılığı olarak "medeniyet" kelimesinin kullanılması, yine aynı zamana (Tanzimat dönemi) rastlar. Kavramın ilk kullanıldığı yıllarda "edep-erkan, öğrenme, zariflenme" gibi anlamlarda kullanılıyordu. Medeniyet kavramı, hem İslam hem de Batı medeniyetlerinde "şehirlilik" anlamında kullanılır. Burada, ekonomik olarak gelişmiş toplumlar ifade edilmektedir; göçebe ve yerleşik toplumlar anlamında kullanım söz konusu değildir. Kavrama belki de ilk işaret edenlerden birisi olan İbn Haldun, Mukaddime adlı eserinde, şehirlilik anlamında "hadarilik" kelimesini kullanır. Hadarilik, bedevi toplumlara göre daha çok gelişmiş toplumları ifade eden bir kelimedir (Sönmez,2003).

Medeniyet ve kültür farkına Strauss'un yaklaşımı çok dikkat çekicidir: "Medeniyet farklı kültürlerin müşterek eseridir. Bir diğer tabirle farklı kültürlerin koalisyonu, medeniyetlerin gelişmesini ve esasını oluşturmaktadır. Straus'un bu mevzuda geliştirdiği tanımlara göre, insanların coğrafya değiştirmesi ve göçler, karşılıklı kültürel alışverişler, ticari işlemler ve savaşlar aracılığıyla farklı kültürlerdeki topluluklar ortak bir payda olarak medeniyet inşası sağlamaktadır. Bu sebeple bilim, ilim ve teknik açıdan bir icadın bulunması tek bir topluluğa ait olarak görülemez (Niyazi, 2007, 50). Buradan

çıkarılacak sonuçla birlikte genel manada kültür “beşeri müktesebatın tamamı” olarak tarif edilmekte, bazı görüşler de maddi ve manevi olmak üzere ikiye ayırıp maddi kısmına kültür diyerek bununla “Bir kişinin veya topluluğun, sadece doğadan ibaret olan fiziki çevreyi kontrolü altında tutmak ve onu istediği gibi kullanmak için sahip olduğu ortak araçların hepsi içine alınmaktadır (Canan, 1996, 24).

İnsanlığın sosyal ve tarihi süreçlerle edindiği birikimlere giren maddeler göz önüne alınınca kültür kelimesinin dört ayrı anlamda kullanıldığı gözlenmektedir:

- İlmi sahadaki kültür: Medeniyettir.
- Beşeri sahadaki kültür: Öğretim ve terbiyedir.
- Estetik sahadaki kültür: Güzel sanatlardır.
- Maddi ve biyolojik sahadaki kültür: Ziraat ve yetiştirme (Aktaran: Canan,1996, 20).

Bir başka bakışla benzer ifadelerin dile getiren bilim insanı Halilov (2016:65-69) medeniyet ve kültürün farkını, ağaç ve orman arasındaki farka benzermiştir. Medeniyetin orman gibi çoğul bir kavram olduğunu belirtmiştir. Yerel bir medeniyet incelendiğinde, orada ne varsa medeniyet şemsiyesi altına girdiğini söyler. Bunlar; bilim, sanat, toplumsal yapı, dini inanç, siyasal sistem vb. durumlardır. Kültürü ise daha özel nitelikte, bilimle, sanatla, ahlak ve dinle ilişkilendirmiştir. Genelde toplum üzerinde gelenek halini alan, alışagelmış durumları tarif ederken kavramın daha baskın olduğunu düşünmektedir. Bunun yanında değişim ifade eden kavram olarak medeniyeti daha uygun bulurken, kültürel değişimlerin daha zor ve yıllar süren süreçlerden sonra meydana gelmesinin daha mümkün olduğunu söylemiştir.

Medeniyet birden fazla kültürün (kabile, topluluk, toplum, millet vs.) ortak kurumların entegrasyonudur (bütünleşmesi bileşimi). İslam medeniyeti, Batı Medeniyeti terimleri böyle bir ayrıntılı anlama sahiptir. Örneğin İslam medeniyeti belirli bir coğrafyada birçok kültürün (Türk, Hint, Arap, İran vs.) özgün katkılarıyla oluşan bir medeniyettir. Bu aşamada oluşan entegrasyon ortak kurumlar ve değerler üretmiştir. O nedenle de ortaya çıkan tabloda kuşkusuz bütün kültürlerin anlamlı ve işlevsel

katkılarından söz edilebilir, ama bunların belirli bir kültüre (millet ve topluma) indirgenmesi medeniyetin dengesini indirgendiği toplum lehine bozmaz. Bu bakımdan aynı zamanda şu ortaya çıkıyor ki dünya insanları bir tek medeniyete mensup değildirler (Doğan, 2014).

Medeniyet teorisi insanlığın varoluşundan beri süregelen bir olgudur. Medeniyeti karşılayabilecek diğer bir kavram ise uygarlıktır. Bu nerdeyse kent ve şehir gibi birbiri yerine kullanılacak kadar yakın, köken ve oluşum itibarıyla ise farklı hikâyelere sahip iki kavramdır. Osmanlı yazarlarına baktığımızda maddi manevi gelişmiş seviyeye ulaşmayı anlatmak için “medeniyet” anlamını imar, umran ve mamur kelimeleri üzerinden kullandıklarını görmekteyiz. 19. yüzyılın sonuna doğru bugünkü medeniyet anlamı kullanılmış, cumhuriyet sonrası ise uygarlık kelimesi eş anlamlısı olarak gösterilmektedir (Sosyal Bilimler Ansiklopedisi, 1991; Aktaran: Yılmaz, 2002:14).

Medeniyete dair birçok bakış açısı ve teori vardır. Bunların bazıları, Özakpınar (2009:42-62) gibi kültür temelli olarak medeniyeti tanımlama yoluna gitmiştir. Kültürün ve medeniyetin yakın ilişkisini vurgulayan Özakpınar, iki olgunun da insan eylemlerini sonucu olduğundan ve doğuştan gelebilecek bir konuma sahip olmadıklarından bahsetmiştir. Aynı şekilde insanın refleksleri ve içgüdüleri hariç her özelliğinde bu olguları görebilmekteyiz. Medeniyetin teorisini yapmak ve kavramı açıklamak oldukça ucu açık ve karmaşık görünmektedir. Buna karşın medeniyet teorisini incelerken tarih, sosyoloji ve antropoloji bilimlerinin ortak bazı alanları saptanmıştır: örgütsel bir yapı olan devletler, toplumsal sınıfları oluşturan ticaret, tarım, sanat, zanaat ve çeşitli iş alanları, yazıyla birlikte başlayan süreçler, mimari ve güzel sanatlar gibi birçok alanda ortak incelemek yapılmıştır (Özakpınar, 2009:44). Bu ilerleyiş içerisindeki esas kritik detay ise farklı kimliğe ve farklı tarihe sahip toplumların kendi kültürleri temelinde gerçekleşen rasyonel ve özgün nitelikte ruh kazanma biçimidir.

Bu alanda çalışmaları olan Toynbee ise, dünya tarihinde 6.000 yıldır medeniyetin olduğunu ifade etmiştir. Mevcut durumda bunların beş tanesinin halen yaşamakta olduğunu söylemektedir. Bunlar: Batı medeniyeti, İslam medeniyeti, Hint Medeniyet, Çin Medeniyeti ve Rus medeniyetidir (Toynbee, 1961; Aktaran: Canan, 1996:26). Bu önemli

medeniyet haritasına dayanarak Toynbee, dünyadaki toplumların çoğunu bu şekilde gruplandırarak daha net bir tarihsel okuma yapılacağını da paylaşmaktadır. Yine medeniyetleri, birbirinden ayıran birçok kültürün ve yaşam tarzının olduğunu söyleyerek aslında temel bazı görüşlerin ve tanımların ortak paydada birleştiğini kanıtlamaktadır.

Dünya, tarihin ilk dönemlerinden bu yana birçok medeniyete farklı coğrafyalarda farklı dönemlerde farklı koşullarda ev sahipliği yapmıştır. Bunlar genelde bazı kategoriler etrafında görülmektedir; ilk çağlarda Mezopotamya coğrafyasında ve antik dönemde görülen Yunan, Mısır gibi kadim medeniyetler, İslam medeniyeti, Batı medeniyeti ve Doğu medeniyeti olarak öne çıkan sonuçlar arasında görülmektedir.

1.4. GENÇLİK KAVRAMI

Gençliğin insan yaşamının bir evresi, çocukluktan yetişkinliğe geçiş olarak betimlenmesi ve somut bir yaş grubuna indirgenmesi yaygın olan gençlik tanımıdır (BM, 1993; Dünya Bankası, 2007). Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca gençliğin tanımı şöyle yapılmıştır: Gençlik, buluşma erme sebebiyle, biyolojik, psikolojik bakımından çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan 12-24 arasında kalan yaş grubudur (DPT Raporu, 1983). Gençlik tanımlarında genelde bir yaş aralığı esas alınmaktadır. Bu da başlıca eleştiri konusu olarak nitelendirilmektedir. Genel olarak uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan gençlik tanımı okulda kalma sürelerinin uzamasıyla birlikte 15-29 yaş grubuna uzatılmaya başlanmıştır.

Gençlik döneminin, bir önceki ve daha sonra gelecek dönemden farklı olduğu açıktır. Bu durum da gösteriyor ki, gençlik dönemi içerisine giren kişi, çocukluktan getirdiği bir takım alışkanlıklar bünyesinde tutabileceği gibi, geleceğe ait olarak da bazı arayışlar ve beklentiler içerisinde olacaktır (Şener, 2013: 11). Bu beklenti ve arayışlar gençlerin özel olarak da ilgilenilmesinin ve yönlendirilme anlamında bir alt yapıya ihtiyaçları olduğunu göstermektedir.

Gençliğin bir ruh durumu olarak tanımlanması da mantıklı bir düşüncedir ve bu tanım "belirli bir hayal gücüyle, korkaklıktan ziyade cesaret duygusuyla ve rahatını

maceraya tercih etmekte diğlerinden ayırt edilen herkesi kapsayabilir, pasif bir yaşamdan ziyade aktif ve katılımcı aktivite esastır (Beşirli, 2013: 22). Lisanımızda “genç” kelimesi, esas itibariyle “hazine” demektir. Bu hazine akıl planında, mekândan mekansızlığa kadar uzanan ‘bilebilme’ yeteneği, his planında ‘yüksek duygulara sahip olma’ yeteneğidir (Şener, 2013:13).

1.4.1. Gençliğin Önemi

Gençlik çağı genelde bağımsızlığı çağrıştırmaktadır. İnsanın toplumsal hayata katıldığı evre olan gençlik dönemi, bu esastan bakıldığında hem kişiler için hem toplum için oldukça önemlidir. Genç birey bu dönemde, bu zamana kadar yetiştiği, büyüdüğü, etkilendiği çevreden kopma veya uzaklaşma eğilimi gösterirken başka bir çevreden etkilenebilir ve şekil almaya başlamaktadır. Kendi yaş çevresiyle spor, sanat vb. faaliyetler kanalıyla kaynaşmaya ve sosyalliği artmaya başlar. Bu tip gruplaşmaların, bağımsızlık göstergelerinin ve bazı özgün sorunların da görüldüğü bu gençlik dönemi her bireyin geçirdiği ve olgunlaşma öncesi bulunduğu bir dönemdir (Gökçe, 1988:371-374). Böylece gençlik denilen dönem, insanın karakteristik özelliklerini, sosyalleşme kabiliyetlerini, farkındalık yetilerini vb. birçok insani temel yönlerinin belirginlik kazandığı ve telafisi zor olan bir döneme karşılık gelmektedir.

Gençliğin, toplumların geleceğini meydana getiren ve genel olarak toplumların en dinamik, en üretken grubu olarak, tarih boyunca toplumların gelişmesinde katkıları büyük olmuştur. Bununla birlikte gençlik sadece bir dönemde veya bir toplumla sınırlı kalmayarak tüm tarih boyunca olmuş ve yer alacak bir gruptur. Buradan çıkan sonuç ise gençliğin sosyo tarihsel bir kategori olduğudur (Gürses ve Gürses,1979:56-57).

Gençlik, tarihin her döneminde toplumların en zor olan, en fazla enerji isteyen ve en fazla cesaret isteyen işlerin çoğunu üstlenerek medeniyetlerin kalkınması ve ilerlemesi için kritik roller almıştır. Bunun devamı niteliği olaraksa sanayi devrimi sonrası genel iş gücünü ve genel emek piyasasını oluşturan ana gövdedir. Yine 19. yüzyıl sonrası iyice belirginleşen ulus devletlerde gençlere dair farklı roller de verilmiştir. Burada verilen rol siyasi hayat ve siyasi aktör olarak gençliğin devletler üzerindeki etkisidir. Çünkü yeni

gelişen ulus devletlerin ideal bir portre örneği ve gelecek hayalleri gençler üzerinden anlatılmakta ve tasarlanmaktadır. Örneğin gençlik; faşizm, komünizm, Nazizm, sosyalizm, kapitalizm vb. akımlar genelde gençler üzerinden yayılmakta ve projelendirilmektedir (Gür ve diğerleri, 2012:16). Devletler genelde gençlere genelde kendi mantıkları ve politikaları çerçevesinde hem zihinsel eğitim hem de beden eğitimi vererek donanımlı hale getirme gayreti içerisinde. Bu şekilde toplumu gençler üzerinden tasarlayabilme kabiliyetine haiz olmaktadır.

1.4.2. Gençlik Problemleri

Gençlik dönemi bireysel olarak, kişiliğin şekillendiği ve toplumsallık kazandığı bir evredir. Bireyin, dünyasında ve kendi içinde yaşadığı sorunların yanı sıra bir de dış dünyada karşı karşıya kaldığı sorunları vardır. Buradaki saptanması gereken noktalardan birisi ise gençlik döneminin evrensel olarak tüm toplumlar tarafından kabul görülen sorunları ile ulusal ve yerel toplumlara göre farklılık gösteren sorunlarının varlığıdır. Problemlerin bazıları dışlanma gibi sosyal temelliysen bazıları da işsizlik sorunu gibi ekonomik temellidir.

Birleşmiş Milletler Gençlik Raporu'na (United Nations, 2005) göre gençlerin en çok sorunu olarak görülenlerinin ilk sırasında eğitim ve işsizlik vardır. Yine buna doğrultuda çıkarılan bir diğer Birleşmiş Milletler Gençlik Raporu'nda (United Nations, 2016) "Sivil Genç Katılımı" esas alınarak bazı önemli vurgular yapılmaktadır. Bu vurgular genelde gençlerin önüne çıkan engelleri ve katılım esasıyla aşmaları için incelenmiştir. Bunlar; ekonomik katılım, politik katılım ve toplumsal katılımdır. Belli başlı alanlarda gençlerin rolünü eksik görerek bu alanlarda yoğunlaşılmasına zemin oluşturmaktadır.

Gençlerin genel olarak sorunları bazı kategoriler ve serbest alanlar çerçevesinde sıralanabilir. Genç işsizliği hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler açısından oldukça belirgin ve öncelikli durumdadır. Bunun gündeme gelmesi de oldukça yenidir (Council of Europe, 2009; Aktaran: Gür ve diğerleri, 2012:23). Uluslararası İş Örgütü'nün 2008 tarihli raporuna göre genç olarak nitelendirilen kitle dünya nüfusunun

%25 bir konumda iken, işsiz nüfusunun %40'ı gençlerden oluşmaktadır (ILO, 2008; Aktaran: Gür ve diğerleri, 2012:23). Buradan yola çıkarak toplumdaki sorunların nüfusun genç olan kısmını daha duyarlı ve fazla biçimde etkilediğini görmekteyiz.

Gençlerin genelini kapsayan bir diğer önemli sorun ise yaşadıkları psikolojik çöküntü ve bunalımdır. Bunalım, anlam itibariyle psikolojik ve toplumsal konulardaki çıkmazı ifade etmek için kullanılır. Gençlik dönemi doğası itibariyle kişiliğin ve özelliklerin tam oturmadığı bir dönem olması sebebiyle bu tür psikolojik dalgalanmalara gayet açık bir haldedir. Genç bireyler, arkadaşları ve çevreleri tarafından tanınmak, bilinmek, sevilme ve sayılmak isterler. Bu tür davranış ve yaklaşımlarla karşılaşmayan gençler genelde bunalımlara daha yatkın olmaktadır (Şener, 2013:76). Buna ek olarak gençlerin en büyük problemleri arasında görülenlerden biri de “toplumsal baskı” konusudur. Toplumda belli tecrübe edinmiş kişiler ve büyükler tarafından devamlı maddi ve manevi olarak baskı altın olan gençler esas potansiyellerini böylelikle ortaya çıkaramama tehlikesi altına girmektedir. Bakış açısı olarak ve merkezi görüş merci olarak büyüklerin sayıldığı toplumlarda gençlerin “dışlanma” olgusu ve tehlikesiyle karşı karşıya gelmesi olasıdır (Armağan, 2004:18).

Birçok genç birey toplumlarda yeterince statü, hak ve güç sahibi değildir, sadece yaşları nedeniyle karşılaştıkları kırgınlıkla değil, aynı zamanda korunan ve bağımlı çocukluk ile özerlik ve kendi kaderini tayin edebilen yetişkinler arasında kalmaktadırlar (Barry, 2005:1). Bu yönüyle gençliğin, bazı toplumlarda muhatap alınmama sorunları ve arada kalmışlığın sembolü olduğu görülmektedir.

Dünya genelinde ağırlıkla son 30 yıldır kötü ve zararlı alışkanlıkların artışı ve buna bağlı sosyal sorunlar görünmektedir. Kaynak ve verilere göre gençlerin madde bağımlılığında, Amerika, Avrupa ve Ortadoğu nerdeyse eşit olarak etkilenmektedir. Burada küreselleşen dünyanın farklı bölgelerde yaşayan gençler üzerindeki etkisinin çok farklılık göstermediğini görmekteyiz. Kötü alışkanlıkların ve madde kullanımının sebepleri arasında; ekonomik refah, eğitim sürelerinin uzaması, gençlere ait boş vakitlerin bilinçli kullanılmaması ve küreselleşme ve kitle iletişim araçlarının etkisiyle trend hale gelmesi olarak gösterilmektedir (Gür ve diğerleri, 2012:25).

Gençlerin kötü alışkanlıklarının olması eğer ailelerinden kaynaklanmıyorsa tamamen toplumun ve toplumsal yapının düzensizliğinin sonucudur. Bunun yanında ise gençler üzerindeki etkili olan yaygın ve baskın olan algının ne kadar sakıncalı bir halde olduğunu göstermektedir. Özellikle modern toplumlarda çocuk yetiştirme konusundan aileden ziyade eğitim sistemi ve çevre kültürüne teslim edilmesi oldukça sakıncalı etkiler oluşturmaktadır. (Şener, 2013:112-118).

Genelde gençlere bütüncül ve homojen bir bakış açısıyla yaklaşıldığında dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Bu bakışla gençlerin sorunları gözden kaçırılmamalıdır. Örneğin, erken yaşta veya eğitim görme yaşında çalışan gençlerin eğitim alma noktasında daha az şanslı olduğu bilinmektedir (Yıldırım, 1994:16). Hayati bazı süreçler için çalışması gereken gençlerin aynı anda ve aynı verimde ve kalitede eğitim alması mevcut sistem göz önüne getirildiğinde çok mümkün olmamaktadır. Yine benzer bazı imkânsızlıklardan ötürü eğitimin yanında; sağlık, sosyallik ve kimlik başlıklarında birçok sorununda eklendiğini düşündüğümüzde sosyo-ekonomik temelli farklılıkların gençlerin hayatını kurgularken önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

1.4.3. Gençlik Sosyolojisi ve Alt Kültürü

Her birey kendi içinde bulunduğu toplumun ve sosyolojinin karakterini, kültürünü ve mensubiyet duygusunu edinmektedir. Fertler toplumun özelliklerinin yanı sıra kendi özellikleriyle ve çevrenini etkisiyle ben idrakine de sahiptir. Bunun yanında sosyal kimlik, bireylerin ait olduğu toplumun etkisiyle şekil kazanmış ve kişisel özelliklerini eklenmesiyle aidiyet duygularının bir karşılığı olarak karşımıza çıkmıştır (Tajfel, 1981:442; Aktaran: Şener, 2013:21).

Michel Saint Pierre, gençliği yaş aralığına indirgemekten ziyade bir durum ve hal olarak tanımlamaktadır. Yine benzer bir görüş olarak Tütengil genci, insanı genç yapan fiziksel ve biyolojik durumun yanı sıra bir zihniyet ve hayata bakış açısı olarak değerlendirmiştir (Kışlalı, 1974; Gökçe, 1971; Aktaran Şener, 2013:22). Gençliği ifade ederken genel olarak toplumdan bir kesim olan gençliği kimileri yaş aralıklarında

sınırlarken kimileri ise sosyolojik ve psikolojik bir tahlille bu tanımlamayı oluşturmaktadır.

Gençliğe dair birçok teori ve sosyolojik kuram oluşturulmuştur. Bunlar çok farklı disiplinlerden beslenmiştir. Bu kuramlar üzerinde görüş birliği bazı kategoriler etrafında oluşmuştur; biyolojik kuramlar, psikolojik kuramlar, sosyolojik kuramlar, tarihsel kuramlar ve kültürler arası kuramlar nitelendirmek mümkündür (Beşirli, 2013:33; Baran, 2013:11-12).

Gençlik kuramları arasında olan biyolojik kuram, bireylerin biyolojik ve fizyolojik olarak gelişmesine bağlı olarak olgunlaşma yaşamasını ve bunu biyogenetik yöntemlerle izah edilen bir görüştür (Burcu, 1998, 107; Aktaran: Beşirli, 2013:33). Psikolojik kuram ise gencin düşünsel dünyasında bilişsel, cinsel, kişilik, duyuşsal ve psikolojik olgunluk ve gelişim çerçevesinden incelenmesidir (Baran, 2013:12). Tarihsel kuram, toplumların tarih boyunca farklı bakış açıları ve hedefler doğrultusunda gençlere yaklaştığını dile getirerek çağların ruhuna, insana ve gence verdiği değerin farklılık gösterdiğini belirtmektedir.

Sosyolojik kuramlar ise; yapısal işlevsel, yapısal çatışmacı, sembolik etkileşim ve alt kültür olarak sınıflandırılmaktadır. Yapısal işlevsel kuram, toplumsa yaş olarak kategori edilen bir grup olarak gençleri görmektedir. Gencin o çağlarında kendini geliştireceği sosyal ve mesleki alanlar sayesinde gelecekteki konumu belli olacağını dile getirmektedir. Yapısal çatışmacı kuram ise toplumun genelinde meydana gelen eşitliksiz muameleden genç nüfusunda etkilenecek hayata dair bir engelle karşılaşmalarını savunmaktadır. Bu kuram sistemin birçok sorununu gençlerinde aynen veya daha şiddetli yaşadığını ele almıştır. Sembolik etkileşim kuram ise, gencin toplum içindeki konumunu, önemini ve rolünü incelemektedir. Her toplum kendi dinamiklerine ve geleneklerine göre gençlere belli başlı misyonlar ve roller vermektedir (Baran, 2013:11-14). Gençler ise toplumdan aldıkları bu gelenek, kültür ve sosyal altyapılarla kendilerini şekillendirerek gelecekteki toplumları inşa etmede en kritik önemi elinde bulundurmaktadır.

Gençlik alt kültürü, sosyolojik kuramların içerisinde kabul edilmesinde rağmen özerk olarak ayrı olarak incelenmesi gereken ve gençleri bütün yönleriyle anlamamız için hatırı sayılır öneme sahip bir kavramdır. Gençlik alt kültürü, genel olarak yaşanan kültürel hayattan kendini ayıran ve farklı bir yere sahip olan bir kültürdür. Bununla birlikte, genel kabul gören kültürden hem farklı hem de bağımsız olarak nitelendirilir. Bu farklılıklar bazen konuşmada, bazen moda ve tasarımda, bazense eğlence ve manevi yaşantıda görülmektedir (Tezcan, 2015:95). Başlıca etken olarak geniş kültürden toplumsal, ekonomik veya psikolojik sebeplerden ötürü kopmalarıdır.

Genelde gençlik alt kültürünü, dinledikleri müzik türü, saç stilleri ve iletişim biçimleriyle ortaya koyduğu farklardan izah edebiliriz. Alt kültür niteliğindeki genç bireyler, içinde buldukları konumu duruşlarıyla, tavırlarıyla ve isyan edebilme potansiyelleriyle birlikte koruma eğilimi içerisindedir (Doğan, 1994; Aktaran: Baran, 2013:14-15). Bu tip sosyal gruplar genelde kentlerin sosyo-ekonomik olarak gelişmemiş, düşük düzeyli bölgelerinde sıkça görülmektedir. Böylece kentlerde oturlan bölgeye göre oluşan gençlerin sosyolojik eğilimleri farklılık göstermektedir.

1.4.4. Gençlik ve Kent İlişkisi

Yönetimsel olarak kentlerin son yıllardaki karşılığı yerel yönetimlerle özdeş olarak kabul görmektedir. Yerel yönetimler genel olarak şehirlerin yönetiminin hatırı sayılır kısmını hem mevzuattaki yetkileri hem idari yapısıyla yürütmektedir. Bu yapılar yerel topluluğun müşterek ihtiyaçlarını karşılamak ve sorunlarını çözmek için, yerel topluluğun özerkliğinden hareketle oluşan, halkın deneyiminin, eğitiminin gerçekleştiği kurumlardır (Ayhan, 1993:16). Bu anlamda yerel yönetimlerin; karmaşık şehir ortamında gençliğin psiko-sosyal ve kültürel gereksinimlerini daha çabuk ve yerinde görebileceği, sorunların çözümünde gencin aktif katılımını daha çok destekleyebileceği, bu açıdan kentli hakları ve gençlik haklarına daha duyarlı olabileceği ileri sürülebilir. Böylece katılımcı, demokratik esnek bir yönetim anlayışına sahip olan yerel yönetimlerin kentsel ortamlarda gençliğe yönelik anlamlı hizmetler üretebileceği yargısına varılabilir (Uluğtekin, 1994:82).

Avrupa Konseyi'nin Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına İlişkin Yeniden Düzenlenmiş Avrupa Şartı, gençlerin toplumsal yaşama katılımının desteklenmesi amacıyla yerel yönetimlerin üzerine düşebilecek görevlerin neler olabileceğiyle ilgili önemli bir dokümandır. Bu belge üç temel ilke üzerine şekillenmiştir (Kurtaran: 2012:245);

- Gençlerin yerel ve bölgesel yaşama katılımına yönelik tüm politikalar aslında tüm yurttaşların kamusal hayata katılımına yönelik politikaların ayrılmaz bir parçasıdır. Tüm sektörel politikalarda bir gençlik boyutu bulunmalıdır. Gençlik kavramı her dönemde, her çağda, her toplumda karşımıza çıkan ve bulunduğu toplumun geleceğine etki eden en etkili unsurdur. Hal böyle olunca genç nüfus, kentlerin şekillenebilmesine de oldukça önemlidir. Genç nüfus, çağın özellikleri gereğince farklı misyonlara ve pozisyonlara sahip olarak, genelde toplumların güç, dinamizm ve eğitimleri açısından ilerleyebilmesinin simgesini ifade etmektedir.
- Tüm katılım biçimleri, ayrımcılık gözetmeden tüm gençler için geçerlidir. Bu ilkenin gerçekleşmesi için gençlerin, daha imkanı kısıtlı kesimlerinin, bu imkanlardan yararlanabilmesiyle ilgili özel çabalar gösterilmesi gerekir.
- Şartın önermeleri incelendiğinde Türkiye'de yerel yönetimler açısından baktığımızda, zaten örgütlü olan gençlerin mevcut faaliyetlerini desteklemeye yönelik tüm yerel yönetimleri kapsayan uygulamaların bulunmadığını söylemek mümkündür. Bazı belediyeler gençlerin faaliyet yürüttükleri kurumlara yönelik aynı yardım yapmaktadır. Bu yardımların içeriği genelde proje bazlı ve kısa vadeli olmaktadır.

II. BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE POLİTİKA OLUŞTURMA SÜREÇLERİ

2.1. YEREL YÖNETİMLER

Devletlerin kuruluş gayesi ve amaçlarında tüm topraklarındaki gelişmeleri sevk ve idare etme kudreti vardır. Devletler tüm vatandaşlarına bazı kuruluşlar aracılığıyla çeşitli hizmetler götürmektedir. Ancak bunun yanında öyle hizmetler vardır ki hizmetin yerinden bir kararlar ve yerinden yönetilen süreçlerle daha iyi idaresi mümkün olacaktır. Bu tip hizmetler çoğaldıkça devletler bazı yetki ve görevlerini kendi rızalarıyla oluşturdukları kendine bağlı yerel devlet organlarına vermektedir. Yerinde hizmet eden, yerelde yaşayan insanlar tarafından yönlendirilen birimlere de yerel yönetimler bir başka deyişle ise mahalli idareler denmektedir. Ayrıca bu kuruluşların ayrı bir bütçesi ayrı bir tüzel kişiliği ve yarı bir karar alma mekanizması da vardır (Tortop, 1999:11).

Yerel yönetimler kavram olarak, merkezi idarenin dışında kalan, yerel halkın ihtiyaçlarına ve kararlarına göre şekil alan ve yine yönetim kademesini yerel halkın doğrudan seçtiği, ülkelerine ve siyasal sistemlerine göre özerk yapıya sahip kamu yönetiminin yerinde hizmet eden organıdır (Ergun ve Bozkurt, 1998:258; Aktaran: Tortop ve diğerleri, 2014:1). Yerel yönetimler yani diğer bir ifadeyle yerinden yönetim, kamu yönetiminde “adem-i merkeziyet” olarak tanımlanan bir olgudur. Bu olgu, var olan bir devletin alt bir bölge veya coğrafyasının belli sınırlar dahilinde yönetimini sağlayıp kontrol eden ve bölgenin insanları tarafından seçimle tayin edilen bir politik oluşumdur (Ulusoy ve Akdemir, 2008:19). Bir başka yerel yönetimler tanımlamasında ise Fidan;

“Yerel yönetimler, belli bir coğrafi alan üzerinde yaşayan yerel topluluk üyelerinin kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, ekonomik, sosyal, kültürel zenginliğe ve refaha ilişkin yerel hizmetleri genel yetkiyle, kendi sorumluluğu doğrultusunda yerine getiren, işleyişinde açıklığı, şeffaflığı çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerini hayata geçiren, yetkilerin yerel halka en yakın yönetim birimince kullanıldığı, kamu tüzel kişiliğine sahip, özerk, demokratik bir kuruluştur.” (<http://www.yerelyonetim.net/yerel-yonetim-nedir/123/>, 2018)

Yerinden yönetim fikrini ifade etmek için İngilizler self-government, Fransızlar decentralisation, Almanlar selbstverwaltung, Hollandalılar zelfbestuur kavramlarını kullanmaktadırlar. “Self – selbst – zelf” şeklinde başlayan kavramlar yerel yönetim birimlerinin “kendi kendilerini” yönetme eğilimine dikkati çekerken merkezi yönetimle olan mesafeli tavırlarına vurgu yapmaktadır. Öte yandan decentraliastion kavramı da başka bir kamu yönetimi anlayışıyla yerel yönetimlerin şekillendiğini belli etmektedir. Burada İngiltere, Almanya ve Hollanda ülkeleri tarihsel süreçte geliştirdikleri devlet gelenekleriyle yerinden yönetimin özerkliğini daha rahat benimsemişken, Fransa gibi ülkeler ise merkeziyetçi devlet geleneğinin bırakmış olduğu izleri taşımaktadır (Baguenard, 1996:8-9; Aktaran: Şengül, 2014:4-5).

Kamu idaresinin bir parçası olarak yerel yönetimler belli ihtiyaçlar ve talepler üzerine ortaya çıkan ve bir kısım yerel hizmetleri yürütmek amacıyla devlet geleneğinde yerini alan birimlerdir. Günümüzde artık yerel yönetimler hem vazgeçilmez unsurlar arasına girmiş hem de yetki alanları git gide genişlemektedir. Kabul gören genel tanımında ise yerel yönetimler elli coğrafi sınırlarda yerel topluluğun ortak nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak ve hizmet vermek üzere, yerel toplulukça seçilen, yasalarla güvence altına alınmış, özel gelir, bütçe ve personel yapısına sahip kamu tüzel kişiliği olan kurumlardır (Ökmen ve Parlak, 2015a:7).

2.1.1. Yerel Yönetimlerin Kapsamı

Yerel nitelikteki ihtiyaçların görülmesinde topluma daha verimli ve daha uygun hizmetlerin verilmesi için kurulan yerel yönetimler, merkezi yönetime göre oldukça avantajlı konumda olmakla birlikte yereldeki halka verilen hizmette oluşan bazı sakıncaları ortadan kaldırmaya yönelik faaliyetleri vardır (Ulusoy ve Akdemir, 2008:21). Yereldeki yönetim biriminin yakınında, mahallinde ve yerelinde bulunan insanların ihtiyaçlarına en hızlı geri dönüşle ve gerektiğinde demokratik yaptırımlar gücü kullanılarak yürütülen bir süreçtir.

Demokratik toplumların çeşitli arayışlar içerisinde olduğu ve yerel toplulukların kendini daha etkin ifade edebildiği birimler olarak rol alan yerel yönetimler, tıpkı merkezi

yönetimlerdeki gelişmeler ve ilerlemeler gibi kendi alanlarında sürekli yenilik ve önemli alternatif fonksiyonları her zaman iyi takip etmektedir. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçtiğimiz 20. Yüzyıl içerisinde kamu yönetimi anlayışında da önemli değişiklikler oldu. Küreselleşmenin etkisiyle birlikte kamu yönetimi biraz daha özel işletme anlayışına yaklaştı ve bu dönüşüm yerinden yönetim anlayışını etkin, verimli ve etkili bir yönetim biçimini geliştirdi (Ökmen ve Parlak, 2015b:183-184). Özellikle 1980 sonrası dönemde yerel yönetimler iyice kamu yönetimi anlayışında ve devlet geleneklerinde bir daha zor silinecek biçimde yerleşerek bütünün bir parçası haline almıştır. Günümüzde merkeziyetçi devlet yönetimleri yerini artık yerinden yönetim yani adem-i merkeziyetçi yönetim anlayışıyla değiştirmiştir.

Yerel yönetimler aracılığıyla yönetimde etkililiğin ve verimliliğin artırılması için bazı yollar geliştirilmiştir. Bunların ilki, ilgili yönetim birimini yetki ve sorumluluk alanlarının, büyüklüğünün ve sınırlarının en uygun standartta ve optimal düzeyde olmasının sağlanmasıdır. Aksi takdirde uygun hizmet sınırlarının dar olması yetersiz kaynak olmasıyla hizmette aksaklık, çok geniş olması da erişim imkânında zorluğu beraberinde getirerek hedeflenen etkin yönetimin oluşmasını engeller. İkincisi ise, yerel yönetim birimlerini sayı dengesini iyi ayarlamak fazla olduğu durumlarda kaynak savurganlığı meydana gelecektir. Üçüncü olarak da, yerel yönetimlerin yetki alanına en yapabileceği ve en uygun görevlerin verilmesidir. Aksi takdirde ne verilen hizmet ne de ona ayrılan kaynak doğru kullanılmış olacaktır (Keleş, 2011:24-25). Yönetimde daha iyi hizmeti vermenin yanında bazı hizmetler daha yerel nitelik taşıdığı için de yerel yönetimlerin ihtiyacı söz konusudur. Örneğin, temizlik, kanalizasyon, otopark, imar planları gibi hususlar yerel özellikler barındırması sebebiyle yerel birimler tarafından sevk ve idare edilmektedir. Bu ve bunun gibi birçok hizmetin hepsinin ölçülüp ve ölçeklenip hizmet statüsü olarak hangi yönetimde daha etkili olacaksa onun yetki ve sorumluluğuna verilmesi gerekmektedir.

2.1.2. Yerel Yönetimlerin Yararları

Yerel yönetimlerin başlıca faydası, karar alırken ve karar alıcı organların seçiminde yerel halkın seçimlerine göre şekil kazandığı için yerel düzeyde demokratik

kültürün gelişmesine katkı sağlanmaktadır. Bunda yola çıkarak genelde yerel yönetimlere demokrasi okulu yakıştırmaları yapılmaktadır (Kaya ve diğerleri, 2007:58).

Devlet teşkilatının büyümesi, genişlemesi ve artan nüfusu göz önüne aldığımızda hizmet götürme noktasında günden güne bir artış ve çeşitlilik gözlenmektedir. Merkezi yönetim kuruluşları tarihten bugüne değin hizmet götüren birim olarak hizmetlerini sürdürmüştür. Lakin iş ve hizmetlerin gerekliliği arttıkça kırtasiyecilik, bürokrasi, hantallık, memur kadroların artması gibi sebeplerle işlerde aksamalar meydana gelmiştir (Görmez, 1997:47). İşte tamda bu sebeple etkin, yerinde ve verimli yönetimi esas kılmak amacıyla yerel yönetimler kurularak bu alandaki aksaklıkları gidermek üzere hizmet vermektedir.

Genel görüş birliği olan konulardan biri de yerel yönetimlerin yerel çıkarları gözetererek ilgili yerin iktisadi hayatı ve ticari ilişkilerinden, coğrafyaya ve politika durumlara göre değişiklik gösteren birçok unsura göre daha uygun hareket edebilme potansiyeline sahip olduğudur (Tortop, 1999:24).

“Kent havası insanı özgür kılar” sözü birçok dönemde gündeme gelmiş ve Ortaçağ’dan günümüze kadar sürdürülen politikaları da belirlemiştir. Hali hazırda modern toplumun çıkış noktası olan, özgürlük, eşitlik, refah gibi değerlerin kent hayatında oldukça belirgin gözlendiği ve bu değerlere uygun mekânlar olduğu asırlardır varlığını sürdürmektedir. John Stuart Mill, insanların hem bireyle hem de devletle ilgili yönleri olduğu bununda merkezi yönetim kanalıyla özgürlük kısıtlanmasına gidilirken, yerel yönetimlerle daha hür olunabileceğini paylaşmış hatta “yasama meclislerinin” halktan kurulabileceğini ifade etmiştir. Yine yerel yönetimlerin olması gerekliliğini ve sınırlarını tartışan diğer bir bilim insanı ise Alexis Tocquaeville’dir. Görüşleri genelde insanları daha özgür nasıl yapabiliriz ekseninde şekillendiği için insanların yerel yönetimlerde yerel özerklik verilmesiyle birlikte daha özgür hareket edebileceklerini düşünmektedir. Bu anlamda sadece bireyin özgürlüğü değil yerel toplumun bu şekilde özgür olabilmesinin mümkün hale geleceğini söylemektedir (Görmez, 1997:52-53).

2.1.3. Yerel Özerklik

İngilizce karşılığı “autonomie”, dilimizde de muhtariyet kavramında karşılık bulan özerklik, toplumlarda genelde daha ideal demokrasi arayışlarında, insanların hak ve hürriyetlerinin güvence altına alınması arayışlarında kullanılan bir argüman ve kavramlar bütünüdür. Özerklik temel manada merkezi devlet anlayışının ve tüm güçlerin tek elde toplanmasına karşı, etkileşimli, paylaşımcı, uzlaşmacı demokrasi anlayışıyla birlikte güçleri dağıtmayı kendine amaç edinmiştir (Tortop, 1999:18). Özerklik doğası itibariyle karar organları ve karar alma hakları noktasında herhangi bir baskı olmaksızın yönetim sağlama biçimidir.

Yerel yönetimlerin özerkliği yani yerel özerklik ise kendi kararlarıyla yönetebilme (self-government) yetkisini anlatmaktadır. Bu yetkilerin verildiği yerel birimler, genelde yerli halkın talep ve ihtiyaçları doğrultusunda yetkilerin verilme süreçleri gerçekleştirilmektedir. Devletin yönetici makamı tarafından özerklik talebinin uygun görülmesi ve verilmesi halinde bu haklar yasalarla ve genelde ise anayasal çerçeveler doğrultusunda güvenceye alınmaktadır (Arıkboğa, 2015:11). Yerel yönetimlerin özerkliği konusunu önemli ve gerekli gören John Stuart Mill, halkın ödediği verginin ulusal kısmı olduğu kadar yerel kısmı da olduğu ve kendi yaşadığı yerde söz sahibi olmasının etkin bir yönetim anlayışını beraberinde getireceğini ifade etmiştir (Görmez, 1997:31).

Özerklik tartışmalarının etrafında genelde tam bağımsız olma durumu ve devlet organlarının dışında hareket etme hali sıkça tartışılmaktadır. Oysaki özerklik belli kategorilerde karşımıza çıkmaktadır. Özerkliği ana iki eksenle değerlendirmek, tartışmaya daha sağlıklı bir yol oluşturacaktır. İlki, kendi kendini yönetebilme ilkesi yani “self government” mantığıyla şekillenen özerkliktir. Burada bu yetkiyi edinen kurumlar idari ve mali olmak kaydıyla kendi kararları doğrultusunda hareket etme kabiliyetine sahip olmaktadır. Burada ana yönetim organından tamamen ayrı olarak düşünülmesi olanaksızdır. İkincisi ise, kendi geleceğini tayin edip belirleme ilkesi yani “self determinasyon” mantığıyla şekillenen özerkliktir (Arıkboğa, 2015:17-21). Burada yetki edinen kuruluş veya topluluklar siyasal olarak kendi kararlarını bağımsız zeminlerde alma

ve uygulama hakkında sahip olmaktadır. Bu biçimlerin örneğini federal devletlerde ve ülkelerin özerklik tanınmış ulus-altı yönetim birimlerinde görmemiz mümkündür.

Özerklik konusunun özeti mahiyetini taşıyan gerek ülkelerin iç organları, gerek yerel yönetim birimleri gerekse özerk bölgelerinin nasıl bir özerklik sınıfına tabi olduğunu ana hatlarıyla aşağıdaki tabloda izah edilecektir. Aşağıdaki Tablo 2’de yerel topluluklar için, hizmetler için, idari ve mali özerklik ve siyasal özerklik gibi ayrımlarla ifade edilmektedir.

Tablo 2: Özerklik ve Ayrımları

			Özerkliğin Türü	
			İdari ve mali özerklik	Siyasal özerklik
Özerkliğin öznesi (kim için?)	Bazı hizmetler için	Merkez bankası	Evet	Hayır
		Düzenleyici ve denetleyici kurumlar	Evet	Hayır
		Üniversiteler	Evet	Hayır
		TÜBİTAK, YÖK, TSE, SGK vb.	Evet	Hayır
	Yerel topluluklar için	Yerel Yönetimler	Evet	Hayır
		Federe Birimler	Evet	Evet
		Özerk Bölgeler	Evet	Evet

(Kaynak: Arıkboğa, 2015:21)

Tablo 2’de ifade edildiği üzere merkezi yönetim organlarına kısmi olarak bağlı ve bağımlı olan kurumlar olan merkez bankası, düzenleyici ve denetleyici kurumlar, üniversiteler ve yerel yönetimler siyasal olarak bir yönetim organı tarafından kontrol edilmektedir. Bunun yanında idari ve mali nitelikteki işlerde karar almada ve uygulamada yetkileri vardır. Sadece denetleyici makam olarak merkezi idare söz sahibi olabilir onun dışında tüm yetkiler ilgili kurumlardadır. Özerkliğin diğer bir türü olan siyasal özerklikte ise iki statünün olduğunu görmekteyiz. Çünkü federe birimler ve özerk bölgeler yapılan işlerde tamamen bağımsız hareket etme yetisine sahiptir. Yasama, yürütme ve yargı gibi

tüm erklerin kendi kontrolleri dâhilinde olan bu kuruluşlar neredeyse devletten ayrı bir organizma olarak faaliyetlerine devam etmektedirler.

2.1.4. Türkiye’de Yerel Yönetimler

Türkiye’deki yerel yönetimler süreçlerini incelerken çıkış noktası olarak Osmanlı’daki Tanzimat öncesi durum ve sonrasındaki gelişmeler, ardından Cumhuriyet’in ilk dönemindeki atılan adımlar ve günümüze kadar gelen tüm gelişmeler ortaya koyularak araştırılacaktır.

Osmanlı İmparatorluğu idari sistemi Tanzimat öncesi ve sonrası olarak ayrılarak oldukça farklılık göstermektedir. Osmanlı’da Tanzimat’a kadarki dönemde idari düzen hem askeri nizama göre yapılır hem de Selçuklu sisteminin de etkileri görülmektedir. Yine bu dönemde ülke mülki sınırlar olarak eyaletlere, eyaletler sancaklara, onlar da kazalara ve köylere bölünerek teşkilatlanmayı oluşturmuşlardır. Genel idari yapı merkeziyetçilikle ağır basmakla birlikte, adem-i merkeziyetçi birimlerin oluşmasına izin vermiştir. Ancak bu, özerk biçimde ve bağımsız karar alma kabiliyetleri olarak hareket eden birimler olduğunu göstermemektedir. Çünkü eyaletlerin ayrı karar organları ve tüzel kişilikleri yoktu, ama bunun yanında merkeze de tam bağlı olarak hareket ettiği de söylenmemektedir (Nadaroğlu, 2011:177; Karakılçık, 2013:115).

Klasik Osmanlı kentlerinde yerel hizmetler; vakıflar, esnafın ve mahallenin avarız sandıkları, loncalar veya Kadılık gibi devleri resmi organları tarafından yapılmaktaydı. Esasında modern belediye idareleri bu parçalı olarak görülen yapının tek bir hizmet biriminde toplanması mantığıyla kurulmuştur. Bir kent hizmeti olarak görülen örnek üzerinden gelişmeleri anlatmak gerekirse; temizlik işleri geleneksel Osmanlı şehrinde Yeni ocağı zabıtlarından, çöplük veya tahir subaşı denilen resmi görevli denetiminde, arayıcı esnaf aracılığıyla hizmetler yürütülürdü. Merkezi yerlerin temizliğinden esnaf kethüdası, mahalle arasından ise mahalle imamı sorumlu görevliydi. Bu görevler bir süre sonra kurulan Zabtiye Müşiriyeti’ne verilerek modern belediyecilik dönemi sonrasına kadar da bu yolla hizmetlerin yürütülmesi sağlanmıştır (Ortaylı, 2005:14-15).

Bazı kaynak ve görüşlere göre Osmanlı'da yerel yönetimlerin ilk kurumsallık kazandığı organlar “Muhassıllık Meclisleri” olarak ifade edilmektedir. Bu meclisler merkezi yönetimin taşra birimi gibi faaliyetlerini sürdürmekle birlikte aynı zamanda yerel halkı temsil niteliği taşıyan bir meclisi niteliği olmasıyla günümüz yerel yönetim organlarına benzer özellikler taşımaktadır. Sonuç olarak bugünkü gibi özerk yapıda ayrı olarak bir tüzel kişilikleri olmasa da ilk yerel yönetim birimleri olma noktasında örnekler arasında verilebilecek bir uygulamadır (Karakılıçık, 2013:119).

Tanzimat'ın ilan edilmesiyle birlikte Osmanlı'da kamu yönetimi sistemi ve devlet geleneğinde süregelen idari düzen bir hayli değişikliğe uğramıştır. Modernizasyon mantığıyla ele alanına bu reformlar, kamu hizmetlerini daha etkin kılmak için gerçekleştirilirken, başka kurumlar tarafından yürütülen kent hizmetlerinin yerel yönetim birimleri tarafından yürütülmesi de gündeme gelmiştir. Kurulan yeni kamu yönetimi sisteminde özellikle Fransız ekolü takip edilmiştir. Bu gelişmelerden yola çıkarak Osmanlı Devleti'nin başkenti olan İstanbul'da kentsel hizmet ihtiyaçlarının artması ve çeşitlenmesiyle geleneksel kurumların yetersiz kaldığı gözlenmiştir. Bunun üzerine batılı ülkelerdekine benzer nitelikteki ilk belediye teşkilatı “Şehremaneti” 16 Ağustos 1854 yılında çıkarılan bir tebliğ ile İstanbul'da kurulmuştur (Şengül, 2014:29-31). 1858 yılında ise, Galata ve Beyoğlu'nu içine alan bölge 6. Daire olarak ilk belediye teşkilatı hizmetleri verilmeye başlandı. Özellikle bu bölgede ilk belediyecilik deneyimlerinin olduğunu söylemek yersiz olmayacaktır. Çünkü diğer bölgeler ilk etapta aktif olarak faaliyetlerine başlamamıştır.

Tanzimat sonrasında eyalet sistemi yerine vilayet sistemi getirilmiş ve 1864'de Vilayet Nizamnamesi çıkarılmıştır. Ülkenin idari birimleri, il, sancak, kaza ve köy olmuştur. 1869 yılında çıkarılan Dersaadet Belediye İdaresi Nizamnamesi ile pilot olarak uygulamaya başlayan belediye teşkilatını yaygınlaştırılması yapılmıştır. 1871 yılında ise Nahiye sisteme eklenmiştir. 1876 Anayasası'nda, İstanbul ve taşralarda kurulacak belediye meclislerinin seçimle belirlenmesi ve bunun kanuni altyapısının hazırlanması ifade edilmiştir. 1877 yılında çıkarılan Dersaadet Belediye Kanunu belediye kuruluşlarını koruyarak İstanbul'daki 14 olan belediye sayısını 20'ye çıkarmıştır. 1912'de çıkarılan Dersaadet Belediyesi Hakkında Geçici Kanun ile belediye daireleri kapatılıp, yerlerine

tek merkezden kontrol edilen şubeler kurulmuştur. Bu sistem Cumhuriyet ilanından sonra 1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu'na kadar devam etmiştir (Karakılçık, 2013:125; Tortop, 1999:1-4).

Türkiye yerel yönetimler birimlerine özellikle Fransız kamu yönetiminden esinlenerek alınan diğer bir birim olan İl Özel İdareleri de Osmanlı döneminde batılılaşma etkisiyle girmiştir. 1913 tarihinde İdare-i Umumiye-i Vilayat Hakkında Kanunu ile hem vilayet hem il özel idareleri düzenlenmiştir. Bu kanundan sonra 1949 tarihli 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ve 1987 tarihli 3369 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile büyük ölçüde il özel idareleri düzenlenmiştir (Ökmen ve Parlak, 2015a:169). Son olarak da 2005 tarihli 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile yetkileri azalmış, büyükşehir belediyeleri olan illerden kalkması da resmi olarak 2014 yılından sonra olmuştur.

Türkiye Cumhuriyet 59. Hükümeti tarafından 75 yıldır yürürlükte olan 1580 sayılı Belediye Kanunu yerine, 2005 yılında 5393 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girmiştir. Ülkede önceki kanunla 3200 belediye varken, önce sayı bu kanunla beraber 2950 olmuş, sonrada 6360 sayılı “Yeni Büyükşehir Belediyeleri Kanunu” ile de 1397’e düşmüştür. Türkiye’de kentlerin büyümesi ve anakent yani metropol halini almasıyla bu tarz yerleşim yerlerinin bir yönetim modeline ihtiyacı doğdu. 1984 yılında 3030 sayılı kanun ile büyükşehirlere özel yönetim biçimi meydana getirerek yasalaştı ve böylece yeni bir belediye ortaya çıkmış oldu. Bu modelde dünyadaki başkaca metropollerin yönetim biçimleri esinlenerek ulaşılmıştır. Tokyo, Toronto ve Londra gibi kentlerin bu şekilde modellendiği gözlenmektedir (Şengül, 2014:113-117). 2004 yılında bu konuda diğer önemli gelişme olan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu yürürlüğe girdi. Bu düzenleme, illerin büyükşehir belediyesi nasıl olacağını, hangi görevlerle donatıldığını ve kapasitesini belirleyerek ana kent yönetimlerinin farklı yönetim biçimlerini geliştirmiştir. Bu kanuna göre 750 binden fazla il belediyeleri büyükşehir olarak sayılmış olacaktı (Karakılçık, 2013:178). Bu kanunun hemen sonrasında mülki idare sınırlarında büyükşehir modeli olarak da 2 il seçilmiş buradaki illerde belediye sınırlarıyla mülki idare sınırları aynı olarak kabul edilmiştir. Bu iller; Kocaeli ve İstanbul’dur. İllerin genel özelliği kentleşmenin yoğun olması ve belediye hizmetlerinin il genelinde aynı hizmet kalitesinde sunulmasından doğan ihtiyaçlardır.

Büyükşehir belediyesi modelini şekillendiren son yasal düzenlemeler; 2012 yılında 6360 sayılı Kanun ile 2013 yılında aynı sayılı kanunda yapılan değişikliktir. Bu esaslara göre büyükşehir sayısı 30'a çıkmıştır. Bununla birlikte tüm büyükşehir belediyelerini sınırları il mülki idare sınırlarıyla denk kabul edilmiştir. Büyükşehir belediyelerinden yapılan diğer bir değişiklik ise il genel meclislerinin ve il özel idarelerinin kaldırılarak yerlerine yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının kurulmasıdır. Yerel yönetimler reformlarıyla anılan son dönemlerden sonra hali hazırda süregelen tartışmalar arasında gündemdeki yerini koruyan “yeni yerel yönetimler sistemi”, “belediye kanunları reformu” gibi başlıklar da bulunmaktadır.

2.2. YEREL POLİTİKALAR

İçinde bulunduğumuz çağda ve gelişen süreçlerde özellikle sanayileşme sonrası hızla artan kentleşme sonrasında kente dair meydana gelen erk ve güç paylaşımları gündeme gelmiştir. Kent ve politika ilişkiler günden güne hem kurumsal olarak hem de araştırma sahası olarak genişlemektedir (Keleş, 2011:111). Bilindiği üzere kamu tarafından yapılan hizmetlere, kamu hizmeti denmektedir. Kamu hizmetleri, tüm ülke sınırlarına hitap ettiği gibi sadece bir il veya bir bölge özelinde de mal ve hizmet üretebilmektedir (Karakılıçık, 2013:21). Bahsi geçen coğrafi sınırlılıkları olan hizmetleri de yerel politikalar kapsamında değerlendirmek mümkündür. Yerel politikanın diğer bir deyişle yerel siyasetin birçok aktörü ve söz sahibi vardır. Önemli olan bu süreçlerdeki güç dengelerini iyi analiz ederek yerel politikaların nasıl oluştuğunu idrak etmektir.

2.2.1. Yerel Politikaların Kapsamı

Yerel politika, yerel siyaset dünyasının ve aktörlerinin ürettiği kısa veya uzun vadeli hizmetler, stratejiler, iş ve işlemler bütünüdür. Yerel politikaları açıklamayı en kritik noktası yerel siyaset dünyasını net biçimde ortaya çıkarmaktır. Örneğin Amerikalı bir temsilciler meclisi üyesinin “bütün siyaset yereldir” sözü bu tartışmaların gündemi olarak değerlendirilebilecek bir bakış açıdır (Gül ve diğerleri, 2014:70). Burada gözden kaçırmamız gereken nokta, ülke siyasetinde yerele verilen değer, önem, atıf ve sorumluluk nispetinde yerel siyasetin önemli olabileceğidir. Özellikle ülkelerin siyasal

sistemleri, katı veya yumuşak merkezi yönetim anlayışları gibi değerler doğrudan yerel politikaların payını da belirlemektedir.

Politika kavramının kökenini incelediğimizde eski Yunan'da "şehir" anlamında kullanılan "polis" kelimesinden türediğini görmekteyiz. O dönemde bahsi geçen şehirler birer devletti ve toplulukların yönetimini kapsayan bir anlamı ifade etse de şehir yönetimi temelli bir terminolojiden gelen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerel politika denildiğinde öncelikle belirli ve yerel ölçüklere özel olarak yapılan ve üretilen politikalar akla gelmektedir. Yerel ölçekte aktif biçimde görülen birimler ise merkezi idarenin taşra ve il temsilcilikleri, siyasi partilerin il teşkilatları ve yerel yönetimler olarak düşünülür. Yerel politikalara mekân ve bağlayıcılık penceresinden bakıldığında şehir ve şehrin yönetilmesi doğrultusunda onu etkileyen tüm faktörlere yerel politika denilebilir. Şehir söz konusu olduğunda ise içinde barınan ve çeşitli alanlarda şehre katkı sağlayan, özel ve sivil kuruluşlar, medya organları, yerel düzeyde örgütlenen vakıf ve dernekler gibi kuruluşlar yerel siyasetin aktörleri arasında yerini almaktadır (Akdoğan, 2008:10).

2.2.2. Yerel Politikaların Niteliği ve Yaklaşımlar

Yerel politika, yerel siyaset ve kentsel politika, birbirlerinin yerlerine, aynı amaç doğrultusunda kullanılabilen eş anlamlı kavramlardır. Bu kavramlar dar manada yerel alandaki karar alma süreçlerini ve politika oluşumuna katkı sunma manasına gelirken, geniş anlamda yerel siyaseti oluşturan tüm kamu, sivil ve özel unsurları, kenti ve ticareti ilgilendiren konular kapsama girmektedir. Kavramlar, kır-kent ilişkisi, sanayileşme, ticari ilişkiler ve ekonomik hayatın tümünü, yerel yönetim-merkezi yönetim ilişkisini, siyasi partilerin kentteki oluşturduğu siyasal kültürü, yerel seçimler ve kente dair sözü olan tüm sosyal grupları içinde barındırmaktadır (Çukurçayır, 2008:23).

Yerel politikanın ve kentsel kamu politikalarına ilişkisi bir çalışmada incelenerek bu kapsamda çeşitli sorular sorulmuştur: (Lineberry, 1978:215; Aktaran: Çukurçayır:23)

- Kente dair verilen kararlar nereden ve hangi nedenlerle alınır?
- Bu kararların muhatabı ve hayatı etkilenen kesim kim?

- Bütçe bu tip süreçlerde nasıl belirleyici olur?
- Kamusal politikalarda bu alanda yapılan adımların nasıl etkisi olur?
- Yerel ve kentsel politikalar nasıl ve hangi düzeyde değerlendirilir?

Görüldüğü üzere sorularda genelde kente ve yerel dair alınan kararların nasıl karşılık bulduğu, nelere yol açtığı ve nasıl bakıldığı yönünde sorular gelmiştir. Yerel alanı ve kentsel olanı güçlendirmeye çalışılan bu çalışmalar genelde süreçlerin sonucu etkilemesine yönelik çalışmalarla ilerleme kaydedecektir.

Yerel ve kentsel siyasette başlıca yaklaşımlar söz konusudur. Bunlar; işlevcilik, görgül araştırmalar, liberal çoğulculuk, Marxçı yaklaşımlar ve son olarak Castells'in yaklaşımlarıdır. İşlevciliğin temsilcileri arasında kabul edilen Chicago Okulu, kentin ve kentleşmenin “toplumsal maliyeti” olduğunu söyleyerek birçok sorunu işaret etmektedir. Ancak kentleşme sorunların ötesinde fırsatları, istihdamı, ekonomik dönüşümü ve küreselleşmeyi beraberinde getirerek bu yükü ekonomik olarak bertaraf etme pozisyonuna çekmiştir. Tabii yaklaşımın çevresel maliyeti tüm ciddiyetiyle ve artarak karşımızda bulunmaktadır.

Görgül araştırmaların temsilcisi olarak Robert Redfield, Oscar Lewis ve Richard Dewey gibi isimler öne çıkmaktadır. Burada batılı birçok ülkede bulunan kentlerin profilleri, istatistikleri, anketleri ve değerleri toplanarak betimleyici bilimsel çalışmalar üretilmiştir. Liberal çoğulculuk, yerel ve kentsel politikada, kentleşmeyi, kent yönetimi, kente dair katkı sağlayan erkleri açıklayarak, yereldeki politika aktörlerini birer bağımsız değişken olarak ele almaktadır. Marxçı yaklaşım ise siyasal yapıya baktığı bakış açısının benzeriyle sınıf çatışmasının merkezi olarak kentleri ortaya atmıştır. Bu kuramları oluşturan arasında; David Harvey, Manuel Castells ve Henri Lefebvre gibi isimler vardır. Kentsel sistemin tüketim yollarının merkezi olduğunu, kentsel hareketlerde siyasal örgütlerin önemli olduğunu ifade eden bir yaklaşım içerisinde olmuşlardır. Manuel Castells ise kenti üretimin yeniden olmasını sağlayan bir merkez olarak görmektedir. Kapitalist üretim biçiminin mekân bulmuş hali olarak gördüğü kentlerde “yerel toplumsal hareketler”, “yönetime karşı tepki gösterme” gibi eylemlerin varlığı söz konusudur ve

kentsel örgütlenmeyi destekler nitelikte görüşleri vardır (Keleş, 2011:118-130). Bahsi geçen tüm yerel politika, kentsel siyaset ve yerel siyaset kuramlarının hepsi normal siyasete bakış açıları ne ise o minvalde kente dair katkılarını sağlama eğilimdedir. Bunun başlıca sebebi genel siyasete, ekonomiye, dünyada bakışıyla, kente ve yerel olana bakışının ayı düzlemde meydana gelmesidir.

2.3. KÜLTÜR POLİTİKALARI

Kültür politikalarının tarihi alt yapısı, geçmişten günümüze süregelen sanat eserlerinin ve sanat yönetiminin ve kültürel faaliyetlerin devlet eliyle yapılması olarak ilk medeniyetlerden beri görülmektedir. Bu sırasıyla ilk olarak hamilik, sonra monarşi düzende yönetim ve son olarak halkın katılımıyla yürütülen demokratik yönetimlerde farklılık göstererek ilerlemiş ve sürdürülmüştür. (Cummings ve Kats, 1987; Aktaran: Bonnet ve Negrier,2015:164).

Kültür kavramını ele aldığımızda uçsuz bucaksız manalar ve sayısız farklı anlam karşımıza çıkmıştır. Aynı durum kültür politikası olgusu için geçerli olmayarak biraz daha belirgin tanımlamalara mümkün hale gelmiş ve anlamı kültür kavramına oranla çok farklı düzlemlere çekilmeye uygun değildir. Bunun nedenlerin ilki, dar anlamda kullanılan kültür kavramının karşılığının; sanat ve edebi eserlerin tamamı ile insana ve yaşamına dair her şeyin, söz konusu kültür politikası olduğunda net ve dengeli bir anlam bütünlüğünün araştırmacılar tarafından yakalanması. Diğeri ise kültür kavramının oluşturduğu geniş anlama karşın politika kavramının daha belirgin bir çerçeve çizmesidir (Üstel, 2009:9).

Kültür politikası tamlama-kavramını incelememiz gerekirse, İngilizce karşılığı olan “culture policy” ile farklı anlamlara gelebileceğini görmekteyiz. İngilizcede ve diğer batılı dillerde “cultural policy” denerek “policy” kavram derinliğinin kültürel alanlardaki hali akla gelmektedir. İngilizcede “politics” ile “policy” kelimeleri farklı iken dilimizce politika anlamında ikisinin yerinin tutulması beklenmektedir. Politika genelde gündelik, geçici ve bazı sloganlar üzerine kuruluyken, buradaki “policy”; bazı yazarlara göre “siyasa”, politika kavramı ilişkili alanlarda sosyal, ekonomik, kültürel, demografik birçok

veri ışığında stratejik hedeflerin belirlenerek o noktaya erişim gayesi ve bir bütünü belirtme anlamındadır (Ada, 2009:81). Bir yönüyle kültür politikaları devletin kültür, sanat ve kültürel mirasla olan ilişkisini ortaya koyarken diğer bir açıdan diplomasi, ekonomi, turizm gibi birçok ana politika süreçlerine etkisiyle kritik bir yerde durmaktadır.

Kültürel hedeflerin gerçekleştirilmesi olarak ilk bakışta algılanabilen kültür politikaları, kültürün anlam karmaşasının yanında netlik gösterirken, diğer konuların politika yapım süreçlerine nazaran daha karmaşık ve derin anlamları içinde barındırmaktadır. Belli ölçülerde yenilik ve değişime devamlı ihtiyaç duymakta olan kültür politikaları atıl olmayan duyarlı bir süreci beraberinde getirmektedir.

Politika, toplumlara ve ülkelere yön veren bir unsurdur. İnsanlığın ilk varoluşundan itibaren çeşitli ve farklı kurumsal altyapılar etrafında birçok hizmet, gelişme ve ilerleme sağlanmıştır. İnsanlık tarihi kadar eski iki kavram olan kültür ve politika ise deneyimler ışığında günümüze gelmektedir. Buradan yola çıkarak birçok medeniyet, devlet ve siyasal belgede de bunların izlerini görmemiz mümkündür. Genelde toplumları dönüştüren bir unsur olarak karşımıza çıkan kültürel ve sanatsal hayatı insanın kendisinden ve oluşturduğu devlet ve politikayla ayrı düşünmek olanaksızdır.

Belli bir alanda saptanan, karar verilen ve yürütülen eylemlerin tümüne politika denebilir. Kültür politikası ise bunun yanında kültürel ve sanatsal süreçlerdeki yolu, tutumu, sorunları, gelecek nesillere aktarma gibi birçok konuyu kapsayan eylemlerin politika haline gelmiş şeklidir (Çeçen, 1984:66).

Devlet, politika ve kültür ilişkisine kanıt olarak da kültürün siyasal hayatta ve siyasal belgelerde olduğunu; antik çağlardaki medeniyetlerde, Magna Carta'dan Sened-i İttifak'a, İnsan Hakları Bildirgesinden Lale Devri'ndeki gelişmelere, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminde kurulan siyasal partilerin programlarına kadar birçok farklı alanda görmekteyiz (Karakaş, 2000:1). Böylece kültür politikaları kavramı son yıllarda meydana gelse dahi devlet yönetimi ve kültürel hayat olduğundan beri varlık gösterdiğini ifade etmek yanlış olmayacaktır.

Kültür politikasının belli başlı sınırlılıkları olduğu kadar bir o kadar da geniş yelpazesi olan bir alandır. Bu alan, antik çağdan günümüze tüm sanatlar, sanat eserleri, kamusal alanda yapılacak projeler, müzeler, şehir ve sosyal hayat, eğitim ve üniversiteler gibi oldukça geniş bir aralığı içine almaktadır. Bunlar zamana, yere ve kişilere göre azaltılabildiği gibi aynı zamanda sayıları da artarak çeşitlilik gösterebilmektedir.

Özü itibarıyla kültür politikaları tarihsel süreçten ve günümüzden anlaşılacağı üzere ideolojik konularında etrafında sıklıkla süregelmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere genelde politika yapım süreçlerinde tek düze bir standart oluşmayan, ulusal kültürlerin oluşmasında modellenemeyen bir politika türüdür. Çünkü kültür politikaları, sanatsal, kültürel, tarihi miras gibi konuları kapsayan ve genelde özgürlüğe müdahale olarak anlaşılabilen alanları kapsarken diğer taraftan sağlık, ekonomi, eğitim gibi kamusal politikalar genelde belli bir girişi, gelişmesi ve sonucu olan belli başlı temel aşamalardan meydana gelmektedir (Üstel, 2009:12). Bu sebeple diğer kamu politikalarına nazaran daha esnek, sınırları belli olmayan bir yapısı vardır.

Toplumların değerlerini, kültürlerini ve çağdaş olana ayak uydurmaları sağlayabilmeleri için kurumsallaşma önemli yer tutmaktadır. Her toplum kendine özgü nitelikleriyle ve farklılaşan hayat tarzlarının etkisiyle ayrı ayrı kurumsallaşma sürecine girmiştir. Kurumsallaşmada atılım sağlayan ve gelişen toplumlar genelde gelişmiş medeniyetler, imparatorluklar ve çağdaş demokratik devletlerdir. Toplumların devlet olma süreci de bu kurumsallaşmanın en önemli basamaklarından biridir (Çeçen, 1984:80).

Gelişmiş ülkelerde kültür ve sanat adına bağımsızca hizmet veren birçok kurumsallaşmanın olduğu gözlenmektedir. Bu açıdan kültürel kurumsallaşma; ülkemizde, kentlerde, yerel yönetimlerde, dünyada ve uluslararası örgütlerde gelişmiş ve halen gelişmekte olan bir alandır. Kültür politikalarının oluşması bazı süreçlerin beraberinde kurumsal altyapılarla kendini göstermiştir. Bu kurumsallaşma aşağıda 4 ana ayırım yapılmıştır. Bunlar; Türkiye üzerinden incelenecek ulusal kültür politikaları, kentler ve bölgeler üzerinden incelenecek yerel kültür politikaları, dünyada ve

uluslararası alanda kültür politikaları ve son olarak Kültür İçin Gündem 21 olarak incelenmiştir.

2.3.1. Türkiye’de Kültür Politikaları

Türk kültürü tarih boyunca uygarlık ve kültür etkileşimi yaşayan bulunduğu coğrafyada ve çağda etkili, etkileşimli ve gelişime açık bir toplumdur. Bu şekilde bir seyir izleyen Türk devletleri ve toplumları başka kültürlerin esiri ve baskısı altında olmak yerine ilişkisini dengeli biçimde kurarak kendi kültürünü zenginleştirme yoluna gitmiştir (Çeçen, 1984:92). Bununla birlikte kendi kültürünü başka kültürlerle dayatmayan, çeşitli yollarla asimilasyon oluşturmayan ve kültürel süreçleri doğal seyrinde idrak eden bir yerde konumlanan geleneklere sahiptir.

Türk devletleri tarihte sıkça görülmekte ve çokkültürcülüğün somut halini meydana getirmektedir. Orta Asya’dan, Selçuklu’ya, İslam medeniyetinden Osmanlı’ya kadar ve Anadolu’da meydana gelen kültürlerin son olarak Türkiye Cumhuriyeti’nde toplanmasıyla birçok özelliği özümseyerek kendine has uyumlu bir çokkültürcülük örneğidir. Anadolu’da yaşayan birçok antik uygarlık ve kültürün de buna eklenmesiyle gerçekten denir izleri içinde barındırmaktadır (Çeçen, 1984:93-94). Böyle bir coğrafyada meydana gelen kültürlerin değerlendirilmesi, korunması ve yönetilmesi zenginlik olduğu kadar zorluğu, riski ve sorumluluğu da beraberinde getirmektedir.

Osmanlı döneminde kültürü belirleyen iki önemli faktör; hem devlet geleneğinin sürdürülmesi hem de toplum yapısının sosyal hayata yön vermesidir. Bu değişkenler genelde farklı dini ve etnik gruplar üzerinde şekil almıştır. Osmanlı’da özellikle farklı kültürler farklı dini gruplar ve cemaat topluluklarına yaşam alanı verilerek kültürel çoğulculuğun temelleri atılmıştır (Karakaş, 2000:5-10). Bu doğal süreç ve özgün kültürel zemin Osmanlı’nın gerileme dönemine kadar giderken sonradan kendini yapay ve dayatmacı bazı gelişmelere bırakmıştır.

Osmanlı’da özellikle 18. yüzyıldan sonra devletin içinde bulunduğu buhranlar batılı politikalarla giderilmeye çalışılmıştır. Ancak Avrupa ve batı dünyasından gelen

sanatsal ve kültürel hayat, devletin tarihsel ve sosyal özellikleriyle örtüşmediği için bir takım uyumsuzluklar meydana gelmiştir (Karakaş, 2000:11). Uygulanmaya çalışılan politikalar kültürel alanı geliştirmeye yönelik adımlar olarak atılması beklense de yerinde ve etkili biçimde toplumda karşılığını bulamamıştır. Bu ikircikli durumu Hilmi Ziya Ülken, *Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi* adlı eserinde ifade etmiştir. Ülken, iki dünya olarak nitelendirdiği Doğu’nun ve Batı’nın arasında oldukça fark olduğunu söylemiş. Bu dünyalar asırlarca doğrudan kesişmeden düşünsel altyapılarını, bilimlerini, kültürlerini ve yaşayış biçimlerini ilerleterek ve geliştirerek günümüze getirmiştir. Hal böyleyken Türk toplumu ise Osmanlı’nın Tazminat dönemlerinde iki dünya arasında kalarak belkide bir toplum için hem zor hem riskli hem de karmaşık bir konumda kalmıştır (Katoğlu, 2009:25). Bu iklimin ve ikilemin yansımasını Cumhuriyetin ilk yıllarında da görmek mümkündür.

Ülkemizde ulusal kültür politikalarımızı kurumsallaşmasını incelemek adına öncelikle cumhuriyetin ilk yılları, ardından çok partili geçiş dönemi sonrası yani bakanlığın kurulma dönemi ve son olarak milenyum sonrası kültür politikaları olarak ayırmak daha sistemli bir incelemeyi beraberinde getirecektir.

Cumhuriyet döneminin siyasi ve sosyal karakteristiği genel olarak kurucu felsefe üzerinden toplumun çeşitli etmenlerini düzenlemektedir. Kurtuluş savaşından çıkan bir toplumun, “ulusal kuruluş ve yapılandırma” mantığıyla hareket ettirildiği dönem olarak tasvir edilmektedir. Bu açıdan hem tarihsel olarak devraldığı kültürel bir mirasa sahip hem de yeni değerler üzerinden bir toplum inşa etmeye çalışan kaynaşmış bir kitle oluşturma amacıyla çeşitli politikalar gerçekleştirilmiştir. Bu minvalde hareket edilerek cumhuriyet ilanının ilk dönemlerinde üç önemli atılım yapılmıştır (Ada, 2009:87). Bunlar; Osmanlı döneminde farklılık gösteren çoklu eğitim sistemini bitirmek amacıyla Tevhid-i Tedrisat Kanunu (1924) çıkarılması, tarih bilincinin yaygınlaştırılması için Türk Tarih Kurumu’nun (TTK, 1931) kurulması ve harf inkılabının muhafaza edilmesi, benimsenmesi, öğrenimi ve yaygınlık göstermesi amacıyla Türk Dil Kurumu’nun (TDK, 1932) kurulması olarak gösterilmektedir.

Yine erken cumhuriyet dönemlerinde yükseköğretim alanında önemli atılımlar yapılmıştır. Öncelikle 1925 yılında İstanbul Darülfünuna tüzel kişilik verilmiş böylece üniversitelerin gelişimine dair ilk adımlar atılmıştır. Bunun devamı olarak da, 1933 yılında İstanbul Darülfünuna ilişkin bir kanun çıkarılarak bugünkü İstanbul Üniversitesi haline dönüşmesi sağlanmıştır. Cumhuriyetin kültürel hayatında ve tarihinde “1933 Üniversite Reformu” olarak bilinen bugünkü tüm üniversite yönetimi, akademik konumlandırmalar (rektör, dekan, profesör, doçent vb.) dahil olmak üzere bu gelişmeler kaydedilerek uluslararası camiada üniversite olarak yapıya geçilmiştir (Katoğlu, 2009:32). Bir yönden bu gelişmeler evrensel bilim standartlarına erişime yönelik politikaları teşvik ederken diğer yönden ise tarihsel ve kültürel eğitim sistemimize sırtımızı dönerek oradan beslenmemizi engellemiştir. Bu farklı görüşler bu yıllarda meydana gelen doğu-batı arası medeniyet konumlandırma krizinin göstergeleridir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan kurumların yanı sıra yine kültürel ve sosyal hayata doğrudan etkisi bulunan iki kurum da kurucu felsefenin ürünü olarak faaliyetlerine başlamıştır. Bunlar, 1932’de kurulan Halkevleri ile 1940’da kurulan Köy Enstitüleridir. Halkevleri; edebiyat, sanat ve spor kanalıyla gençleri yetiştirip çeşitli eğitim programları çerçevesinde devletin ve tek parti hükümetinin çizgisini yansıtmak üzere bir nesil meydana getirme amacıyla hareket etmektedir. Halkevleriyle tek parti iktidarının paralel çizgide olduğunun kanıtı olarak da Halkevleri yönetiminde olmak için Cumhuriyet Halk Fırkası üyesi olma zorunluluğu da vardı (Ada, 2009:88-90). Ancak bu sistem çok parti hayata geçişte oldukça büyük problemler meydana getirdi ve 1950 sonrasında döneminde iktidar partisi tarafından faaliyetlerine son verilerek kapatıldı (Çeçen, 1984:220). Köy Enstitüleri ise, köylerde temel hizmetlerin yürütülmesi için eğitim ve sağlık alanlarında personel yetiştirilmesi amacıyla kurulmuştur. Öğretmenlere ve sağlık memurlarına uygulamalı meslek bilgisi ve çeşitli formasyonlar verilerek hizmete hazır hale getirilmektedir. Bu metotla meslek mensupları yetiştirme tıpkı Halkevlerinde olduğu gibi çok partili hayata geçişe kadar tek parti rejiminin kontrolünde yürütülürken, geçiş sonrası faaliyetlerine son verilecek seviyede adımlar atılarak kapatılmıştır (Ada, 2009:89).

Çok partili hayata geçiş sonrası bazı kurumlar kapatılırken bazıları ise değişim geçirerek hizmetlerine devam etmiştir. 1950 sonrası gerçekleşen siyasi ve ekonomik

gelişmeler kültürel ve sanatsal hayatı da etkilemiştir. 1960 Anayasasından sonra da değişim hızlandı ve toplumsal vakalara duyarlılık arttı ve kültürel sorunların farkına varıldı (Karakaş, 2000:13). Esasında 1950-1970 tarihleri arasında 60 askeri darbesi sonrası kısa bir dönem hariç kültür politikaları bağlamında liberal ve devletin önceki tavrına göre daha özgürlükçü çizgide kendi halinde seyri olan konuma sahiptir. Bu dönemde doğrudan kültür politikaları üretilmediği için “politikasız politika veya yumuşak güç olarak tabir edilmektedir. Lakin tüm kültürel süreçleri derinden etkileme gücü olan, Türkiye’nin NATO’ya girmesi ve Avrupa Birliği’ne girme yolundaki bazı hamleler kültürel hayatın ve politikaların şekillenmesi için oldukça belirleyici olmuştur. 1970 askeri darbesi sonrası kurulan teknokrat hükümetinde ilk kez kültür bakanlığı kabinede yer almıştır. Yine bu dönemde İstanbul Festivali adıyla başlayan, ilk defa özel bir vakfın önderliğinde yani İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı (İKSV) olarak organize edilmiş uluslararası sahada söz sahibi olabilme potansiyeli bulunan bir festivale başlanmıştır (Ada, 2009:90-91). Bu dönemde yani 1970-2000 arası hem devlet eliyle hem kültür ve sanat alanında hizmet veren STK’lar eliyle hem şirketle eliyle topyekûn bir kültür üretme sürecine girilmiştir. Bu diğer politika yapım süreçleri gibi çok önceden karar verilerek icra olunan bir alan değildir. Zamanın ruhu, insanların özgür hareket kabiliyetleri, sivil inisiyatifler, bilim adamlarının görüşleri, insanların beklentileri ve son olarak devletin bu görüşler ışığında atacağı adımlar vasıtasıyla ilerleyebilecek bir mekanizmadır.

İkinci mileniyuma girmeden 2 yıl önce UNESCO’nun gerçekleştirdiği “Dünya kültürel Gelişme On Yılı” programı ülkemizi de içine alarak tüm dünyayı derinden etkilemiştir. Aynı yıl gerçekleşen “Kültürel alanda AB’ye Yaklaşım Sempozyumu ile; kültürel haklar, kültür ve tarihsel mirasın korunması, dil sorunu, iletişim araçları, kültür sektörü, sanat eğitimi ve kamusal yayıncılığın gelişmesi gibi alanlar ön plana çıkmış ve hem devlet kurumlarının hem özerk yapıların kültüre dair çözüm ve politika üretmesi tartışılmıştır. Bu gelişmelerin kültür politikası oluşturmak için bir altyapı oluşturduğu hemen ardından 2005’de Türkiye’nin AB süreci için Katılım Ortaklığı için anlaşmaların yapılması ve İstanbul’a 2010 yılında verilen “Avrupa Kültür Başkenti” unvanı bu altyapısal çalışmaların çıktısını oluşturmuş ve kültürel süreçleri derinden etkilemiştir (Ada, 2009:91-95). Böylece ulusal kültür politikalarının oluşmasında şehirlerin kültürel,

tarihsel ve sanatsal yönleriyle markalaşması ve dünya pazarında bazen ülkelerin önünde markalaşarak kültürel politikaların baş aktörü olabileceğini de görmüş bulunmaktayız. Nihayetinde ulusal kültür politikalarını belirleyen süreçleri incelediğimizde; merkezi devlet organları, özel vakıflar ve STK'lar, şirketler, yerel yönetimler ve kentleri içine alan geniş bir yelpazeyi görmekteyiz.

2.3.2. Yerel Kültür Politikaları

Kentler, tarihsel süreçte savaşların, kültürel etkileşimlerin, sanatsal faaliyetlerin olduğu kadar, insani ilerlemenin öncüsü ve kültür olaylarının tam merkezinde yer almıştır. Neo-liberal politikaların gelişmesiyle son yirmi yıldır kentlerin ve yerel yönetimlerin etkisi gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle kentlere has kültür ve sanat etkinlikleri, yerel kültürlerin meydana gelmesi için birçok stratejik eylemler, planlar ve politikalar dünya çapında yaygınlık kazanmıştır.

Günümüz bakışıyla kentler özelinde uygulanan yerel politikalar, yerel halkın istek, arzu ve yönlendirmelerine göre şekil alsada dahi kültürel alanlar hakkında evrensel bazı kurallara ve anlaşmalara dayalı olarak ilerlemektedir. Merkezi ve yerinden yönetim organları veya bir sivil toplum örgütü tarafından yürütülen kültür politikaları sayesinde bir kentteki kültürel canlılık meydana gelmektedir. Uluslararası toplumlar tarafından kabul edilen kültürel düzenleyici organlar sayesinde özerk yapıdaki sanat ve kültür hizmetleri korunarak haksız rekabetin önüne geçilmesi beklenmektedir (Pascual, 2011:23). Böylece kültür hizmetlerinin evrensel değerleri içinde barındırdığını ve insani bir kültür hakkı niteliğinde hareket edildiğini görmekteyiz.

Kültürel faaliyetlerin, geleneklerin ve kültür üretiminin başlıca mekânları ve başlıca aktörü büyük ve tarihsel bütünlükleri zengin kentlerdir. Dünya çapında önemli kitlelere ulaşan kültür festivalleri genelde kültür merkezleri ve festival kentleri olarak ünlenmiş yerler olan Londra, Berlin, New York, Sdney, Barselona vb. şehirlerde uluslararası çapta ve gelenek halinde her yıl yapılan faaliyetlerden oluşmaktadır.

Kentlerde yürütülen festival ve etkinliklerin çeşitli alanlara faydası ve etkisi olmaktadır. Bunlar; eğitim etkisi, sanatsal etki, sosyal etki, kent aidiyeti, ekonomik etki ve kent imajıdır. Eğitim etkisi, farklı yaş grubu ve farklı çevrelerden insanların aynı kültürel faaliyetlerde yer almalarını sağlayarak eğitim ve öğretim açısından farkındalık meydana getirir. Sanatsal etki, farklı sanat dallarının kendini yenilemesini ve revize etmesini teşvik etmektedir. Sosyal etki, sosyal grupların birbirleriyle olan etkileşimini güçlendirir. Kent aidiyeti, kentlilik bilincini geliştirerek kentin sahiplenişini ve kimliğinin güçlenmesini sağlar. Ekonomik etki, kentin gelirini artırır ve istihdam alanını çeşitlendirir, bağlı bulunduğu bölgenin ekonomik olarak canlanmasını sağlar. Ve son olarak kent imajını geliştirir buna bağlı olarak turizmin artışıyla birlikte tüm sektörlerde yukarı giden bir ivme görülmektedir (Konsola ve Karachalis, 2009:49). Yerel kültür politikalarının oluşma evresi ve etkilerini önce bölgesinde ardından bağlı olduğu ülkesinde görmek mümkün hale gelmiştir. Verilen örnekler güncel politika süreçlerinde görülsede dahi antik dönemden günümüze kentlerin; medeniyetlerin, imparatorlukların ve kültürlerin simgesi olduğu bilinmektedir.

2.3.3. Kültür İçin Gündem 21

Kültür İçin Gündem 21, yerel yönetimler ve kentlerin yerel halka kültür politikaları çerçevesinde hizmet üretme, hazırlama ve tatbik üzere icra edilmiş bir programdır. Bu nedenle program, evrensel değerlerin bütünleşerek oluşturduğu yerel nitelikleri ortaya çıkarmaya çalışan bir yapıya sahiptir. Her kentin ve coğrafi yaşam bölgesinin kendine dair kültürel haklarını önceleyen bir anlaşma ve bildirme de denebilir. Bu kültürel gelişime yönelik kentleri ve yerel yönetimleri kapsayan dünyadaki ilk belge niteliğindedir.

Dünyanın dört bir yanından gelinerek kentler ve yerel yönetimleri merkeze alan ve insan hakları, kültürel çeşitlilik, sürdürülebilirlik, katılımcı demokrasi ve barış koşullarının sağlanması için kabul edilen bir belgedir. Bu belgenin ilk olarak organize edilen Uluslararası Kültürler Forumu'nda 8 Mayıs 2004 tarihinde Barcelona kentinde Yerel Yönetimler Porto Alegre Forumu tarafında onaylandığını görmekteyiz (Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı, 2004:3).

Kentler ve yerel yönetimlerin kültürel gelişim taahhütleri bağlamında yürütülen toplantı 67 maddeden ve çeşitli kısımlardan (ilkeler, taahhütler ve öneriler) meydana gelmiştir. Kültür içinde Gündem 21 bazı bölümlere ayrıldığında şu şekilde konular ele alınmıştır:

- Kültür ve insan hakları
- Kültür ve yönetim
- Kültür, sürdürülebilirlik ve bölge
- Kültür ve toplumsal kapsama
- Kültür ve ekonomi

Kültür için gündem 21'in içeriği ve bazı maddelerinde konular şu şekilde işlenmiştir (Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı, 2004:4-10; Pascual, 2011:35-36):

- Kültür entelektüel hayatı, manevi ve ruhsal yapıyı besler ve zenginleştirerek insani gelişmeye katkı sunar. Kültürel haklar insanın temel hakları arasındadır. Kültürel çeşitlilik, uluslararası yasaları çiğnemek için kullanılamaz.
- Yerel bölgelerde kültürel hareketler bize zengin kültürel ekosistemi getirmektedir. Yerel kalkınmanın mümkün ve kalıcı hale gelmesi için diğer yerel kamusal mal ve hizmetlerle uyumlu halde hareket etmesini sağlamak gerekmektedir.
- Bu toplantı ve belgenin ardından 18-20 Mart 2015 Bilbao kentinde Uluslararası Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı tarafından kentlerin ve yerel yönetimlerin temsilcilerinin katılımıyla “Kültür 21 Eylemler” belgesini kabul etmiştir. Bu toplantının düzenlenme sebepleri; vatandaş, kültür ve sürdürülebilir kalkınma ilişkisini pekiştirmek, ölçülebilir eylemlere uluslararası bir bakış katmak, 2004'deki Gündem 21 toplantısını etkin kılmak, kentlerin ve yerel yönetimlerin rolünü geliştirmek ve 2015

sonrası kalkınma gündeminde kültürün rolünü önemli hale getirmektir (Kültür 21: Eylemler, 2015: 5)

Kültür 21. Eylemler Sürdürülebilir Kentlerde Kültürün Rolü Üzerine Taahhütler raporunda; kültür hakları ve vatandaşlık, sürdürülebilir kalkınmanın kültürel faktörleri ve yerel yönetimlerin belirli sorumlulukları olarak üç ana başlıklı 21 maddede yer almıştır. Taahhütler bu çerçevede uygulama aşamaları ayrıntılı olarak ifade ederek 9 ana bölümde toplanmıştır (Kültür 21: Eylemler, 2015: 16):

- Kültürel haklar
- Miras, çeşitlilik ve yaratıcılık
- Kültür ve eğitim
- Kültür ve çevre
- Kültür ve ekonomi
- Kültür, eşitlik ve sosyal içerme
- Kültür, kentsel planlama ve kamusal alan
- Kültür, enformasyon ve bilgi
- Kültürün yönetişimi

Bu belge Haziran 2013 ve Mart 2015 arasında UCLG Kültür Komitesi tarafından yazıldı. Bu tarihler arasında belgeye son halini vermek için; Lyon, Lille-Metropole, Buenos Aires, Rabat, Novi Sad, Santiago, Dakar, Alma, Milano, Hildesheim, Montreal, Bilbao, Belo Horizonte, Bogota, Concepcion, Gabroco, Jeju, Meksiko, Talca ve Vaudreuil-Dorion gibi kentlerde toplantılar, istişareler ve seminerler düzenlenmiştir (Kültür 21: Eylemler, 2015: 40).

2.3.4. Dünya’da Kültür Politikaları

Dünya’nın dört bir yanında kültürel hayatlar farklılık göstermektedir. Bunlar genelde bölgelere, coğrafyaya, iklime, dine, dile ve yaşam alışkanlıklarına göre ayrılmaktadır. Bunun yanında uluslararası bazı önemli olaylardan sonra kültürün yeri konumlandırılmıştır. İkinci dünya savaşı sonrası 1948’de İnsan Hakları Evrensel

Beyannamesi'nde yer alan "kültür hakkı" kavramı bu konuda önemli bir gelişme olarak görülmektedir. 22. maddede geçen: "...herkes onu ve kişiliğinin serbestçe gelişim için gerekli olan ekonomik, sosyal ve kültürel haklarının gerçekleştirilmesi hakkına sahiptir." 27. maddede geçen: "Herkes toplumun kültürel yaşamına serbestçe katılma....hakkına sahiptir." İnsani değerler ve haklar çerçevesinden bakıldığında uluslararası camiada yerini alan "kültürel haklar", BM'nin 1966 tarihli Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Anlaşması'nın "Kültürel Yaşama Katılma Hakkı" başlığını taşıyan 15. maddesinde hükümetleri bağlayıcı bir tarafı olduğunu görmekteyiz.

Devletlerin tarihi geleneklerine göre veya siyasi konumlarına göre kültür politikalarına bakışı farklılaşmaktadır. Avrupa kültürü denildiğinde bile bir bütünlük olarak düşünülen devletlerin ayrı politikalar ışığında ilerlediğine rastlanmaktadır. Avrupalı ülkeler 19. yüzyılın sonlarında kültür politikaları uygulamaları olarak; sanatların yönetimi, müzelerin kurulması ve halk kütüphanelerinin yaygınlaştırılması olarak görürken, 20. Yüzyılın başında ise devlet eliyle üretilen kültür yerini özerk yapıların hakim olduğu kültürel üretim merkezlerine bırakmış, bunun yanında sosyolojik olarak değişim gösteren demokrasi ve patronaj ilişkilerinin kültürel sahaya olan etkisi görülmektedir (Üstel, 2009:10-12).

Avrupa ülkeleri arasında 1959 yılında ilk Kültür Bakanlığı'nı oluşturan ülke Fransa'dır. İtalya ve Almanya ise geçmişteki totaliter yönetimlerine benzer Propaganda bakanlıklarına benzerliği anımsatması amacıyla Kültür Bakanlığı'na mesafeli yaklaşmıştır. Birleşik Krallık ise farklı kültürleri içinde barındırması ve liberalizm ruhundan ötürü devlet eliyle kültür oluşmasına bir süre karşı çıkmıştır. Sonuç olarak İtalya ve Fransa'da Kültür Bakanlıkları eliyle, Yunanistan Hollanda ve Portekiz kültürel hizmetlerden sorumlu kuruluşlar eliyle ve Almanya'da federal düzeyde bir devlet bakanlığı ve 17 bölge özelinde kültür bakanlığı eliyle hizmetler yürütülmektedir. Bunlardan yola çıkaran devletlerin merkezîyetçi, adem-i merkezîyetçi, özerk ve federal yapılarına göre kültürel politikaların ve örgütlenmelerin şekillendiğini görmekteyiz. Örnek olarak siyasal örgütlenmelerine göre yarı özerk birimler tarafından kültür politikaları yürütülen, Birleşik Krallık, Hollanda, İsveç, Danimarka, Finlandiya ve İrlanda gibi ülkelerdir (Dijan, 1997:226-229; Aktaran: Üstel, 2009:13).

2.4. GENÇLİK POLİTİKALARI

Dünya üzerinde gençlere sağlanan farklı düzeydeki imkânların olduğu, ancak bu imkânların ülkelerin genel politikaları içerisinde arka sıralarda yer aldığı söylenebilir. Bu nedenle gençlik hakkında verilecek kararların organizesi ve hayata geçirilmesi için bir politikanın belirlenmesi gerekli olabilir. Her ülkenin kendi coğrafyası içerisinde kendisine ait bir politika belirlemesi doğaldır. Ancak günümüzde gençlik politikasının evrensel bir tanımının olması da kaçınılmaz gözükmektedir (Şentuna, 2009:30). Diğer bir deyişle gençlik, hem evrensel olguları hem ulusal kimliği hem de yerel kültürü içine alan oldukça geniş çehreli bir kavramı temsil etmektedir.

Sözlük anlamında politika, “bugünkü ve gelecekteki kararlara bir yön verebilmek için birçok alternatif arasından seçilen belirli bir yol veya davranış tarzı, uzun bir plan, yöneticilere karar vermede rehberlik eden bir ilke veya ilkeler dizisi” olarak tanımlanmaktadır (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/politics>, 2017).

Gençlik politikası ise, “genç insanların yaşadıkları toplumda aktif yurttaşlar olabilmeleri için bilgi, beceri ve yetenek geliştirmelerini sağlayacak eğitim ve deneyim fırsatları sunan uzun dönemli çözümler” (Siurala, 2007) olarak tanımlanmıştır. Sağlıklı çözümlere de, gençleri yetişkinliğe hazırlayan değil, gençlerin genç oldukları dönemde eşit haklara sahip özerk vatandaş olabilmelerini sağlayan politikalar ile ulaşılabacağı söylenmektedir (Yentürk ve arkadaşları, 2008). Gençlik politikası, gençlerin çocukluktan yetişkinliğe geçişte karşılaştıkları fırsatları ve zorlukları yansıtmalı, gençlik çalışmaları, yaygın eğitim, bilgi, hareketlilik, gönüllülük ve sivil toplum örgütü alanlarında somut adımları hedeflemelidir (Siurala, 2007).

Gençlik politikaları denildiğinde genelde sadece devlet eliyle yapılan iş, işlemler ve hizmetler akla gelmektedir. Ancak gençlik politikaları süreçlerine birçok bilim dalı ve yolu içinde barındırmaktadır. Bunlar başta siyaset olmak üzere; psikoloji, sosyoloji, tarih, teknoloji ve mühendislik, sanat vb. alanlarda kaydedilen gelişmeler ışığında gençler olarak nitelendirilen sosyal grup da payına düşeni almıştır. Örneğin özellikle psikoloji ve psikiyatri alanında gelinen noktalarda gençler özelinde var olan karanlık bölgeler ve

bilgilerin giderilerek onları anlamaya yönelik bilimsel çalışmaların artmasıyla birlikte farkındalık hem toplum hem de devlet nazarında aynı doğrultuda artmıştır. Keza iş gücü piyasası, teknolojik gelişmeler ve yenilikçi fikirler bağlamında gençlere olan ihtiyaç günden güne çoğalarak artmaktadır.

Gençlik politikaları genel anlam olarak, gençlerin toplumsal katılımının daha gerçekçi hale gelmesini sağlayan en önemli araçlardan biridir, bir diğeri ise, toplumun gençlere yönelik ayrımcı olmayan uygulamalara ve tutumlara doğru ilerlemesi olarak tarif edilebilir (Barry, 2005:2).

2.4.1. Gençlik Çalışmalarının Kökenleri ve Türleri

Gençlik çalışmaları genelde son dönemlerde sosyal gruplar arasındaki gençlere yönelik tartışmaların yoğunlaştığı dönemlerde özellikle de 1960'ların sonları ve 1970'lerin başları olarak görünse de (Kurtaran ve Yurttagüler, 2014:7), antik dönemden günümüze tüm çağlarda ve medeniyetlerde yoğunlukları ve bakış açıları farklı dahi olsa gençlere dair bir fikir her daim süregelmiştir. Pek tabi, toplumsal hayatta gençlere daha özenli ve dikkatli devlet politikalarıyla yaklaşım araştırmaların başlangıç safhasını oluşturacaktır.

Gençlik çalışmalarının fiili hayattaki ilk karşılığı belli görüş farklılıklarını beraberinde getirmektedir. Rogers ve Smith, bazı tarihçilerin 18. yüzyıl sonlarında meydana gelen bazı organize yapıları gençlik çalışmaları örneği olarak verdiğini ifade etmiştir (Rogers ve Smith, 2003; Aktaran: Nemutlu, 2008:84). Esasında her bölgede her çağda yer alan gençlik çalışmalarının genelde sistemli veya kayıtlı halde işletilmeyip genelde gönüllülük esasıyla ve öğrenci-hoca ilişkisi biçimine indirgenerek günümüze kadar süregeldiğini görmekteyiz.

Çeşitli dönemlerde gençliğe bakış farklılık gösterirken bazen eğitim bazen askeri güç bazense beden gücü olarak karşımıza çıkmaktadır. Gençlik üzerinden eğitimin önemini, ünlü Çin filozofu Konfiçyus bir sözünde tariflemiştir: “Bir sonraki seneyi düşünüyorsan tarlanı ek, on sene sonrasını düşünüyorsan ağaç dik, eğer yüz sene ve

sonrasını düşünüyorsa gençliğini eğit” (Yakıt, 1987:69) diyerek geleceğini çizmenin gelecekte rol alacak insanları erken yaşta eğiterek mümkün olabileceğini ifade etmiştir.

Gençlik özelinde ortaya çıkan araştırmalar 1900’lü yılların başına dayanmaktadır. Tarihi dönemlerde gençliğe yönelik bakış açılarının ve görevlendirmelerin olması gençliği tanıma, gençlik hakkında bilgi sahibi olmada benzer hakimiyette bulunduğu anlamına gelmemektedir. Gençliği analiz etmede ve gençlik psikolojisini anlama konusunda ilk çalışma 1904’de G. Stanley Hall’in kaleme aldığı “Adolescence” adlı kitaptır. Yazar kitaptaki kuramında, gençliği insanlığın yeniden doğuşu olarak nitelendirmektedir. Bu evre öncesi daha çok biyolojik gereksinim ve yaşamı sürdürme eğiliminde olan insan bu dönemden sonra insan olmanın gerektirdiği niteliklere erişim imkânı bulduğunu düşünmektedir. Hall, bir nevi insanın uygarlaşması olarak da ifade etmektedir (Özbay ve Öztürk, 1992:14). Yine gençlik özelinde birçok psikanalist odaklanarak bu alanı daha görünür ve bilinir kılma çabasında bilimsel faaliyetlerini sürdürmüştür. Bunlardan birisi de Sigmund Freud’un psikanalist olan kızı Anna Freud, gençliği “stres ve fırtına hakim bir dönem” olan değerlendirmektedir. Yazar gençleri genelde egoist, kendi merkezli dünya ve bencil olarak konumlamıştır (Özbay ve Öztürk, 1992:15-16). Genelde duygularını ve eylemlerini hep uçlarda yaşayarak ya çok çalışkan ve enerjik ya çok tembel, ya çok iyimser ve idealist ya da çok kötümser olarak yaşamlarını sürdürdüklerine dair düşünceleri derleyen Freud toplumsal grup olarak gençlerin başka bir bakış açısıyla yaklaşılması gerektiğini göstermiştir.

Gençlik çalışmalarının genel kabul gördüğü düzlem iki ana aşamada değerlendirilir ve geliştirilir. Bunların birincisi, herhangi bir tarihsel çizgi olmadan, gençlerin iktisadi hayata doğrudan veya dolaylı olarak katılımını sağlamaktır. Bahsi geçen bu ekonomik katkı aşamasına erişemeyen gençlerin ise yararlanabilmeleri için formel ve enformel öğrenme alt yapıları vasıtasıyla bu sağlanmaktadır. İkinci aşama ise, siyasal ve toplumsal katılım konusudur. Gençlerin yurttaşlık seviyeleri ve toplumla bir bütün olarak hareket etme noktaları irdelenmektedir. Gençlerin topluma uyumsuzluğu, genel kitleye karşı yaşadıkları dezavantajlar siyasi ve toplumsal katılımın önündeki engeller, aktif yurttaşlığın gerektirdiği karar alma süreçlerinde katılımındaki yetersiz ağ ve imkân oluşturma ve politika yapma sürecinde özne olabilme sorunları gençlerin bu

alanlarda belli başlı sorunlarını ifade etmektedir. Özellikle bir de gençlerin dezavantajlı gruplarında bu olumsuzluklar daha da artarak varlığını sürdürür. Bu gruplar; engelliler, kültür farklılıkları yaşayanlar, farklı etnisiteler, cinsiyetler vb. alanları ifade etmektedir (Kurtaran ve Yurttagüler, 2014:9). Geniş çerçeveden bakıldığı takdirde hem ekonomik hayat hem de politik ve toplumsal hayat anlamında gençlerin varlığının kabulü gençlik çalışmalarının temelini oluşturmaktadır.

Toplumların gelişmişlik düzeyleri, tarihsel süregelen alışkanlıklar ve benzeri birçok sebeplerden ötürü gençliğe yönelik bakışlar ve konumlandırmalar farklı olmaktadır. Buna bağlı olarak son dönemde gençlik politikalarının nasıl ideal haline kavuşacağı birçok saptamadan sonra açıklığa kavuşabilmektedir. Öncelikle politika yapım sürecinde gençliğin katılımı oldukça önem arz etmektedir. Çünkü kendisine ait olan sorunlar, gelişmeler, çözümler ve konular doğrultusunda öznenin doğrudan ilgili görüşü o politikanın daha sağlıklı zemine oturmasını sağlayacaktır (Kurtaran, Nemutlu ve Yentürk, 2012:9). Böylece gençler için gençlere göre bakış açıları barındırarak daha hassas bir yönetim anlayışı oluşacaktır.

2.4.2. Gençlik Politikalarını Etkileyen Faktörler

Gençlik politikaları yalnızca gençleri ilgilendiren bir olgu değildir. Bu alanda yapılan gelişmeler ve programlar önce aileleri ve kurumları şekillendirdiği gibi tüm toplumu da etkilemektedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013:5). Gençlik politikaları da bir tür sosyal politika tabanlı bir bakış açısına sahip olduğu için karşılıklı etkileşim gösterilen taraflar söz konusu olmaktadır. Bu nedenle toplumun bakış açısı, devletin geleceğe dair hedefleri, aileden ve çevreden görülen ilgi ve eğitim sistemi tüm gençlik politikalarını baştan aşağı etkileyici role sahiptir.

Türkiye Cumhuriyeti Onuncu Kalkınma Planı'nda (2014-2018) Gençlik Çalışma Grubu'nun yayınladığı raporda gençlik politikalarını belirleyen ve etkileyen bazı prensipler saptanmıştır. Öncelikle genç nüfusun ihtiyaçlarına göre kamusal alanda daha iyi hizmet verilebilmesi için bilgi ve kanıt temelli olması için gençlere dair verilerin toplanması ve bilimsel analizlerle ilk saptamaların yapılması vurgulanmıştır. Gençlerin

vatandaş olmalarından ötürü doğan hakları olmasına rağmen bu hakların onlara “iyilik” kavramı altında sunulması bazı olumsuzlukları beraberinde getirmektedir. Bu nedenle ihtiyaç odaklı ve haklar temelin politikalar şekillenmelidir. Kamu kaynakları tarafından gençlerin çeşitli alanlarda hayatlarına etki eden hizmetlerin gençlerin katılımıyla daha gerçekçi ve daha isabetli hizmetler halini alması mümkün hale gelecektir. Çoğu kamu politikasında olduğu gibi gençlik politikalarında da toplumsal cinsiyet algısının değişmesi için birçok kurumsal alanda işlemlerin yapılması gerekmektedir. Birçok kamu politikası devletin asli ve öncelikli görevi olarak bilinmektedir. Gençlik politikalarının da ana akım politikalar arasında katılması sağlanmalıdır. Özellikle genç nüfusta hatırı sayılır oranlarda görülen dezavantajlı bir kitle mevcuttur. Bunlar; yoksul, engelli, kronik hastalar, madde bağımlısı, sokakta yaşayanlar, suça karışanlar gibi hassas sosyal grupları içermektedir. Her biri için özel politika ve hizmetler üretilerek bu gençlerin hayata kazandırılması sağlanmalıdır. Tüm bu değişken ve faktörler gençlik politikalarını belirleyerek gelişmesine katkı vermektedir (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2015:34-37).

Gençlik politikalarının var oluşunu etkileyen birçok etken vardır. Gençliği tanımlayan özellik olarak genelde en yaygın olarak yaş-özel çalışma biçimi tercih edilmektedir. Buradaki hedef kitle olan gençlerin kendilerine dair üretilen her bir hizmetin yerine ve hedefine uygun biçimde ulaşması için odağın ve deneyimlerin gençlerden aktarım yoluyla iletilmesi gerekmektedir (Jeffs ve Smith, 1999; Aktaran: Nemutlu, 2008:84-85). Gençlere dair yapılan her hizmetin etkileşimli ilişkileri barındırarak hareket etmesi, örgütlenme içerisinde gençlere yer verilip inisiyatif alanlarının oluşturulması, eğitim ve refah orantılarının oluşturulması oldukça önem arz etmektedir.

2.4.3. Türkiye’de Gençlik Politikaları

Ulusal gençlik politikaları, bir ülke yönetiminin kendi bünyesinde yaşayan genç nüfusuna daha iyi yaşam koşulları sunma ve haklarını ve fırsatlarını iyileştirerek geleceklerini teminat altına alma taahhüdü ve hareketidir (Denstad, 2014:19).

Gençlik politikası oluşturmak gerektiğinde genelde hükümetler, ulusal gençlik politikasını kontrol ve koordine etmesi için bir bakanlık görevlendirir veya genelde bu konuda ihtisas sahibi ve görevli bir bakanlık kurarlar. Bu süreçte sadece sorumlu bakanlığın yürütebileceği yönetim tarzından ziyade diğer bakanlıklarla da ilişkili biçimde yürütülmesi gereken oldukça geniş yelpazeli bir politika türüdür. Bunun yanında süreçlerin hükümet organı olmadan tamamen sivil inisiyatifle de planlanmış programlanmış halleri mevcuttur. Ancak geliştirilen onca gençlik stratejisi ve planları genelde devlet desteği, kaynağı ve ortaklığı görmediğinde etkili olması oldukça zordur (Denstad, 2014:20-24). Bu bağlamda ulusal gençlik politikaları ve stratejileri ne kadar üretilirse üretilsin, devletin ve yetkili organların ajandasına girmediği takdirde herhangi bir sonuca varılamamaktadır.

Türkiye’de 2016 yılı sonu itibarıyla neredeyse 80 milyona yaklaşan nüfusumuzda 15-24 yaş grubunda olan genç nüfus yaklaşık olarak 13 milyona tekabül ederek genel nüfusun %16’sını oluşturmaktadır (TÜİK,2017:1). Bu değerlerle genç nüfus konusunda özellikle gelişmiş ülkeler, Avrupa ülkeleri ve batılı ülkelere göre oldukça ilerde olan Türkiye kendi potansiyeline uygun ve dinamik nüfusuna yönelik gençlik politikaları oluşturması hayati önem taşımaktadır. Özellikle konu gençlik olduğunda çoklu ve çoğulcu bir stratejik hamleyle hareket edilmesi gerekmektedir.

Gençlik politikası, alışagelmış olan diğer kamu politikalarını kendi bünyesinde bir nevi ortak alana çekme kabiliyetine sahiptir. Bu politikalar; eğitim, sağlık ve sosyal hizmet, aile, istihdam gibi alanlardır. Farklı alanların da birer öznesi gençlik olduğu için oldukça geniş çerçeveden ortak ve bütünleşmiş bir strateji ihtiyacı vardır. (Denstad, 2014:24-25). Bu kanallar arası iletişim, eş güdüm ve koordinasyon gençlik alanında ana yetkili olan yürütücü birime aitken, diğer alanlarda yetkili birimlerin de gençleri ayrı bir başlık ve özel tahsis gerektiren alan olarak görmeleri gereklidir.

Türkiye’de gençlik ve spor alanında teşkilatlanma Osmanlı’nın son dönemleri ve Cumhuriyet’in ilk dönemlerinde spor alanında atılan adımlarda görülmektedir. İlk olarak, “Türkiye İdman Cemiyeti” bünyesinde spor hizmetleri yapılmıştır. Ardından sırasıyla; 1938 yılında Başbakanlığa bağlı olan “Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü”, 1942 yılında

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde, 1960 yılında tekrar Başbakanlık bünyesinde, 1970 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı ve 1983 yılında Milli Eğitim Gençlik ve Spor bakanlığı şeklinde ülkenin gençlik ve spor politikaları belirleyen kurumlar olarak görev yapmıştır (GSB, 2013:18). 1986 tarihli yasayla “Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü” Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı olarak merkezde ve taşrada il ve ilçe müdürlükleri şeklinde teşkilatlanmıştır. 1989 yılına kadar bu şekilde devam ederken, adı “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü” biçiminde değiştirilip Başbakanlığa bağlanmıştır. Bu zamandan sonrada genelde devlet bakanlığı şeklinde faaliyetlerine devam etmiştir.

2011 yılında ise artık Gençlik ve Spor Bakanlığı kurulmuştur. Ona bağlı olarak ise çok yönlü bir yönetim modeli belirlenerek; Gençlik Hizmetleri G. M., Proje ve Koordinasyon G. M. ve Eğitim, Kültür ve Araştırma G. M. kurulmuştur. Bakanlığın kurulmasından sonra Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Spor Genel Müdürlüğü ismini alarak sadece spordan sorumlu olma vasfıyla hizmet vermeye başlamıştır. Spor Genel Müdürlüğü, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığı bakanlığa bağlı kuruluşlar haline getirilerek teşkilata dahil edilmiştir. (GSB, 2013:19).

Türkiye’nin gençlik ve spor politikalarını oluşturmadaki devlet organlarını genel manasıyla incelediğimizde genelde spora eğilim ve yatırım varken gençlik özelinde bir devlet kurumuna 2011 yılına kadar rastlanmamaktadır. Bu da bizlere kamusal politikaların gençleri bir nevi gerektiği ölçüde sahiplenmediği, hizmet politikası özelinde bir grup görmediğini göstermektedir. Gençlik politikası olarak sadece sporun ön planda olması insani kalkınma, eğitim, spor ve nesil gelişimi için yetersiz bir takım sonuçları beraberinde getirmektedir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın kuruluş amaçları 638 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de açıklanmıştır Bunlar (Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname);

- Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaları tespit etmek, potansiyelleri geliştirmek, karar alma süreçlerine katılımlarını sağlamak, ilgili

kurumların gençliği ilgilendiren konularda koordinasyon ve işbirliği oluşturmak,

- Gençlerin ihtiyaçlarına ve kendilerine verilen hizmetlerle ilgili araştırma ve geliştirme çalışmaları sağlayarak, danışmanlık ve rehberlik etmek,
- Gençlik çalışmaları ve projelerinin usul ve esaslarını oluşturmak, desteklemek ve uygulama sonuçlarını kontrol etmek,
- Spor faaliyetlerinin program ve planlar dahilinde gelişmesini ve yaygınlaştırılmasını sağlamak,
- Spor alanında uygulanacak politikaları belirlemek ve uluslararası kuralların uygulanmasını sağlamak.

Görüldüğü üzere bakanlığın görev ve sorumluluklarında arasında gençlik ve spor hizmetlerine dair hizmetler bütünü belirtilmiştir. Türkiye'nin alışılagelmiş spor ağırlıklı politikaları yerine gençlik odaklı olmayı kendine ilke edinmiş bir izlenim sunmaktadır. Bunun yanında genç nüfus ve toplum sağlığı için oldukça önemli olan sporun da öneminin yitirilmediği görülmektedir.

2.4.4. Yerel Gençlik Politikaları

Genç nüfus oldukça dinamik bir kitledir. Günümüzde bu nüfusun çoğunluğu kentlerde ve yerel yönetimlerin etkin olduğu yerlerde yaşamaktadır. Bu kentlerde olan gençler; öğrenci, okumayan gençler, çalışan gençler, işsiz gençler, saygın gençler, suçlu veya sorunlu gençler, kültürel asi gençler olarak birçok tanımlama altında yaşamlarını sürdürmektedirler. (Armağan, 2004:28). Böyle çeşitlilik gösteren ve birçok alanda ihtiyaçları olan genç nüfusun, günümüz çağdaş demokrasi anlayışında daha etkin hizmet vermek adına yerel yönetimlere oldukça önemli görevler düşmektedir.

Esasında yerel gençlik politikası, kentte veya bir coğrafi bölgede meydana gelen gençliği ilgilendiren hizmetleri ve politikaları geliştiren kaynağı çeşitli yönetsel aktörlerin olduğu bir türdür. Burada yerel gençlik politikalarının başlıca aktörünün yerel yönetimler olduğunu söylemek yanlış ama en yakın veya en süreçlerin takibini

yapabilecek yönetsel birim olduğunu söylersek daha yerinde olacaktır. Çünkü yereldeki politika yapıcılar veya etki eden unsurlar sadece yerel yönetimlerle sınırlı değildir. Konu gençlik olduğu takdirde bu konu hakkında politika, strateji, hizmet, çalışma, gönüllü faaliyet, araştırma, geliştirme ve proje gibi faaliyetlerin yapıldığı birçok kuruluşu görmek mümkündür. Bu aktörleri ifade etmek gerekirse, gençlik ve spor bakanlığının il ve ilçelerdeki taşra birimleri, belediyeler, üniversiteler, il ve ilçe genelinde faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşları, öznesi ve konusu gençlik olan hususlarda hizmet eden tüm kuruluşlar ve uluslararası kuruluşlar gibi oldukça geniş bir yelpazeyi içinde barındırmaktadır.

Yerel yönetimler, yerinde ve yakın hizmet veren kurum olmanın avantajını gençlik politikalarını etkilerken ve yürütürken de sürdürmelidir. Buradaki kilit kavramların uygulanması adına öncelikle gençleri ilgilendiren konularla ilgili olarak gençlerin ağırlıklı olduğu veya gençlerden oluşan bir danışma kuruluyla beraber hizmet ve politikaların belirlenmesi gerekmektedir. Bu bahsi edilen süreç başarıya ulaştığı takdirde yerel demokrasi, katılımcı demokrasi ve yerel yönetimlerin avantajları ortaya çıkmış olacaktır (Armağan, 2004: 30-31).

Kentlere yapılan göçlerin ana omurgasını oluşturan genç nüfus, aynı zamanda kentlerin kalkınmasındaki en önemli faktörler arasında yerini almaktadır (Khan, 1994:113). Bu doğrultuda hükümet programlarının ve yerel yönetimlerin yaklaşımının özellikle kentli gençliğe yönelik politikaların oluşturulması gerektiği elzem bir durumdur. Yerel yönetimler ve gençlik konusunda bir araştırma yapan Kozcu ve Göregenli (1994:183-205), görgül araştırma yöntemiyle Bursa ve İzmit şehirlerinde çalışmalarını yapmışlardır. Araştırmada amaçları gençlerin yerel yönetimlerin yaptığı hizmetlere dair değerlendirmelerini öğrenmektir. Araştırma için ikisi de yoğun göç almış ve yoğun kentleşme yaşayan ve ikisi de sanayi kenti olan Bursa ve İzmit seçilmiştir. Bu çalışmada gözlenen en dikkat çeken özellik çoğu gence “boş zamanınızda ne yaparsınız?” sorusuna, işte çalıştığı için boş zamanın olmadığını veya hem çalışıp hem okuyorum diye ağırlıkta cevap verdiğini gözlenmektedir. Öte yandan yerel yönetimlerin hizmetlerinden genelde haberdar olmadığını, iletişim sorunu yaşadıkları fikirleri ortaya çıkmaktadır. Bu araştırma üzerinden 23 sene geçtikten sonra yerel yönetimlerin gelişmesi, kentlerin kalkınmasının

artması, daha refah düzeyi ve insani kalkınması esas alan belediyeçilik anlayışı hakim oldukça bu cevaplar farklılaşacağı ve yerel yönetimlerle gençler arasındaki diyalogun gelişerek bir artış trendine gireceği gözlenmektedir.

2.4.5. Uluslararası Alanda Gençlik Çalışmaları

Çağımız dünyasında karmaşık, belirgin olmayan birçok durum ve gelişmenin yanında gençliğin konumunu netleştirmek hem önemli hem de gereklidir. Dünyanın geleceğini oluşturacak her değişkende olmazsa olmaz yerini alan “gençlik”, içinde bulunduğumuz süreçlerin ana karakteristik özelliklerinin farkında olmak, gelişme noktalarını çözmek ve bilinçli olarak önlem ve eylem almak zorundadır (Gürses ve Gürses, 1979:97). Bunun başlıca dayanak noktası ise gençliğe dair söylenecek bir sözde gençliğinde rolünün olmasıdır. Gayet tabii hem coğrafi farklar hem siyasi ve demokrasi kültürü hem de gençliğe yüklenen anlam bakımından dünyada farklı bakış açıları ve uygulamalar gözlenmektedir.

Uluslararası sahada meydana gelen gelişmeler, sorunlar ve çözümlerin ele alındığı, Rio de Janeiro’da 1992 yılında yapılmış olan BM Çevre ve Kalkınma Konferansı’nda (UNCED) 25. Madde gençleri ve çocukları konu almaktadır. Bu maddede önemli vurgular şu şekilde yapılmıştır (Keating, 1993:93):

“Gençlik dünya nüfusunun yaklaşık olarak üçte birini oluşturmaktadır ve kendi geleceklerinin belirlenmesinde bir sese ihtiyaçları vardır. Gençlerin çevre korunması, çevre ve kalkınma konularında alınacak kararlara katılım sağlamaları Gündem 21 için büyük bir önem taşımaktadır. Kalkınma planları; sağlıklı çevre, daha iyi hayat standardı, eğitim ve istihdamı içine alacak biçimde genç bireylerin geleceğini güvence altına alacak biçimde düzenlenmelidir. Hükümetler, çevreyi etkileyecek kararlarda gençlere danışmalı ve onları kararlara katmalıdır. Gençler bunun yanında uluslararası toplantılarda temsil edilerek, BM’nin karar alma mekanizmasına katılmalıdır. Ülkeler özellikle genç kadınların ve kızların insan hakları suiistimallerini önlemeli ve yararları için

mücadele etmelidir. Kalkınma stratejileri genç bireylerin doğal kaynaklar noktasında elde edeceği yetkiye öncelik vermelidir.”

Gündem 21 olarak da bilinen uluslararası konferansta gençlerin katılım noktasında yetkilendirilmesi, süreçlere katılması ve “ortak geleceğimiz” vurgularında rastladığımız gençlerin geleceğe dair konularda daha çok söz söyleme hakkının olduğunu kabul eder nitelikte noktalara temas edilmiştir.

Gençliğe dair yapılan adımlarla, projelerde ve hizmetlerde genelde Avrupa ülkeleri öne çıkmaktadır. Bunlardan bazılarını örnek vermek gerekirse; Belçika ikinci dünya savaşı sonrası yaklaşık 1945’den beri resmi bir gençlik çalışması ve politika üretme sürecine sahip, Almanya 1911 yılından beri gençliğe dair hizmetleri yürütmekte, İngiltere’ye bakıldığında 1939 yılından itibaren gençlik devlet kanalıyla bir politika olarak görülmektedir (Verschelden ve diğerleri, 2014:21). Bu üç örnek ülkeden yola çıkarak Avrupa ülkelerinin genel bakışla gelişmiş olduğunu söylesek bile çok farklı tarihlere atılımlar gerçekleştirildiği saptanmaktadır.

Gençlik çalışmaları ve gençlik hizmetleri hangi kanal tarafından yapılırsa yapılsın gençlere birçok kazanım katmaktadır. Ancak bu çalışmaların içinde bir şekilde yer alan kişilerin farkına vardığı genelde ise dışarıdan böyle bir farkındalık gösterilemeyen alanlar arasındadır. Uluslararası alandaki ve farklı ülkelerde gençlik politikalarına bakıldığında oldukça farklı şekilde yürütüldüğü görülmektedir. Gençlere verilen hizmetler, bazı ülkelerde eğitim bakanlıkları tarafından, bazılarında kültür ve turizm bakanlıkları tarafından, bazılarında ise gençlik çalışmaları bakanlıkları tarafından yürütülmektedir. Bu uygulamalarda bazen alanında uzman profesyoneller çalışırken bazense gönüllüler tarafından hizmetler verilmektedir. Gençlik çalışmaları oldukça çeşitlilik göstermekte resmi, resmi olmayan birçok organizasyon aracılığıyla bu hizmetler sağlanabilmektedir (Taylor, 2012: 104-105).

Gençliğe dair politika yapımının ötesinde gençlik tanımının da net olmadığı bir uluslararası alan görülmektedir. Örnek olarak Danimarka’da gençlik 15-25 iken, Belçika

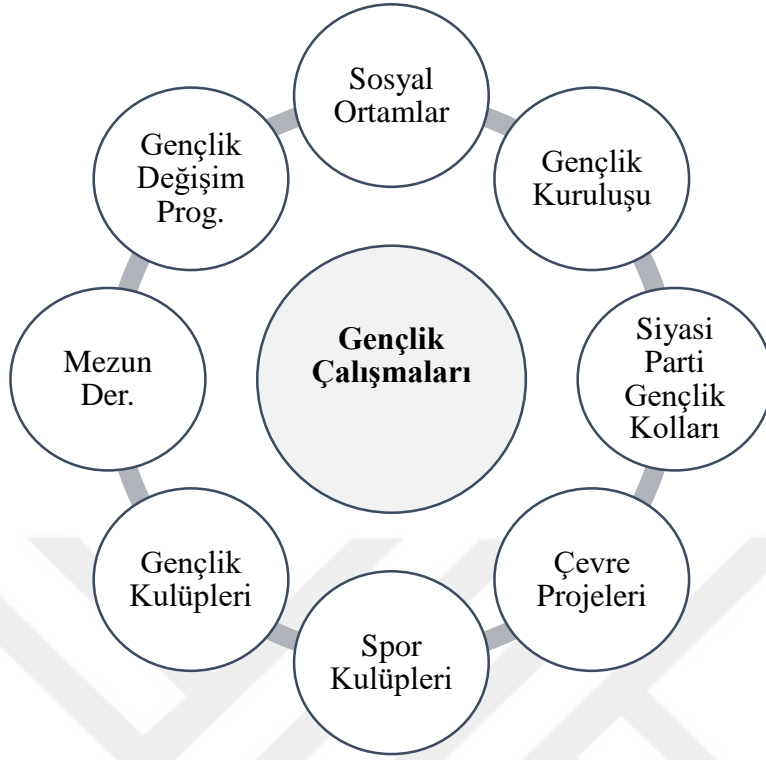
ve Hollanda’da 0-25, Bulgaristan, İspanya gibi ülkelerde 30 yaşına kadar olduğu görülmektedir (www.youth-partnership.net; 2009; Aktaran: Şentuna, 2009: 101).

Tablo 3: Ükelere Göre Gençlik Yaşı Aralıkları

(www.youth-partnership.net; 2009; Aktaran: Şentuna, 2009: 101).

Ülke	Gençlik Yaşı	Ülke	Gençlik Yaşı
Avusturya	13-30	Lüksemburg	12-26
Belçika	0-25	Litvanya	16-29
Bulgaristan	16-30	Norveç	13-25
Danimarka	15-25	Portekiz	15-30
Estonya	7-26	Slovenya	14-27
Finlandiya	0-29	İspanya	14-30
Fransa	15-26	İsveç	13-25
Yunanistan	15-30	Hollanda	0-25
Macaristan	15-29	Birleşik Krallık	11-25
İzlanda	12-20	Ukrayna	14-35
İtalya	15-30	Malta	14-30
Letonya	14-29	Rusya	14-29

Gençlik çalışmalarının örnekleri Şekil 4’de gösterilmektedir. Taylor’a göre bunlar; gençlik değişim programları, mezun oldukları okulların dernekleri, gençlik kulüpleri, spor kulüpleri, devamlı olmayan çevre projeleri, siyasi partilerin gençlik kolları, gençlik kuruluşlarına uzun süre üyelik, sosyal ortamlarda geçlerin doğal birliktelikler kurması şeklinde ifade edilmiştir.

Şekil 4: Gençlik Çalışmalarının Örnekleri
(Kaynak: Taylor, 2012:104)

Bu örneklerin bir takım eksiklikleri olduğu görülmüştür. Çünkü gençlik çalışması veya bir araya gelme hali sadece bu örneklerle sınırlı değildir. Bunlara ilave olarak devletlerin genelde gençlikten sorumlu bakanlıklar eliyle kurduğu gençlik merkezleri veya hizmetleri sunmak üzere oluşturdukları sosyal alanlarda yapılan faaliyetler, yerel yönetimlerin vermiş olduğu gençlik hizmetleri ve alanları, üniversite içindeki yapılan gençlerin eliyle yapılan faaliyetleri de gençlik çalışmalarına eklemek gerekmektedir. Tabii gençlik çalışmasının karşılığı, gençlerin salt katılımı ve tamamen gençlerin inisiyatifiyle oluşturulması gereken yapılarca örneklerde eksiklik pek gözlenmiyor. Eğer gençlik çeşitli resmi veya sivil organlar adına yapılan ve içinde özne ve gaye rolünde gençler olan hizmetler de gençlik çalışması olarak kabul edilirse alanın çok daha genişlemesi mümkündür.

III. BÖLÜM

GENÇLİK POLİTİKALARINA YEREL YÖNETİMLERİN KATKISI VE ROLÜNÜN İNCELENMESİ: KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

3.1. KOCAELİ

Kocaeli, kuzeyinde Karadeniz, güneyinde Bursa, batıda İstanbul, doğuda Sakarya illeriyle çevrilidir. Dağlar Kocaeli ilinin %18'8'ini oluşturur. İlin kuzey kesiminde tek kütle halinde tepeler, güneyinde ise sıralı biçimde Samanlı Dağları bulunmaktadır. Kocaeli, hem Marmara Denizine, hem Karadeniz'e hem de Sapanca gölüne kıyısı olan sınırları itibariyle çoğunluğu su kaynaklarıyla çevrili bir il durumundadır. İlin yüz ölçümü ise 3.623 km²'dir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2014,XII). 2016 TÜİK verilerine göre ise ilin nüfusu 1.830.772'dir.

20 Nisan 1924 tarihine kadar İzmit denilmekte olan ile bu tarihten sonra Kocaeli adı verilmiştir. İzmit ise şehrin merkezine verilen isim olarak anılmaktadır. İzmit ve çevresinde bulunan sanayi tesisleri, kentin özellikle 1960 ve sonrası yoğun biçimde göç almasını beraberinde getirmiştir (Anonim, 1982-1984:4988-4989; Aktaran: Kaya, 2009:17).

3.1.1. Kocaeli'nin Tarihi

Kocaeli bölgesini içine alan incelemelerde tarih öncesi dönemlerin izlerini taşıyan bulgular tespit edilmiştir. Bu dönemler; Paleolitik ve Kalkolitik çağlardır. Bunun yanında Kalkolitik Çağ ile ilk demir Çağ arasına dair izler de bulunmamıştır (Özdoğan, 1995:350-351; Aktaran: Kaya, 2009:18). Bu izler genelde netlik kazanmazken bundan sonraki devirlerde kurulan şehirler, medeniyetler, devletler birçok izi ve kültürü şehrin hafızasına katmıştır.

Kocaeli'ni tarihi çeşitli kaynaklara göre Frikyalılara dayanır, bazı tarihçilere göre ise daha önceye uzanmaktadır. M.Ö. 8. yüzyılda Magaralılar İzmit Körfezinin ucuna yerleşmiştir. Yerleştikleri alana bir kent kurup ismine de "Astakos" demişlerdir. M.Ö. 3.

yüzyıla kadar yaşamını sürdüren şehir, Balkanlar ve Trakya bölgesinden gelen bir işgalle tahrip hale gelmiştir. Bu serüven haricinde daha doğrusu öncesinde yaklaşık M.Ö. 3.000 yıllarına dayanan “Sit” ve “As” adlı kavimler tarafından ilk olarak İzmit şehrinin kurulduğu da şehir tarihi açısından alternatif bir görüşü temsil etmektedir (TÜİK, 2014,XI). Astakos halkı ilk önce Kocaeli’nin bugünkü ismiyle Başiskele denilen bölgesine yerleşmiş, M.Ö. 262 yılında İzmit civarında Bitinya Krallığı’nı kurunca oraya yerleşmişlerdir. Şehri kuran Bitinca Kralı I. Nikemed’in isminden ötürü şehre “Nicomedia” denmekteydi. M.Ö. 2. y.y.’da Bitinya Krallığı Romaya’ya tabi olmuştur. Ardından Roma İmparatorluğu bu bölgeye geldi ve 284 yılında Nicomedia şehrini imparatorluğun başkenti yaptı. O dönemde Nicomedia’ya silah fabrikası darphane, hamam, antik tiyatro ve tapınaklar inşa edilerek Roma, Antakya ve İskenderiye’den sonra dünyanın 4. büyük kenti konumunu almıştır. Ancak sonradan askeri ve politik sebeplerden ötürü imparatorluğun merkezi İstanbul yapılarak Nicomedia’nın eski önemini yitirmesine sebep olunmuştur (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2009:11; TÜİK, 2014:XII).

M.S 7. y.y.’dan itibaren İslam orduları İstanbul’u fethetmek için sıkça İzmit yöresinden geçmiş, hatta bu bölgeyi zaman zaman ele geçirmişlerse de uzun süreli hakimiyet kuramamışlardır. 1071 Malazgirt Zaferi olduktan sonra İznik bölgesine de Anadolu Selçuklu devleti kurularak sonrasında da İzmit fethedilmiştir. Sonraki süreçte ise Anadolu Selçuklu başkenti Konya olarak tayin edince, İznik ve İzmit’te Bizans hakimiyetine kalmıştır (TÜİK, 2014:XII). Esasında bu şehirler bu dönemde epey yer değiştirdi. Kılıç Arslan’ın 15 Bin kişilik ordusu büyük haçlı ordusunu Yalova taraflarında yenmiş bir süre hakim olmuşsa da gelen Latin dalgaları, haçlı orduları ve Bizans etkisi bu coğrafyaya yönelik politikalarının değişmesine neden olmuştur (Yüce, 1998:21).

İzmit ve çevresi, Osmanlı Devletinin fethiyle tam manasıyla ancak Türk hakimiyetine girmiştir. Orhan Gazi 1331 tarihinde İzmit’i kuşatmış fakat Bizans İmparatorluğu tüm gücüyle direnince kuşatmayı geri çekmek durumunda kalmıştır. Osmanlı Beyliği’nin Orhan Gazi zamanında Akça Koca komutasındaki ordu tarafından İzmit ve Çevresi fethedilmiştir. Nikomedia olan şehrin ismi Osmanlı egemenliğinde önce İznikmid, sonra İzmid isimlerini almıştır. Fetih gerçekleştirdikten çok kısa bir süre sonra

alınan topraklara alan komutanın ismi verilerek “Koca İli” denildiği, çeşitli Osmanlı yazışmalarında görüldüğünü ifade eden tarihçiler vardır. Akça Koca komutan ardından Karadeniz’e kadar tüm bölgeyi de beraberinde Osmanlı topraklarına katmıştır. Fetihden sonra da ilin idaresi Süleyman Paşa’ya verilmiştir (TÜİK, 2014:XI; Kaya, 2009:19).

İzmit şehri başka sancaklara bağlı bir yerleşim yeri iken 1888 yılında bağımsız bir sancak olarak Osmanlı idari sisteminde yeni konumuyla yerini alarak kentin ismi de İzmit olarak değiştirilmiştir. Tarihsel kökenlerden ismi de daha sonraki dönemlerde iade edilerek şehrin merkezine İzmit, ilin genel ismine ise Kocaeli denmiştir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2009:12). İzmit, Kurtuluş Savaşı esnasında 28 Nisan 1919 yılında İngilizler ve sonrasında Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir (Öztüre, 1981:160-161; Aktaran: Kaya, 2009:19). 28 Haziran 1921 tarihinde ise düşman işgalinden kurtulmuştur. Cumhuriyet ilanından sonra 1924 tarihinden itibaren İzmit ilin merkez sınırlarını ifade ederken, Kocaeli ise genel sınırlarını ifade ederken kullanılmaktadır. Cumhuriyet tarihinde Türk Donanmasının en önemli üslerinden biri Gölcük Kocaeli’de bulunmaktadır. Bu durum da adeta tarihteki misyonunu şehre yeniden hatırlatmıştır. Bunun yanında Kocaeli, ülkesinin sanayi merkezi olarak, İstanbul’dan sonra en gelişmiş sanayi üreticisi olarak bilinmektedir. (TÜİK, 2014:XII). Kocaeli, sanayi ağırlıklı tüm sektörleriyle ekonomi üreten, şehirleşme ve istihdam oranının ülke ortalamasından çok yukarıda olan bir şehirdir.

3.1.2. Sanayi ve Ekonomi Üreten Kent Olarak Kocaeli

Kocaeli kenti ticaret açısından oldukça uygun coğrafi konuma sahiptir. Kuruluş yapısı itibarıyla doğal bir liman kenti olan İzmit Körfezi, tarihsel süreçte bölgesinde ticari bir merkez olarak konumlanmıştır. Bununla birlikte tarih boyunca bölgenin ve devirlerin en önemli şehirleri arasında yer alan İstanbul’a olan yakınlığı, ulaşım noktalarına yakınlığı ve transit bölgelere açılan bir kapı olması sebebiyle oldukça önemli bir yere sahiptir. Türkiye’nin en küçük 4’üncü ili olmasına rağmen Türk sanayi üretimi içerisinde üretim payıyla en büyük 4 ili arasında bulunmaktadır (Ulugün, 2006:1199). Kenti günümüzde sanayi kenti olarak değerlendirsek bile bu sıfat ve tanımlama hem kentin konumu sebebiyle hem devletlerin yatırımları sebebiyle oldukça önceye dayanmaktadır.

Burada günümüz haline yön verme etkisi bakımından sanayinin gelişiminde Kocaeli'yi incelerken; Osmanlı dönemi, Tazminat Dönemi öncesi/sonrası ve Cumhuriyet dönemi olarak kısımları değerlendirilecektir.

Kocaeli'de meydana gelen ilk sanayi kuruluşu olarak Latinler döneminde aktif olarak hizmet veren ve sonraki dönemlerde aynı ilgiyi görmeyen İzmit Tersanesi görülmektedir. Orhan Gazi döneminde küçük deniz araçları ürete tersane, Kanuni derinde Karamürsel bölgesinde bulunan tersanelerle birlikte bakımdan geçerek eski işler halini almıştır (Kocaeli'de İl Yıllığı, 2001:48; Aktaran: Ulugün, 2006:1201). Böylece İzmit hem coğrafi şartları hem de konumu sebebiyle ticari ve ekonomik bir misyona Osmanlı döneminde de sahip olduğunu göstermektedir. Doğal liman olarak bu şekilde hizmet veren; İznikmid, Karamürsel ve Kefken tersaneleri olmak üzere 3 farklı bölgede faaliyetler yürütülmektedir.

Osmanlı döneminde İzmit'in 7 km doğusunda Kullar kasabası ve Kilez deresi civarında bir çuha fabrikası yapılmıştır. İzmit Çuha Fabrikası'nın açılışı 1844 yılında Sultan Abdülmecit tarafından yapılmıştır. Enderun'da yayınlanan kitabelere göre İzmit'de 1833-1834 yıllarında dinkhane, 1835-1836 yıllarında ise bir feshane yapılmıştır (Yaman, 1939: 140; Aktaran: Kaya, 2009:163). Bu gelişmelerin ardından 1839 yılında bir Hatt-ı Humayun yayınlar, askeriyede kullanmak üzere dış ülkelerden alınacak çuhalar hazineye yıllık ortalama 45.000 kese akçe külfet getireceği için devlet tarafından çuhaların üretilmesi uygun bulunarak bir çuha fabrikası açılması kararı alınmıştır (Karavar,2007:50-54; Aktaran: Kaya, 2009:163). İzmit'te inşa edilen Feshane ve Çuha Fabrikası'nın mimarı garabet Balya olarak bilinmektedir. Bunun yanında mimar olarak geçen diğer bir isim ise bina emini Altunizade İsmail Zühtü Paşa'dır (Batur, 1993: 39; Yıldırım ve Tekkollu, 2001: 587-588; Aktaran: Kaya, 2009:164).

İzmit çevresinde kurulup faaliyet sürdüren diğer bir sanayi kuruluşu ise 1845 yılında, bölgenin ve sarayın kumaş ihtiyacını karşılamak üzere faaliyete başlayan Hereke Fabrika-ı Hümayun'dur. Fabrika, kurulduğu Ulupınar deresi etrafındaki tüm binaları içine alarak 196.000 m²'lik alana sahiptir (Utkaner, 2005:18; Aktaran: Kaya, 2009:166).

Serasker Rıza Paşa'nın bilgisiyle 50 pamuklu ve 25 ipekli canfes tezgahlarının bir araya gelmesiyle fabrika kurulmuş ve üretime başlanılmıştır (Ulugün, 2006:1205).

19. ve 20. yüzyıl etrafında İzmit bölgesi sanayi atılımlarının merkezi niteliğini devam ettirmiştir. Devlete ait dokuma fabrikalarının yanı sıra özel sektör yatırımlarıyla kurulan 2 dokuma fabrikası, 2 un fabrikası, 1 beziryağı fabrikası ve Osmanlı'dan miras olan ipek üretimini devam ettiren 30 ipek fabrikası, değirmenler ve çimento fabrikası olmak üzere hem kentin hem de bölgenin ihtiyaçlarını karşılamak üzere adeta bir sanayi kenti meydana getirilmiştir (Kaya, 2009:167).

Türkiye'nin ilk kağıt fabrikası olan SEKA, 1936 yılında İzmit'te kurulmuştur. Devletçilik politikasının ürünü olarak Sümerbank bünyesinde hizmete açılmıştır. Aynı zamanda ülkenin ilk kağıt karton fabrikası olan SEKA, yılda 10.000 ton kapasite ile kurulmuşsa da sonrasında eklenen fabrika ve tesislerle toplam 10 tesisi içinde barındıran entegre bir yapıyla yılda 140.000 ton seviyesine kadar çıkmıştır (Ulugün, 2006:1212-1213).

I. Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde benimsenmiş olan Türkiye'ye petrokimya sanayinin kurulması, yapılan etütler sonucunda PETKİM Yarımca kompleksi olarak 1970 yılında faaliyete geçmiştir. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), İzmit Körfezi'ne Körfez ilçesi Tütünçiftlik mevkiine California Texas Oil (CALTEX) ortaklığında 1961 yılında faaliyete başlayıp, 1972 yılına kadar ortaklık halinde bu tarihten sonrada tüm hakları satın alınarak tamamen bir ulusal kuruluş çerçevesinde hizmetlerine devam etmiştir (Ulugün, 2006:1213-1214). Bu tarihten sonra da ağır sanayi, petrol, kimya, metal ve tüm maddelerin yan ürünleri olmak üzere gerek organize sanayi olarak gerek tek sanayi alanı olarak faaliyetler artarak devam etmiştir.

Kocaeli, İstanbul'dan sonra Türkiye'nin sanayi bakımından en büyük ikinci metropolü konumunda, Türk imalat sanayinde kayda değer atılımlar yaparak hem coğrafi imkânlarıyla hem altyapısıyla sanayi kenti misyonunu taşımaktadır. Şehrin genelinde hizmet vermek üzere, Organize Sanayi Bölgeleri, Serbest Bölge ve Teknopark alanlarıyla her sektörü içinde barındırabilecek bir potansiyele sahiptir (TÜİK, 2014:XIII). İl

genelinde ayrıca 7'si aktif, 12 organize sanayi bölgesi vardır. Kocaeli, GSYİH'nın yüzde %70'e yakınına sanayi sektörünün oluşturduğu bir şehir olmakla birlikte, Kocaeli Sanayi Odası'na bağlı yaklaşık 1.300 sanayi kuruluşu hizmet vermektedir. Özellikle, Gebze, Dilovası, Başiskele, İzmit ve Körfez ilçelerinde organize olmuş biçimde görülmektedir. Ülkemizin en büyük 100 sanayi kuruluşundan 18'i Kocaeli'de faaliyet göstermektedir. Örnek olarak; TÜPRAŞ, Hyundai Assan, Ford Otosan, Honda, Pirelli, Kordsa, Nuh Çimento gibi sanayi kuruluşları kentte bulunmaktadır. Kocaeli'de faaliyet gösteren sektörler sırasıyla; kimya (%28 ile ilk sırada), metal eşya, otomotiv, makine ve taş (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2009:12-13).

Sanayisi ile gelişmiş bir kentin yanı sıra bilim ve ar-ge altyapılarının da yürütüldüğü bir kent olarak tarif etmekte mümkündür. Kentte; Kocaeli Üniversitesi, Gebze Teknik Üniversitesi, TÜBİTAK, GOSB Teknoparkı, TÜBİTAK Teknoparkı, KOÜ Teknoparkı ve TSE Merkez Laboratuvarı gibi birçok bilimsel etkinliğe ve araştırma faaliyetlerine ev sahipliği yapılan imkânlar mevcuttur.

3.2. KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Genel olarak sanayileşme, kentleşme ve göç kavramları aynı doğrultuda hareket etmektedir. Bu sıra, önce bir bölgede sanayileşme oluşması sonra da göçü ve kentleşmeyi beraberinde getirdiği şekilde görülmektedir. Kocaeli kenti de hem Osmanlı döneminde hem Cumhuriyet döneminde Türkiye'nin bir sanayi üssü konumundadır. Bu özelliği dolayısıyla hem göçü hem de kentleşmeyi yoğun olarak içinde barındırmış ve yaşamıştır. Tabi bu göç hareketi, özellikle sanayinin artarak kırdan kenti göçü tetikleme dönemi olan 1970'li ve 1980'li yıllarda bir patlama yaşanmasına neden olmuştur. Örneğin verilere bakıldığında; Kocaeli nüfusu 1980'de 596 Bin, 1990'da 936 Bin, 2000'de 1.2 Milyon, 2013'de 1.6 Milyon ve son olarak 2017 yılında 1.8 Milyona kadar ulaşmıştır. Bahsini ettiğimiz göç ve sanayileşmenin arttığı dönemden bugüne neredeyse 3-4 kat fark olduğunu verilerden görmekteyiz (Güler, 2006:623; TÜİK, 2014:12).

Türkiye'de büyükşehir yönetimlerine özel olarak çıkarılan ilk yasal düzenleme, 1984 yılında çıkarılan 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun

Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile ilk olarak İstanbul, Ankara ve İzmir kentleri büyükşehir belediyesi olmuştur. Yapılan eklemeler ve düzenlemelerin ardından ise 1993 yılında İzmit, büyükşehir belediyesi statüsünde olmuştur. 2004 yılına kadar bu şekilde devam edilirken, 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Kanun ile birlikte İzmit yerine Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak, büyükşehir belediyesi sınırları ile il mülki sınırları aynı kabul edilmiştir. Böylece, ilk olarak yetki ve sorumluluk alanı tüm il geneli olan 2 büyükşehir belediyesinden biri Kocaeli diğeri de İstanbul olarak faaliyetlerine başlamışlardır. Kocaeli'nin bu modele seçilmesinin en önemli sebebi, neredeyse kentin tamamında kentleşmenin olmasıdır.

3.2.1. Büyükşehir Modeli Deneyimi ve Etkisi

1993 yılından başlayarak 2004 yılına kadar İzmit Büyükşehir Belediyesi olarak kente hizmete devam eden kuruluş, yetki, sorumluluk ve coğrafi sınırları farklılaştırmak kaydıyla 2004 yılında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak değişmiştir. 5216 sayılı yasayla değişen büyükşehir modelinde artık hizmet alanı tüm mülki sınırlarla denk olmuş ve Kocaeli'de bu modelin ilk uygulandığı kentler arasındadır.

Bu değişimle birlikte daha önceden 32 km² hizmet alanına sahip olan İzmit Büyükşehir Belediyesi, artık Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak 3505 km² hizmet ve yetki alanına sahip olarak yaklaşık 110 kat genişlemiş, hizmet verdiği kişi sayısı 202 Bin iken, bugün 1.8 Milyon olarak yaklaşık %900 oranında artış göstermiştir (Bingöl, Yazıcı ve Büyükakın, 2013:20).

2008 yılında çıkarılan 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması Hakkında Kanun ile Kocaeli'de hizmet sürdüren belde ve alt kademe belediyeler kapatılıp, belediyelerin daha büyük sınırlarda ve daha yüksek kaynaklarda birleşmesi sağlanmıştır. Bu düzenlemelerle birlikte Kocaeli'de 44 olan belediye sayısı 13'e düşmüş, Derince, Gebze, Gölcük, Kandıra, Karamürsel ve Körfez olarak hizmet veren 6 ilçe belediyesine ek olarak, kapatılan veya birleştirilen belde ve alt kademe belediyelerinin yerine; İzmit, Kartepe, Başiskele, Çayırova, Darıca ve Dilovası olarak 12 ilçe belediyesi hizmet vermeye başlamıştır. Bunlara ek olarak bir de 2004 yılında

faaliyete giren Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olunca, 13 belediye ile hizmet veren bir kent halini almıştır (Bingöl, Yazıcı ve Büyükkakın, 2013:20).

Yerel nitelikteki hizmetleri vermek üzere kurulan belediyelerin daha verimli hizmet ve nitelikli politikalar üretmesi adına belediyelerin sınırları ve kaynakları oldukça önem arz etmektedir. Kaynakları verimliliğini arttırmak, israfı önlemek adına çıkarılan yasalar ve geliştirilen yerel yönetimler reformları öncelikle bazı basamaklar ve uygulama alanları saptamıştır. İl genelinde mülki sınırlarda hizmet eden bir büyükşehir belediyesi ve altında belde ve alt kademe belediyelerinden arınmış şekilde verimli hizmet için uygun kapasitesi sağlanma gayretinde olan ilçe belediyeleriyle birlikte yeni bir modelin merkezi halini alan bir Kocaeli gözlenmektedir.

Aşağıda gösterilen iki haritada (Şekil 2 ve Şekil 3) Kocaeli ilinin 5216 sayılı 2004 yılı ve 5747 sayılı 2008 yılı çıkarılan kanun öncesi ve sonrasında yaşadığı değişimler sınırlar üzerinden anlatılmaktadır. Şekil 2.'de görülen manzara Kocaeli'de hizmet veren başta İzmit Büyükşehir Belediyesi olmak üzere belde, alt kademe ve ilçe belediyelerinin oldukça parçalı bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Özellikle İzmit Büyükşehir Belediyesi hizmet alanının ve sınırlarının (kırmızı ile gösterilen alan) kentin tamamına hizmet götürme noktasında oldukça yetersiz olduğu haritadan saptanmaktadır.

Şekil 5: 5216 Sayılı (2004 yılı) ve 5747 Sayılı (2008 yılı) Kanunları Öncesi Kocaeli'nin Belediye ve Mülki Sınırları

Şekil 6: 5216 Sayılı (2004 yılı) ve 5747 Sayılı (2008 yılı) Kanunları Sonrası Kocaeli'nin Belediye ve Mülki Sınırları

Şekil 3'de ise 2004 ve 2008 yıllarından yapılan değişiklikler sonrası kentin bütününe daha rahat hizmet götürme, erişilebilirlik ve verimli yönetim tarzının hakim olduğu görülmektedir. Eskiye nazaran artık belediye tüm kenti muhatap alacağı bir yerel yönetim organı olabilecektir. Özellikle büyükşehir belediyesine çok önemli misyonlar ve görevler yüklenirken, kentin tamamında koordinasyon ve sorun çözme anlamında başat faktöre sahip olduğunu görmekteyiz.

İl sınırında büyükşehir yönetimi, yerel yönetimlerde en ideal yapıyı aramak üzere "ölçek optimizasyonu" uygulayarak, kamusal hizmetlerde bir yapılandırma sürecine karşılık gelmektedir. Bir kamu hizmeti hangi yetkilerle, hangi ölçekte uygulanırsa daha verimli, hızlı, uygun maliyetli ve kaliteli biçimde hizmet sunulursa o ölçek tercih edilir. Bu nedenle çeşitli yasalar aracılığıyla oldukça küçük ölçekli belediyelerin kapatılması, birleşmesi ve büyükşehir sınırlarının genişleyip optimal seviyeye yaklaşması öngörülmüştür. Ölçek optimizasyonunun faydaları şu şekilde izah edilebilir (Bingöl, Yazıcı ve Büyükakın, 2013:43-44):

- Ölçek büyümesi hizmet sunulacak kapasiteyi arttıracak, kişi başına hizmet maliyetini düşürerek kaynaklarda verimliliği sağlayacak,

- Ölçek büyümesiyle nitelikte ve nicelikte insan kaynağı artacak,
- Hizmetleri sunmak üzere araç, gereç ve ekipmanların alınması daha rahat olacak, israf önlenecek,
- İş bölümü ve uzmanlaşma sağlanarak her konuda iyi olan müştereken hizmet verebilecek,
- Kent bütünü için imar planlarını yapmak kolaylaşacak,
- Kentin genelini ilgilendiren hizmetler artacak, aynı kentte yaşayan insanların benzer ve adil standartta hizmet alması sağlanacaktır.

Böylelikle bu modelin getirdiği avantajlarla daha çok vatandaşa, optimum seviyede hizmet sunabilecek bir büyükşehir belediyesi standardı yakalanması amaçlanmıştır. Bu gelişmeler ışığında, Kocaeli ilindeki genç bireylere dair yapılacak hizmetleri de tetikleyerek bazı projelerin oluşmasına zemin hazırlamıştır.

3.3. YEREL BİR GENÇLİK HİZMETİ: KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ “KILAVUZ GENÇLİK PROJESİ”

Kocaeli Kılavuz Gençlik Projesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından sunulan gençlik hizmetlerinin büyükşehir yasasıyla birlikte süregelen deneyimi ve birikimi sonucu nihai halini alan çok boyutlu bir gençlik projesidir. Hizmetin konusunun gençlik olmasından dolayı, ihtiyaç analizi yapmak, problemi saptamak, karar almak ve uygulamak da tıpkı gencin kendisi gibi dinamik temellere dayanmaktadır. Bu nedenle gençlik hizmetlerinin sabit ve hazır bir programını oluşturmak oldukça güçtür. Bu çalışmaların ve hizmetlerin anlamlı biçimde oluşabilmesinde en önemli kriterlerden biri hizmet veren aktörlerin alanı yeterince iyi tanınmasıdır. Ayrıca hizmetlerin, sürekli ve devamlı yapılması da gereklidir. Çünkü her bir gencin ihtiyacı ve isteğinin, sistem ve hizmetler içinde kendine yer bulacağı kapsamlı bir proje ortaya koymak bazı süreçlerin başarılı olarak sonuçlanmasıyla mümkündür.

Bu kısımda, örnek olayımız olan “Kocaeli Kılavuz Gençlik Projesi”nin üç aşamada incelenmesi esas alınmaktadır. İlk olarak projenin çıkış noktalarını görmek, bu

hale nasıl geldiğini daha derinlemesine anlamak adına tarihsel ve yönetsel süreçler aktarılacaktır. İkinci aşamada, projenin temelini oluşturan gönüllü katılım ve gençlik liderliği konusu incelenecektir. Üçüncü aşamada ise projenin içeriği ve kapsamı ayrıntılı olarak aktarılacaktır. Burada amaç, yerel yönetimlerin yapmış olduğu gençlik hizmetlerinin hangi boyutlarda olduğunu saptamak, hizmetlerin çerçevesini incelemek ve yereldeki gençlik politikalarına yaptığı katkıyı araştırmaktır. Aşamaların hepsinde tüm süreçlerdeki yetkililerden, temsilcilerinden ve idarecilerden, konularla ilgili bilgi, belge ve görüşler alınmıştır. Buna ek olarak, 2010 yılından itibaren Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin bünyesinde gönüllülük esaslı bulunarak yapılan hizmetler, yöneticilerin kararları ve görüşleri vb. veriler şahsi gözlem tekniğiyle toplanarak örnek olay incelemesine katkı olarak kullanılmıştır. Görüşlerine başvurulmuş ve/veya gençlik alanında fikir ve projeleriyle hizmet etmiş bazı kişilerin görevleri aşağıda belirtilmiştir;

- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Meclisi Eski Başkanı
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Meclisi Eski Başkan Vekili
- Kocaeli Kent Konseyi Gençlik Meclisi Eski Başkanı
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Hizmetleri Merkezi Eski Yöneticileri
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü Eski Eğitim Sorumlusu
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Hizmetleri Daire Başkanı
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Eski Genel Sekreteri

3.3.1. Tarihsel ve Yönetsel Süreç

Bu başlıkta, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde meydana gelen ve gençliği ilgilendiren genel hizmet politikası ve uygulamada süregelen, tarihsel ve yönetsel süreçler incelenip izah edilecektir. Örnek olayımız olan projenin son halinden ziyade genel bakış açısının izlediği seyri görebilmek ve geçirdiği evreleri ortaya koymak adına gerekli görülen bir adımdır.

İlgili dönemler, önemli gelişmeler temel alınarak 5 ana başlıkta incelenmektedir. Bunlar tarih sırasıyla;

- Kocaeli Yerel Gündem 21 Gençlik Meclisi (2005-2007)
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Meclisi (2010-2013)
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Hizmetleri Merkezi (2013-2014)
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü (2014-2015)
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı (2015-Halen)

Kocaeli Yerel Gündem 21 Gençlik Meclisi, uluslararası düzeyde yürütülmüş olan BM konferanslarının sonunda eylem planı olarak çıkan “Gündem 21” ve arkasından gelişen “Yerel Gündem 21” vizyonunun bir parçası olarak Kocaeli’de, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi öncülüğünde kurulan ve gençlerden meydana gelen bir yapıdır.

1992 yılında BM tarafından Rio’da “Çevre ve Kalkınma Konferansı” esnasında “Gündem 21” adlı bir eylem planı onaylanmıştır. Bu eylem planınının 28. Bölümünde yerel yönetimlerden bahsedilmiş ve burada kalkınma ve çevreyle ilgili yerel yönetimlere önemli sorumluluklar tayin edilmiştir. Bunun yanında 1996 yılına kadar tüm yerel yönetimlerden yerel halkına danışılarak “Yerel Gündem 21” raporlarının hazırlanması talep edilmektedir. (Keating,1993: 99).

Gündem 21’de yer alan 40 farklı konu için geliştirilen yüzlerce eylemin üçte ikisi, yerel yönetimleri ya doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemekte veya yerel yönetimlerin katılımını gerektirmektedir (Sustainable Local Communities for the 21st Century, 1997:2; Aktaran: Emrealp, 2005: 40). Bundan dolayı, sorumluluk, etki ve yetki unsuru olarak yerel yönetimlerin gösterilmesi rastlantı değildir.

Gündem 21 eylem planınının 25. Bölümünde ise “Dünyanın her yerinde gençler kendilerini ilgilendiren konular ve alanlarla ilgili karar alma süreçlerine, bugünkü ve

gelecekteki hayatlarına dair etkilendikleri her konu için her düzeyde katılım göstermeleri zorunluluktur” ifadeleri kullanılmıştır.

Bu ifadelerin yer aldığı Rio’ dan Johannesburg’a geçen on yıldan sonra daha güçlü olarak ifadeler kullanılmıştır. BM Johannesburg Uygulama Planı’nın 170. Paragrafında, sürdürülebilir kalkınmada gençlerin katılımını talep eden, örnek olarak yerel gençlik konseylerinin veya benzer nitelikteki kurumların desteklenip bulunması gerektiği ve teşvik edilmesi talep edilmiştir (Johannesburg Uygulama Planı, 2004).

Hem Gündem 21’in hem Yerel Gündem 21’in en önemli gündem maddelerinden biri olan gençlik odaklı hizmetlerin üretilmesi esasında 1996 yılında İstanbul’da gerçekleşen Habitat II Konferansları sonrasında ülkemizde yaygınlık kazanmıştır. Kocaeli özelinde düşündüğümüzde ise “Büyükşehir Modeli Deneyimi ve Etkisi” bölümünde aktarıldığı üzere 2004’e kadar bütüncül bir kent hizmeti ve kapasitesi olmayan bir İzmit Büyükşehir Belediyesi görülmektedir. 2004 sonrasında il genelinde mülki sınırlarla çevrelenen büyükşehir belediyesi sınırlarıyla birlikte kentin tüm hizmetlerinde olduğu gibi gençlere de bütüncül bir yaklaşım sergilendiği gözlenmiştir.

Bu kapsamda Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin (KBB) kurmuş olduğu Büyükşehir Belediyesi Yerel Gündem 21 Koordinatörlüğü tarafından “Yerel Gündem 21 Gençlik Meclisi” 2005 yılında kurulmuş ve faaliyetlerine başlamıştır. Aynı zamanda Yerel Gündem 21’e atfen kurulmuş olan Ulusal Gençlik Parlamentosu’na, Kocaeli’den temsilciler görevlendirilerek katılım sağlanmıştır (<http://www.kocaeli.bel.tr/icerik/yerel-gundem-21-genclik-meclisi-yurutme-kurulu-yeni-baskanini-secti/36/9026>, 2007). Bu örnekte, Gündem 21 ve Yerel Gündem 21 belgelerine bağlı kalarak yerel yönetimlerin politikalarını geliştirdiği ve düzenlediği görülmektedir.

Kocaeli Yerel Gündem 21 Gençlik Meclisi, 2005 ila 2007 yılları arasında aktif olarak gençler adına kamuoyu oluşturma, sosyal yardımlaşma faaliyetleri ve çeşitli organizasyonlar düzenlemiştir. Bunların bazıları; gençlerin seçilme yaşının düşürülmesi hakkında (<https://www.sondakika.com/haber/haber-genclerden-secilme-atagi-kocaeli-yerel/>, 2006), Kocaeli genelinde başlatılan “Askıda Ekmek Projesi”

(<https://www.haberler.com/izmit-te-askida-ekmek-projesi-kocaeli-yerel-haberi/>) gibi hem genç odaklı hem de kent genelinde fayda sağlayan eylemlerin yapıldığı görülmektedir.

Ancak belli bir zaman sonra faaliyetlerine son veren veya verilen gençlik yapılanması olarak yerini almıştır. Gençlik meclisi yapısının ayrı bir tüzel kişilik altında örgütlenmesi istenmemiş olacak ki bu aşamadan sonra Kocaeli Kent Konseyi Gençlik Meclisi çatısı altında gençlik faaliyetlerinin yapılması kent yöneticileri tarafından önerilmiştir. Araştırmanın sınırlılığı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin gençlik çalışmaları olduğundan bir sonraki adıma geçilerek örnek olayın izlediği seyir incelenecektir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Meclisi, ise faaliyetlerine 2010 yılında Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı'na bağlı Gençlik ve Spor Şube Müdürlüğü'nün himayesi, desteği ve yönlendirmesiyle başlamıştır. Meclisin tamamı 18-25 yaş arası gençlerden meydana gelmektedir. Meclis yapısı, çalışma grupları ve komisyonlardan oluşmaktadır. Gençlik meclisine üye olan her bireyi bünyesindeki çalışma gruplarına dâhil ederek yaşayan bir sistem kurulmuştur. Meclisteki komisyonlar şu şekildedir; sosyal yardımlaşma ve dayanışma çalışma grubu, eğitim ve öğrenci sorunları çalışma grubu, dış ilişkiler çalışma grubu, insan hakları ve hukuk çalışma grubu, medya tanıtım ve organizasyon çalışma grubu, bilim ve teknoloji çalışma grubu, gençlik ve spor çalışma grubu, çevre ve kent sorunları çalışma grubu, kültür sanat ve turizm çalışma grubu olarak belirlenmiştir.

Kurulma süreci ve meclisin yapısının belirlenme sürecinin ardından, faaliyet ve projeleriyle kente ve ülkeye dair çalışmaların oluşmasını kurgulayan bir gençlik yapılanması olarak faaliyetlere başlamıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Meclisi tarafından, kurumu tanıtmaya, amacını ve var oluş sebebini daha çok gence anlatmak için çeşitli çalışmalar yürütülmüştür. Bunların bazıları; hemşeri derneklerinin gençlik yapılanmalarına, üniversite öğrenci kulüplerinin yönetimlerine, fakülte ve bölüm temsilcilerine, tespit edilen öğretim üyelerine ve öğrenci yurtlarındaki öğrencilere

varıncaya kadar tanıtım, aktif üye alımı ve yaygınlaştırma için çeşitli toplantılar düzenlenmiştir.

KBB Gençlik Meclisi'nin yapısı gençlerden oluştuğu için gençlere dair sorunların tespit edilmesi daha yerinde sonuçlar vermektedir. Bunun çeşitli örnekleri, üniversitenin final zamanlarında öğrencilerin çalışmasına yönelik olarak gençlik merkezinin bazı alanlarının tahsis edilmesi, motive edici ve psikolojik destek mahiyeti taşıyan sosyal organizasyonların düzenlenmesidir.

Gençlik meclisinin belediye bünyesinde kurulması temelde gençliğin bağımsız fikir üretme süreciyle çelişkili görünse de diğer açıdan gençlerin gelişmesi için alan açan bir yerel yönetimler mekanizması örneğidir. Gençlik meclisi, bu iki dengeyi de gözeterek 2010 ile 2013 yılları arasında çeşitli faaliyetler yürütmüştür. Bunlardan bazıları; gündemlerin işlendiği tartışma programları, liselerde yürütülen bilinçlendirme seminerleri, önemli gün ve haftalarda kent genelinde farkındalık faaliyetleri, tiyatro çalışmaları, teknoloji ve girişimcilik programları, arama kurtarma ekibinin kurulması, çalıştaylar ve eğitim faaliyetleridir.

“Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Meclisi Yönetmeliği” ise 12.07.2012 tarihinde 368 nolu Meclis Kararı ile kabul edilmiştir. Böylece 2010 ila 2012 yılları arasında yapılan tüm faaliyetlerin, gençlik meclisinin belediye yönetimi tarafından belediyenin resmi bir organı olarak görülmesine katkı sunduğunu göstermektedir. Meclisin amacı yönetmeliğin 1. Maddesinde şu şekilde geçmektedir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Meclisi Yönetmeliği:1):

“Gençlerimizin yerel hizmetlere demokratik katılımını sağlayarak temsil kabiliyetini geliştirmek, kendi potansiyellerini ve güçlerini keşfederek geliştirmelerini sağlamak, iç barışa hizmet etmek, evrensel barışa katkıda bulunmak ve korumak, kültürler arası yakınlaşmayı ve kaynaşmayı sağlamak, katılımı artırarak, gençlerimizin kişisel, toplumsal, siyasal, bilimsel, kültürel, sanatsal, sportif ve iletişim gibi konularda gelişimlerine ilişkin programlara ve

faaliyetlere katılımlarını gerçekleştirmek ve bu konularda söz sahibi olmalarını sağlamaktır.

Bu faaliyetlerin neredeyse tamamı gençler tarafından planlanıp tasarlanırken, onay mekanizması olarak yöneticiler tarafından gelen onayın ardından uygulamaya geçen bir organizasyon yapısını göstermektedir. Kurum, karar alma ve uygulama mekanizmalarının bazı durumlarda aynı doğrultuda düşünmemesi durumunun ortaya çıkmasına kadar faaliyetlerine devam etmiştir. Bunun ardından belediye yönetimi, gençlere hizmet etme konusunda gençlerin bizzat yönetimde yer aldığı modelden vazgeçerek farklı bir metotla gençlere hizmet etme kararı almıştır. Böylece Gençlik Hizmetleri Merkezi kurulmuştur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Hizmetleri Merkezi, KBB yönetiminin bizzat kendi kurumsal yapısı altında oluşturduğu ve gençlik hizmetlerini yürüteceği ilk kurumsal yapılanma olarak tarif edilebilir. 2013 yılında aktif olarak hizmete girmiştir. Burada önceki örnekte olduğu gibi yapı, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı'na bağlı Gençlik ve Spor Şube Müdürlüğü bünyesi altında kurulmuştur. Belediyelerin bünyesinde hizmet yürüten gençlik ve spor şube müdürlükleri spor faaliyetlerinin yanı sıra gençlik alanında da hizmet eder hale gelmiştir. Benzer durumu, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın geçirdiği dönüşümde de görmek mümkündür. Önceden sadece spor alanında hizmet üretirken artık gençlik alanında da politika üretmeye başlamıştır. Buradan yola çıkarak ulusal düzeyde meydana gelen gençlik politikaları vizyonunun yerel düzeyde de takip edildiği görülmektedir.

Gençlik Hizmetleri Merkezi, yapacağı hizmetlerde gençlerin kişisel ve akademik gelişimlerini ön plana alarak faaliyetlerine başlamıştır. Bu kapsamda, üniversite öğrencilerine yönelik akademik okullar (klasik düşünce okulu, siyaset okulu, iktisat okulu, yabancı diller okulu vb.) açmıştır. Okulların içerik olarak süresi 6-8 haftadan meydana gelmekte ve katılım durumuna göre bazı okullar 30 kişi bazıları ise 100'er kişiye eğitim veren kurumlar olarak hizmet vermektedir. Yine gençlerin zihinsel ve fiziksel sağlıklarını korumak ve geliştirmek adına başlatılan "gençlik kampları" bu dönemde

faaliyete geçmiştir. Bu kamplarda asıl amaç, gençlerin doğayla baş başa kalması ve şehir hayatından uzaklaşarak kendilerini keşfetmelerini sağlamaktır.

Görüldüğü üzere bu dönemde gençliğe dair hizmetler gençlere fayda sağlayacak; etkinlik, eğitim ve projelerin tespit edilip hayata geçirilmesiyle mümkün olmaktadır. Burada daha çok tek yönlü karar alma ve hizmet ilişkisi görünse de sistemin içerisinde STK ve öğrenci kulüplerine olan destekler göz önüne getirildiğinde durum biraz daha dengelenmektedir. Aksi halde kurumsal yapılar gençlerin sorunlarını saptamada ve genç merkezli düşünmede bazen dezavantajlı konuma düşebilmektedir. Gençlik Hizmetleri Merkezi'nin faaliyetleri ve hizmetleri hem harcama hem de yetki olarak bir birimin yapacağı faaliyetleri biraz olsun geçmesiyle birlikte belediye yönetimi bir metot olarak 2014 yılında müdürlük düzeyinde hizmet verilmesi kararını almıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü, 2014 yılında Gençlik ve Spor Şube Müdürlüğü'nden Gençlik Hizmetleri Merkezi'nin ayrılmasıyla birlikte; “Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü” ve “Spor Şube Müdürlüğü” iki ayrı müdürlük şeklinde kurularak hizmete başlamıştır. Bu müdürlükler de Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı'na bağlı olarak hizmet sürdürmüştür. Gençlik hizmetlerine dair müstakil bir müdürlüğün kurulması daha geniş çerçeveden gençlere bakışı beraberinde getirmiştir. Bu sebeple müdürlük bünyesinde gençliği ve hatta çocukluğu kapsayan hizmetler yetki ve sorumluluk alanı olarak dahil edilmiştir.

Müdürlüğün yetki alanını, ilkokul ve ortaokul öğrencilerine hizmet veren bilgievleri, lise öğrencilerine hizmet veren akademi lise, akademi üniversite ve gençlik kampları oluşturmaktadır. Bu yapı, diğer bölümlerde içerik olarak ayrıntılı biçimde aktarılacaktır.

Bu dönemde gençlik hizmetleri bütüncül bir hal alınca belediye yönetimi de bu uygulamaları bir modele dönüştürmek istemiştir. Projenin adı, kapsamı, kurumsal kimliği ve yönetim modeli ortaya koyulmuştur. Bu model, hedef kitlesine vermiş olduğu hizmetlerin karşılık bulması sonucu çeşitli yarışmalardan ödül almıştır. Böylece bu çalışmaların ardından proje, artık “Kılavuz Gençlik” olarak nitelenen bir marka isimle

yoluna devam etmiştir. Son olarak proje, 2016 yılı Nisan ayında 5.'si düzenlenen AK Parti Yerel Yönetimler Sempozyumu'nda “Gençlik ve Belediye” temalı yarışmada Türkiye birinciliğini almıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, ise artık yönetimin gençlik hizmetlerine verdiği önemin somut bir göstergesi olarak 2016 yılının sonlarında kurulmuştur. Önceden başka bir daireye bağlı olan gençlik hizmetleri artık özel ve özerk olarak gençlere hizmet etme konusunda daha az kıstas ve kritere bağlı kalarak faaliyetlerini sürdürecektir. Bunun yanında belediye meclisinin onayıyla bütçeden doğrudan pay alarak hizmet kalitesini daha da yukarıya taşımış olacaktır.

Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı'na bağlı olarak hizmet sürdüren 4 adet müdürlük vardır. Bunlar; Spor Şube Müdürlüğü, Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü, Kadın ve Aile Hizmetleri Şube Müdürlüğü ve Gençlik Eğitimi Şube Müdürlüğü'dür.

Kılavuz Gençlik projesinin yürütücüsü ve tüm müdürlükleriyle ilişkili hizmetleri sürdüren Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi de, ayrıntılı biçimde projenin anlatılacağı bölümde incelenmiş olacaktır.

3.3.2. Bir Yöntem Olarak Gençlik Liderliği ve Gönüllü Katılım

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin yapmış olduğu gençliğe dair hizmetler ve süreçler içinde değişen koşullarla birlikte farklı metotların kullanımı bir önceki kısımda ifade edilmiştir. İlk olarak gençliğin bizzat kendisinin yönettiği organizasyon yapısından, belediyenin yöneticisi veya çalışanlarının yönettiği kurumsal yapıya giden bir seyir izlenmiştir. Haliyle iki metodunda sisteme getirdiği avantajlar ve dezavantajlar vardır. Bu sebeple ilk durumdaki gençlerin sisteme dâhil olmasını ve bizzat organizasyonu yürütmesine karşın belediye örgüt yapısında yer alan profesyonellerin işin içine girmesiyle artık projeye gençlerin dahil edilmesi konusunda kullanılan bir yöntem olarak gençlik liderliği ve gönüllü katılım kullanılmaktadır.

Gönüllülük esasına dayalı olarak gençlik hizmetlerinde görev almak isteyen genç bireyler bazı kriter ve eğitimlerden geçtikten sonra gençlik lideri olarak projede yer alabilme şansına erişmektedir. Böylece yürütülecek programlarda ve geliştirilen hizmetlerde genç bireylerin projenin içinde olmasıyla, gençlik temelli bakış açısı da kaçırılmamış olacaktır.

Gençlik liderliği, gençlerin her birini lider potansiyeli olarak gören bir bakış açısının eseridir (Kosutic, 2010: 33; Aktaran: Turan ve Cansoy, 2015: 47). Liderlik ve yönetim araştırmalarında, teorik yapılanmaların daha çok öğretilmesi yerine, genç liderler oluşturulmak isteniyorsa kişiyi gençlik dönemlerinde daha fazla liderlik yapabileceği ortamın hazırlanması gerekmektedir (MacNeill, 2006; Kahn, Hewes ve Ali, 2009; Aktaran: Turan ve Cansoy, 2015: 48). Dolayısıyla gençlik liderliğinin temel noktası, genç yaşta bizzat deneyim kazanmaktır. Böylece gençlere gidecek hizmet ve çalışmalarda kendini yetiştirmiş gençlik liderleri üzerinden hizmetleri yaygınlaştırmak da önemli bir metot olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gençlik liderliği gençlik gelişiminde oldukça önemli bir yer tutarak, takım çalışması yapabilen, sorumluluk ve özgüven sahibi ve hedefleri doğrultusunda çalışan bir gençlik oluşturma idealinde olan bir kavramdır. Esasında mesele, gençlerdeki potansiyellerin farklı olduğunun bilincinde olarak bu potansiyelleri tanımlayabilecek ve onları doğru şekilde değerlendirebilecek bir gençlik liderliği sisteminin başarılı bir şekilde sürdürülebilirliğidir (Kress, 2006: 55; Aktaran: Turan ve Cansoy, 2015: 48).

Bu yöntemlerin örnek olay incelememizin tarihsel ve yönetsel sürecinde aktarılan; Gençlik Hizmetleri Merkezi, Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü ve Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı dönemlerini içine alan aynı zamanda Kılavuz Gençlik projesinde, gençlik liderliği yöntemiyle gençlere ulaşan, onları eğiten ve projede gençlere yer veren bir mekanizma oluşturmaktır.

Gönüllü olarak katılmak ise gençlik liderliği yönteminin başarıya ulaşması için önemli sayılabilecek bir unsurdur. Bunun başlıca sebebinin UNV'nin (The United Nations Volunteers) gönüllülük tanımı ile aktaracak olursak;

“Gönüllülük insan ilişkilerinin dışavurumudur; insanların içinde olduğu topluma dahil olma ve diğerleri için önemli olduklarını hissetme ihtiyaçlarıyla ilgilidir. Gönüllü çalışmanın esası olan sosyal ilişkiler bireyin ve topluluğun faydası ve refahı için oldukça önemlidir. Gönüllülük yaşam kalitesi adına uğraş veren kişidir. Bunların gerçekleşmesi için; dayanışma, karşılıklılık, aidiyet, karşılıklı güven ve güçlendirme gibi değerleri barındırmaktadır (UNV, 2011:xx, Aktaran; Altay, Başarlan ve Güzeliş: 2016: 17).

Gönüllülük artık “gençlik politikalarının temel yapı taşları biri” olarak karşımıza çıkmaktadır (Çakı, 2011; Aktaran: Altay, Başarlan ve Güzeliş: 2016: 27-28). Gençler artık özellikle gönüllü yapılan işlerde hızlı organize olup, kişisel ve organizasyonel olarak daha çok gelişim göstermektedirler. Aynı zamanda gönüllülük, gençler arasındaki dayanışmayı ve bağlılığı arttırarak sosyal katılım ve sivil bağlılığın gelişmesine katkı sağlar. Gönüllüğün kökenini oluşturan diğerkâmlık duygusunun açığa çıkmasına ve topluma yayılmasını sağlar.

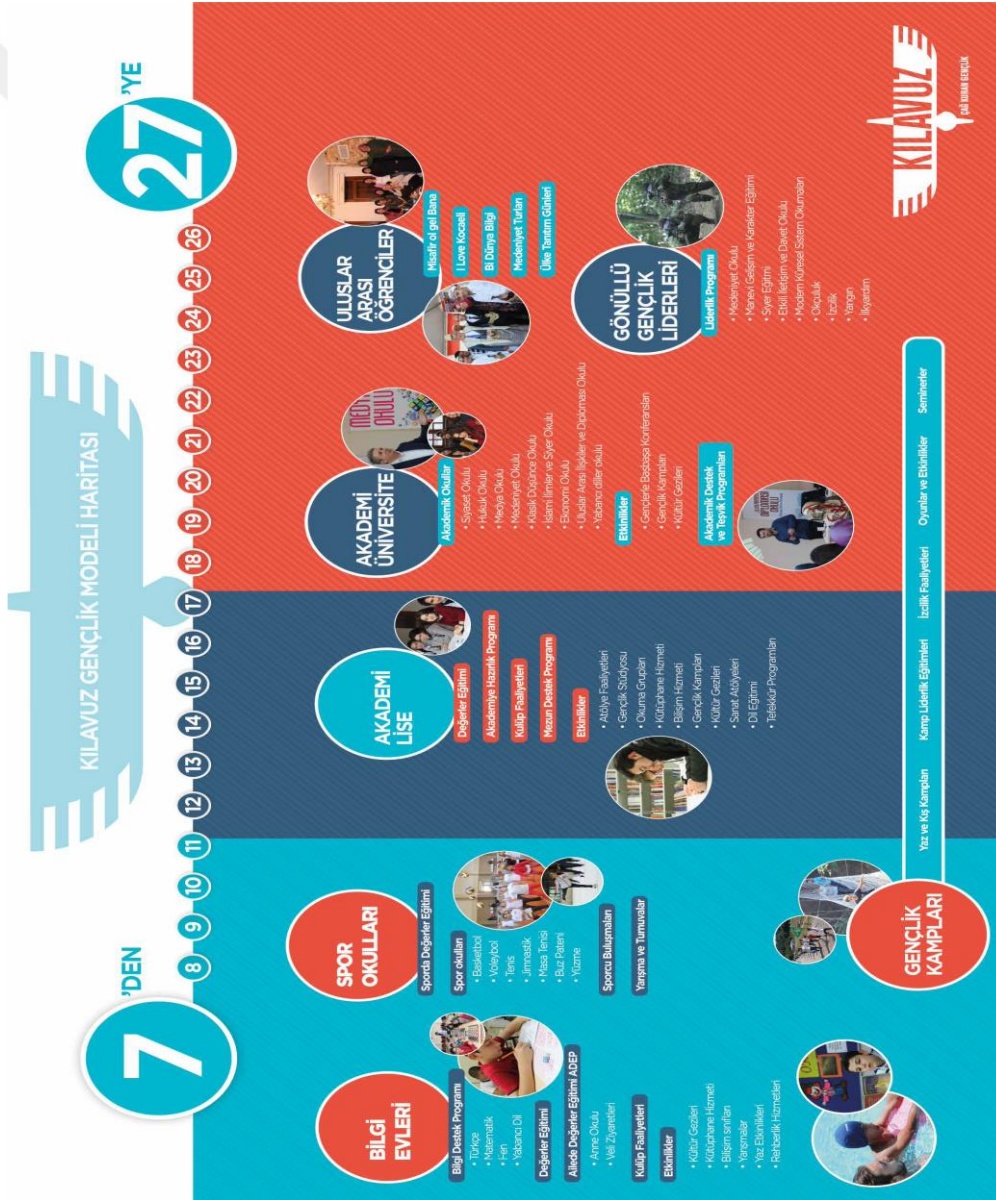
3.3.3. Projenin Kapsamı ve İçeriği

“Kılavuz Gençlik” projesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü’nde başlayan, ardından Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı bünyesinde çalışmalarına devam eden yerel bir gençlik hizmetidir.

Proje, belediye bünyesinde bir süredir üzerinde durulan gençlik odaklı hizmetleri, birleştirme ve düzenleme olarak tanımlanabilir. Kocaeli Kılavuz Gençlik projesi; *“gençlik çalışmalarını bütüncül bir yöntem ve bakışla ele alınması gerektiğini düşünen, eğitimin ve başarının yegâne belirleyici olmadığını düşünen, medeniyetin inşasının en önemli merkezinin gençlik olduğunu düşünen bir model”* olarak kendini tanımlamaktadır (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2016: 14). Buradan yola çıkarak yerel yönetimlerin sadece maddi inşalar temelli değil insani inşa temelli olduğunun da altı çizilmektedir. Projenin mottolarından biri ise “Çağ Kuran Gençlik”tir. Böylece alt metin olarak, gençliğe özgüven ve tarih şuuru mesajı verilmektedir.

Kocaeli Kılavuz Gençlik projesi, gençlik için öngördüğü hizmetleri, yaklaşımları ve çalışmalarını uygulayabilmek için çeşitli birimleri yedi ana eksen üzerine bina etmiştir. Bunlar: İlk ve ortaokul kategorisi için “*Bilgievleri*”, lise kategorisi için “*Akademi Lise*”, üniversite ve lisansüstü kategorisi için “*Akademi Üniversite*”, misafir öğrenciler ve yabancı uyruklu öğrenci kategorisi için “*Uluslararası Öğrenciler Birimi*”, doğal yaşam alanları kampları için “*Gençlik Kampları Birimi*”, gençlerin sürece dâhil edilmesi için “*Gönüllü Gençlik Liderleri*” ve sportif faaliyetlerin yapılması için “*Spor Okulları*”dır.

Şekil 7: Kocaeli Kılavuz Gençlik Projesinin Şematik Anlatımı

(Kaynak: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2016, 12-13)

“Kocaeli Kılavuz Gençlik” projesi bütüncül zeminde; ilkokul birinci sınıftan doktora öğrenimine kadar her yaş grubundan gencin yanında olan bir konumda hizmet vermektedir. Ayrıca eğitimde birden fazla metodu sergilediği görülmektedir. Eğitimi sadece akademik başarı olarak görmeyen bunun yanında, etik, spor, sanat, dil eğitimi, müzik gibi tüm alanları kapsamlı ve geniş bir perspektifte sunmak hedeflenmektedir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2016: 14). Projeyi daha derinlemesine anlamak adına yedi ana eksende yürütülen hizmetlerin her biri incelenecektir. Bunlar sırasıyla; bilgievleri, akademi lise, akademi üniversite, gençlik kampları, gönüllü gençlik liderleri ve spor okullarıdır.

Bilgievleri, bir sosyal sorumluluk projesi olarak 2009 yılının mart ayında Akçakoca Bilgi Merkezi olarak açıldı. Kurulduğu çevre itibarı ile İzmit bölgesinin sorunlu yerleşim alanlarından birisi olan doğu kıyıla gençlik parkı ile birlikte hizmete girdi. Çevrenin olumsuz yanlarından öğrencileri ve velilerini kurtarıcı bir rol üstlendi. O dönemden beri çeşitli alanlarda öğrenci ve velilerine hizmet vermektedir. Başlangıçta gönüllü bireylerin görev aldığı bilgievleri yıllar ilerledikçe değerini artırdı ve profesyonelleşti. Yıllar ilerledikçe Kocaeli ilinin tüm bölgelerinde ihtiyaç olarak görülen bir yapıya ulaşıldı. Kurulduğu bölgenin çevresine katkısı göz önünde bulundurularak Başiskele, Darıca, Derince, Dilovası, Gebze, Gölcük, İzmit, Kandıra, Karamürsel ve Körfez ilçelerinde hızla faaliyete geçirilmiştir. Bölgesel farklılıklar göz önünde bulundurularak kurulan bu işlevsel yapılar hızla toplum tarafından benimsenmiştir.

Kılavuz Gençlik projesinin ilk bileşeni olarak görülen Bilgievleri, ilkokul ve ortaokul öğrencilerine yönelik faaliyet ve programlar uygularken yaş aralıklarına göre çalışmaları düzenlemektedir. Bilgievlerinin yapısı 15 ayrı merkez ve bir koordinasyon merkezinden oluşmaktadır. Bilgievleri bu hizmetlerini; 5 koordinasyon merkezi çalışanı, 4 Psikolojik Danışman ve rehberlik uzmanı, 15 idareci, 76 Eğitimci, 15 Kütüphane sorumlusu, 15 Bilişim sınıfı sorumlusu, 15 danışma personeli ve 20 temizlik görevlisi ile toplamda 165 kişilik bir ekiple yürütmektedir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Bilgievleri:2).

Uygulama alanı olarak, bilgi destek ve eğitim programları, değerler eğitimi, kulüp faaliyetleri, yaz etkinlikleri, psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri, bilişim sınıfı, kütüphane, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler olmak üzere sekiz başlıkta programlar yürütülmektedir.

Bilgi destek ve eğitim programı, Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, İngilizce derslerine yönelik destek amaçlıdır. Genelde şehir merkezlerine veya dezavantajlı öğrencilerin oturdukları yerlere daha yakın kurularak bir nevi sosyal belediyeçilik eksenli yapılan bir programdır. Bilgi destek programı, Milli Eğitim müfredatıyla aynı doğrultuda ilerleyen web veri tabanlı programlar yapılarak öğrenim verilmektedir. Değerler eğitimi, ailede değerler eğitimi, anne okulu, veli ziyaretleri gibi çalışmalar da hem öğrencinin “adalet, merhamet, saygı, hoşgörü ve sabır” gibi kavramları özümsemesini hem de ailedeki huzurun da yükseltilmesi için yapılan programlardır. Kulüp faaliyetleri ve sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler ise öğrencilerin, okul dışı zamanlarını değerlendirebilmesi bir takım fırsatlar sunan bilgievleri hazırlamış olduğu yıllık ve aylık planlarla en uygun eğitimi vermeye çalışmaktadır.

Kocaeli ilinde bulunan ilk ve ortaokul öğrencilerinin ahlaki, sosyal, kültürel, kişilik ve zihinsel gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla kurulan Bilgievleri’nde bu alanlara yönelik çeşitli faaliyetler uygulanmaktadır. Zekâ oyunları, spor faaliyetleri, kültür gezileri, yaz etkinlikleri, Kur’an-ı Kerim ve Siyer eğitimleri, mental aritmetik, satranç, doğa kampları, anma etkinlikleri, yarışma ve turnuvalar ile öğrencilerin çok yönlü bir eğitim alması hedeflenmektedir.

Teknik özellikleri bakımından bilgievleri; danışma, internet ve bilişim sınıfı, derslikler, satranç sınıfı ve kütüphane bölümlerinden oluşur. Ayrıca son dönemde Bilgievleri’nden beklentilerin yükselmesi ile birlikte veli kütüphanesi, satranç sınıfı ve mescitlerde standart olarak eklenmeye başlamıştır. Bilgievi içerisinde duyuru ve bilgi amaçlı panolar bulunmaktadır. Bu panolar; Değerler eğitimi, Fen ve teknoloji, Matematik, İngilizce, Gurur Tablosu, Türkçe, Atatürk Köşesi vb. panolardır.

Bilgievleri, 1. sınıftan 8. sınıfa kadar olan öğrencilerin okul dışı zamanlarında ve velilerinin tüm zamanlarda faydalanabileceği, hizmet edilen tüm bireylere eşit mesafede, temiz, ahlaklı bir eğitim ortamı oluşturmayı hedefleyen Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı sosyal bir eğitim projesidir. Aynı zamanda yürütülen Kılavuz Gençlik modelinin zeminini oluşturan yapıdır.

Akademi Lise projesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde gerçekleştirilen ve hali hazırda lisede okuyan öğrencilere hitap eden bir projedir. Temel hedefi, Kocaeli ilinde okuyan lise öğrencilerine hem eğitim yönünden hem de sosyal yönden gelişimlerine katkıda bulunmaktır (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2016: 30).

Gençlik hizmetlerini yürüten birçok STK ve kamu kurumu vardır. Ancak özellikle ülkemizde lise öğrenimine devam eden gençlere odaklanmış bir hizmet yöntem oldukça sınırlıdır. İhtiyaca binaen bu eksiklik lise birimiyle giderilmek istendi. Dolayısıyla, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi daha önce uygulamaya koyduğu Bilgievleri tecrübesi üzerinden ilköğretim, lise ve yükseköğrenim ayaklarının bütün bir yapı olarak işlediği bir modeli oluşturmak adına lise öğrencilerine yönelik hizmetleri planlarken birçok çalıştay ve toplantı düzenlemiştir. Bu çalıştaylar 2014 ile 2015 yılları boyunca yapılmıştır. Çalıştaylardan çıkan bazı sonuçları özetlemek gerekirse (Akademi Lise Çalıştayları, 2015, 8-13);

- Akademi Lise projesinin hedeflerine ulaşması için lise gençliğinin sadece “boş zaman etkinliği yeri” olarak kullanılmaması gerektiği vurgulandı. Bununla birlikte salt bir dersane özelliği de göstermemelidir. Burada dengeli ve sistemli bir yaklaşım gerekmektedir. Burada vizyon ve misyona göre hareket edilmeli ve ona göre hizmetler sunulmalıdır.
- Akademi Lise Projesi, MEB ve STK'larla koordineli bir şekilde yürütülmelidir. Ayrıca kapsamın net olarak çizilmesi ve ölçülebilir bir mekanizmaya sahip olmalıdır.

- Kimseyi ötekileştirmeyen, çağın gereklerine uygun, atölye tarzında eğitimi önemseyen, öğrenci seçiminde salt bilgi aramayan, uygulama ve staj imkanları sağlamalı, üniversite hazırlıklarına yönelik kurslar açmalı ve öğretmenleri konusunda hassas olan bir kurum olarak hareket etmelidir.

Akademi lise projesinde içerik olarak; üniversiteye hazırlık programları, değerler eğitimi faaliyetleri, atölye çalışmaları, kulüp faaliyetleri ve kültürel programlar olmak üzere beş başlık altında yapılmaktadır. Öğrencilerin teknik kabiliyetlerinin geliştirilmesinin yanı sıra, sosyal yönlerine ve/veya iç dünyalarına hitap eden, hatta bunu önceleyen bir müfredat geliştirilmesi düşünülmektedir.

Gençlerin açısından bakıldığında lise devir gereği oldukça hassas ve kritik bir döneme karşılık gelmektedir. Dolayısıyla, Akademi Lise’de yer alan öğretmenlerin güvenlik görevlisine tüm çalışanlar bu şuurda olmasına yönelik olarak yetkililer bazı standartlar koymuştur.

Akademi Üniversite, Kocaeli’de üniversite öğrenimi gören gençlere yönelik akademik destekler sunan ve gençleri Kocaeli ve dışından birçok akademisyen, yazar ve entelektüel kişilerle buluşturarak onların ufkunun ve vizyonunun gelişmesini amaçlayan bir programdır.

“Akademi Üniversite” programı bünyesinde; sosyal bilimler, İslami ilimler, yabancı dil eğitimleri, kişisel gelişim akademisi ve farkındalık oluşturacak projeler olmak üzere toplamda 5 farklı akademi dalı ve onların altında 9 farklı okulla hizmet vermektedir. Bu akademik okullar; siyaset, ekonomi, siyer, İngilizce ve YDS, medya, Arapça, klasik düşünce, medeniyet, uluslararası diploması olarak açılmaktadır. Her bir eğitim her dönem başında ilana çıkarak katılımcıların başvurularını kabul ediyor ve her dönem 9’ar hafta olarak eğitimler programlanmaktadır.

Üniversite öğrencilerine yönelik projeleri ve faaliyetleri meydana getirmek için dinamik ve eşgüdüm halinde bir yapının kurulması gerekmektedir. Akademi Üniversite programı da Kocaeli’de faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri, üniversite kulüpleri ve

çeşitli topluluklarla koordineli hareket ederek daha güçlü sivil toplum ve öğrenci dayanışması hedeflediğini ifade edilmiştir.

Uluslararası Öğrenci Birimi, dünyanın dört bir yanından ülkemize ve Kocaeli'ye lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi görmek için gelen uluslararası öğrencileri en iyi şekilde ağırlamak ve ihtiyaçlarına yönelik hizmetler üretmek için kurulan birimdir. 2017-2018 sezonu verilerine göre, Kocaeli'de 1700'ü aşkın uluslararası öğrenci eğitim almaktadır. Kocaeli Kılavuz Gençlik projesi kapsamında neredeyse bu sayının yarısıyla doğrudan iletişim kurulduğu söylenmektedir.

Yapılan çalışmalarda ortak faaliyet alanı bulunan uluslararası öğrencilere yönelik çalışmalar yapan STK'larla birlikte, 'kültür elçileri' olarak görülen öğrencilere yönelik ortak hareket edilmektedir. Misafir öğrencilerin önemi ve hassasiyeti göz önüne alındığında bu alanda çalışan kişilerin de bu hassasiyetle hareket etmesi gerekmektedir. Proje kapsamında, misafir öğrencilere Kocaeli, ülkemizin kültürü, gelenekler ve tarihsel bilgiler verilerek daha yakinen tanışma ve tanıtma süreci yürütülmektedir.

Uluslararası öğrenci biriminin önemli ve belirgin bazı proje ve faaliyetler yürütmektedir. Bunlar; misafir ol gel bana, I love Kocaeli, bi' dünya bilgi, medeniyet turları, sosyal sorumluluk gibi projelerdir. "Misafir ol gel bana" projesi, uluslararası öğrencilerimizden meydana gelen küçük bir grubun Kocaeli'deki belirlenen ailelerle bir araya getirilmesi ve kültürümüzün daha samimi ortamda tanıtılmasına vesile olmasını sağlamaktadır. "I love Kocaeli" projesi, Kocaeli'nin tarihi, turistik, kültürel mirasını misafir öğrencilere tanıtılması amacıyla yürütülmektedir. "Bi' dünya bilgi" projesi, misafir olan uluslararası öğrencilerin kendi kültür ve ülkelerini, ortaokul ve lise düzeyindeki okullara tanıtma şansı veren bir faaliyet alanıdır. "Medeniyet turları" projesi, uluslararası öğrencilerin yurt genelinde yapılacak geziler aracılığıyla ülkeyi ve kültürel değerleri daha derinden tanıtacak bir projedir. Son olarak sosyal sorumluluk tarafında ise maddi veya manevi sorunlar yaşayan uluslararası öğrencilere rehber, yardımcı ve destek olabilecek mekanizmalar sayesinde çözümler bulunmaya gayret edilen bir sosyal hizmet alanıdır.

Gençlik Kampları, ülkemizde ve dünyanın her yerindeki doğal yaşam alanlarına yapılmış kampların incelenmesinin ardından doğal yaşamın parçası olan bir mekân, ihtiyaç malzemeleri ve çeşitli imkânların sağlanmasıyla meydana gelen alanlardır.

Yıl boyunca ara vermeksizin devam eden gençlik kampları “Diriliş Kamp Merkezleri”nde sürdürülmektedir. Diriliş kamp merkezleri; Diriliş 1 ve Diriliş 2 olarak adlandırılan iki ayrı kamp merkezidir. Kamplar, Kocaeli’nin Başiskele ilçesi Yuvacık mevkiinin üstü bir alanda, Samanlı Dağları üzerinde doğal yaşam alanları olarak ve doğaya uyumlu biçimde inşa edilmiştir. Diriliş kamp merkezleri, aynı anda 550 kişiye hizmet verebilmektedir.

Kampların yapılmasına yönelik çeşitli amaçlar bulunmaktadır. Bunların bazıları; doğal alanlarda ortaya çıkan merhamet, çevreye duyarlı olmak, iyi ve doğru tahlili, adalet ve her insanın doğanın bir parçası olduğunun farkındalığıdır.

Gençlik kamplarından yıl boyunca faydalanan kişiler ve gruplar şu şekilde sıralanabilir; öğrenci dernekleri, STK’lar, üniversite öğrenci kulüpleri, uluslararası öğrenciler, liseli gençler, gönüllü gençler, ortaokul öğrencileri, bilgievleri öğrencileri, sporcular, izci gençler ve gençlik liderleri.

Kampların her iklim dönemine uygun programı ve her yaş gurubuna hazır programları vardır. Kampların kişisel gelişim ve eğitim kısmında ise tarihsel ve kültürel değerleri kapsayan kapsayan seminerler, uzman eğitmenler tarafından gençlere verilmektedir. Bu Faaliyeti gerçekleştirmek için kamp alanlarında açık ve kapalı amfi ve konferans salonları mevcuttur. Kitap okuma programları; danışman hocaların belirlediği her yaş grubu için özel belirlenmiş kitapların kamp süresince belirli saatler aralığında okunmasıyla gerçekleştirilir.

Etkinlik alanlarıyla öğrencilerin kamp süresince eğlenceli vakit geçirebileceği ayrıca geleneksel sporların öğrenildiği aktiviteler yapılmaktadır. Oyun istasyonlarında ise okçuluk, matrak, dağ bisikleti, doğa yürüyüşü, izcilik parkuru ve paint-ball gibi etkinlikler gerçekleşir.

Gönüllü Gençlik Liderliği, Kılavuz Gençlik projesinin çeşitli birimlerinde görev alan, belli kriterler etrafında yüzlerce üniversiteli genç arasından belirlenerek sistemin içine gençleri dahil etme yöntemi olarak kullanılan bir metottur.

Gençlik liderlerinin görev aldığı birimler; akademi lise, akademi üniversitesi, uluslararası öğrenciler birimi ve gençlik kamplarıdır. Bu alanlarda hem sorumluluk alıp hem de organizasyon ve kişisel gelişim açılarının birlikte geliştiği bir yapıdan oluşmaktadır. Gençlik liderlerine gönüllü sorumluluk alanları gereği yıl boyunca çeşitli eğitimler verilmektedir. Bunlar; manevi ve karakter eğitimi, siyer okulu, medeniyet dersleri, etkili iletişim ve davet okulu, modern küresel sistem okumaları, okçuluk eğitimi, kampçılık eğitimi, ilk yardım eğitimi ve yangın güvenlik eğitimi olarak belli aralıklarla verilen eğitimler olarak sıralanmaktadır.

Spor Okulları, çeşitli yöntemlerle ve birimlerle gençlerin faydalandığı hizmetlerin yanında il genelinde hizmet veren spor okulları ve spor tesisleriyle gençlerin zihinsel gelişimlerinin yanında beden gelişimlerine ve sağlıklarına katkı sunmak amacıyla yürütülmektedir.

Spor okulları hizmeti ücretsiz olup, 6-12 yaş öğrenciler bu hizmetten yararlanabilmektedir. Spor okullarına katılmak için bir öğrencinin; başvuru formu doldurması ve ilgili bölümlerini onaylatması gerekmektedir. Spor okulları programında, belirlenen branşlara yönelik 12 ay boyunca eğitim verilir. Bu branşlar; basketbol, voleybol, masa tenisi, tenis, jimnastik, buz pateni ve yüzmedir. Bununla birlikte spor okulları ligi de düzenlenmektedir. 12 ilçede açılmış olan spor okullarında eğitim verilen 7 branş ve her kategori için; ilçe takımlar oluşturulur ve ilçe takımlarının katılımı ile il şampiyonası düzenlenir. Spor okulları ligi, okul çevrelerinde sporun özendirici ve rekabetçi rolünü ortaya çıkararak sporun daha da yaygınlık kazanması adına başlamıştır.

IV. BÖLÜM

GENÇLİK ALANINDA ÇALIŞAN KURULUŞLARIN ANALİZİ, YÖNTEM VE VERİLERİN SUNUMU

Araştırmanın bilimsel gerçekliğini ölçmek ve güçlendirmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden olan “mülakat tekniği” uygulanarak gençlik alanında hizmet üreten ve faaliyet gösteren kurumların temsilcileriyle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Bu bölümde görüşmelerin analizi, yapılan yöntemin bilgileri ve verilerin sunumu yer almaktadır.

4.1. GENÇLİK ALANINDA ÇALIŞAN KURULUŞLAR

Yerelin ve şehirlerin gençlik politikalarının belirlenmesinde oldukça fazla faktörün rolü vardır. Bunlar arasından başlıca ulusal gençlik politikaları tayin eden ve yürüten gençlik ve bakanlığıdır. Kentte hizmet veren taşra birimi olarak ise Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri (GSİM)'dir. Kentlerin gençlerine yönelik birçok hizmet bu kurumlar etrafında verilmektedir. Gençliğe hizmet eden bir diğer kurum ise belediyelerdir. Belediyeler, yerel halka en yakın organ olarak yerel gençliğinde sorunlarına en vakıf olabilecek bir konumdadır. Bir diğeri ise, kentte bulunan üniversite veya üniversitelerdir. Bununla birlikte sivil toplum kuruluşları, meslek odaları gibi gençliğe yönelik hizmetleri olan kurumlarda gözlenmektedir.

4.2. YÖNTEM

Bu kısımda araştırma yöntemleri ortaya koyularak, araştırma alanı, veri toplama, katılımcılar ve verilerin işlenmesi ve çözümlenmesi konuları incelenecektir.

4.2.1. Araştırma Alanı

Kocaeli ili yerel ölçeğinde gençlik alanında hizmet veren, gençlik temalı ve gençlikle ilgili kurum ve kuruluşların temsilcileri ve yetkilileri.

Bu doğrultuda belirlenen kurumlar merkezi yönetim kurumlarından başta Kocaeli Valiliği ve ilgili kurumlar olan GSİM ve KYK, yerel yönetimlerin ilgili yöneticileri ve gençlik hizmetlerinin yürütüldüğü birimler, gençlik alanında çalışan veya gençlerden oluşan sivil toplum kuruluşları, üniversiteden ise öğrenci kulüpleri olarak sınırlandırılmaktadır.

4.2.2. Veri Toplama

Kocaeli’de faaliyet ve hizmet yürüten katılımcılar belli kriterler ışığında belirlenmiştir. Katılımcılar belirlendikten öncelikle ilgili kamu kurumlarına ve kuruluşlara verilmek üzere izin yazısı hazırlanmıştır. Ardından katılımcıların iletişim adresleri ve numaraları tespit edilerek her biriyle iletişime geçilmiştir.

Mülakat sorularının yöneltilme metotları katılımcıların yoğunluk ve talebine göre değişim göstermiştir. Katılımcıların bazılarında randevu talep ederek yaklaşık 30 dakika ila 1 saat arası sürecek olan yüz yüze ve ses kaydetme yoluyla yürütülen yüz yüze derinlemesine görüşme tekniği uygulanmış, bazılarında ise mail yoluyla sorular iletilerek tekrar mail yoluyla cevaplar alınmıştır.

4.2.3. Katılımcılar

Araştırmada ama uygun olarak düşünülen araştırma yöntemi olarak amaca uygun örnekleme yöntemi vasıtasıyla araştırma alanının oluşturduğu sınırlılıklar gereği bizzat gençlik alanında çalışan yöneticilerin veya yetkililerin sorularla muhatap olması amaçlanmıştır.

Yapılan araştırmanın katılımcıları, dört ana kurum türü olarak ayrılmış ve kodlanmıştır. Bunlar, merkezi yönetim (MY), yerel yönetimler (YY), sivil toplum kuruluşları (STK) ve üniversite (ÜNİ)’dir. Katılımcılar bu dört ana kategoriler esas alınarak saptanmıştır. Katılımcılar; merkezi yönetimden 3 (Kocaeli Vali Yardımcısı ve Gençlik ve Spor İl Müdürü, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu İl Müdürü, yerel yönetimlerden 5 (KBB Eski Genel Sekreteri, KBB Gençlik ve Spor Dairesi Başkanı, KBB

Gençlik Hizmetleri Şube Müdürü, KBB Gençlik Hizmetleri Müdürlüğü Eğitim Sorumlusu, İzmit Belediyesi GENÇ-İZ (Gençlik Bilgilendirme ve Danışma Merkezi) Sorumlusu), sivil toplum kuruluşlarından 10 (Türkiye Gençlik Vakfı Kocaeli Temsilcisi, Milli Türk Talebe Birliği Kocaeli Temsilcisi, Genç Nesil Derneği Başkanı, Kocaeli Fikir Kulübü Başkan Yrd., Türkiye Gençlik Birliği Kocaeli Temsilcisi, Anadolu Gençlik Derneği Kocaeli Şube Yöneticisi, Pusula Gençlik ve Düşünce Derneği Başkanı, Uluslararası Genç Romanlar Derneği Başkanı, Kocaeli Genç Fikirler Derneği Başkanı, Kocaeli Gençlik Toplulukları Platformu Başkanı), üniversite öğrenci kulüplerinden 2 (KOÜ Kariyer ve Danışmanlık Kulübü Başkanı, KOÜ Kızılay Kulübü Başkanı) olmak üzere toplamda 20 kişiyle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır.

Tablo 4: Katılımcıların Kurum Türleri, Kurumları ve Sayıları

Kurum Türü	Kurum	Adet
Merkezi Yönetim (MY)	Kocaeli Valiliği	1
	Gençlik ve Spor Kocaeli İl Müdürlüğü	1
	Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kocaeli İl Müdürlüğü	1
Yerel Yönetimler (YY)	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Eski Yöneticileri	2
	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı	1
	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü	1
	İzmit Belediyesi GENÇ-İZ (Gençlik Bilgilendirme ve Danışma Merkezi)	1
Sivil Toplum Kuruluşları (STK)	Kocaeli’de Gençlik Alanında Çalışan STK Temsilcileri	10
Üniversite (ÜNİ)	Kocaeli Üniversitesi Öğrenci Kulüpleri	2

Katılımcıların görüşlerini sunarken kodlamaları, kurum türlerine göre aşağıda gösterilen şekilde yapılacaktır.

- **Merkezi yönetim katılımcısı:** MY 1, MY 2, MY 3
- **Yerel yönetimler katılımcısı:** YY 1, YY 2, YY 3, YY 4, YY 5
- **Sivil toplum kuruluşları katılımcısı:** STK 1, STK 2, STK 3, STK 4, STK 5, STK 6, STK 7, STK 8, STK 9, STK 10
- **Üniversite öğrenci kulüpleri katılımcısı:** ÜNİ 1, ÜNİ 2

4.3. VERİLERİN SUNUMU

Verileri elde etme adına katılımcılara yapılan mülakat görüşmeleri ortak 10 soruyu, ayrıca ilave olarak yönetim kademesine 3, sivil toplum ve gençlik kuruluşlarına 2 soru sorularak toplamda 15 sorunun yanıtları tüm yönleriyle analiz edilerek araştırmanın amacı, varsayımları ve tartışmaların cevapları incelenecektir.

Çalışmanın varsayımlarına, amacına uygun olarak belli gruplara ayrılarak belirlenen sorulara cevap aranmıştır. Soru gruplarının ortaya koymak istediği bazı başlıklar öne çıkmıştır. Bunlar sırasıyla; gençliğe bakış, gençlik alanında faaliyet yürüten aktörler, gençlerden beklentiler, yerel yönetimler ve gençlik, merkez, yerel ve sivil toplum dengesine gençlik, yönetim kademesi açısından ve sivil toplum ve gençlik kuruluşları açısından, olmak üzere çeşitli alanlara odaklanılarak belirlenmiştir.

Sorular neredeyse her soruda 4 farklı kategoride ayrılan toplam 20 katılımcının yanıt verdiğini düşündüğümüzde yanıtların karmaşık halinden bir çıkarım yapmanın zorluğu görülmektedir. Burada tüm cevapların verilmesi değil önemli olan temsil ettiği kuruluş türünün bakış açısı, genelde çalışmanın varsayımlarının ortaya çıkarılmasına dair görüşlerin öne çıkacağı ve tartışmalara katkı sağlayacak cevaplar yer alacaktır. Burada dört farklı kurum türü olan; merkezi yönetim (MY), yerel yönetimler (YY), sivil toplum kuruluşları (STK) ve üniversite (ÜNİ), kuruluşların ortak ve farklı görüşleri belirgin olarak incelenecektir.

4.3.1. Gençliğe Bakış

Katılımcıların gençliğe bakışını ortaya çıkarmak adına temelde 3 soru sorulmuştur. Bu soruların çerçevesi; gençliğin tanımı, gençlerin sorunları ve gençlere kurumsal yaklaşım olarak belirlenmiştir.

4.3.1.1. Gençliğin Tanımı

Katılımcılara, “Kimlere genç denir ve gençliği nasıl tanımlarsınız?” sorusuna ilişkin görüşlerinden ortaya çıkan dağılım tablo 5’de gösterilmiştir:

Tablo 5: Gençliğin tanımı temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı

Gençliğin Tanımı		
Soru	Görüşme sonrasında ortaya çıkan sonuçlar	Katılımcılar
Kimlere genç denir ve gençliği nasıl tanımlarsınız?	Çocukluk ile yetişkinlik arasında bir dönem ve yaş aralığı olarak ortalama olarak 14-30 yaşlarına denk gelir. Aynı zamanda hayattaki sorumluluklar adına önemli kararların alındığı dönemdir.	MY1, MY2, MY3, YY1, STK2, ÜNİ1, ÜNİ2
	Genelde gelecekle ilişkilendirilen, çalışkan, enerjik, öğrenmeye açık, hevesli ve üretken bireyler.	YY5, STK6, STK7, STK9, ÜNİ2

Gençliğin tanımı konusunda katılımcıların verdiği yanıtlar genel olarak iki temelde ayrılmaktadır. Bunların ilki; gençliği, insan ömründeki bir dönem ve yaş aralığıyla tanımlanırken diğeri ise, geleceği temsil eden, enerjik, çalışkan vb. soyut kavramlarla tanımlanmaktadır. Çalışmanın teorik altyapısında gençliği tanımlarken kullanılan iki temel ayrımın, mülakat görüşmelerindeki tanımlarla neredeyse birebir eşleştiği görülmektedir.

Katılımcıların verdiği yanıtlar ve temsil ettiği kurumsal açılarından genelde dengeli bir dağılım gözlenmektedir. Bunun yanında gençliği soyut ifadelerle tarif eden; gelecek, enerjik ve çalışkan gibi kavramları kullananların büyük kısmının sivil toplum kuruluşu olduğu görülmektedir. Yapılan görüşmelerde ise özellikle merkezi yönetim temsilcilerinin genel bakışı ise, gençliğin somut olarak bir döneme ve yaş aralığına karşılık geldiğidir. Bu görüşlerden bazılarına örnek vermek gerekirse: “MY 2 katılımcısı: Gençliği, çocukluk ile erişkinlik arasında yer alan, gelişme, olgunlaşma ve hayata hazırlanma dönemi...” diyerek, insan ömründeki bir dönemde meydana gelen bazı hususları belirtmiştir. Merkezi yönetimin görüşlerinin yanında üniversite öğrenci kulüplerinin de o yönde bir yönelim gösterdiği görülmektedir. Örnek olarak: “ÜNİ 1 katılımcısı: 14-30 yaşlar arasındaki kişiler bana göre gençtir...” diyerek bu yaş aralığından genci tarif etmiştir.

Soyut kavramlar etrafında birleşen diğer tarifler ise yerel yönetimler ve STK’ların temsilcilerini bir araya getirmiştir. Bu yönde görüş bildiren tarifler genci, gelecekle özdeş tutan, enerjik, sürekli çalışan ve üreten ve öğrenmeye açık olan bireyler olarak tarif etmektedir. Örnek olarak: “YY 5 katılımcısı: Somut olarak belli bir yaş sınırından ziyade esas olarak genç, üreten, ülkesi ve milleti için sürekli çalışan, enerjini koruyan ve öğrenmeye her zaman açık olan birey yapısıdır...” diyerek, genci soyut bazı anlam ve sıfatlar üzerinden tanımlar. Benzer görüşü farklı bir kurum temsilcisinde de görmek mümkün olmaktadır: “STK 6 katılımcısı: Genç kavramının kesinlikle yaş ile alakalı bir kavram olmadığını bilmemiz gerekir. Yani bir insan olaylar karşısında aksiyonunu ve öğrenme isteğini müdafaa ederek genç kalabilir. İşte bu yüzden genç yaşla değil şuur ve bilinçle alakalıdır...” diyerek, yine önceki görüşte olduğu gibi gençle birlikte bilinç, şuur, aktif, aksiyon gibi olumlu ve hareketli kavramları özdeş kılmıştır.

Gençliğin tarifi sonuç olarak devletin merkezi yönetim temsilcilerinde daha somut, sivil toplum kuruluşları temsilcilerinde ise daha soyut temelde karşılık bulmaktadır. Bununla birlikte iki temel görüşünde doğruluk ve gerçeklik payı göz önüne alındığında, gençlik tarif edilirken iki faktöründe bir arada kullanılması en uygun bir yaklaşıma karşılık gelmektedir. Kuruluş türleri açısından da çok farklı veriler gözlenmemekle beraber farklı hayat görüşüne sahip STK’ların gençlere atfettiği sıfat ve

ideal tanımlamalarında farklılıklara rastlanmıştır. Buradan yola çıkarak gençler üzerinden bir gelecek tahayyül etmenin vermiş olduğu düşüncenin temeli de STK'ların genelde soyut düzlemde düşünmesini kanıtlar niteliktedir.

4.3.1.2. Gençlerin Sorunları

Katılımcılar, “Gençlerin genel olarak yaşadıkları ve karşılaştıkları sorunlar nelerdir?” sorusuna ilişkin görüşlerinden ortaya çıkan dağılım tablo 6’da gösterilmiştir:

Tablo 6: Gençlerin sorunları temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı

Gençlerin Sorunları		
Soru	Görüşme sonrasında ortaya çıkan sonuçlar	Katılımcılar
Gençlerin genel olarak yaşadıkları ve karşılaştıkları sorunlar nelerdir?	Teknolojik ilerleme kaynaklı sosyal hayattan kopma, kuşak çatışması ve toplumdaki uzaklaşma	MY2, MY3
	Sorumluluk alma ve özgüven problemi	MY3, YY3, STK3
	Vaktini kötü değerlendirme, düşünme ve sorgulamadan maddesel düşünme biçimi	STK1
	Çevrenin gençliğe atfettiği değerlerden kaynaklı sorunlar (kalıplara ve bir çerçeveye sıkıştırılması, genelde hata yapacakmış gibi yaklaşım)	YY3, STK3, STK7, ÜNİ2
	İşsizlik ve eğitimde fırsat eşitliği	MY1, STK10

Gençlerin sorunları konusunda yöneltilen soruda genel hatlarıyla beş temel sonuç çıkarılmıştır. Bunlar; teknolojik kaynaklı olarak toplumdaki uzaklaşma, özgüven eksikliği, vakti kötü değerlendirme, çevreden kaynaklı sorunlar ve işsizlik eğitimde fırsat eşitliğidir. Çalışmanın kavramsal çerçevesindeki gençlik başlığı altında geçen

“gençlik sorunları” alt başlığında belirtilen ve öne çıkarılan konularla genelde örtüştüğü görülmektedir. Bu alt başlıklarda değinilen sorunlar genel olarak; eğitim ve işsizlik sorunu, psikolojik bazı sorunlar, toplumun ideal olmayan bakış açısı, sosyal hayattaki statüsü ve gücünün yetersizliği ve kötü alışkanlıkların yaygınlığıdır. Dolayısıyla çalışmanın teorik altyapısıyla mülakatlardan elde edilen sonuçlar bir bütünlük içermektedir.

Katılımcılarla yapılan derinlemesine görüşmeleri de gerekçe bakımından farklı yerlerden değerlendirmek mümkündür. Çıkan sonuçlar, çevreden kaynaklı ve gençlerden kaynaklı olarak ikiye ayrılabilir. Teknolojik değişimlerden ötürü sosyallikten uzaklaşma, gençliğe verilen ve atfedilen değerlerden kaynaklı sorunlar, işsizlik ve eğitimde fırsat eşitliği gibi sorunlar çevre kaynaklı olarak değerlendirilirken; sorumluluk alma ve özgüven problemi, vaktini kötü değerlendirme ve maddesel ve gündelik düşünme biçimi ise genelde gençlerden kaynaklı olarak değerlendirilen hususlardır. Görüşmelerin ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında kamu kurumları olarak merkezi yönetim ve yerel yönetimler temsilcilerinin gençlerin sosyal hayattaki konumuna ve dair bazı sorunları dile getirdikleri görülmektedir. Örnek olarak; MY 2 katılımcısı, Teknolojinin gelişmesi, hızlı kültürel değişimler ile yeni değerler ve davranış biçimlerinin ortaya çıkması kuşak çatışması dediğimiz sorunu doğurmakta bu da kimlik arayışındaki genci olumsuz etkilemektedir” diyerek gençlerin toplumsal alandaki konumlanma sorununa, kuşak çatışmasına, kimlik krizine, özgüven eksikliği ve sorumluluk alma problemine işaret edilmiştir.

Yapılan görüşmelerin sonucunda bir diğer dikkat edilmesi gereken husus ise, çevreden kaynaklanan ve gençleri oldukça derinden etkileyen bazı sorunların saptanmasıdır. Bu sorunların giderilmesinde ailelerin, özellikler gençlerle temas kuran yöneticilerin ve toplumun birlikte topyekûn olarak hareket etmesiyle ancak mümkün olabileceği görülmektedir. Görüşmelerde ifade edilenlere örnek olarak; YY 3 katılımcısı, ... Özgüven noktasında da problemleri gözlenmektedir. Özellikle ebeveynlerin gençleri hala bir çocuk olarak görmesi, bence büyük problem. Esasında onlar bir birey, bir fert, bir değer, sorumluluk ve karar alabilecek, yönetebilecek pozisyonunda olarak görmek lazım.” diyerek, STK 3 katılımcısı, “Özgüveni eksik bir şekilde yetişmeleri girişimci ruhları zedeliyor. Sorumluluk verilmemesi ‘yaşın daha küçük’ denilip ötelenmesi

gençlerin kişisel gelişimini olumsuz etkiliyor.” diyerek, STK 7 katılımcısı, “...Geleceğini kendi kararları değil sosyal çevrelerin hoşuna gidecek popüler seçimlerin oluşturması günümüz gerçeğidir. Bu sebepten dolayı, gençlerimizin ilgi ve kabiliyetlerine göre yetişememesi, kendilerini toplumda ifade edememeleri kaçınılmazdır” diyerek, ÜNİ 2 katılımcısı, “Toplumda gence her zaman hata yapacakmış gözüyle bakılır ve güven duyulmaz...” diyerek, katılımcıların bir kısmı gençlerin çevreden kaynaklı bazı sınırlamalara, kalıplara ve engellere uğradığını kanıtlar nitelikte benzer ifadeler kullanmıştır.

Gençlerin sorunlarını mülakat sonuçlarından yola çıkarak değerlendirdiğimizde genelde merkezi yönetim, yerel yönetimler ve sivil toplum görüşlerinin çok farklı yerlerde olmadığı gözlenmektedir. Çıkan sonuçlar genelde; sosyal hayat, kültürel değişim, kuşak çatışması, gençlerin toplumsal statüsü gibi konularda ağırlık kazanmıştır.

4.3.1.3. Gençlere Kurumsal Yaklaşım

Katılımcılar, “Kurumsal olarak gençlere yönelik yaklaşımınız nasıldır?” sorusuna ilişkin görüşlerinden ortaya çıkan dağılım tablo 7’de gösterilmiştir:

Tablo 7: Gençlere kurumsal yaklaşım temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı

Gençlere Kurumsal Yaklaşım		
Soru	Görüşme sonrasında ortaya çıkan sonuçlar	Katılımcılar
Kurumsal olarak gençlere yönelik yaklaşımınız nasıldır?	İnsan ömrünü en özel zaman aralığına yönelik maddi ve manevi yatırımlar yapmak, gençlere özellikle nicel değil nitelikli biçimde yaklaşmak ve adil olmak	MY3, YY4, YY5, STK 10, ÜNİ1
	Genç merkezli, edilgen değil etken ve özne konumunda olan gençlik	YY2, STK 2
	Muhabbetle ve samimiyetle yaklaşmak	STK1, STK4

Ortak gençlik alanına farklı yönlerden hizmet veren çeşitli kuruluşların gençlere dair kurumsal yaklaşımları ifade edildiğinde üç temel sonuç ortaya çıkmıştır. Bunların ilki, insan ömründeki özel zamana maddi manevi destek sağlamak ve gençleri sayısal ifadelerle değil nitelik olarak görmek, ikincisi genç merkezli bir bakış açısına sahip olmak ve üçüncü temel görüşte ise samimiyet eksenli bir gençlik yaklaşımı vardır.

Yapılan derinlemesine görüşmelerden çıkan sonuçlara bakıldığında farklı kuruluşların her birinden temsilcinin olduğu ve genel görüşlerin çoğunluğunu ifade eden görüşe göre; gençlik, insan ömrünün en özel zaman dilimidir. Bu dönemde gençlere maddi ve manevi yatırımlar yapılmalı ve özellikle gençlerin kitlesel veya sayısal ifadelerle görülmesi yerine nitelikleri göz önüne alınarak adil biçimde bir yaklaşım sergilenmelidir. Örnek olarak: “MY 3 katılımcısı, Öncelikle gençliğin tanımında değindiğimiz insan ömrünün bu özel zaman aralığının, her türlü maddi manevi yatırım alanının önünde ve öncesinde değerlendirilmesi gerektiği aşikârdır. Bir gencin idealleri doğrultusunda gelişiminin teşvik ve tahkim edilmesinin insanlığın geleceğine yapılacak en önemli hizmet olduğu apaçıktır. Bu noktada üretilecek hizmetlerin hem içerik, nitelik ve kapsamı ve hem de usul ve metodolojisinin göz ardı edilemeyecek bir öneme haiz olduğunu düşünmekteyiz.” diyerek, gençliğin oldukça kritik bir döneme ve öneme sahip olduğunu ifade etmiştir. Yine bu görüşü destekler nitelikte yerel yönetimler temsilcilerinden örnek olarak: “YY 5 katılımcısı, Yerel yönetimlerde gençliğe hizmet edilirken en önemli dikkat edilmesi gereken unsur gençlerin sayısal çoğunluğundan ziyade algısal ve niteliksel çoğunluğuna dikkat edilmesidir” olarak ifade etmiştir.

Kuruluşların gençlere yaklaşımları olarak önemli diğer bir görüş ise, gençlerin kendileri ve toplumlar ilgili konularda edilgen değil etkin ve aktif olmasıdır. Genç merkezli bir görüşü savunan bir yaklaşımda hem bir yerel yönetim temsilcisi hem de bir sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır. Bu görüşe göre alınan kararlarda ve yapılan eylemlerde gençlerin de bir güç unsuru olarak kabul görmesidir. Örnek olarak: “YY 2 katılımcısı, Gençler her şeyden önce insan merkezli düşünce ve kurum aklımızın merkezinde, edilgen değil etken ve özne konumundadır” olarak ve “STK 2 katılımcısı, ...Projeleri ve kararları tamamen gençlerin tasarladığı bir ortam oluşturma gayretindeyiz. Hayatı bir tiyatro olarak hayal edersek, gençliği burada izleyici konumunda değil aktör

konumunda olarak görmekteyiz...” olarak ifade etmiştir. Farklı kurum temsilcilerinin ifadelerinden, sistemde gençlerin söz sahibi olmasının önemli olduğu sonucu çıkarılmaktadır.

Son olarak gençlere yönelik yaklaşımda genelde sivil toplumun ruhunu ve unsurlarından birini oluşturan samimiyet ve gönüllülük eksenli bir bakış açısı savunulmaktadır. Bu görüş genel anlamda sivil toplum kuruluşlarının üzerinde mutabık kaldığı bir yaklaşımdır. Örnek olarak: “STK 1 katılımcısı, Biz gençlere daha çok muhabbetle yaklaşmayı tercih ediyoruz. Onlarla sohbet ederek, konuşarak, dertlerini dinleyerek, ki özellikle altını çizmek isterim bir gencin derdini dinlemek o kişiyle aranızdaki bağı oldukça güçlendiriyor” olarak ve “STK 4 katılımcısı, Gönüllülük esaslı bir oluşum olduğumuzdan kaynaklı gerçekten bir şeyler yapmak topluma faydalı olmak isteyenlerden oluşan bir ekibiz” olarak ifade etmişlerdir. Dolayısıyla kuruluş amacından da anlaşıldığı üzere sivil toplum kuruluşları bizzat gençlerden oluştuğu için daha samimi bir temele oturmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının gençlere dair hizmetlerde etki bırakmak adına, gençler üzerinde algısal olarak devlet kurumlarına göre daha farklı ve yerine göre daha hakim yönlerinin olduğu görülmektedir.

4.3.2. Gençlik Alanında Faaliyet Yürüten Aktörler

Katılımcıların gençlik alanında faaliyet yürüten aktörlere dair görüşlerini ortaya çıkarmak adına temelde 2 soru sorulmuştur. Bu soruların çerçevesi; gençlik politikalarında güçlü aktör, gençlik alanındaki hizmetlerin yeterliliği ve ülkemizdeki ve dünyadaki diğer gençlerin mukayesesi, olarak belirlenmiştir.

4.3.2.1. Gençlik Politikalarında Güçlü Aktör

Katılımcılar, “Gençlik politikalarını belirleyen, yürüten ve uygulayan aktör olarak hangi kuruluşun etkili ve güçlü mekanizmalara sahip olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin görüşlerinden ortaya çıkan dağılım tablo 8’de gösterilmiştir:

Tablo 8: Gençlik politikalarında güçlü aktör temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı

Gençlik Politikalarında Güçlü Aktör		
Soru	Görüşme sonrasında ortaya çıkan sonuçlar	Katılımcılar
Gençlik politikalarını belirleyen, yürüten ve uygulayan aktör olarak hangi kuruluşun etkili ve güçlü mekanizmalara sahip olduğunu düşünüyorsunuz?	Gençlik Spor Bakanlığı	MY1, MY2, MY3, STK4, STK9, STK 10
	Yerel Yönetimler	MY3, STK6, STK8, STK9, ÜNİ1
	Milli Eğitim Bakanlığı	MY1, MY3, YY1, STK9
	Sivil Toplum Kuruluşları	STK3, ÜNİ2
	Üniversiteler	MY1, STK9
	Diğer Bakanlıklar ve İlgili Kuruluşlar	MY3, STK 9

Gençlik politikalarında güçlü aktörleri saptamak üzere sorulan soruya gelen cevaplarda temelde 6 ayırım yapılmıştır. Bunlar yoğunluk sırasına göre; Gençlik ve Spor Bakanlığı, yerel yönetimler, Milli Eğitim Bakanlığı, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve diğer bakanlıklar ve ilgili kuruluşlar olarak ifade edilmiştir. Derinlemesine görüşmelerden çıkan sonuçlarda en yoğun olarak işaret edilen kuruluş Gençlik ve Spor Bakanlığı'dır. Ülkemiz genelinde gençlere dair hizmetlerin yürütülmesinde ve gençlik politikalarında en güçlü aktör olarak görülen bakanlık, hem merkezi yönetim hem de STK temsilcilerince bu vasfa sahip olduğu belirtilmiştir. Örnek olarak verilirse: "MY 2 katılımcısı, Gençlik ve Spor Bakanlığıdır. Bakanlık, yurdun tamamında gençlerimize yönelik çalışmalar yapmakta olup, özellikle her yıl artan sayıda hizmete giren gençlik merkezleriyle gençlerimize birçok konuda destek olma çabası göstermektedir" olarak ve "STK 4 katılımcısı, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın hem etkili hem de güçlü olduğunu düşünüyorum. Bakanlık olduğu için gerek maddi gerek sosyo-politik güçleri fazlasıyla var. Bakanlık birimlerini ve etkisini tüm illerde görmek mümkündür" olarak, ifade ederek

farklı iki kurum yapısı temsilcisinin benzer şekilde Gençlik Spor Bakanlığı'nın etkili olduğunu net biçimde paylaştığı görülmektedir.

Görüşmelerden yoğun bir karşılık bularak ikinci çıkan sonuç ise çalışmanın ana eksenini oluşturan yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimler genelde hizmetlere olan yakınlığı ve hâkimiyetiyle geçerli notu almaktadır. Çeşitli cevaplarda karşılaşıldığı üzere derinlemesine görüşmelerin yapıldığı şehir olan Kocaeli olduğundan ötürü yerel yönetimler olarak verilen cevaplarda belirgin şekilde “Kocaeli Büyükşehir Belediyesi” adı sıkça geçmektedir. Örnek olarak verilirse: “STK 6 katılımcısı, yerel olarak bakarsak Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin yapmış olduğu çalışmalar gayet başarılı olarak görüyoruz. Çalışmalarının birçoğuna aktif olarak katılıyoruz ve gençleri de bu alanlara katılmaları için yönlendirmeler yapıyoruz” olarak ve “STK 8 katılımcısı, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin olduğunu düşünüyorum” olarak ifade ederek bizzat alanda almış oldukları hizmetlerden ötürü gençlik politikalarında güçlü olarak yerel yönetimleri görmektedirler.

Ortaya çıkan sonuçlarda yoğun olarak rastlanan kuruluşlardan bir diğeri ise Milli Eğitim Bakanlığı'dır. Çocukluk ve gençlik dönemlerini kapsayarak eğitim, öğretim, kültürel, sosyal ve sportif birikimleri açısından oldukça kritik öneme sahip bir kurumdur. Katılımcıların farklı kurum temsilcileri olmasına rağmen ortak paydada bulunduğu görülmektedir. Bunun yanında farklı kademede faaliyet gösteren bir eğitim kurumu olarak üniversitelerin de gençlik politikalarında önemli bir yere sahip olduğu görüş olarak bildirilmiştir.

Gençlik alanında hizmet veren birçok sivil toplum kuruluşunun da bu alanda güçlü birer aktör olduğunu düşünen katılımcılar vardır. Bu görüşe sahip olanların genelde gönüllü işlerde ve sivil toplum alanında hizmet ettiği görülmektedir. Son olarak gençleri ilgilendiren diğer bakanlıklarda yapılan birçok faaliyetlerin önemini ve ilgili kuruluşların gücünü ortaya koyan birçok görüş de vardır. Tüm kurumların neredeyse zikredildiği kapsayıcı bir örnek olması açısından: “STK 9 katılımcısı, yerel yönetimler, Gençlik ve Spor Bakanlığı, KYK, üniversiteler, Milli Eğitim Bakanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı” olarak ve “MY 3 katılımcısı, Aile ve Sosyal Politikalar

Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı” olarak gençlik politikasının geniş bir alanda olabileceğine dair bir bakış açısını yansıtmışlardır.

4.3.2.2. Gençlik Alanındaki Hizmetlerin Yeterliliği

Katılımcılar, “Gençlik alanında yürütülen hizmetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna ilişkin görüşlerinden ortaya çıkan dağılım tablo 9’da gösterilmiştir:

Tablo 9: Gençlik alanındaki hizmetlerin yeterliliği temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı

Gençlik Alanındaki Hizmetlerin Yeterliliği		
Soru	Görüşme sonrasında ortaya çıkan sonuçlar	Katılımcılar
Gençlik alanında yürütülen hizmetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Yetersiz, sistematik değil	YY1, YY2, STK2, STK6, ÜNİ1, ÜNİ2
	Yeterli değil ama hızla gelişme sağlanıyor	MY2, MY3, YY3, STK4, STK9
	Yeterli	STK 8, STK 10

Gençlik alanındaki hizmetlerin yeterliliği olarak sorulan soruda katılımcıların yanıtlarından üç temel sonuç çıkarılmıştır. Bunlar; yeterli, yetersiz ve yeterli değil ama gelişme sağlanıyor şeklindedir. Çıkan sonuçlar arasında çoğunluğu; yetersiz ve sistematik değil bakışı oluşturmaktadır. Örnek vermek gerekirse: “YY 2 katılımcısı, hem kamu çalışmalarının hem sivil toplumun yetersiz olduğunu düşünüyorum. Hiç bir kurumumuz bilgi merkezli, insan ve hak merkezli metafizik arka planı ve felsefi doktrini güçlü çalışmalara yönelmiyor bu da bizi yüzeysel, medyatik, moda ve kısa zamanda unutulmuş yapıyor. 50 yılı aşan gençlik hareketi ve birikimi biri ikiyi geçmez, gençlik araştırmaları merkezi olan bir gençlik hareketi yoktur...” olarak ve “ÜNİ 2 katılımcısı, kesinlikle yeterli bulmuyorum. Gençlerin imkânlarının daha da arttırılması gerekir. Hizmet için çalışma yapan kuruluşların yeniliklere daha çok açık olması gerekir” olarak ifade

edilmiştir. Böylece farklı alanlarda hizmet eden veya hizmet gören kuruluşların temsilcisi olarak benzer görüşler çeşitli derinliklerden ve pencerelerden paylaşılmıştır.

Diğer bir görüş olarak, yeterli değil ama hızla gelişme sağlanıyor görüşü genel hatlarıyla olumlu bir bakış açısına sahip olup gelişmenin her daim gerekli olduğunu savunmaktadır. Örnek olarak verilirse: “MY 2 katılımcısı, gençliğe hizmet kutsal bir vazife olmakla beraber hizmetlerimizin şu an için hem içerik hem de fiziksel koşullar anlamında yeterli olmadığı ancak her geçen gün yatırımların ve projelerin bu eksiklikleri kapatmaya yönelik hızla geliştiği gerçeğinin de altını çizmek gerekiyor” olarak ve “YY3 katılımcısı, bir günümüz, diğer günümüzle eşit olmayacak kıstasımız var. Kurumlar arası koordinasyon ve işbirliği eksiklerimiz büyük. Bu da zaman ve kaynak israfına ve gençlerin verimli hizmet alamamasına sebep olmaktadır” olarak ifade edilmiştir. Dolayısıyla yeterli olmadığını düşünerek daha da gelişmesi gerektiğini düşünen katılımcılar genelde yapılan hizmetlerden tamamen memnuniyetsiz bir durumu saptamaktan ziyade alanın dinamik olduğunu vurgulamıştır.

Görüşmelerden çıkan sonuçlardan sonuncusu ise yeterli olduğu düşüncesidir. Bu görüşleri paylaşan bazı sivil toplum kuruluşlarıdır. Genelde memnuniyeti yüksek olan sivil toplum kuruluşları devletin, hükümetin veya yerel yönetimlerin yapmış olduğu yatırımlardan doğrudan veya dolaylı olarak iyi destekler edinen gruplardır.

Sonuç olarak katılımcılar yoğun olarak, gençlik hizmetlerinin hiç durmaksızın sürekli gelişmesini talep eden bir yaklaşım içerisinde. Böylece gençliğin tarifi olarak belirlenen bazı göstergelerin politika ve gelişim süresinde de benzer nitelik taşıdığı görülmektedir.

4.3.2.3. Ülkemizdeki ve Dünyadaki Gençlerin Mukayesesi

Katılımcılar, “Gençlik hizmetleri ve gençlik çalışmalarına destek verilmesi ve yürütülmesi bakımından ulusal ve uluslararası örnekleri mukayese ettiğinizde ülkemizdeki gençlerin kendi yolunu çizme şanslarını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin görüşlerinden ortaya çıkan dağılım tablo 10’da gösterilmiştir:

Tablo 10: Ülkemizdeki ve dünyadaki gençlerin mukayesesi temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı

Ülkemizdeki ve Dünyadaki Gençlerin Mukayesesi		
Soru	Görüşme sonrasında ortaya çıkan sonuçlar	Katılımcılar
Gençlik hizmetleri ve gençlik çalışmalarına destek verilmesi ve yürütülmesi bakımından ulusal ve uluslararası örnekleri mukayese ettiğinizde ülkemizdeki gençlerin kendi yolunu çizme şanslarını nasıl değerlendiriyorsunuz?	Kendi yolunu çizme şansları pek mümkün değil, gençlere bazı kalıplardan yaklaşıyor	YY5, STK2, STK4, STK6, ÜNİ1, ÜNİ2

Derinlemesine görüşmelerden çıkan ve tüm kurum temsilcilerinin neredeyse ağız ve fikir birliği içinde olduğu bir sonuç ortaya çıkmıştır. Bu sonuç ülkemizin gençlerinin genelde kendi yollarını çizme şanslarının kendilerinde olmadığı, toplumun bazı kalıplar etrafında şekillenen hayal ve gelecek programları olarak geçlerde tezahür ettiği belirtilmektedir. Bunun yanında ifade edilen görüşler arasında ülkemiz gençliğinin karşı karşıya kaldığı diğer bir olumsuzluk ise uluslararası güçlerin sürekli bir saldırı halinde olmasıdır. Ayrıca ülkemizin konumunu belirlerken ülkeden ülkeye değişen bir pozisyonu görünmektedir. Ülkemiz batı ve Avrupa ülkelerine göre bazı konularda dezavantajlıyken, Orta Asya ve Afrika devletlerine göre daha avantajlı konumda olduğu ifade edilmiştir. Örnek vermek gerekirse: “STK 6 katılımcısı, gençlere yeteri kadar destek verildiğini düşünmüyoruz. Gençlerimiz geleceğe yönelik her daim korkuyla baktığı için ve kaygıları olduğu için istemedikleri alanlara doğru kaymak zorunda kalıyorlar. Kısa vadede üretilen bu çözümler, uzun vadede mutsuzluk ve ülke içinde verim düşüklüğüne sebebiyet vermektedir. Neticede kendi yollarını çizme şansı açısından, pek şanslı gözükmüyor maalesef” olarak ve “YY 5 katılımcısı, gençlere küçüklükten beri ifade edilen ‘sen doktor olacaksın’, ‘sen mühendis’ olacaksın diye işte algılarını yönettiğimiz için tercih sunmada zorluk çekiyoruz. Şimdi dünya gençliğinde, Hindistan’da, Estonya’da yazılım alanında önemli gelişmeleri görmekteyiz” olarak ifade etmişlerdir. Böylece farklı tür

kuruluşlardan gençlerin gelecek planlamalarının oluşumuna dair oldukça net ve ortak bir tavır sergilendiği sonucu çıkarılmaktadır.

4.3.3. Gençlerden Beklentiler

Katılımcılar, “Genç bireylerden beklentileriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin görüşlerinden ortaya çıkan dağılım tablo 11’de gösterilmiştir:

Tablo 11: Gençlerden beklentiler temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı

Gençlerden Beklentiler		
Soru	Görüşme sonrasında ortaya çıkan sonuçlar	Katılımcılar
Genç bireylerden beklentileriniz nelerdir?	Sorgulayan, çalışkan, sorumluluk ve özgüven sahibi, üretken ve hedefleri olup o doğrultuda ilerlemesi	MY2, YY3, YY5, STK2, STK3, STK4, STK9, ÜNİ1, ÜNİ2
	Milli, yerli, ilim irfan sahibi, ülkesine ve devletine bağlı, adaletli ve hikmet sahibi olmaları	MY2, YY2, STK1, STK2, ÜNİ2
	Karar alma mekanizmalarında yer almaları	MY2, YY5, ÜNİ2

Gençlerden beklentilerin ne olduğu öğrenilmek üzere farklı kurumların temsilcilerine yöneltilen soruda alınan cevaplardan çıkarılan sonuçlar üç temelde belirginlik göstermiştir. Bunların ilki, sorgulayan, çalışkan ve hedefi olan, ikincisi daha çok milli ve manevi değerlere sahip olan ve son olarak karar alma mekanizmalarında yer alan bir genç olunmasıdır. İlk olarak görüş birliğinin yoğun biçimde belirgin olduğu sonuç üzerinde durulacaktır. Bu görüşte gençlerden sorgulamaları, çalışkan ve üretken olmaları, geniş açıdan bakıldığında ise gözü açık hedefleri olan yenilikler peşinde koşan

ve zorluklara göğüs geren birey olmaları beklenmektedir. Örnek vermek gerekirse: “MY 2 katılımcısı, gençler bizim yarınlarımızdır, geleceğimizdir. Gençlerin, inançlı, çalışkan, iyi eğitilmiş, vicdanlı, sağduyulu, güzel ahlaklı, çağdaş, vatansever, kişilikli, sorgulayan, dünyayı takip eden, ailesine ve ülkesine karşıda sorumluluklarının bilincinde olmak gibi bir gayesi olmalıdır. Tüm bu bahsedilen vasıfların ışığında birey olarak elinden gelenin en iyisini yapma gayreti ve arzusunda olmalıdır. Ayrıca politika belirlemede ve uygulamada birebir yer almalıdırlar” olarak, neredeyse tüm sonuçları içine alan bir görüş ifade etmiştir. Dolayısıyla alınan görüşlerden birden çok sonuca varıldığı da gözlenmektedir.

Ardından gençlerden diğer bir beklenti olarak ortaya çıkan sonuç ise milli ve manevi temellere dayanmaktadır. Verilerden elde edilen sonuca göre gençler; milli, yerli, vatanına ve milletine bağlı, ilim irfan sahibi, geçmişindeki hükümdarları ve bilge kişileri kendine rol model alan birey olmaları beklenmektedir. Örnek vermek gerekirse: “YY 2 katılımcısı, millilik, yerellik, ilim, inanç, ahlak, irfan, hikmet, erdem, adalet ve mücadele üst kavramlar olarak gençliğin ana hamuru olmalıdır. Okumak, çalışmak, bilgi üretmek ve imar etmek ise alt somut kavramlar olarak her nesilden beklentilerimizdir” olarak ifade etmiştir.

Yapılan görüşmelerde iki yoğun görüş etrafında bazı katılımcılardan ana görüşlerinin yanı sıra gençlerin politika yapım ve karar alma süreçlerine katılımı beklenmektedir. Örnek vermek gerekirse: “ÜNİ 2 katılımcısı, öncelikle beklentim her bir gencin devletine ve milletine bağlı olması ve bu bağlılıkla daha çok üreterek kendine ve yaşadığı topluma değer katmasıdır. Her zaman yenilikleri fırsat olarak görmelidir. Bugünün gençleri yarının sahibi olduğundan bütün karar alma mekanizmalarında aktif rol almalı ve yön vermelidir” olarak ifade ederek hem gençlerin devletine bağlılığının önemini hem üretkenlik ve yenilikçiliğin önemini hem de gençlerin karar alma mekanizmalarındaki rolünün önemini vurgulamıştır.

4.3.4. Yerel Yönetimler ve Gençlik

Katılımcıların yerel yönetimler ve gençlik başlığındaki görüşlerini ortaya çıkarmak adına temelde 2 soru sorulmuştur. Bu soruların çerçevesi; yerel yönetimlerin mevcut rolü ve işlevi ve gençlerle ve ilgili kuruluşlarla ilişkiler, olarak belirlenmiştir.

4.3.4.1. Yerel Yönetimlerin Mevcut Rolü ve İşlevi

Katılımcılar, “Gençliğe dair hizmetlerde ve gençlik çalışmalarında yerel yönetimlerin mevcut rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz? Gençlik politikalarını planlamada ve uygulamada işlevi nasıl olmalıdır?” sorusuna ilişkin görüşlerinden ortaya çıkan dağılım tablo 12’de gösterilmiştir:

Tablo 12: Yerel yönetimlerin mevcut rolü ve işlevi temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı

Yerel Yönetimlerin Mevcut Rolü ve İşlevi		
Soru	Görüşme sonrasında ortaya çıkan sonuçlar	Katılımcılar
Gençliğe dair hizmetlerde ve gençlik çalışmalarında yerel yönetimlerin mevcut rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz? Gençlik politikalarını planlamada ve uygulamada işlevi nasıl olmalıdır?	Sivil toplum ve yerel yönetimler ilişkisinin gelişmesi gerekliliği	MY1, YY4, STK1, STK3, STK 5, STK 6
	Ana şemsiye ve politika ilgili bakanlıklar, destekleyici ve hızlandırıcı olarak yerel yönetimler	YY1, YY2
	Verimli hizmet birimi olarak yerel yönetimler	YY2, STK 8, STK9, STK 10, ÜNİ1
	Siyasi kimlik krizinde yerel yönetimler	STK2

Yerel yönetimlerin mevcut rolünü ve işlevini ortaya koymak adına katılımcılara sorulan sorulardan 4 temel sonuç çıkmıştır. Bunlar; sivil toplum ve yerel yönetimler ilişkisinin gerekliliği, bakanlıklar ve yerel yönetimlerin yerinde görev konumlandırması, verimli hizmet birimi yerel yönetimler ve siyasi kimlik krizinde yerel yönetimler, olarak tasnif edilmiştir. Katılımcıların en yoğun şekilde vurguladıkları konu yerelde gerçekleşecek bir gençlik politikasına veya hizmetine genç sivil toplum kuruluşlarının dahil edilmesi hatta karar alma da birer unsur olarak sayılmasıdır. Ayrıca alandaki tüm STK'ların gençler özelinde yaptığı hizmetleri takip ederek alandaki koordinasyonu sağlamalıdır görüşü de buna ek olarak önemle vurgulanmıştır. Örnek vermek gerekirse: “STK 1 katılımcısı, belediyelerin sivil toplum kuruluşlarını toparlayan bir çatı olmalıdır. Çünkü hangi parti olursa olsun belediye tüm halka hizmet vermektedir. STK'lar ise herkes kendi özel alanı ve özel hedef kitlesiyle hizmet üretmektedir. Belediyelerinde yılda belli zamanlar belki bahar ve güz olarak iki dönemde tüm STK'ları bir araya getirerek, genel olarak onları dinleyip gençler adına nasıl projeler geliştirilebileceğini tartışmalıdır” diyerek bu hususta yerel yönetimler ve sivil toplum ilişkisinin sağlıklı ilerlemesinin ardından birçok alana katkı sağlayabileceğini belirtmiştir.

Yapılan görüşmeler sonrasında çıkan diğer önemli bir sonuçta yerel yönetimler ve bakanlıkların hizmet alanlarındaki rolüdür. Bu rol genelde gençlerle ilgili konularda politika yapma yetkilisi ve ana hatları belirleyen olarak bakanlıkları, şehirlerde özgünlük katarak bu vizyonu hayata geçiren unsur olarak ise yerel yönetimler görülmektedir. Ek olarak bu görüşlerin bizzat yerel yönetimler temsilcilerine ait olması da başka bir dikkat çekilmesi gereken husustur. Örnek vermek gerekirse: “YY 1 katılımcısı, yönetimin fonksiyonları anlamında belediyeler daha çok destekleyici ve hızlandırıcı olmalı, ana sürecin taşıyıcısı değil destekleyicisidirler” olarak ifade etmiştir.

Yerel yönetimlerin konumunu tartışan diğer bir sonuç ise verimli hizmet birimi olarak yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimler anlayışının içinde bulunduğumuz çağın gerekliliklerine uygun olarak kendini yenilemesi ve görev alanlarını imardan insana doğru kaydırması sıkça gündeme gelen bir konudur. Ayrıca yerel yönetimler insanlara yakın olması ve hizmetlerin yapıldığı yerlere yakın ve yerinde olmasıyla birçok avantajı barındırmaktadır. Dolayısıyla yerel unsurlarla rahatlıkla birçok ortak projede yer alma

şansı bulur. Örnek vermek gerekirse: “YY 2 katılımcısı, “Yeni nesil belediyeçilik post-modern dönemin özelliklerini de taşıyarak, imar, hizmet ve sosyal belediyeçiliği birlikte taşıyan yeni nesil belediyeçilik dönemini yaşıyor” olarak ve “STK 9 katılımcısı, yerel yönetimler olmazsa olmaz kurumlardır. Çünkü her şey yerelden başlıyor. Ankara’dan yönetilen bir sistemde Kocaeli’deki sorunların ve sıkıntıların görülmesi bir hayli zordur” olarak ifade etmiştir. Böylece yerel yönetimlerin yeni bir alana talip olduğu ve bunu en verimli hizmet kalite ilkeleriyle yapabileceği paylaşılmaktadır.

Son olarak saptanan bir sonuç ise ana kütlenin az bir bölümünü oluştursa da günlük hayatta sıkça rastlanabilen bir durumdur. Bu durum yerel yönetimlerin siyasi kimlikleridir. Belediye başkanları bir siyasi partinin adayı olarak yola koyulmaktadır. Haliyle göreve başladıktan sonra da bu siyasi pozisyon kişinin peşinden gelmektedir. Bazı vatandaşların ve gençlerin siyasi parti tercihlerinden ötürü olarak sorunlar yaşadıkları ifade edilmiştir. Örnek vermek gerekirse: “STK 2 katılımcısı, yerel yönetimlerin siyasi bir kimliği var. Yerel yöneticiler nasıl bir gençlik oluşturmak istiyorsa o yönde hareket etmektedir. Mesela, yerel yönetimler; ülke sorunlarıyla çok ilgilenmeyen ve bireysellik peşinde koşan bir nesil yetiştirmek ve desteklemek istiyorsa ona göre hizmetler üretiyor. Herkes kendi ideolojisine göre bir gençlik hayali kurmaktadır. Gençlerin burada çok rolü yok açıkçası. Ama bunun ötesinde objektif bir ilişki ağı oluşturma konusunda eksiklerimizi giderebilirsek ancak o zaman bu sıkıntıları aşmak için adımlar atılabilir” diyerek bu süreçlerin muhataplarına karşı oldukça hassas davranılması gerektiğini ifade etmiştir.

Yerel yönetimlerin gençlere ve vatandaşa yaptığı hizmetler, kamusal mal niteliği taşıdığı için dışlayıcılığı söz konusu değildir. Hizmetleri sunarken özellikle yerel yönetimlerin ideolojik kökenlerini ortaya çıkarabilecek konulardan kaçınması gereği kimi görüşlerce vurgulanmıştır. Tavsiye edilen bu hususun belediyelerin birçok kültür, sanat, gençlik ve sosyal etkinliklerine bakıldığında neredeyse mümkün olmadığı görülecektir. Fakat bu tip konuların gerçekleşmesi kapsayıcı gençlik hizmetlerinin önüne geçme niteliği taşımamalı, ek olarak dışlayıcı ve kamu vicdanını yaralayan hususlara dair önlemler alınmalıdır.

4.3.4.2. Gençlerle ve İlgili Kuruluşlarla İlişkiler

Katılımcılar, “Yerel yönetimler hizmet sunacağı gençlerle ve alandaki diğer kuruluşlarla ilişkilerini nasıl düzenlemelidir?” sorusuna ilişkin görüşlerinden ortaya çıkan dağılım tablo 13’de gösterilmiştir:

Tablo 13: Gençlerle ve ilgili kuruluşlarla ilişkiler temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı

Gençlerle ve İlgili Kuruluşlarla İlişkiler		
Soru	Görüşme sonrasında ortaya çıkan sonuçlar	Katılımcılar
Yerel yönetimler hizmet sunacağı gençlerle ve alandaki diğer kuruluşlarla ilişkilerini nasıl düzenlemelidir?	Gençlikle ilgili olan kurumlarla sürdürülebilir biçimde bir araya gelinmeli, STK’lar da dahil edilerek	YY5, STK3, STK6
	Objektif kriterler etrafında gençlere ve gençlik kuruluşlarına destekler verilmeli, siyasi değil hizmet kurumu olarak çalışması	STK2, STK 4 STK8
	Alanında uzman kişilerle, eğitimde ve gençleri ilgilendiren her alanda tamamlayıcı ve destekleyici rolü	YY3, STK8
	Bünyesinde gençlerden oluşan komisyon kurmalı ve politikayı oradan oluşturmalı	MY1
	Çalışan genç sayısının artırılması	STK4

Yerel yönetimlerin gençlerle ve ilgili kuruluşlarla olan ilişkilerini düzenlemesine dair sorulan sorunun yanıtına göre 5 temel sonuç ortaya çıkmıştır. Bunlar; gençlikle ilgili kurumların sürekli şekilde bir araya getirilmesi, objektif kriterler belirlenerek gençlere desteklerin verilmesi ve siyasi değil hizmet kurumu olarak çalışılması, alanında uzman kişilerle eğitimde ve gençlerin olduğu alanlarda tamamlayıcı ve destekleyici

olunması, bünyesinde gençlik komisyonu kurulması ve çalışan genç sayısının artırılmasıdır. Gençleri ilgilendiren konular gündeme geldiğinde ilişkileri ve hizmetleri geliştirmenin en yaygın metodu olarak, bu alanda resmi hizmet veren ve sivil alanda çalışan kurumları bir araya getirmenin önemi vurgulanmıştır. Bu yapılması istenen toplantıların gayesi; alandaki hizmetlerin koordineli biçimde ilerlemesi, ihtiyaçların yerinde saptanması, kaynakların verimli kullanımı ve sivil katılımın uygulamaya alınmasıdır. Paylaşılan görüşlere bakıldığında hem yerel yönetimler hem de sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin bu konuya ilgili olduğu görülmektedir.

Genelde kişilerin en hassas olduğu konulardan bir diğeri ise adil ve objektif olma kriteridir. Özellikle genç bireyler göz önüne alınca bu hassasiyet biraz daha katlanmaktadır. Alınan yanıtlardan çıkan sonuçlara göre, gençlik kuruluşlarına verilen destekler bazı standartlar ve objektif kıstaslar ışığında değerlendirilerek sonuca ulaştırılmalıdır. Bunun yanında belediyelerin siyasi kimliklerinin olmasından ötürü meydana gelen sorunlardır. Belediyelerin, vatandaşta hizmet kurumu olarak bilinmesi ve güvenle yaklaşması gerekmektedir. Örnek vermek gerekirse: “STK 2 katılımcısı, eşit ve objektif kriterler ortaya koyarak gençlere hizmet üretilmelidir” olarak ve “STK 8 katılımcısı, yerel yönetimler gençlik adına çalışan tüm STK'lara destek olmalıdır. Belediyelerde tıpkı bakanlık gibi proje desteği olarak güçlü ve etkin STK'lara hizmet verilmelidir” olarak ifade ederek ölçülebilir, şeffaf ve objektif olarak hizmetlerin sürdürülmesini özellikle vurgulamışlardır.

Yerel yönetimlerin alandaki konumlanmasına dair bir öneri olarak; gençlik alanında tamamlayıcı ve destekleyici rolüyle hareket eden yerel yönetimlerin aynı zamanda hassas olan bu alanla ilgili olarak nitelikli ve uzman personellerle hareket etmesi ifade edilmiştir. Bunun yanında bir başka görüş ve somut öneri olarak ise ilgili birimlerde gençlik komisyonlarının kurulması ve buradan çıkan sonuçlarla daha yerinde hizmetlerin üretilebileceği paylaşılmıştır. Bu görüşün merkezi yönetim temsilcisinden gelmesi de bir nevi katılımcı demokrasi anlayışının devletin her yönetim biriminde hissedilebileceğini kanıtlar niteliktedir. Örnek olarak: “MY 1 katılımcısı, kendi bünyesindeki gençlik komisyonları sorunların tespitine ilişkin ana başlıkları belirlemeli. Bu başlıklar altında

belirlenen sorunlarla ilgili çalışma grupları oluşturarak onlardan gelen öneriler doğrultusunda politika oluşturmalıdırlar” demiştir.

Son olarak, bir nevi bazı görüşlerle ortak noktaları olsa da farklı bir öneri olarak ortaya çıkan; yerel yönetimlerde çalışan genç sayısı konusu vardır. Burada ifade edilen gençlere yönelik hizmet eden görevlilerin daha çok gençlerden meydana gelmesiyle kurulabilecek iletişim köprüsü ve aza indirilmek istenen kuşak çatışmasıdır. Böylece gençlerin dilini anlama probleminin ortadan kalkabileceği gözlenecektir.

4.3.5. Merkez, Yerel ve Sivil Toplum Dengesi

Katılımcılar, “Gençlik hizmetlerinin daha verimli ve daha kapsayıcı yürütülmesi için devlet daha çok kurumsallaşması mı yoksa hizmetleri daha çok sivilleştirilmesi mi esas hedeflerin gerçekleşmesine katkı sağlar?” sorusuna ilişkin görüşlerinden ortaya çıkan dağılım tablo 14’de gösterilmiştir:

Tablo 14: Merkez, yerel ve sivil toplum dengesi temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı

Merkez, Yerel ve Sivil Toplum Dengesi		
Soru	Görüşme sonrasında ortaya çıkan sonuçlar	Katılımcılar
Gençlik hizmetlerinin daha verimli ve daha kapsayıcı yürütülmesi için devlet daha çok kurumsallaşması mı yoksa hizmetleri daha çok sivilleştirilmesi mi esas hedeflerin gerçekleşmesine katkı sağlar?	Dengeli olarak kurumsallaşma ve sivilleşme	YY1, YY2, STK3, STK6, STK10, ÜNİ2
	Sivilleşme	MY2, STK1, STK8, STK9, ÜNİ2
	Kurumsallaşma	YY4, STK 10

Çalışmanın hedeflerinden biri olarak önemli yer tutan bir konu ise merkezi yönetim, yerel yönetimler ve sivil toplum dengesinde gençlik hizmetlerinin nasıl

yürütüleceğidir. Bunu öğrenmek adına derinlemesine görüşmelerde katılımcılara yöneltilen soru kurumsallaşma/sivilleşme ayrımını sonuçlarda ortaya çıkarmaktadır. Sonuçlar üç temelde ayrılmıştır. Bunlar; sivilleşme, kurumsallaşma ve dengeli olarak kurumsallaşma ve sivilleşme olarak tasnif edilmektedir. Katılımcıların genel ağırlığı sivilleşme odaklı bir bakış açısını benimsemişlerdir. Çünkü dengeli kurumsallaşma ve sivilleşme sonuçlarını ortaya çıkaran ifadeler sivilleşmenin oldukça önemli olduğunu bunun yanında sistemin kurumsal olarak işletilmesi gerekliliğini paylaşmışlardır. Dolayısıyla görüşlerin en yoğun olarak toplandığı iki görüşün de sivilleşme ekseninde hareket ettiği gözlenmektedir. Dengeli olarak kurumsallaşma ve sivilleşme gerçekleştirilmesini savunan katılımcılar, devletin ve sivil toplumun birlikte hareket etmesiyle sonuçları bakımından olması gerekene daha yakın olacağını savunmuşlardır. Aynı zamanda bazı katılımcılar devlet denetiminde bir sivilleşme, sınırlı müdahale eden bir tavırla devletin denetleyici bir konumda olması gerektiğini savunmuştur. Genel olarak bu fikri paylaşan katılımcılardan örnek vermek gerekirse: “YY 2 katılımcısı, devlet ve sivil toplumun birlikte aşabileceği bir süreçtir gençlik hizmetleri. Politika belirleyen, denetim kuran devlettir. Fakat şüphesiz bu alanda saha çalışması yapacak, ruh, heyecan, fikir ve aksiyonları belirleyen ise sivil toplumdur” olarak ve “STK 3 katılımcısı, devlet denetiminde sivilleşmiş bir gençlik hizmetlerini destekliyorum. Gençlik hizmetleri bürokrasiye kurban edilmemelidir” olarak ifade edilmiştir.

Verilen yanıtlar arasında sivilleşmenin oldukça önemli olduğunu savunan bir katılımcı grubu da vardır. Bu katılımcıların çoğu sivil toplum ruhunu bizzat bilen kişilerdir. Devletin yapısı gereği daha fazla kurumsallaşmaya değil daha çok demokratik katılıma, denetime ve şeffaflığa ihtiyacı olduğu ifade edilmektedir. Verilen örneklerden birisinde, Osmanlı Devleti'nin çoğu kamu hizmetleri dahil sosyal hayattaki çoğu hizmetinin vakıflar eliyle verildiği söylenmiştir. Ortak görüşlerden örnek vermek gerekirse: “MY2 katılımcısı, “...Gençlik hizmetlerinin verimli ve kapsayıcı yürütülmesi için devletin daha fazla kamulaşmasına ihtiyaç olmayıp kamu hizmetlerinin daha şeffaf, halkın denetimine ve katılımına açık bir hale getirilmesi ile sağlıklı bir halkla ilişkiler düzeninin kurulması şarttır” olarak ve “STK 9 katılımcısı, kesinlikle sivilleşmesi lazım. Tarihten bazı argümanlar önemlidir. Osmanlı'da 40.000'e yakın vakıf olduğundan bahsederiz. Hepsi devletin desteklediği vakıflar değil. Kendi kökümüzde bunları

görmekteyiz. Şimdiki haliyle sivil toplum kuruluşlarını önemsenmeli. İdareciler olarak, ne yaptığımız önemli? Sivil toplumu ne kadar süreçlere dahil ettiğimiz çok önemli” olarak ifade ederek farklı kurum temsilcileri tarafından ortak değerleri olan sivil toplum ve etkisi etrafında birleştikleri görülmektedir.

Son olarak gençlik hizmetlerinde kurumsallaşmayı önemseyen bakış açılarının da olduğu yapılan görüşme sonuçlarından görülmektedir. Bunun da önemli bir gerekçesi olarak kurallar etrafında hizmetlerin bir standarda oturtma çabasıdır. Buna örnek görüş olarak: “YY 4 katılımcısı, bu hususta kurumsallaşmanın faydası olacaktır. Kurumsallaşma ile particiliğin, nepotizmin vd. bazı olumsuzlukların kısmen önüne geçilmesi mümkün olabilecektir” diyerek kurumsallaşma yapısının koyduğu kurallara ve standartlar temelinde yükselen hizmetlerin önemine vurgu yapılmıştır.

4.3.6. Yönetim Kademesi Açısından

Ayrıca ilave olarak üç soru hazırlanmış olup sadece yönetim pozisyonunda çalışan ve gençlik alanında hizmet veren yöneticilere yöneltilmiştir. Onların bakış açılarını derlemek adına bu çalışma yapılmaktadır. Yöneticilerin görüşlerini ortaya çıkarmak adına soruların çerçevesi; aşaması ve hizmet iyileştirme metodu, karar alma mekanizmalarında gençlerin rolü ve yöneticiler ve gençlerin iletişim dili, olarak belirlenmiştir.

4.3.6.1. Hizmetlerin Aşaması ve İyileştirme Metodu

Katılımcılar, “Gençliğe yönelik hizmetleriniz nelerdir ve hangi aşamada görüyorsunuz? Hizmetlerinizde iyileştirme için ne yönde gelişme sağlanmalıdır ve ne tür metotlar kullanılmalıdır?” sorusuna ilişkin çeşitli görüşlerini iletmişlerdir.

Yöneticilerin görüşlerinde; hizmetlerin iyileşmesi adına özellikle gençlerin katılımının gerekli olduğu, toplumun farklı kesimlerinden ve çeşitli birikimlere sahip uzman kişilerle sıklıkla görüşülmesi gerektiği gibi konulara yoğun bir yönelim vardır. Bunun yanında hizmet gören kişilerden geri bildirim almak ve anket yöntemiyle de birçok hizmetin iyileşmesinin mümkün olduğu söylenmiştir. Örnek vermek gerekirse: “YY3

katılımcısı, Akademik çevreyle ve sivil çevreyle sürekli istişare halinde bizler de hizmet üretme eğilimindeyiz” olarak ve “YY5 katılımcısı, iyileştirme ve geliştirme sağlanması içinse istişare, anket veya feed-back gibi metotlar kullanılarak yapılmalıdır” olarak ifade edilmektedir.

Yöneticilerin değindiği diğer bir gelişim metodu ise eğitimidir. Bu kapsamda, eğitici eğitimleri, akademik destekler, çalıştaylar ve konferanslar gibi alana ve uygulamaya katkı sağlayacak birçok faaliyetin planlaması gerekliliği vurgulanmıştır. Özellikle bakanlıkların bazı uzmanlık gerektiren konularda belediye personelini eğitmesi de vurgulanmıştır.

4.3.6.2. Karar Alma Mekanizmalarında Gençlerin Rolü

Katılımcılar, “Karar alma mekanizmalarınızda ve stratejik planlama yapımında gençlerin katılımı sağlama konusunda ne düşünüyorsunuz? Sahici bir öneri olarak görüyor musunuz?” sorusuna ilişkin çeşitli görüşlerini iletmişlerdir.

Yöneticilerin görüşlerine bakıldığında ağırlık olarak gençlerin katılımını önemseyen, buna dair bir formül bulma arayışında olan, karar almadaki unsurların gençlerden oluşmasını isteyen bir yaklaşım sergilenmiştir. Gençlerin katılımını sağlamak adına hali hazırda faaliyetlerini sürdüren kent konseyleri modeli ön plana atılmıştır. Buradaki kent konseyi gençlik meclisinde alınacak kararların devlet kademelerinde karşılık bulması ve belediye meclislerinde gündem olması öneri olarak sunulmuştur. Bunun yanında diğer yöneticiler de gençlerle birlikte karar alma organlarının oluşturulması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Gençlerin katılımı konusundaki önemli ve kritik ayrım olarak ise gençlerin katılım gösterdiği programda, mecrada veya kurumda ne kadar söz hakkına sahip olduğudur. Eğer sahici bir katılım ve söz hakkı verilmesi olmayacaksa gençlerin uzaklaştığı gözlenmektedir. Bu görüşe örnek vermek gerekirse: ”YY 5 katılımcısı, bir genç veya bir gençlik grubu bir yerde katılım sağlayacaksa öncelikle bunu test eder. Gençlere; “hadi gelin size söz hakkı veriyorum” dersiniz ama kurmaca bir yapıyla yapılmaması gerekir,

bir kere dinlemezsen ikinciye mutlaka dinlemeniz lazım. Bu yüzden gençlik hizmetlerinde gençlerin çalışması oldukça önemli. En fazla 40 yaşında insanlar çalışsın ki, gençte imaj olarak tamam burada genç var karar alma mekanizmasında bende onunla hizmet edebilirim, onunla çalışabilirim diyebilmesi gerekiyor” olarak ifade etmiştir.

4.3.6.3. Yöneticiler ve Gençlerin İletişim Dili

Katılımcılar, “Yöneticiler gençlerin dilini ne kadar anlayabiliyor?” sorusuna ilişkin çeşitli görüşlerini iletmişlerdir.

Yöneticiler açısından gençlerle iletişim sağlamanın ve onların dilini anlamaya yönelik sorulan sorulardan çıkarılan sonuçlarda üç temel ayrım çıkarılmaktadır. Bunlar; gençleri anlayanlar, toplumun bir parçası olarak konumlandırma sonucu anlama veya anlayamama ve son olarak da gençlerin dilini anlayamamadır. Katılımcıların bir kısmında ortak olarak görülen; anne-baba ne kadar anlayabiliyorsa, toplum ne kadar anlayabiliyorsa yönetici de o kadar anlayabiliyor yanıtı aslında hem anlamasına hem de yeri gelince çoğunlukla birlikte anlayamamasına sebep vermektedir. Esasında yönetici yeri gelir toplumdaki yeri gelir anne-babadan öte bir öz veri göstererek gencin dilini çözmesi gerekmektedir.

Ayrıca günümüzde dijital çağında getirdiği hız ve gelişmeler normal zamanda dahi olan kuşak çatışmasını daha belirgin hale getirmektedir görüşü de paylaşılmıştır. Örnek olarak: “YY 2 katılımcısı, bu her dönemin sorunu ve her dönemin tartışması neslin dilini yakalamak ve anlaşılacak, yöneticiler gençlerin dilini anlamıyor ve anlamayacak hele ki modernleşme sonrası içinde bulunduğumuz post-modern zaman her yıl yeni bir trend, yeni bir nesil, her yıl yeni fikir ve gençlik paradigması karşımıza çıkarıyor bunu yakalamak çok zor gençler bile yakalamakta zorlanıyor. Bura yapılacak esas, sabiteleri, varlığı, zamanı yakalamak da doğrusu belirlemek ve inşa etmektir. Değişken olanı ve gündelik olanı yakalayan ve yöneten gençliğin kendisidir. Eğer bunu başarabilirsek bu paradokstan kurtulmuş olacağız” olarak ifade ederek gençlerin keşfedilmeyi bekleyen ve istense dahi keşfedilemeyen dünyası olduğu açıklanmaktadır.

4.3.7. Sivil Toplum ve Gençlik Kuruluşları Açısından

Ayrıca ilave olarak iki soru hazırlanmış olup sadece sivil toplum ve gençlik kuruluşlarında hizmet veren temsilcilere yöneltilmiştir. Onların bakış açılarını derlemek adına bu çalışma yapılmaktadır. Sivil toplumun görüşlerini ortaya çıkarmak adına soruların çerçevesi; verimli hizmet birimi ve yöneticilerden beklenti ve iletişim dili olarak belirlenmiştir.

4.3.7.1. Verimli Hizmet Birimi

Katılımcılar, “Gençlik alanında görevi olan ilgili bakanlık ve yerel yönetimler arasından hangisiyle daha rahat ve verimli çalışmalar yapıyor ve hangi kurumdan çok hizmet aldığınızı düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin görüşlerinden ortaya çıkan dağılım tablo 15’de gösterilmiştir:

Tablo 15: Verimli hizmet birimi temasında alınan cevaplarla ortaya çıkan sonuçlar ve katılımcıların dağılımı

Verimli Hizmet Birimi		
Soru	Görüşme sonrasında ortaya çıkan sonuçlar	Katılımcılar
Gençlik alanında görevi olan ilgili bakanlık ve yerel yönetimler arasından hangisiyle daha rahat ve verimli çalışmalar yapıyor ve hangi kurumdan çok hizmet aldığınızı düşünüyorsunuz?	Yerel Yönetimler	STK 1, STK4, STK6, STK8, STK9, ÜNİ1
	Gençlik Spor Bakanlığı	STK 10
	Bağımsız	STK2

Gençlik alanında faaliyet gösteren veya gençlerden oluşan sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerine yönelik sorulan soruyla gençlik alanında hizmet veren bakanlık ve yerel yönetimler arasından hangisinden daha rahat ve verimli hizmet alındığının nitelikli yanıtları arasından seçilen sonuçlarına bakıldığında ağırlıklı olarak yerel yönetimler eğilimi görülmektedir. Görüşlerden örnek vermek gerekirse: “STK 1

katılımcısı, biz yerel yönetimlerle daha çok çalışıyoruz. Bakanlığa sadece proje yazıyoruz. Bu projeleri sadece kâğıt üzerinden aktarma şansı buluyoruz. Bu da ne kadar etkili oluyor bilemiyorum. Biz yerel dernek olduğumuzdan ötürü yerel yönetimlerle daha rahat çalışıyoruz” olarak ve “STK 8 katılımcısı, yerel yönetimlerden daha hızlı daha fazla hizmet alıyoruz. Bakanlık yereldeki unsurlara daha sınırlı hizmetler üretiyor” olarak yerel yönetimlerin kurum tipi açısından ulaşılabilir ve hizmetler açısından verimli olduğu ifade edilmiştir. Bunların yanında Gençlik ve Spor Bakanlığı’ndan daha iyi biçimde hizmet aldığını ve ek olarak çoğu görüşün aksine hiçbir kurumdan hizmet almayarak bağımsız olarak hareket ettiğini ifade eden katılımcılar da vardır.

4.3.7.2. Yöneticilerden Beklenti ve İletişim Dili

Katılımcılar, “Gençliğe dair konular başta olmak üzere tüm yönetsel süreçlere sivil toplum ve gençlik kuruluşlarının katılımı konusunda merkezi yönetim, yerel yönetimlerden ve üniversitelerden beklentileriniz nelerdir? Bu kurumlarda görev yapan yöneticiler gençlerin dilini sizce anlayabiliyor mu?” sorusuna ilişkin çeşitli görüşlerini iletmişlerdir.

Gençlik alanında faaliyet gösteren veya gençlerden oluşan sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerine yöneltilen sorulardan alınan yanıtlar ve çıkarılan sonuçların gençlik hizmetlerinin yönetsel süreçleri bağlamında oldukça belirleyici özellikleri vardır. Katılımcıların ağırlıklı olarak paylaştığı görüşler; yöneticilerin gençlere karşı ön yargıyla yaklaşmaması gerektiği ve tepeden bakan bir bakış açısına sahip olmamalarının oldukça önemlidir olduğudur. Görüşler arasında yöneticiler ve gençler arasındaki kuşak çatışmasını asgari düzey çekmek adına bazı öneriler bulunmaktadır. Örnek olarak: “STK 4 katılımcısı, kesinlikle bir kuşak çatışması olduğunu düşünüyorum. Biz gençleri yöneticilerimiz tam anlamıyla anlamıyor ya da anlamak istemiyorlar. Her yöneticinin yanında bir genç “gençlik danışmanı” olarak bence bulunmalı. Gençlere yönelik yapılacak projelerde bu kişiyle istişare edilmeli” diyerek, gençlerin yöneticilerle birlikte yönetsel süreçlerde yer almasını ve bu iletişim sorununun giderilmesini amaçlamıştır.

Görüşler, gençlerin yöneticilere karşı olumlu bir algı içermediğinin kanıtı niteliğindedir. Bu durumu destekler nitelikteki diğer bir görüş de; yöneticilerin işine gelmeyen durumlardan gençleri hiçbir şekilde dinleme ve anlama çabasına girmemeleridir. Bu tür durumlarda yetki ve güç anlamında yetişkinlerin paylaşımına açık olmadığı ifade edilmiştir. Devletin, gençlerin imkânlardan yararlanması için önlem alması önerilmiştir. Ayrıca gençlerin sıklıkla dile getirdiği bir diğer konu ise yöneticilerin gençlere dair empati yapmakta zorlandıklarıdır.

Bu bölümde aynı ve farklı kurum türlerinin görüş ayrılıklarını veya ortaklıklarını, görerek bütüncül olarak sahada aktif olarak hizmet veren temsilcilerin bakış açıları yansıtılmıştır. Dolayısıyla, gençliğe dair, sorunları ilişkin ve yönetim birimleri arasındaki konular ele alınmıştır.

GENEL DEĞERLENDİRME, TARTIŞMA VE SONUÇ

Gençlik konusunun birçok disiplini içerdiği ve çok yönlü bakış açılarını yansıtan zengin içerikli bir araştırma konusu olduğu çalışma boyunca incelenmiştir. Bazı kavramlar sadece kendisinin anlamını veya karşılıklarını ifade ederek izah edilemez. Gençlik kavramı da kendisiyle birlikte başka kavramları ve süreçleri barındıran ve birçok bilim dalını kapsayarak tartışıldığında daha sağlıklı temele oturabilecek potansiyele sahiptir. Gençlik başlangıç itibariyle, insanı anlamaktan veya insana dair araştırmaların konusu olan çalışmaları incelemekten geçmektedir. Genç bireyin kendini bulması ve toplumun birer parçası hale gelmesi tarihi, kültürel ve medeniyet kodlarına bağlı olarak değişmektedir. İnsanlığın biriktirdiği ve gelişip geliştirdiği yaşam daha çok kültürde birikmektedir. Bu birikim de eğitim metoduyla nesillere ve gençlere aktarılmaktadır. Dolayısıyla çalışmamızda kültür merkezli çalışmalar ortaya koyulmuştur. İnsanların yerleşim yerlerini ve kültürlerinin yansıması olarak ortaya çıkan mekânlar olan kentler de gençlerden ayrı düşünülemez kavramlar arasındadır.

Çalışmada, gençleri inceleme biçimi olarak insana dair araştırma konularından olan insanın gelişim dönemleri de ortaya koyularak gençliğin insan ömründeki yeri saptanmıştır. Burada gençlerin, çocukluğun son dönemi ve ergenlik döneminden başlayıp, genç yetişkinlik döneminin sonuna kadar süren yaşam dilimi genel kanı olarak gösterilmektedir. Böylelikle gençliğin insan ömründe bir evre olduğu izah edilmiştir. Fakat gençlik kavramının aynı zamanda birçok araştırma, teori ve birçok kurumun yetkilisinin görüşüne bakıldığında hayata hazırlanma dönemi olduğu kadar dinamizm, enerji, yenilik, vizyon ve gelecek gibi kavramların da bir arada kullanıldığı görülmektedir.

Konunun konumu gereği yerel yönetimlerin yaklaşımı oldukça önemli bir yer teşkil etmektedir. Yerel yönetimler, çeşitli yetki ve hizmet alanlarına sahiptir. Son yıllarda yerel hizmetlerin niteliği ve kapsamında bazı değişiklikler yaşanmıştır. Küreselleşmenin etkisi ve yasal düzenlemelerin sonucuyla birlikte yerel politika süreçlerine birçok yeni hizmet alanı dahil edilmiştir. Belediyeciliğin ülkemizdeki ve dünyadaki seyrine bakarak bu hizmet alanlarına ulaşmak mümkündür. Belediyeciliğin, insana dair hizmetlerde farklı

bir döneme girdiğini ve belki de kadim şehir ve medeniyetlerin bıraktığı mirasa talip olduğu görülmektedir. Tarih boyunca tüm kültürler ve tüm birikimler köklü şehirler aracılığıyla yayılmış ve nesilden nesile aktarılmıştır. Dolayısıyla günümüzde şehirlerin yönetiminde etkin rolleri olan yerel yönetimlerin de bu kültürleri ve birikimleri, gelecek nesli oluşturan gençlere aktarımı konusunda bir sorumluluğu oluşmaktadır. Bu yönüyle yerel yönetimlerin son zamanlarda kültürel belediyeçilik ve gelişim temelli gençliğe dair hizmetlerini artırma eğilimi göstermesi de bunu kanıtlar niteliktedir.

Araştırmanın kökenini ve eksenini oluşturan kültür politikaları ise tarihten günümüze kadar tüm insanlık serüvenini yansıtan, şehri ve sosyal hayatı içinde barındıran, eğitim ve üniversiteleri içinde alan oldukça geniş bir çerçevede değerlendirilmektedir. Dolayısıyla gençlikle ve gençlik politikalarıyla oldukça yakından ilişkisi olduğu saptanmıştır. Kültür, geçmişten beslenen öğelerin geleceğe taşınmasıyla devam etmektedir. Bu geleceğe aktarım konusunun da metodu gençlik üzerinden genelde kültürlenme ve eğitim olarak görülür. İnsanlık tarihinin seyrinde ve kültürel süreçlerin birikmesi sonucunda medeniyetlerin meydana geldiği görülmektedir. Tarih boyunca kurulan devletler, oluşturulan siyasi akımlar ve medeniyetler devamlı bir kültür inşası oluşturma sürecinde olup bunu gençler üzerinden götürme eğiliminde olmuşlardır.

Son yıllarda devlet politikalarının içinde yer alan gençlik politikaları özellikle gençlerin gelişimini esas almaktadır. Şunu önemle belirtmek gerekir ki gençler adına yapılan tüm faaliyet ve hizmetler henüz ilk aşamalarının içindedir. Bunun nedeni hem merkezi yönetimlerin gündeminde hem de yerel yönetimlerin gündeminde gençlere dair yapılan proje ve hizmetlerin üretilmesinde sivil ve bağımsız etkinlerinin sınırlı olmasıdır. Özellikle merkezi yönetim açısından gençlik denildiğinde genelde spor politikaları odaklı gençlik yatırımlarının yapıldığı görülmektedir. Bu kapsamda ülke genelinde neredeyse tüm illerde kurulan spor tesisleri ve gençlik merkezleri hizmete girmektedir. Ancak hizmetlerin hedeflere ulaşması ve yerinde yapılması adına öncesinden yapılması gereken ihtiyaç analizleri aracılığıyla yatırımın faaliyete geçmesi gerekmektedir. İhtiyaç analizlerinin yapılması hizmetin gerekliliklerini ve sınırlılıklarını belirleyecek en önemli faktördür.

Ülkemizde özellikle son yıllarda hem bakanlık düzeyinde hem de sivil toplum düzeyinde oluşturulan kurumların genel gençlik politikaları bakışını olumlu etkilediği görülmektedir. Genel vizyon itibariyle ulusal gençlik politikalarının kurumsal kimlik ve kapsayıcılık kazandığı gözlemlenirken, özelde bu gelişmelerin yansımalarına bakıldığında, mevzuat değişiklikleri, sivil toplum kuruluşlarının etkinliği ve gençlere yönelik hizmetleri tüm zihniyet dünyasını değiştirmiştir. Burada amacın, nitelikli nesil yetiştirme, geleceğimize yatırım yapma gibi temel prensipler etrafında çeşitli politikaların üretildiği görülmektedir.

Birçok alanda politikaların üretilmesinde ve hizmetlerin meydana gelmesinde insana bakış açısı oldukça önemlidir. Varoluşsal olarak devlet kurumları, dini referanslar, gelenek ve kültürler, insanın ne biçimde algılanacağına dair bir yaklaşım sergilenmektedir. Bu yönüyle insana dair yaklaşımlar ve insan boyutlarının tarifi, yapılan tüm süreçlerin kaynağını açıklar bir nitelik taşımaktadır. Bu çalışmadaki yapılan araştırmalar ve görüşmelerde devletin ve toplumun insana dair takındığı tutumun yeni neslin gelişimine olumlu veya olumsuz biçimde etki ettiği görülmektedir.

Bunun yanında çalışmada; gençlerden, gençlerin öneminden, gençlerin sorunlarından, gençlerin sosyolojisi ve alt kültürlerinden bahsedilerek kentle olan ilişkilerine uzanan bir doğrultu çizilmiştir. Bir gencin kimliği ve kişiliği, soluduğu kent havasının düzeyine, özümlediği kültürün ve tarihi alt yapının türüne göre şekil kazanır. Kentlerin barındırdığı birçok değer ve birikim insanların gelecek nesillere aktardığı birer miras olarak canlılığını korumaktadır. Buradan yola çıkarak genç bireylerin, eğitim, kültür ve tarih yoluyla kendini geliştirmesine en çok katkıyı sağlayan değerlerin başını kentlerin çektiği düşünülmektedir.

Tarihi çağlardan günümüze kadar birçok medeniyet ve devlet, kentlerde kendini ifade etti, gelişti ve büyüdü. Birçok bilimsel gelişmenin de kentlerden çıktığını düşündüğümüzde günümüze kentsel politika veya yerel politika olarak tanımlanan alanın insanlığa etkisi tahmin edilen düzeyden fazladır. Hal böyleyken yerel düzeydeki politikaları belirlerken, insanlığın birikimini yansıtan günümüz kültür politikaları ve bu

bağlamda geleceğin projeksiyonunu çizmeyi hedefleyen gençlik politikaları önemli bir yer tutmalıdır.

Gelişmiş ülkelerin kültür, sanat, eğitim ve gençlik konularında atmış olduğu adımlar ve atılımlar incelendiğinde bunların birçoğunun ekonomik refahların sonucunda geliştiği görülmektedir. Buradan yola çıkarak ülke ekonomilerinin gelişmesiyle birlikte kültür ve gençlik politikaları yatırımları seviyelerinin de artması beklenir. Benzer mantıkla bakıldığında, yerel yönetimler de ekonomik ferah durumuna göre kültür ve gençlik hizmetleri yönünden doğru orantılı bir seyir izleyecektir. Mali yönden güçlü olan ve şehrin birçok alt yapısını, fen işleri ve ulaşım sorunları hakkında yatırımlar yapan yerel yönetimler belli seviyeden sonra kültürel ve sosyal belediyeçilik hizmetlerini arttırmaya fırsat bulmaktadır. Bu kapsamda gençlik hizmetleri de belediyelerde artış göstermiştir. Kocaeli özelinde de belediye hizmetleri sırası itibariyle olay örgüsünün benzer biçimde ilerlediği üçüncü bölümde aktarılmıştır.

Örnek olayımız bağlamında Kocaeli'nin tarihi ve kültürü, sanayi kenti olma hikâyesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin yasal ve idari yapılanması, mülki sınırlarda büyükşehir modeli deneyimi gibi konular incelenerek, yerel yönetimlerde gençlik hizmeti uygulama örneği öncesinde kent ve kurum hakkında faydalı bilgilerin verilmesi hedeflenmiştir. Ardından Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yürütülen ve çeşitli aşamalardan geçerek günümüzdeki güncel halini alan, gençlik hizmeti verilen bir proje olarak devam etmektedir. Kocaeli Kılavuz Gençlik Projesi uygulama örneği incelemesi; çalışan veya çalışmış personel ve yöneticilerin görüşleri ve araştırma yapan kişinin projenin nerdeyse başlangıcından itibaren içinde olması sebebiyle birebir gözlemlerinden edindiği tecrübe ve fikirlerden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Kocaeli Kılavuz Gençlik Projesi, üç temel ayırım yapılarak incelenmiştir. Bunların ilki, tarihsel ve yönetsel süreçler, ikincisi gönüllü katılım ve gençlik liderliği ve son olarak içeriği ve kapsamı ifade edilmiştir. İlk olarak projenin tarihsel ve yönetsel süreçler beş ana dönemde ifade edilmiştir. Bunlar; Kocaeli Yerel Gündem 21 Gençlik Meclisi (2005-2007), Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik Meclisi (2010-2013), KBB Gençlik Hizmetleri Merkezi (2013-2014), KBB Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü (2014-2015)

ve KBB Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı (2015-Halen) olarak ayrılmıştır. Bu sıralamayla ilerlerken, ilk iki basamakta daha çok sivil katılımı ve sivil görünümü bir yaklaşım tarafından gençlik hizmetleri yürütülürken, son üç adımda belediyenin kurumsal organizasyon birimi niteliğindeki bir yaklaşımla hizmetlerin yürütüldüğü görülmektedir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, gençlik hizmetlerine yaklaşım biçimi olarak gençlerin katılım sağladığı ve kısmen yönettiği iki organizasyon yapısıyla ideal bir başlangıç yapmıştır. İdeal amaçlarla oluşturulan yapıların, bir süre sonra bazı nedenler sebebiyle gençlik hizmetlerinin kamusal alanda daha görünür olması ve yaygınlık kazanması amacıyla kurumsal yapıya büründürme amacıyla diğer aşamaları geçiş sağlanmıştır. Özellikle ilk iki adımda “Gençlik Meclisi” biçiminde yürütülen hizmetlerle, gençler bizatihi hizmet eden/gören, proje üreten, planlayan konumunda görülmektedir. Ardından gençlik hizmetleri merkezi ve sonrasında başlayan dönem ise belediyenin organizasyon şemasında spor dışında gençlik hizmetlerinin resmi olarak başladığına işaret etmiştir.

Gençlik Hizmetleri Merkezi'nin faaliyete başlaması sonrasında hizmetler ve kararlar gençler tarafından verilmek yerine belediye yöneticileri ve personelleri tarafından verilmeye başlanmıştır. Dolayısıyla gençlerin süreçlerdeki aktif rolü sınırlandırılmış oldu. Bu durumun dengelenmesi adına gençlerin katılımını tekrardan canlandırmak adına bir formül geliştirilmiştir. Gönüllü katılımın esas alındığı “Gençlik Liderliği” modeli bundan sonraki gençlik hizmetleri için genç katılımını temin edecek bir metod olarak görülmüştür. Çeşitli eğitimlerden geçen vasıflı gençlik liderleri, faaliyetler ve projelerde belediye ile genç bireyler arasındaki iletişim ağını sağlamaktadır. Böylece ilk iki adım doğrudan gençlerin içinde bulunduğu ve yöneticilerin kontrol ettiği bir yapı iken, son üç adım ise yöneticilerin içinde bulunduğu ve gençlerin yardımcı olan ve iletişim ağı kuran konumda olduğu ayrıca gençlere yönelik hizmet etkisinin geniş bir alana yayıldığı gözlenmektedir.

“Kılavuz Gençlik” projesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin gençliğe dair yapmış olduğu tüm hizmetleri kapsama niteliği taşısa da, temeli daha çok KBB Gençlik

Hizmetleri Merkezi kurularak atılmıştır. Bunun nedeni projenin kapsamını oluşturan birçok bileşenin temellerinin bu dönemde atılmasıdır. KBB Gençlik Hizmetleri Merkezi bünyesinde; akademi üniversite, gönüllü gençlik liderliği ve gençlik kampları gibi birçok hizmetin başlangıçları yapılmıştır. Böylece, son haliyle birçok hizmeti barındıran ve KBB Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülen “Kılavuz Gençlik” projesinin alt yapılarının geçmiş dönemde atıldığı görülmektedir. Ardından müdürlük ve daire başkanlığı kurulması çerçevesinde; ayrı bütçe, personel ve kurumsallık gibi temel fonksiyonlar tamamlanmıştır. Dolayısıyla projenin diğer temelleri bu dönemde atılmıştır. Genel olarak projenin içeriği 7 ana eksen meydana gelmektedir. Bunlar; Bilgievleri, Akademi Lise, Akademi Üniversite, Uluslararası Öğrenciler Birimi, Gençlik Kampları, Gönüllü Gençlik Liderliği ve Spor Okullarıdır.

Örnek olay olan Kocaeli Büyükşehir Belediyesi üzerinden yerel gençlik hizmetleri incelenmiş ve ayrıntılı olarak yapılan tüm süreçler ele alınmıştır. Araştırmanın amacına yönelik yapılan açıklamaları derinlemesine incelemek, varsayımlarını ölçebilecek geniş çaplı bir bakış açısı kazanmak ve teorik bilgilerin uygulamadaki karşılıklarına dair bir analiz yapmak adına son bölümde mülakat tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler Kocaeli ölçeğinde yapılmıştır. Mülakatların ana kütlelerini içinde farklı tür kuruluşların temsilcisi olan 20 (yirmi) kişi oluşturmuştur. Katılımcı olarak görüşülen kişiler, 4 (dört) ana temelde kurum türünü temsil etmektedir. Bu kurumlar; merkezi yönetim, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve üniversitedir. Görüşmeler; kurumların yöneticileri, gençlik alanında çalışan yöneticiler ve temsilciler ekseninde yapılmıştır. Mülakatlarda 10’u ortak, 3’ü yönetim kademesine ve 2’si sivil toplum gençlik kuruluşlarına olmak üzere toplam 15 soru yöneltilmiştir.

Görüşmelerden ortaya çıkan veriler, sorulan soruların temasına göre 7 bölümde sunulmuştur. Bu bölümler; gençliğe bakış, gençlik alanında faaliyet gösteren aktörleri gençlerden beklentiler, yerel yönetimler ve gençlik, merkez, yerel ve sivil toplum dengesi, yönetim kademesi açısından ve sivil toplum ve gençlik kuruluşları açısından olarak ifade edilmiştir.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde ilk olarak gençliğin tarifini öğrenmek üzere soru sorulmuştur. Çalışmanın teorik kısmında gençliğin tarifini yaparken ortaya çıkan iki bakış açısıyla görüşmelerden ortaya çıkan sonuçlar birebir bütünlük göstermiştir. Bu görüşlerin ilki insan ömründeki bir döneme ve yaş sınırına denk gelen tanımıdır. Genellikle bu tanım, devlet kurumları yöneticileri tarafından ifade edilmiştir. İkinci görüş ise daha çok gelecekle özdeş, enerjik ve soyut kavramlarla tarif edilmiştir. Bu tanım ise yoğun olarak sivil unsurlar tarafından dile getirilmiştir.

Görüşmelerin ve teorik alt yapının benzerlik gösterdiği diğer bir konu ise gençlerin sorunlarıdır. Ortaya çıkan sonuçların dikkat çeken ve belirgin gösteren unsuru çevrenin gençliğe attığı değerlerden kaynaklı sorunlardır ve bununla ilintili olan özgüven ve sorumluluk problemidir. Gençlerin sorunlarını ele alırken genelde gençlerden kaynaklı sorunlardan ziyade çevre kaynaklı sorunların dile getirilmesi devlet kurumlarının ve toplumun bu konular hakkında daha duyarlı olması gerektiğini önemle vurgulamaktadır.

Gençlik politikalarında en güçlü aktörün hangi kuruluşun görüldüğü konusunda, katılımcıların bakışına göre bazı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu konuda üç aktör başı çekmiştir. Bunların başında ilk sırada, Gençlik ve Spor Bakanlığı, ardından yerel yönetimler ve Milli Eğitim Bakanlığı gelmektedir. Böylece algısal olarak en güçlü görülen aktörün gençlikten sorumlu bakanlık olduğu çıkarılmaktadır. Buradan yola çıkarak yapılan mülakatlarda Milli Eğitim Bakanlığı temsilcilerinin de olması gerektiği sonucu çıkarılmıştır. Bunun yanında, sivil toplum ve gençlik kuruluşlarına yöneltilen, “verimli olarak çalıştığınız bakanlık mı yoksa yerel yönetimler mi?” sorusunda alınan cevaplarda açık ara farklı yerel yönetimler çıkmıştır. Katılımcıların nerdeyse tamamına yakını yerel yönetimleri verimli ve rahat hizmet alınan birer kurum olarak görmektedir.

Yerel yönetimlerin gençliğe yönelik mevcut rolü hakkında sorulan soruya yönelik ağırlık olarak sivil katılımın sağlanmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur. Ayrıca daha önceki sorularda yoğun olarak alınan verimli hizmet birimi olarak yerel yönetimler sonucu da ortaya çıkmıştır. Böylece yerinden yönetim mekanizmasına sahip olan

kurumların yerel halkın ihtiyaçlarına daha uygun şekilde ve katılımcı bir metotla karşılık vermesi beklenmektedir.

Gençlerle ve ilgili kuruluşlarla ilişkiler başlığında yöneltelen sorudan ortaya çıkan dikkat çekici bir sonuç vardır. Yerel yönetimlerin objektif kriterler ışığında gençlik kuruluşlarına destek vermesi ve siyasi olarak değil hizmet kurumu niteliğinde hizmetlerini vermesi gerektiği ifade edilmiştir. Özellikle gençlerin bu konuda oldukça hassas değerlere sahip olması ve gençlerin kritik bir alan olması sebebiyle adalet duygusunun zedelenmesi önemlidir.

Gençlik hizmetlerinin kapsayıcı biçimde yürütülmesi için sivilleşme ve kurumsallaşma tercihleri arasından; dengeli bir yapı olması ve sivilleşme gerektiği yanıtları katılımcılar tarafından ağırlıklı olarak verilmiştir. Böylece katılımcıların sivilleşme eğiliminin daha kuvvetli olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu eğilimin uygulamaya geçmesi konusunda belirgin bir metodun ortaya koyulmadığı da saptanmıştır. Yapılan görüşmelerle birlikte, gençler hakkında düşünülen algılar, farklı kurum temsilcilerinin bakış açıları, gençlerin ve yöneticilerin görüşleri, güçlü ve verimli aktörlerin tespiti ve gençlerin sorunları katılımcılar çerçevesinde ortaya çıkarılarak teorik bilgilerin karşılığı aranmıştır. Görüşmelerden elde edilen sonuçlarla teorik konulardaki yaklaşımların bazı noktalarda kesiştiği ve benzer biçimde ifade edildiği ortaya çıkarılmıştır.

Sonuç olarak yönetim kademesinin ve sivil toplumun gençliğe dair yaptığı her hizmet geleceğe yönelik olduğu kadar aslında güncel meselelerin çözümüne de etki etmektedir. Bu yönüyle yerinden yönetim metoduyla hizmet veren yerel yönetimlerin gençliğe yönelik sorumlulukları oldukça fazladır. Yapılan görüşmelerde de net olarak görüldüğü üzere yerel yönetimlerden beklenti fazladır. Yerel yönetimlerin de özellikle gençlik konu olunca uygun ve özel organizasyon yapısı oluşturması ve hizmet verme biçimini objektif, şeffaf ve hesap verebilir temele oturtması gerekmektedir. Böylece gençlerin birçok konuda farklılığına dair hizmet ve politika üretmesi daha uygun olacaktır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Ada, S. (2009). “Bir Yeni Kültür Politikası İçin”, **Türkiye’de Kültür Politikalarına Giriş**. S. Ada ve H. A. İnce (drl.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Akyol, E. M. (2016). “Kurum Kültürü ve İnsan”, **Kurumsal Başarıya Giden Bu Yolda Kurum Kültürü**. B. Öksüz ve Z. B. A. Vural (ed.). Ankara: Nobel Yayın.

Alptekin, M. Y. (2012). **Medeniyet Havzalarından Küresel Trendlere Şehir ve Toplum**. İstanbul: Beta Basım.

Altay, Ö. F., F. Başarslan ve N. Güzeliş. (2016). Giriş: Gönüllülüğü Araştırmak. M. Şentürk, Y. Adıgüzel ve B. Turan (Ed.). **Üniversitede Gönüllü Olmak** içinde. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 15-25

Altuğ, D. (2005). **Çocukluktan Yaşlılığa Kendi’lik Değeri**. Ankara: Haberal Eğitim Vakfı.

Arikboğa, E. (2015). **Özerklik Yerel Yönetimler ve Türkiye**. İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.

Armağan, İ. (2004). **Gençlik Gözüyle Gençlik 21. Yüzyıl Eşiğinde Türkiye Gençliği**. Ankara: Kırkısraklılar Vakfı Usadem Yayınları.

Atabek, E. (1989). **Kuşatılmış Gençlik**. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Ayhan, S. (1993). **Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri**. Ankara: Türk Belediyecilik Derneği-Konrad Adaneur Vakfı.

Aytaç, Ö. (2012). “Kent Mekânlarının Sosyo-Kültürel Coğrafyası”, **Kent Sosyolojisi**.

K. Alver (Ed.), Ankara: Hece Yayınları.

Bağlı, M. (2012). “Modern Ontolojik Güven Bağlamında İnsan ve Mekân /Ev (Hane): Bir Mekân Sosyolojisi Denemesi”, **Teori ile Pratik Arasında Mekân**. A. Can (Ed.), İstanbul: Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları.

Barry, M. (2005). **Youth Policy and Social Inclusion Citical Debates With Young People**, M. Barry (Ed.), London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.

Barutçugil, İ. (2011). **Kültürler Arası Farklılıkların Yönetimi**. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.

Bennett, T. (2015). “Kültür ve Farklılık: Meydan Okuyan Çokkültürcülük”, **Ulusal Kültürlerin Sonu Mu? Çeşitlilik Sınavında Kültür Politikaları**. L. Bonet ve E. Negrier (drl.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Beşirli, H. (2013). **Gençlik Sosyolojisi Politik Toplumsallaşma ve Gençlik**. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Bingöl, Y., E. Yazıcı ve T. Büyükkakın. (2013). **İl Sınırmında Büyükşehir Belediye Modeli Kocaeli Deneyimi**. Kocaeli: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları.

Bonet, L. ve E. Negrier (2015). Genel Sonuç: Ulusal Kültürlerin Sonu mu?. L. Bonet ve E. Negrier (Ed.). **Ulusal Kültürlerin Sonu Mu? Çeşitlilik Sınavında Kültür Politikaları**. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015, 161-182.

Bulaç, A. (2005). “İlk Ev ve İlk Şehir”, V. Akyüz (Ed.). **İslam Geleneğinden Günümüze Şehir Hayatı ve Yerel Yönetimler Cilt-I**. İstanbul: İlke Yayıncılık, 15-45.

Can, A. (2008). “İnsan Mekân Etkileşimi ve Kent Estetiğine Giriş”, R. Bozlağan ve Y. Demirkaya (Ed.). **Türkiye’de Yerel Yönetimler**. Ankara: Nobel Yayın, 331-362.

Can, A. (2012). “Esenler’de Kent Estetiğine İlişkin Değerlendirme”, A. Can (Ed.). **Teori ile Pratik Arasında Mekan**. İstanbul: Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları, 153-190.

Canan, İ. (1996). **Hangi Medeniyet Kültür Dünya**. İstanbul: Yeni Asya Yayınları.

Çalışlar, A. (1983) (Çev. ve Düz.). **Ansiklopedik Kültür Sözlüğü**. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Çeçen, A. (1996). **Kültür ve Politika**. Ankara: Gündoğan Yayınları.

Çivilidağ, A. (2013). **Gelişim Süreci Odağında Ergenlik Psikolojisi**. Ankara: Nobel Kitap.

Demirli, E. (2017). **İslam Metafiziğinde Tanrı ve İnsan**. İstanbul: ALFA Basım Yayım.

Denstad, F. Y. (2014). **Ulusal Gençlik Stratejisi Nasıl Geliştirilir? Gençlik Politikaları Kılavuzu**. H. Akay (çev.), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Dinçer, M. (1996). **Çevre Gönüllü Kuruluşları**. Ankara, Türkiye Çevre Vakfı Yayınları.

Doğan, İ. (2014). **Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Dökmen, Ü. (2010). **İnsanın Korunakları-1 Deriden Kültüre**. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Duverger, M. (2006). **Sosyal Bilimlere Giriş**. İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Erdönmez, E. (2017). “Kenti Bir Kamu Alanı Olarak Okumak”, **Şehir Üzerine Düşünceler I**. İstanbul: Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları.

Fişek, K. (1998). **Spor Yönetimi**. Ankara: Bağrgan Yayınevi.

Gökçe, B. (1988). **Sosyal ve Kültürel Değişmeler İçerisinde Gençlik**. Ankara: TED Yayınları.

Görmez, K. (1997). **Yerel Demokrasi ve Türkiye**. Ankara: Vadi Yayınları.

Görmez, K. (1991). **Şehir ve İnsan**. İstanbul: Milli Eğitim Basım.

Gül, H., H. M. Kiriş, N. Negiz ve İ. Gökdayı. (2014). **Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset**. Ankara: Detay Yayıncılık.

Gür, B. S, İ. Dalmış, N. Kırmızıdağ, Z. Çelik ve N. Boz. (2012). **Türkiye’nin Gençlik Profili**. Ankara: SETA Yayınları.

Gürses, F. ve H. B. Gürses. (1979). **Dünya’da ve Türkiye’de Gençlik**. İstanbul: Der Yayınları.

Güvenç, B. (1984). **İnsan ve Kültür**. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.

Güvenç, B. (2011). **İnsan ve Kültür**. İstanbul: Boyut.

Haviland, William vd. (2008). **Kültürel Antropoloji**. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Halilov, S. (2016). **Medeniyet ve Kültür Yeni Bir Yaklaşım**. B. Hasanov ve N. Mehdiyev (çev.). Ankara: Binyıl Yayınevi.

İzzetbegoviç, İ. (2011). **Doğu Batı Arasında İslam**. S. Şaban (çev.), İstanbul: Yarın Yayınları (orijinal baskı tarihi 1980)

Jenks, C. (2007). **Altkültür Toplumsalın Parçalanışı**. N. Demirkol (çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları (orijinal baskı tarihi 2005)

Karakaş, T. (2000). **Siyasal Belgelerde Kültür ve Sanat**. Ankara: Tüze Yayıncılık.

Karakılıçık, Y. (2013). **Yeni Yerel-Bölgesel Gelişmeler Işığında Yerel Yönetimler**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Katoğlu, M. (2009). “Cumhuriyet Döneminde Yüksek Kültürün Kamu Hizmeti Olarak Kurumlaşması”, **Türkiye’de Kültür Politikalarına Giriş**. S. Ada ve H. A. İnce (drl.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Kaya, E., H. Şentürk, O. Danış ve S. Şimşek. (2007). **Modern Kent Yönetimi I**. 1. Baskı. İstanbul: Okutan Yayıncılık.

Kaya, Ş. (2009). **Tanzimat’tan Günümüze İzmit Kenti (1839-1938)**. Kocaeli: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.

Keleş, R. (2002). **Kentleşme Politikası**. Ankara: İmge Kitabevi.

Keleş, R. (2011). **Yerinden Yönetim ve Siyaset**. İstanbul: Cem Yayınevi.

Kennedy, P. (1996). **Yirminci Yüzyıla Hazırlanırken**. F. Üçcan (çev.), Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları (orijinal baskı tarihi 1993)

Khan, A. (1994). “Göç, Kentleşme ve Yerel Yönetimler; Gençliğin Konumu”, **Gençlik ve Kent Yönetimi**. F. B. Yıldırım (Ed.). İstanbul: Kent Basımevi.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi. (2009). **Zamanın Aynasında Bir Ulu Şehir Kocaeli**. Kocaeli: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları.

Konsola, D. ve N. Karachalis (2009). “Yunanistan’ın Küçük ve Orta Ölçekli Kentlerinde Sanat Festivalleri ve Kentsel Kültür Politikaları”, **Kültür Politikaları ve Yönetimi (KPY) Yıllık 2009**. S. Ada (drl.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Kulaksızoğlu, A. (1998). **Ergenlik Psikolojisi**. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kur’an. Bakara Süresi, Ayet 29.

Kur’an. En’am Süresi, Ayet 92 ve 165.

Kur’an. Al-i İmran Süresi, Ayet 96.

Kurtaran, Y., Nemutlu, G. ve Yentürk, N. (2012). “Gençler Hakkında, Gençlik İçin, Gençlerle”, **Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları**. N. Yentürk, Y. Kurtaran ve G. Nemutlu (drl.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Kurtaran, Y. ve L. Yurttagüler (2014). “Türkçe Çeviri İçin Önsöz”, **Gençlik Çalışmaları Tarihi**. Y. Kurtaran ve L. Yurttagüler (drl.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Lewis, R.D. (2006). **When Cultures Collide: Leading Across Cultures**. Boston-London: Nicholas Brealey Publishing.

Laborit, H. (1990). **İnsan ve Kent**. B. Onaran (çev.), İstanbul: Payel Yayınları (orijinal baskı tarihi 1971)

Meriç, C. (2013). **Kültürden İrfana**. İstanbul: İletişim Yayınları.

Mumford, L. (2007). **Tarih Boyunca Kent Kökenleri Geçirdiği Dönüşümler ve Geleceği**. G. Koca ve T. Tosun (çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları (orijinal baskı tarihi 1961)

Mutlu, A., H. Reyhan ve H.H. Doğan. (2016). **Kentleşme**. Ankara: Palme Yayıncılık.

Nemutlu, G. (2008). “Gençlik Çalışması Özne-Özel Sınıflandırma Modeli”, **Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları**. N. Yentürk, Y. Kurtaran ve G. Nemutlu (drl.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Niyazi, M. (2007). **Medeniyetimizin Analizi ve Geleceği**. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Onur, B. (1991). **Gelişim Psikolojisi: Yetişkinlik, Yaşlılık, Ölüm**. Ankara: V Yayınları.

Ökmen, M. ve Parlak, B. (2015a). **Yerel Yönetimler Kuram ve Uygulamada Küresel ve Ulusal Konular ve Sorunlar**. Bursa: Ekin Basım Yayın.

Ökmen, M. ve Parlak, B. (2015b). **Yerel Yönetimlerde Yeni Vizyonlar**. Bursa: Ekin Basım Yayın.

Ortaylı, İ. (2005). “Osmanlı Belediyeleri ve Kent Hizmetleri”, **İslam Geleneğinden Günümüze Şehir Hayatı ve Yerel Yönetimler**. V. Akyüz (Ed.). İstanbul: İlke Yayıncılık.

Özarpınar, Y. (2009). **Bir Medeniyet Teorisi Kültür ve Medeniyete Yeni Bir Bakış**. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Özarpınar, Y. (2016). **İslam Medeniyeti ve Türk Kültürü**. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Özbay, H. ve Öztürk, E. (1992). **Gençlik**. İstanbul: İletişim Yayınları.

Özlem, D. (2008). **Felsefe ve Doğa Bilimleri**. Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Pascual, J. (2011). “Kültür Politikaları, Sürdürülebilirlik ve Katılım Üzerine”, **Yerel Kültür Politikaları El Kitabı Adımlar, Araçlar ve Örnekler**. B. Arcan (çev.). E. Ertürk (drl.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Santrock, J. W. (2012). **Yaşam Boyu Gelişim Psikolojisi**. G. Yüksel (çev. ed.). Ankara: Nobel.

Smith, P. (2007). **Kültürel Kuram**. İstanbul: Babil Yayınları.

Şener, S. (2013). **Türkiye’de Gençlik Beklentiler Problemler ve Düşünceler**. İstanbul: İnkılap.

Şengül, R. (2014). **Yerel Yönetimler**. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Şeriati, A. (2015). **Kendisi Olmayan İnsan**. E. Okumuş (çev.). Ankara: Fecr Yayın.

Taşçı, H. ve Nebati, N. (2014). **Şehir Üzerine Düşünceler – I**. İstanbul: Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları.

Taşçı, H. (2014). **Şehir, Mekân, Meydan**. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Tatlıldil, E. (1992). **Kent Sosyolojisi; Kuram ve Kavramlar**. İzmir: E.Ü. Edebiyat Fak. Yay.

Terzi, M. (2014). **Kültür Politikalarının Kurumsallaştırılması**. Ankara: Edge Akademi.

Tezcan, M. (2015). **Gençlik, Kültür ve Toplum**. Ankara: Anı Yayıncılık

Tortop, N. (1999). **Mahalli İdareler**. 6. Baskı. Ankara: Yargı Yayınları.

Tortop, N., B. Aykaç, H. Yayman ve M. A. Özer. (2014). **Mahalli İdareler**. 3. Baskı. Ankara: Nobel Yayın.

Turan, S. ve R. Cansoy. (2015). **Gençlik Liderliği Teori, Araştırma ve Uygulama**. Ankara: Pegem Akademi.

Uğurlu, Ö., N.Ş. Pınarcıoğlu, A. Kanbak ve M. Şiriner. (drl.) (2010). **Türkiye Perspektifinden Kent Sosyolojisi Çalışmaları**. İstanbul: Örgün Yayınevi.

Ulusoy, A. ve Akdemir. T. (2008). **Mahalli İdareler Teori Uygulama Maliye**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ulutan, B. (1974). **İslam Medeniyeti ve Akılcı Felsefe**. İstanbul: Baha Matbaası.

Uygur, N. (2006). **Kültür Kuramı**. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.

Üstel, F. (2009). “Kültür Politikalarına Bakış: Sorunlar ve Tartışmalar”, **Türkiye’de Kültür Politikalarına Giriş**. S. Ada ve H. A. İnce (drl.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Verschelden, G., F. Cousse, T. V. Walle ve H. Williamson. (2014). “Avrupa Gençlik Çalışmaları Tarihi ve Bugünkü Gençlik Politikası İle İlgisi”, **Gençlik Çalışmaları Tarihi**. Y. Kurtaran ve L. Yurttagüler (drl.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Woodward, I. (2016). **Maddi Kültürü Anlamak**. F. B. Aydar (çev.), İstanbul: İş Bankası Yayınları (orijinal baskı tarihi 2007).

Yentürk, N., Y. Kurtaran ve G. Nemutlu. (2012). **Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları**. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Yıldırım, F. B. (1994). “Yerel Demokrasi ve Kentteki Gençlik”, **Gençlik ve Kent Yönetimi**. F. B. Yıldırım (Ed.). İstanbul: Kent Basımevi.

Yıldırım, F. B. (Ed.). (1994). **Gençlik ve Kent Yönetimi**. İstanbul: Kent Basımevi.

Yıldırım, İ. (2004). **Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim**. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yılmaz, M. (2002). “Medeniyetler Çatışması’na Giriş”, **Medeniyetler Çatışması**. M. Yılmaz (drl.). Ankara: Vadi Yayınları.

Yörükoğlu, A. (2000). **Gençlik Çağı Ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar**. İstanbul: Özgür Yayınları.

Yüce, R. (1998). **İzmit ve Çevresel Tarihi**. Kocaeli: İzmit Rotary Kulübü.

SÜRELİ YAYINLAR

Baran, A. G. (2013). Genç ve Gençlik: Sosyolojik Bakış. **Gençlik Araştırmaları Dergisi**. 1.1, 1, 6-25.

Can, A. ve Çırak, Y. (2015). Medeniyet ve Mekân İlişkisinin Yansıması Olarak Mısır Çarşısı. **Şehir ve Düşünce Dergisi**, 7, 78-91.

Genim, S. (2014). Şehir ve Şehir Yaşantısı Üzerine. **Doğu Batı Düşünce Dergisi**, 17.68, 55-77.

Sönmez, S. (2003). Medeniyet, Kur'an Medeniyeti ve Evrensellik İmkanları. **Köprü Dergisi**, 8-17.

Şener, S. (2014). Şehir ve Medeniyet İlişkisi. **Medeniyet Araştırmaları Dergisi**. 1.2, 43-60.

Takiş, T. (2014). Giriş, **Doğu Batı Düşünce Dergisi**, 17.67, 7-8.

Taylor, M. (2012). Gençlik Çalışmaları Kapsamında Formel Olmayan Eğitim, **Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları**. N. Yentürk, Y. Kurtaran ve G. Nemutlu (drl.), 103-114, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Turan, S. ve R. Cansoy. (2015). **Gençlik Liderliği Teori Araştırma ve Uygulama**. Ankara: Pegem Akademi.

TEZLER

Markal, B. (2014). Sivil Toplum Kuruluşları ve Büyükşehir Belediyelerinin Ortak Çalışmaları, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara: Çankaya Üniversitesi SBE.

Şahin, B. (2013). Gençlerde Demokrasi ve Katılım Algısının Oluşmasında Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara: Turgut Özal Üniversitesi SBE.

Şentuna, M. (2009). Türkiye’deki Gençlik ve Spor İle İlgili Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Gençlik Politikalarının Değerlendirilmesi ve Bir Model Örneği, **Doktora Tezi**, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi SBE.

RAPORLAR

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı. (2006). **Kültür için Gündem 21**. Aralık. İstanbul: UCLG-MEWA.

Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2013). **Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi**. Ankara.

GSB. (2013). **Gençlik ve Spor Bakanlığı Stratejik Planı 2013-2017**.

Kültür için Gündem 21 (2015). **Kültür 21: Eylemler Sürdürülebilir Kentlerde Kültürün Rolü Üzerine Taahhütler**. UCLG-CGLU.

Keating, M. (1993), **Yeryüzü Zirvesinde Değişimin Gündemi Gündem 21 ve Diğer Rio Anlaşmalarının Popüler Metinleri**, Ortak Geleceğimiz Merkezi.

T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı. (2004). **BM Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı Johannesburg Uygulama Planı** (UN Conference on Sustainable Development – Johannesburg Plan of Implementation). (Türkçe Çeviri), Ankara.

T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2015). **Gençlik Çalışma Grubu Raporu**. Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018.

TÜİK. (2014). **Seçilmiş Göstergelerle Kocaeli 2013**. Yıllık Bülten. Ankara.

TÜİK. (2017). **İstatistiklerle Gençlik 2016**. Haber Bülteni. 16 Mayıs 2017. Ankara.

United Nations. (2005). **World youth report: Young People today, and in 2015**. Department of Economic and Social Affairs.

United Nations. (2016). **Youth Civic Engagement**. United Nations World Youth Report. Department of Economic and Social Affairs.

KONGREDE SUNULAN BİLDİRİLER

Akdoğan, Y. (7 Aralık 2007). Yerel Siyaset – Kavramlar. **Yerel Siyaset Sempozyumu**. İstanbul: Okutan Yayıncılık.

Çukurçayır, M. A. (7 Aralık 2007). Yerel Demokrasi ve Yerel Siyaset. **Yerel Siyaset Sempozyumu**. İstanbul: Okutan Yayınları.

Güler, M. (20-22 Nisan 2006). Endüstri Bölgelerine Göç ve Kültürel Değişim. **I. Uluslararası Kocaeli ve Çevresi Kültür Sempozyumu Bildirileri**. Kocaeli: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 622-631.

Siurula, L. (2007). Involving Young People In Policy and Implementation Department of Youth. **Integrated Youth Policy Conference**. Unpublished Report, 17-19 January, Rotterdam, Netherlands.

Ulugün, D. (20-22 Nisan 2006). Kocaeli Sanayi Tarihi. **I. Uluslararası Kocaeli ve Çevresi Kültür Sempozyumu Bildirileri Cilt II**. Kocaeli: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 1199-1214.

Yakıt, İ. (6-8 Kasım 1985). Eğitim Problemi Açısından Türk-İslam Kültürü ve Gençlik. **I. Milli Gençlik Kongresi**. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 67-71.

Yıldız, M. (28-30 Nisan 2015). İmam-ı A'zam'ın İnsan Anlayışı. **Bütün Yönleriyle İmâm-ı Âzam ve Hanefilik Sempozyumu**. Eskişehir: Eskişehir Valiliği ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 78-97.

ANAYASALAR, KANUNLAR VE YÖNETMELİKLER

Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kanun No: 5216, 2004.

Belediye Kanunu, Kanun No: 5393, 2005.

Dernekler Kanunu, Kanun No:5253, 2004.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun, Kanun No: 3289, 1986.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Gençlik Merkezleri Yönetmeliği, 2003.

Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, No:638, 2011.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Gençlik Meclisi Yönetmeliği, 2012.

On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, No: 6360, 2012.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982.

İNTERNET KAYNAKLARI

Gençlerden "Seçilme" Atağı. (2006). <https://www.sondakika.com/haber/haber-genclerden-secilme-atagi-kocaeli-yerel/> (21 Kasım 2017)

İzmit'te "Askıda Ekmek" Projesi. (2006). <https://www.haberler.com/izmit-te-askida-ekmek-projesi-kocaeli-yerel-haberi/> (15 Eylül 2017)

Nisyan Nedir?. (2010). <https://www.mumsema.org/islami-kavramlar/116948-nisyan-nedemektir.html> (7 Temmuz 2017).

Merriam Webster, Word: Politics (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/politics>) (16 Eylül 2017)

Türk Dil Kurumu, Kelime: İnsan, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=insan, (3 Haziran 2017).

Türk Dil Kurumu, Kelime: Popüler Kültür,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a4e297c6bddf7.64720668, (28 Aralık 2017).

Yerel Gündem 21 Gençlik Meclisi Yürütme Kurulu yeni başkanını seçti. (2007). <http://www.kocaeli.bel.tr/icerik/yerel-gundem-21-genclik-meclisi-yurutme-kurulu-yeni-baskanini-secti/36/9026> (18 Eylül 2017).

Fidan, A. (t.y.) Yerel Yönetim Nedir?. <http://www.yerelyonetim.net/yerel-yonetim-nedir/123/> (17 Şubat 2018).

BROŞÜRLER

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi (2016). “Gençlik Modeli” Kılavuz Gençlik Organizasyonu. [Broşür].

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi. Bilgievleri. [Broşür]

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi (2015). Akademi Lise Çalıştayları. [Broşür]

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi. Akademi Üniversite. [Broşür]

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi. Gençlik Kampları. [Broşür]

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi. Spor Okulları. [Broşür]

EKLER

- EK-1** : Mülakat Soruları
EK-2 : Görüşme İzin Yazısı
EK-3 : Özgeçmiş

EK-1

Mülakat Soruları

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yerel Yönetimler Anabilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi ve 579415012 no'lu Batuhan KUŞCU'nun “YEREL YÖNETİMLER VE GENÇLİK POLİTİKALARI BAĞLAMINDA KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ” yüksek lisans tezinin veri toplama amacıyla yapılan görüşmeleri gerçekleştirmek için hazırlanan mülakat sorularıdır.

SORULAR:

GENÇLİĞE BAKIŞ

- 1) Kimlere genç denir ve gençliği nasıl tarif edersiniz?
- 2) Gençlerin genel olarak yaşadıkları ve karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- 3) Kurumsal olarak gençlere yönelik yaklaşımınız nasıldır?

GENÇLİK ALANINDA FAALİYET YÜRÜTEN AKTÖRLER

- 4) Gençlik politikalarını belirleyen, yürüten ve uygulayan aktör olarak hangi kuruluşun etkili ve güçlü mekanizmalara sahip olduğunu düşünüyorsunuz?
- 5) Bu alanda yürütülen hizmetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
- 6) Gençlik hizmetleri ve gençlik çalışmalarına destek verilmesi ve yürütülmesi bakımından ulusal ve uluslararası örnekleri mukayese ettiğinizde ülkemizdeki gençlerin kendi yolunu çizme şanslarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

GENÇ BİREYLERDEN BEKLENTİ

- 7) Genç bireylerden beklentileriniz nelerdir?

YEREL YÖNETİMLER VE GENÇLİK

- 8) Gençliğe dair hizmetlerde ve gençlik çalışmalarında yerel yönetimlerin mevcut rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz? Gençlik politikalarını planlamada ve uygulamada işlevi nasıl olmalıdır?
- 9) Yerel yönetimler hizmet sunacağı gençlerle ve alandaki diğer kuruluşlarla ilişkilerini nasıl düzenlemelidir?

MERKEZ-YEREL VE SİVİL TOPLUM DENGESİNDE GENÇLİK

- 10) Gençlik hizmetlerinin daha verimli ve daha kapsayıcı yürütülmesi için devlet daha çok kurumsallaşması mı yoksa hizmetleri daha çok sivilleştirilmesi mi esas hedeflerin gerçekleşmesine katkı sağlar?

YÖNETİM KADEMESİ AÇISINDAN

- I) Gençliğe yönelik hizmetleriniz nelerdir ve hangi aşamada görüyorsunuz? Hizmetlerinizde iyileştirme için ne yönde gelişme sağlanmalıdır ve ne tür metotlar kullanılmalıdır?
- II) Karar alma mekanizmalarınızda ve stratejik planlama yapımında gençlerin katılımı sağlama konusunda ne düşünüyorsunuz? Sahici bir öneri olarak görüyor musunuz?
- III) Yöneticiler gençlerin dilini ne kadar anlayabiliyor?

SİVİL TOPLUM VE GENÇLİK KURULUŞLARI AÇISINDAN

- I) Gençlik alanında görevi olan ilgili bakanlık ve yerel yönetimler arasından hangisiyle daha rahat ve verimli çalışmalar yapıyor ve hangi kurumdan çok hizmet aldığınızı düşünüyorsunuz?
- II) Gençliğe dair konular başta olmak üzere tüm yönetsel süreçlere sivil toplum ve gençlik kuruluşlarının katılımı konusunda merkezi yönetim, yerel yönetimlerden ve üniversitelerden beklentileriniz nelerdir? Bu kurumlarda görev yapan yöneticiler gençlerin dilini sizce anlayabiliyor mu?

EK-2

Görüşme İzin Yazısı

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Siyasal Bilgiler Fakültesi
Yerel Yönetimler

Sayı : 08.12.2017
Konu :

İLGİLİ MAKAMA

Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Yüksek Lisans Öğrencisi Batuhan KUŞCU, " Yerel Yönetimler ve Gençlik Politikaları Bağlamında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Örneği" isimli Yüksek Lisans tezi kapsamında ilgili temsilcilerle görüşme ve mülakat yapacaktır. Kendisine gerekli kolaylığın sağlanmasını arz ederim.

Doç. Dr. Aynur ATMACA CAN
Yerel Yönetimler Bölüm Başkanı

Dağıtım Yerleri :

- 1.Kocaeli Valiliği
- 2.Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
- 3.Kocaeli Üniversitesi
- 4.İzmit Belediyesi
- 5.Kocaeli Valiliği Gençlik ve Spor Kocaeli İl Müdürlüğü
- 6.Kocaeli Valiliği Kredi ve Yurtlar Kurumu Kocaeli İl Müdürlüğü

EK : Görüşme Soruları

Marmara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi
Anadoluhisari Kampüsü
34820 Beykoz / İSTANBUL

0 (216) 308 99 19-20-21 (Sesli)
0 (216) 308 99 33 (Faks)

iyoznel@marmara.edu.tr
http://siyasal.marmara.edu.tr

EK-3

Özgeçmiş

Adı Soyadı : Batuhan KUŞCU

Doğum Yeri ve Yılı : Kocaeli, 07.07.1992

Lisans : 2010-2015 Kocaeli Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Anabilim Dalı : Yerel Yönetimler

Çalışma Hayatı : 2016-..... Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
Sivil Toplum Kuruluşları Şube Müdürlüğü

E-Posta : batuhankuscu41@gmail.com